seyir defteri

Kim 5 GHz'lik bir CPU ister?

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

Okurlarımızdan gelen soruların hiç de azımsanmayacak bir bölümünü satın alma tavsiyeleri oluşturuyor. Yeni çıkan donanımların çeşitliliği çoğu kişinin kafasını karıştırmışa benziyor. Gerçekten de temel donanım bilgisine sahip olmadan yapılan bir alışverişte hayal kırıklığına uğrama ihtimali çok yüksek. CHIP olarak, yeni çıkan donanımları, kapsamlı ve objektif testlerle, satın alma rehberleriyle ayrıntılı bir şekilde inceliyor ve tavsiyelerde bulunuyoruz. Bu ay piyasadaki tüm işlemcileri, en uygun platformlarıyla birlikte test etme şansı bulduk. Her bilgisayar sisteminin temelini oluşturan anakart-işlemci-bellek kombinasyonu, sistemin hızlı ve stabil çalışması için hayati bir öneme sahip. CPU testimizin kafalardaki soru işaretlerini ortadan kaldıracağını düşünüyoruz. Önümüzdeki ay da ekran kartı chipsetlerini esaslı bir şekilde test edecek ve hangi anakart-işlemci-bellek kombinasyonunda en verimli şekilde çalıştıkları sorusuna cevap bulacağız.

Donanımlardaki baş döndürücü gelişme maalesef pratikte kullanıcıların pek işine yaramıyor. 5 GHz'lik bir işlemciyle çalışmak, saatte 500 km hız yapabilen bir otomobil kullanmaya benzetilebilir. Üstünde bu kadar hız yapabileceğiniz bir yol olmadıktan sonra böyle bir otomobil, çok fazla benzin yakmak dışında hiçbir işe yaramaz. CPU'lar da aynı şekilde kendilerine ayak uydurabilecek yazılımlar olmadıktan sonra ister 3 GHz, ister 5 GHz saat hızında çalışsınlar, pek bir avantaj sağlamıyorlar. 500 MHz yerine 3 GHz'de çalışan bir işlemciniz olsa da, Windows yine aynı şekilde yavaş açılıyor, internet bağlantınız ya da günlük işleriniz hızlanmıyor. Aksine aşırı güç sarfiyatı, ısınma problemleri ve gürültülü bir sistem başınızı kısa zamanda ağrıtmaya başlıyor. Yazılım dünyası, donanım dünyasındaki hızlı değişimlere ayak uyduramadıkça, çoğu kullanıcı için işlemciler arasındaki rekabet, kaba bir güç gösterisinden başka bir şey ifade etmeyecek. Mesela ben 450 MHz'ye overclock edilmiş bir Celeron 300A işlemciyle dört yıldır sorunsuzca tüm programları makul hızlarda çalıştırabiliyorum ve halen de hızından memnunum. Eksikliğini duyduğum tek şey DOS ve Windows 3.1 zamanlarındaki üç dört saniyelik süper hızlı sistem açılışları.

uyaman@chip.com.tr

WINDOWS XP ÖZEL SAYISI

Kasım ayında yeni özel sayımız okurlarıyla buluşuyor: Windows XP Özel. Windows XP'nin enine boyuna, uygulamaları ve yeni araçlarıyla birlikte tanıtıldığı özel sayımız Türkçe ve İngilizce Service Pack 1'i de içeren, yaklaşık 100 programlık Windows XP arşiv CD'siyle merkez bayilerde ve seçkin kitapevlerinde.

okuryorum

yorum@chip.com.tr

AYIN OKUR MEKTUBU

Bilgisayarların Sessizliği

"Sessiz PC" **CHIP 10/2002**

Ekim 2002 sayınızda, aslında çok önce işlemeniz gereken "Sessiz PC" konusuna nihayet yer verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Şimdi PC üreticilerinin de bu önemli konuyu dikkate almalarını ummaktan başka bir çaremiz yok gibi görünüyor. Kullanıcıların, PC'lerini sessizleştirmek için yüksek masrafa ve zahmete katlanmak zorunda kalmaları çok saçma bir durum, aslında üretici firmalar bu soruna kendileri eğilmeliler. İleride bilgisayarların değerlendirilmesinde en önemli kriterlerden biri de "sessizlik" olmalı diye düşünüyorum. Mehmet Ziya Demirdelen

Donanım sayfaları azalmasın

Merhaba, bu ayki (Ekim) CHIP dergisinin yorumlar bölümünde "donanım sayfalarının azaltılması" ile ilgili yorumlar gördüm. Bir an donanımsız bir CHIP dergisi düşündüm de bu felaket olur. Şu anki bilgisayarımı ben CHIP sayesinde topladım. İpuçlarını bilgisayarımda uyguladım. Dergideki overclock bilgileriyle onlarca dolar cebimde kaldı. Her ay donanım bölümünü dergiyi aldığım gün bitiriyorum. Donanımlı CHIP'ten memnunum ben. Çağatay K.

Aylık bülten ve tanıtım broşürü

Vallahi bravo !.. Ben bir CHIP okuru olarak Eylül sayınıza tam puan verdim. İlk defa CHIP sayısının bu kadar çok ek verdiğini görüyorum. Ama tabi bende sürekli alamıyorum dergimizi, dergimizi diyorum çünkü o bizim bir parçamız oldu. CHIP'siz bir bilgisayar kullanıcısı olamaz diye düşünüyorum. Şu da bir gerçek ki başka da dergi almadığım (alamadığım) için değerlendirmede yapamıyorum. Ama geçebileceklerini sanmıyorum. Size daha önemli olarak söylemek istediğim: dergimizin şekli ve yapısı. Renkler birbirine daha uyumlu hale getirilebilir. Hem böylelikle gözlerimizde yorulmamış olur. Okunması da kolaylaşır, takip edilmesi de. Bir de reklamları konuların arasına koymayın. Yani bu sizin elinizde "yapamıyoruz" demeyin. Şimdi size yeni bir öneri sunuyorum: yaklaşık 10 sayfanızı bize ayırmanızı rica ediyorum. Bize bizim dergimizde yer verin. Burada şimdiye kadar sizden öğrendiklerimizi, kendi başımıza yapabildiklerimizi ve neler yapabileceğimizi yayınlasanız. Ne güzel olur değil mi? Her türlü konuda, tek bir konuya bağımlı kalmamak kaydı ile... Bir de online olarak bir devrim yaratacak fikrim var. Sitemize (www.chip.com.tr) üye olanların adreslerine aylık bülten ve CHIP dergisi tanıtımları broşürü gönderebilecek bir sistem yapmanızı rica ediyorum. Ayrıca ay içerisinde virüs uyarıları da yapılabilir. Böyle bir sistemi hayata geçirmenizi dilerim. Bir de CD'mizin daha güzel hale getirilmesini istiyorum. Ramazan Eren

CHIP: *Önerileriniz için teşekkürler, Yorum sayfaları sizlerden gelen her türlü yoruma açık, CHIP'le edindiğiniz tecrübeleri bu sayfalarda bizlerle paylaşabilirsiniz.*

Türkçe Windows XP SP1

Merhaba, bilgisayar sektörü için uzun zaman sayılabilecek bir süredir derginizi takip etmeyi bırakmıştım. Ancak bu ay bayii önünden geçerken almaya karar verdim. Bu ay derginizi almaya beni iten en büyük şey kapakta yazılı olan "Windows XP Service Pack 1" eklentisinin derginizin içinde bulunmasıydı. Zira yeni aldığım Windows'um için müthiş birşey olduğunu düşündüm. Ancak CD'nizde İngilizce sürümler için eklenti çıkınca hayal kırıklığına uğradım.
Kapakta bunu belirtmiş olmadığınız için birazcık yanlış yönlendirme seziyorum hareketinizde! Neyse diye düşündüm, en azından yeni Windows'um tertemizdi ve CD içerisindeki araçları kurarım, böylece CD de boşa gitmez diye düşünürken bu aya mahsus Araçlar bölümünü kaldırmışsınız, ikinci kez hayal kırıklığı! Açıkçası derginizi çok beğendim ama CD'lerinizi üzülerek belirtmeliyim ki yararsız buldum. Boşu boşuna CD'lere para verdiğimi düşünüyorum. İçinden hiçbir program kurmadan CD arşivime yolladım iki CD'yi de. Keşke bu CD'ler olmasaydı da bu muhteşem dergiyi daha ucuza alabilseydik, lütfen CD'lerinizi bir dahaki ay bu kadar gereksiz yapmayın ya da yapacaksanız iki versiyon dergi çıkarın; CD'li ve CD'siz olarak, çünkü derginiz gerçekten çok çok iyi.
Teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim. İlker Akbaş

CHIP: *Türkçe Windows XP SP1'i maalesef bu ayki eCHIP'e yetiştiremedik, ancak Kasım ayının başında yayınlayacağımız Windows XP özel sayısında bu yamayı bulabileceksiniz. Bu ayki CD'mizde Basic Kit'i tekrar bulabileceksiniz.*

4 Tam Sürüm Program

Sevgili CHIP, Ekim ayında derginizi elime aldığımda muhteşem kapak tasarımınız dikkatimi çekti. Kapak tasarımını yapan arkadaşları kutlamak istiyorum. CD'nizde verdiğiniz 4 tam sürüm program çok işime yaradı. Hele bu ekonomik sıkıntıda 2 CD ve bir davetiye vermeniz beni çok sevindirdi. Sessiz PC konusunu uzun zamandır bekliyordum. Bu konuya da eğildiğiniz için teşekkür ederim.

Buğra Öztireli

Mükemmel eCHIP

Derginizin en güzel ve harika denilecek kadar iyi bir parçası var. Kuşkusuz eCHIP. Harika bir CD hazırlıyorsunuz, CD'lerinizin tek kusurlu bir yanı yok. Top 100 Freeware, Flash Dersleri, Donanım Dersleri harikaydı doğrusu. Ama en güzeli de eCHIP'teki dergiler. Her zaman kullanabileceğimiz bir eCHIP bölümü hazırladığınız için size sonsuz teşekkürlerimi sunar ve hep böyle devam

etmenizi isterim.
Not: Tek eksiğiniz reklam sayfalarının çok olmasıdır. Aslında çokluğundan değil tam okumaya başlıyorsun bir bakmışın reklam sayfası ve okumayı bırakıyorsun yani dergiden soğuyorsun.

Seyfi Aslangeçinen

CHIP: *Reklam sayfalarını mecburen yazıların arasına koymak zorundayız, bu konuda yapabileceğimiz bir şey yok maalesef.*

Upgrade rehberi

Yakın zamanda derginizde işlemci, anakart ve bellekten oluşan sistemlere yer verir misiniz? Upgrade yapmak isteyen birçok kişinin bu konuda uzman yardımına ihtiyacı var.

Volkan Kalpakçı

CHIP: *Bu ayki kapak konumuz CPU Testi'nden bu bağlamda faydalanabilirsiniz.*

Herkese hitap edilsin

Sevgili CHIP, derginizi daha yeni almama rağmen bana çok faydalı olacak bilgileri sayenizde öğrendim. Yalnız, derginiz her kesime hitap etmiyor.Yani herkesin anlayacağı bir dilden anlatılmıyor bazı konular. Bu yüzden biraz zorluk çekiliyor. Ayrıca derginizde çok fazla reklam sayfası var ve bu reklamlar bazen konuları bölüyor. Bir de derginizde oyun yorumlarına yer vermenizi rica ediyorum. Bu dediklerim hakkında çalışmalar yapmanızın herkesi memnun edeceği kanaatindeyim.

Metehan Ünal

CHIP: *Dergide her seviyeden kullanıcıya hitap etmeye çalışıyoruz, bu yüzden her yazının her seviyeden kullanıcının anlayabilecek şekilde yazılması maalesef mümkün olamıyor.*

Programlama yazıları

Öncelikle merhaba. Bu derginin uzun soluklu okuyucusuyum. Fakat önceden az da olsa programlama yazıları ve "meraklısına" denen bölümler vardı. Yenileme adı altında bazı bölümler geldiği gibi bazıları da gitti. Gidenler arasında programlama bölümü de dahil. Artık Türkiye'de belli bir potansiyel programlama ile uğraşıyor. Ve bu alana katılım artmakta. Soranlara "her ay şu dergiden bilgi alabilirsin" diyemiyorum aynı zamanda kendim de faydalanamıyorum çünkü CHIP'te de de yok! Bir çok CHIP okuyucusu bunu her ay dile getiriyor, fakat dergide görmeyince hayal kırıklığına uğruyorum ve CD'deki VB kursuna değinmek istiyorum. Nesneye yönelik bir dilin nesne özelliklerini anlatmak yerine düz yazı, makale gibi anlatılması kaliteyi düşürüyor + yazının yeni başlayan ve profesyonel olarak 2 kısımda olması daha iyi olur. Bu konuya biraz daha önem verilmesini ve çok kullanılan programlama dillerinin dergide olmasa bile CD kursuna dahil edilmesini haklı olarak istiyorum. CHIP bu konuda geç kalmamalı. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Sinan Ergin

CHIP: *eCHIP'teki dijital dergilerde ve CHIP Workshop ekinde programlama yazılarına mümkün olduğunca yer vermeye çalışıyoruz.*

CHIP TV ve internette güvenlik

Sayın CHIP dergisi, dergi olarak sizi çok beğeniyorum. Vermiş olduğunuz ek dergi ve CD'lerin içeriği çok güzel. Ayrıca eskiden olduğu gibi CHIP TV'yi tekrar koyarsanız CD'nin içeriği daha renkli bir hal alacaktır. Derginizde güvenlikle ilgili (örneğin hem kişisel, hem kurumsal firewall ve antivirus yazılımları ve bütün Windows'ların güvenlik açıkları gibi) konular ve web sitesini yayınlarken kendi Server'ımız olmayan bir sunucu üzerinden hizmet sunarken ne gibi güvenlik önemleri alınması gerekir gibi konular üzerine yazı yazılması birçok kişi için iyi olacaktır. Son olarak www.chip.de den birşeyler indirmek çok zor.

Bağlantı hızı 1 KB'ın üzerine nerdeyse hiç çıkmıyor ve sürekli kopuyor. Bunu gerekli yerlere iletirseniz sevinirim

Ongun Batuhan Altan

CHIP: *Internette güvenlik konusuna daha önceki sayılarımızda sıkça yer verdik. www.chip.de adresinden yaptığınız download'larda hız açısından bir sorun olmaması gerekir.*

CD için program tavsiyeleri

İyi günler, ben uzun süreden beri olamasa da yaklaşık olarak 3 aydan beri CHIP dergileri alıp CD'deki programları kullanıyorum. Yayınlamış olduğunuz CD'lerde bir şeyler dikkatimi çekti. İçeriğiniz güzel ama ne var ki yayınladığınız programlar genelde yüksek donanım isteyen programlar. Eğer biraz daha şöyle halkın günlük hayatında sıkça kullanılan programları yayınlarsanız, hem alıcı kitleniz artacak hem de daha güzel bir dergi olarak okuyucularla buluşacak. Bir örnek vermek istiyorum; ben bu sene bilgisayarlı muhasebe ve vergi uygulamaları dersi göreceğim, eğer bu konularla ilgili programları CD'nizde yayınlarsanız ben ve benim gibi tüm arkadaşlara mesleki yönde büyük yardım sağlamış olursunuz. Ayrıca sadece benim mesleğime yönelik değil de diğer mesleklere de hitap ederseniz, onlara da büyük yardım sağlamış olursunuz.

Mustafa Poyraz

Dergi ekleri

Ekim dergisine eklediğiniz ekiniz için çok teşekkürler, bu ek zamanla daha da gelişirse seviniriz, biraz da yazılımla CHIP'e rakip çıkmaz.

Ümit Özdemir

Donanım Rehberi CD'si eleştirisi

Sayın CHIP çalışanları, öncellikle Eylül 2002 Sayılı derginizin eşi bulunmaz bir CD vererek (A'dan Z'ye donanım Rehberi) biz PC kullanıcılarını çok mutlu ettiniz böylelikle donanımsal bilgimiz bir nebzede olsa artmış oldu. Ama yine CD'yi eleştirmeden geçemeyeceğim. A'dan Z'ye Donanım Rehberi başlığı altında sunulan CD daha çok acemi bilgisayarcılar, yani daha bilgisayar sektörüne yeni geçmiş kişilere göre anlatılmış. Ben ise daha profesyonel bir anlatım istiyordum. Mesela işlemci; işlemcinin sadece genel tanımı açıklanmış ama halbuki işlemcinin yapısal sistemini, çalışma mantığını, elektronik yapısı gibi özellikler anlatılabilirdi ve de ben de öyle umdum. Fakat ne umduk ne bulduk. Anlatılan şeylerin bir çoğunu zaten ben de biliyordum genel olarak, ama yine de böyle bir CD yayınladığınız için teşekkür ederim.

Emrullah ÇAKIR

YORUM VE YARDIM

- Dergideki yazılarla ve genel olarak dergiyle ilgili görüşlerinizi **yorum@chip.com.tr** adresine gönderebilirsiniz.
- Lütfen bilgisayarla ilgili sorularınızı **yardim@chip.com.tr** adresine iletin.
- Ayrıca **yorum@chip.com.tr** adresine göndereceğiniz e-mail'lerde isminizi yazmayı unutmayın.

HP Media Center PC: Kullanıcıyı, Digital Rights Management ile kontrol için donatılmış.

Digital Rights Management (DRM)

Geleceğin Kullanıcısı: Takip & Ceza?

Kopya koruması geride kaldı, artık Digital Rights Management var. Böylece eğlence dünyası uzun zamandan beri istediği şeye, şeffaf kullanıcıya sahip oldu.

■ Uzaktan kumandalı video, DVD veya müzik kaydedicisi, CD ve DVD oynatıcısı; Hewlett Packard'ın (HP) Media Center PC'si tüm bunlara sahip olacak. Microsoft'un Windows XP Media Center Edition'ı ile donatılmış olan bilgisayar kış aylarında kuzey Amerika'da piyasaya sunulacak. 1.500 ile 2.500 Amerikan Doları arasındaki fiyatları ile çarpıcı bir ürün değil ve bunun için küçük bir kusuru var. HP ve Microsoft, kullanıcıların telif hakları ile korunan materyalleri

Dijital Güvenlik: Yeni güvenlik standartları kısa süre içinde kırılıyor

Ortam	DVD/DVD-Player	BMG, Universal Music, EMI Warner'ın Audio CD'leri	Elektronik Kitaplar	Audio CD'ler, Sony Music	Xbox
DRM Sistemi	CSS/Bölge Kodu	Cactus Data Shield 200	Adobe eBook Reader, Microsoft Reader	Key2Audio	Donanım DRM
Kırılma Yılı	1999	2001	2001	2002	2002

internetten yüklemesini, kopyalamasını ve değiş tokuş yapmasını zorlaştıracaklar. MS yazılımı bu nedenle Digital Righst Managment (DRM) sistemine sahip.

Koruma karmaşası

DRM sadece bir kopya koruması değil. Kullanıcıların dijital haklarını da kontrol ediyor. Kullanıcı, bir şarkıyı ne sıklıkla dinleyebilir? Kullanıcı bu şarkıyı kopyalayama, bilgisayarına indirme veya CD üzerine yazma izinlerine sahip mi? DRM; yazılıma, donanıma veya işletim sistemine entegre edilebilir (Bkz. Teknik Kutusu) ve metinlerin, e-kitapların, şarkıların, filmlerin ve e-postaların da kullanımını kontrol edebilir.

Microsoft'un DRM'i, Windows XP'ye, Windows Media Player'a ve Windows Media 9 serisine eklendi bile. Firmanın güvenlik konsepti Palladium ise yazılım ve donanım olarak DRM üzerine kurulu. Yani izinsiz yazılımlar, illegal kopyalamalar ve telif haklarının çiğnenmesi tarihte kalacak. IBM'in DRM sistemi Japon GSM operatörü i-Mode tarafından şu anda kullanılıyor. Sony ise MagicGate ve Net MD ile biri Memory Stick diğeri taşınabilir çalıcılarda bulunacak iki DRM versiyonu sunuyor.

DRM, internetteki kanuni satışın anahtarı olacak. Bu, korsan kopyaların ve eğlence devlerinin satışlarının düşmesine neden olan KaZaA ve Morpheus gibi P2P paylaşım araçlarının önünü kesecek.

Satışların düşme sebebi anlaşılamıyor

Forrester Research'in pazar araştırmacıları ise doğru olmadığını söylüyor ve firmanın bir çalışanı Josh Bernoff ise daha çok dijital müzik kullanan kişilerin daha az CD aldıklarına dair bir kanıt bulunmadığını dile getiriyor. Satışların gerilemesindeki neden ekonomik gerileme de olabilir. Pazar araştırma firmaları bu nedenle sektörün kendisinin, tabii ki belirli bir ücret karşılığında Download hizmeti vermeye başlamasını öneriyor.

Diğer taraftan bir çok Audio ve video ürünü de kopya korumasına sahip. Kullanıcılar, yeni telif haklarından sonra, şu ana kadarki satışlara rağmen kopya korumasını ve DRM'i kaldıramayacaklar.

TEKNİK

» DRM'in arkasında ne gizli?

Digital Rights Management (DRM), telif hakları ve kulanım haklarının dijital olarak kontrolüdür. Bunun için kullanılan teknikler ise oldukça farklı.

Yazılım: Üreticiler; Audio CD, DVD film veya e-kitaplar gibi saklama ortamlarının içeriklerini sadece özel yazılımlar ile oynatılabilecek şekilde şifreliyorlar.

Bu şifre, aynı zamanda kullanıcının saklama veya kaydetme izni olup olmadığını da belirtiyor. Bir çok kopya koruma programı bu sistemi kullanıyor.

Donanım: Saklama ortamları, sadece özel donanımlar tarafından oynatılabilecek şekilde de şifrelenebilirler. Ortamdaki veya dosyadaki kod, oynatıcı donanımda bir karşı koda ihtiyaç duyar. Film ve müzik endüstrisi bu yöntemi, örneğin DVD (CSS) ve gelecek Audio DVD'lerde (Cactus Data Shield) kullanıyor.

Filigran veya Bayrak: Bu teknik, Amerikan eğlence endüstrisi tarafından dijital televizyonlar için isteniyor. Filigranlar, dosyaları kullanıcılar tarafından görülemeyecek şekilde işaretliyorlar. Donanım sadece dijital işarete sahip bu tür dosyaları oynatıyor.

İşletim Sistemi: Dördüncü yöntem ise DRM'in direkt olarak işletim sistemine entegre edilmesidir. Sistem, her açılışında sabitdisk üzerinde bulunan program ve dosyaların lisanslarını kontrol eder. Bu durumda kullanıcı söz konusu dosyalara erişemez veya kopya korumalarını aşamaz.

Sistemlerin buna rağmen kırılması ise suç teşkil edecek. Koruma kırılacak olursa kullanıcı endüstri tarafından yakalanabilecek ve hatta cezalandırılabilecek. Çünkü sınırlandırılmış kullanım haklarının haricinde bir engeli daha var; dijital kontrol.

Müşteri, belirli bir ücret karşılığında internetten parça indirdikten sonra arkasında kredi kartı numarası ve IP adresi gibi izler bırakıyor. Endüstri, kullanıcın kendi ürünleri ile ne yaptığını bilmek istediği için bir şekilde kontrol etmek zorunda. Bunun için en iyi yol ise kullanıcının donanımlarının gerekli bilgileri sunuculara göndermesidir.

Hukukçular bu tür bir ticaret hareketini sınırlandırıyorlar. Ancak ne kadar çok PC medya merkezi haline dönüşürse ve dijital TV gibi online olarak sunulan içerikler ne kadar artarsa sektörün illegal kullanıcıları kontrol etme isteği o kadar şiddetleniyor. HP Media Center, bu yolda atılan küçük bir adım. Bu ürün ile ilgili bilgi haber sayfalarımızda mevcut ama, ülkemizde satılıp satılmayacağı veya ne zaman piyasaya sunulacağı ise henüz belli değil. ■

Popfile.de (Universal Music'in internet müzik hizmeti)	HP Media Center, 2002 sonundan itibaren ABD ve Kanada piyasasında
Özel MP3 dosyaları	Windows XP Media Center Edition
henüz kırılmadı	henüz kırılmadı

DRM İkilisi: Bill Gates ve Hollywood'un ünlü rejisörü James Cameron ("Terminator", "Titanic") Windows Media 9 serisinin tanıtımında.

Türkiye'de Internet

Internet Konferansı Toplanıyor

Türkiye'de internetin durumunu ve geleceğini tartışan Türkiye'de İnternet Konferansı'nın sekizincisi için başvurular başladı. Konferans 19-21 Aralık tarihleri arasında İstanbul'da Harbiye Kültür Sitesi'nde düzenlenecek ve konferansta bildiri sunmak isteyenlerin 15 Kasım'a kadar http://cyberchair.inet-tr.org.tr'ye başvurmaları gerekiyor. Ayrıca konferansta İngilizce bildiri sunmak isteyenler için de ayrı bir oturum düzenlenecek.

1995'ten bu yana her yıl düzenlenen konferans, interneti tanıtmak, geliştirmek, tartışmak ve toplumun dikkatini internet teknolojilerine yöneltmeyi amaçlıyor.

Konferansta bu yıl; E-Türkiye, e-Avrupa, Bilgisayar Ağları ve İnternet, İntranet ve Extranet, Kamu Bilgisayar Ağları, Dünyada ve Bizde İnternet Altyapısı, İnternet ve Medikal Bilişim, Yeni İnternet Teknolojileri, Yeni Ekonomi: M-ticaret, İnternetin AR-GE Amaçlı Kullanımı, Bilgisayarlaşma, Ulusal Bilgisayar Ağı ve Bilişim Altyapısı, Türkiye'de İnternetin Yapılanması, İnternette Türkçe Kullanımı ve İçerik, Enformasyon Kaynakları, İndeksleme ve Tarama e-Ticaret ve e-iş, e-tarım, internette Güvenlik, Kütüphanecilik, Elektronik Yayıncılık ve Basın, Eğitimde İnternet Kullanımı, Özgür Yazılım Açık Kaynak ve İnternet, İnternet'in Sosyal Boyutları, İnternet'in Yasal Boyutları, İnternette Demokratikleşme ve Toplumsal Denetim, İnternette Siyaset ve Siyasi Partiler, İnternette Düzenleyici Kurullar, Gizlilik ve Bireysel Haklar konuları ele alınacak.

Bilgi için: http://inet-tr.org.tr

READ.ME

İnterneti Seviyorum

GÖKHUN SUNGURTEKİN
Yayın Koordinatörü

"Siz bu yazıyı okurken ben muhtemelen Havana purolarını tüttürüyor olacağım; interneti gerçekten çok seviyorum... "

Tarih 14 Ekim Pazartesi, saat 21.00. Her yıl New-York'ta düzenlenen dergi yayıncılığı fuarı The Folio: Show'un editoryal seminer programı etkileyici görünüyor **(www.folioshow.com)**. Fuar bu sene 28-30 Ekim tarihleri arasında düzenleniyor ve bu üç gün boyunca dergicilik ile ilgili her konuda çeşitli seminerlere katılmak mümkün. Şimdi internetin nimetlerinden faydalanmaya başlayalım ve seminerlere kayıt yaptırmadan önce ilk olarak ulaşım meselesini halledelim.

Türk Hava Yolları'nın web sitesine bağlanıyoruz **(www.thy.com.tr)** ve online satış bölümüne giriyoruz; 26 Ekim İstanbul-NewYork ve 1 Kasım New-York-İstanbul müsait. Bu tarihler, fuar öncesinde ve sonrasında NewYork'u gezmek için de yeterince zaman sağlıyor...

İnternette tatil planı

Peki bu geziyi biraz uzatıp güzel bir tatil yapsak nasıl olur; örneğin Küba, ne de olsa yazın tatil yapamamıştım. Evet bu iyi bir fikir... Google'da **(www.google.com)** kısa bir aramadan sonra uygun fiyatlı turlar sunan bir seyahat acentası bulabiliyoruz **(www.netssa.com)**. Seçimimiz 1-8 Kasım arası Havana'da Club Atlantico'da bir haftalık tatil. Ancak küçük bir sorun var: Havana'ya uçabilmek için önce Toronto'ya gitmek gerekiyor, zira ABD'den Küba'ya ve tersi istikamette doğrudan uçmak mümkün değil. Google'da kısa bir arama turu daha: Görünen o ki, yarım günlük bir tren yolculuğu ile bu sorunu da çözebiliriz...

İş gezisi ve tatil planı hazır olduğuna göre artık kayıt ve rezervasyonları yaptırabiliriz. Önce kredi kartıyla THY'nin sitesinden 26 Ekim NewYork gidiş ve 10 Kasım dönüş için bilet satın alıyoruz. Daha sonra yine kredi kartıyla seminerlere kayıt yaptırıyoruz ve ardından bir haftalık Havana turunu satın alıyoruz. Bu arada tatil süresince Havana'da kullanmak üzere yine aynı siteden bir de jeep kiralayalım... Bu işlemlerin ardından onay e-postaları hemen geliyor.

Şimdi de NewYork'ta kalacak bir otel bulalım. Çözüm **www.newyork.com**'da... Haritada The Folio: Show'un düzenleneceği yer Manhattan'da Cental Park'ın güney ucuna yakın görünüyor. Aynı bölgede uygun fiyatlı bir otel aratıyoruz ve karşımıza çıkan listedeki en uygun seçim Westpark. Yine kredi kartıyla hemen rezervasyon yaptırıyoruz ve ardından onay e-postası geliyor. Aynı şekilde **www.toronto.com** sitesinden Toronto'da geçireceğimiz günler için de hava alanına yakın bir otel ayarlıyoruz.

Yapılacak son iş 31 Ekim NewYork-Toronto ve 9 Kasım Toronto-NewYork tren biletlerini satın almak. Bağlanacağımız site **www.amtrak.com**. Yine kredi kartıyla ödeme yapıyoruz ve onay mesajı hemen geliyor. NewYork'ta bileti almak için yapmam gereken tek şey, ana istasyondaki elektronik gişeye, internet üzerinden ödemeyi yaptığım kredi kartını yerleştirmek; makine hemen biletimi verecek...

Saat 22.00 ve sadece bir saatte her şey hazır. Şimdi sıra vizeleri almakta, ancak bu ne yazık ki günler sürecek...

Siz bu yazıyı okurken ben muhtemelen Havana purolarını tüttürüyor olacağım; interneti gerçekten çok seviyorum...

Standartlarda Uzlaşma Yok

DVD Karmaşası Devam Ediyor

DVD+R ve DVD-R arasındaki düello piyasayı olumsuz etkiliyor. Sony'nin her iki biçimi de destekleyen yeni yazıcısı bile geleceği güvenlik altına alamıyor.

Hepsi Bir Arada: **Sony DRX500UL, kullanılan tüm standartları destekliyor ve harici versiyonunda Firewire ve Usb 2.0 Highspeed sunuyor. Dahili ATAPI versiyonu DRU500A ise 400 Euro'nun altında bir fiyatla satılacak.**

Hangi DVD yazıcıyı satın almalıyım? Sadece tek bir standart üzerinde karar verilene kadar bu soruya kesin bir cevap vermek mümkün değil. Müşteri kapma yarışında şu ana kadar DVD-R ve DVD+R rakip halindeler. Standart sayısının bire indirilmesini beklemek istemeyen kullanıcılar ise Sony'nin tüm standartları tanıyan yeni sürücüsünü göz önünde bulundurabilirler. DRU500A ve harici modeli DRU500UL; DVD-R, DVD-RW, DVD+R, DVD+RW, CD-R, CD-RW üzerine yazabiliyor ve tabii ki tüm diskleri de okuyabiliyor. Sürücü DVD-R'ları 4x hızında yazabilirken DVD-R'ler de ise maksimum 2.4x hızına çıkabiliyor. Bu yazıcının geniş yazılım paketi ile beraber Kasım ayında yaklaşık 400 Euro civarında bir fiyatla piyasaya sunulması bekleniyor.

Sony, söz konusu standart problemini çözmek için sayılarını bire indirmek yerine teknikleri beraber kullanılması gerektiğini gösteriyor. Ancak +R ve –R standartlarının kendilerine göre önemli avantajları olduğu için konu aslında oldukça karmaşık sayılabilir. Böylece –R grubu uygun fiyatı ile dikkati çekiyor. Bu diskler 2 Euro'nun altında bir fiyatla satılıyor ve Pioneer'ın DVD yazıcısı DVR-A01 ise şimdiden 300 Euro sınırını zorlamaya başladı.

Plus R ise, DVD+R disklerinin DVD oynatıcılar ile uyumluluğunu arttıracak olan yeni video standardı DVD+VR ve yüksek satış oranları ile göz dolduruyor. Şu ana kadar satılan DVD+R yazıcıların sayısı DVD-R'lerin iki katı civarında.

Standart için verilen savaş yeni jenerasyon yazıcılar piyasaya çıkana kadar süreceğe benziyor. Blu-Ray konsorsiyumu mavi lazer ve diğer yeni teknolojiler sayesinde tek taraflı DVD'lerin 27 ve çift taraflıların ise 50 GByte kapasiteye kadar çıkabileceklerini dile getiriyor. DVD-R mi yoksa DVD+R mi sorusu ile karşı karşıya kalınmayabilir. Tabii ki yeni ürünler de bu oyunu devam ettirebilirler. Nitekim Toshiba ve Nec, başlangıçta 40 GByte kapasite sunan ancak Blu Ray uyumlu olmayan yeni diskini duyurdu bile.

Şimdi de Filmini Çekiyorlar

Napster'ın Kanını Emdiler

Sıradan bir üniversite öğrencisiyken geliştirdiği Napster programı ile bir internet efsanesi halini alan ve Napster üzerinden servet edinen Shawn Fanning, Naspter'ın kapanmasından sonra bile, Napster üzerinden para ve ün kazanmanın yolunu bulmuş gibi görünüyor.

Birkaç yıl önce en popüler müzik değiş-tokuş sitesi olan Napster, müzik şirketlerinin açtığı davalar yüzünden kapatıldıktan sonra, üzerine yatırım yapmış risk sermayesi şirketlerinin elinde kalmış ve iflas etmişti. Müzik kanalı MTV'de yayınlanacak film Shawn Fanning'in hayatına odaklanacak ancak Fanning'i kimin oynayacağı belirlenmedi. MTV yöneticileri Shawn Fanning'in kendi hayatını oynamayı kabul edebileceği görüşündeler ki bu durumda bir internet efsanesine dönüşmüş Shawn Fanning'in şimdi de bir sinema yıldızı olması gündeme geliyor.

Bilgi için: www.mtv.com

Amerikaya Davet Edilirseniz Şüphelenin

Hacker Yakalama Yöntemi

Amerikan Federal Soruşturma Bürosu FBI, ülke sınırları dışında faaliyet gösterdikleri için yakalamak ve yargı önüne çıkarmakta zorlandığı uluslar arası hacker'ları ele geçirmek için yeni bir yöntem geliştirdi. En son, internet üzerinde kredi kartı hırsızlığı yapan bir Rus hacker'ı yüksek ücretli bir iş görüşmesi bahanesi ile ABD'ye davet eden FBI kurduğu mizansen ile 27 yaşındaki hacker'dan becerilerini göstermesi istediğinde, bilgisayar korsanın sisteme girdiği şifre ve adresleri kayıt ederek Rusyadaki networke ulaşıp kanıtları toplayarak Rus hacker'i tutukladı.

Savcının, Rus Hacker Vasilisky Gorshkov için 16 yıl hapis cezası istemesine rağmen, mahkeme 3 yıl ceza verdi ancak neden olduğu maddi zarar nedeniyle ayrıca 700 bin dolar para cezasına da çarptırdı.

Bilgi için: www.fbi.com

Aklınızda Bulunsun

Lexmark Z55'ler İçin Yükseltme

Lexmark Z55 yazıcısı olanlar veya almayı planlayanların akıllarında olması için küçük bir duyurumuz var. Lexmark, web sitesinde, bu model yazıcıların 4800 dpi baski yapabilmesini sağlayan yeni bir sürücü yayınlıyor. 3600x1200 dpi'da çalıştığı belirtilen yazıcı, yeni sürücüsü yüklendikten sonra 4800 dpi çözünürlüğünde baskı yapabilme yeteneğine kavuşuyor.
Bilgi için: www.lexmark.com.tr

Oki C7000 ve C9000

Hızlı, Renkli Yazıcılar

Oki, sınıfının en hızlıları unvanına sahip C7000 ve C9000 renkli yazıcılarını Hazerfan havalanında renkli bir organizasyonla tanıttı. Yeni ürünler düşük baskı maliyetinin yanında akıllı baskı teknelojilerini ve profesyonel baskı kalitesini de sunuyor. Ağ yazıcısı olarak da kullanılabilen ürünlerde, C9000, maksimum 1200x1200 dpi çözünürlükle dakikada 30 sayfa renkli A4 çıktısı alabilirken, C7000 de 1200x1200 dpi boyutunda renkli A4 sayfalarından dakikada 20 tane basabiliyor. Siyah – beyaz baskıda ise bu sayı 24'e çıkıyor. Yazıcıların sahip olduğu akıllı baskı teknolojileri, ağ yazıcısı olarak kullanıldıklarında, ağ üzerinden aynı anda gönderilen bir çok işi sıraya sokma ve karşılayabilme olanağı sağlıyor. Farklı boyutlarda kağıtlara, istenilen biçimde baskı yapılmasına da imkan veren yazıcılara daha fazla esneklik için ek kağıt yuvaları takılabiliyor. Ayrıca özel baskı işlerini de şifre ile koruma altına almak mümkün olabiliyor. Kullanıcı, tanımladığı parolayı girmeden, yazıcı baskıya başlamıyor.
Bilgi için: www.oki.com.tr

Ayın sayısı

Dünyada bir gün içinde gönderilen e-mail sayısı **30 milyarı** geçiyor ve bunun yaklaşık üçte biri rahatsız edici spam mailler.

Microsoft'ta İş Olanakları

Xbox'a Hacker Aranıyor

Microsoft, artan Xbox Hacker'larına karşı daha yoğun önlemler almaya başladı. MOD Chip'lerin takılması ile korsan kopyalara karşı donanım koruması atlatılabiliyor. Hacker grupları Xbox'ı, Linux tabanlı web sunuculara kadar kendi isteklerine göre yeniden tasarlıyorlar. Microsoft buna karşı Hacker'lar arasından yazılım geliştiricileri arıyor. Bunlar MOD Chip'lerini analiz edecek ve üzerinde değişiklik yapılmış online oyun konsollarını bulacak yol bulma sistemleri geliştirecekler.
Bilgi için: www.microsoft.com

Fujitsu'dan Biyometrik Koruma

Toplardamar Tanıma Sistemi

Fujitsu, PC için erişim korumasına sahip bir bilgisayar faresi geliştirdi. Ancak şu ana kadar kullanılan parmak izi kontrollü koruma yöntemlerinden farklı olarak Fujitsu'nun yeni modeli kullanıcıyı tanımlamak için eldeki toplar damarları kontrol ediyor. Böylece Fujitsu toplar damar kontrollü bir sistemi seri olarak piyasaya sunan ilk üretici olacak.

Prototipleri hazır olan farenin geniş bir yüzeye sahip ve kullanıcının avuç içini aydınlatacak olan bir kızıl ötesi ışın kaynağı bulunuyor. Kızıl ötesi ışık, deri yüzeyinin altındaki toplardamarların yoğunluğunu ölçüyor ve el altında karanlık bir resmini oluşturuyor. Bir CMOS kamera, yüksek kontrastlı bu resmi alıyor ve bunu daha önceden kaydedilen örnekle karşılaştırıyor.
Bilgi için: www.fujitsu.com

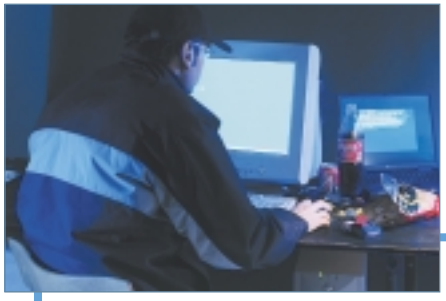

Ayın mesleği

FBI'da en çok aranan kişiler artık ajanlar değil, **hacker**'lar. Ancak başvuranların büyük bir kısmı sağlık kriterlerini yerine getiremediği için çok sayıda açık pozisyon mevcut. Hacker'ların büyük bir kısmı **aşırı kilolu**.

COMPEX "Mobil Özgürlük" Fuarı İlgi Odağı Oldu

Herkes Özgürlük İstiyor

"Mobli Özgürlük" kavramının ön plana çıktığı Compex Fuarı'nda teknoloji şirketleri en son ürünlerini sergilediler.

■ Bu yıl 27'ncisi düzenlenen Compex Uluslararası Bilgisayar Fuarı, bilgisayar, internet ve iletişim sektöründen pekçok firma ve markayı bir araya getirirken onbinlerce ziyaretçinin akınına uğradı. 600'ü aşkın firma ve markanın ziyaretçilerle buluştuğu fuarın açılış günü binlerce şirket yöneticisi ve ev kullanıcısının akınına uğradı.

Açılışını, Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği başkanı Erol Bilecik'in gerçekleştirdiği Fuarı, geçen yıl 162.000'in üzerinde kişi ziyaret ederken, fuarın internet sitesinden ulaşılabilen ücretsiz online davetiye uygulamasından bu yıl, daha fuar açılmadan 75 bin kişinin faydalandığı göze çarptı. Fuar sonunda ise ziyaretçi sayısı 200 bine yaklaşmıştı.

Güçlü bir sponsor desteğini de arkasına alan Compex 2002'de bu yıl Packard Bell-Compucom, Türk.Net, NTV, Vogel-Burda, Radyo 92.3, Digiturk, Radikal, Milliyet, Posta, Türkiye, Finansal Forum, Ajans Press, Aselsan, İşmail Dağıtım-Parex, Cargo@cargo, A&A, Toshiba, değişim Medya, Escortland, İnterguide, Pronto Halkla ilişkiler ve Danışmanlık, Seta, Visions firmaları sponsor olarak yer aldılar.

Pek çok yeni teknolojinin kullanıcılara tanıtıldığı fuarda, avuç içlerinden diz üstü bilgisayarlara, telefonlardan dijital ekipmanlara kadar pek çok mobil cihaz görücüye çıktı.
Bilgi için: www.compex.com.tr

MOBİLİZE: Pocket Loox gibi en son avuçiçi modellerin sergilendiği fuarda model model dizüstü bilgisayarlar da ilgi çekti.

Bir Dot Com Şirketi Nasıl Kurulur?

Telefonunuzdaki Ofis

Medya-Net tarafından geliştirilen bu hizmet sayesinde ofisiniz sizden sadece bir telefon kadar uzak olacak ve bu sayede

hiçbir yatırım yapmadan sahip olacağınız ofis sayesinde işlerinizi aksatmadan yerine takip edebileceksiniz. Özellikle bir ofis açmak için masraf yapmak istemiyorsanız satın alabileceğiniz bir standart VIP Ofis planı ile 39 milyon karşılığında bir İstanbul telefon numarası, bir İstanbul faks numarası, 200 kontör bedava, Türkçe "veya" İngilizce karşılama, web tabanlı kontrol paneli, 3 adet @vipofis.com e-posta adresi, Sesli-Posta servisi, FaksMail servisi, SMS uyarı sistemi, 50 adet kartvizit ve teknik destek hizmetlerine sahip oluyorsunuz. Profesyonel plan da ise farklı olarak üç telefon numarası, 400 kontör, 10 tane e-posta adresi, 5 sayfalık web sitesi, hosting ve 3 x 50 tane de kartvizit'e 99 milyon karşılığında sahip olabilirsiniz.

Sistemin çalışma prensibi de oldukça basit. Sahip olduğunuz özel telefon numarasını biri aradığı zaman, gelen çağrı Medya-Net VipOfis Çağrı Merkezi tarafından karşılanıyor. Sistem, daha önceden Medya-Net'e bildirdiğiniz firma bilgilerini otomatik olarak sekreterin ekranına getiriyor. Sekreter, telefonu sizin belirlediğiniz karşılama mesajını kullanarak İngilizce veya Türkçe olarak açıyor. Eğer size ulaşılmasını istemiyorsanız, sekreter not alabiliyor veya sesli mesaj kaydedilmesini istiyor. Buna karşılık telefon görüşmelerini karşılamak istiyorsanız sekreter, arayanı bekletirken sizinle daha önceden belirlediğiniz telefon numarası ile irtibata geçerek görüşmenizi sağlıyor.
Bilgi için: www.medya-net.com

Motorola T190

İlk Kez Türkiye'de

Motorola'nın ürettiği yeni modeli T190 Avrupa'da ilk kez Türkiye'de piyasaya çıkıyor.Genpa ve KVK bayilerinde satışa çıkan T190, ışıklı ekranı, şeffaf tasarımı, küçük ve ergonomik yapısı, resimli mesajları, oyunları ve ekran koruyucularıyla hem eğlenceli hem de ekonomik bir telefon görünümü çiziyor. 99 gram ağırlığındaki Motorola T190, Prusya mavisi renge, 120 saate kadar bekleme süresine, çağrıya göre ayarlanabilir melodilere sahip.
Bilgi için:
www.motorola.com.tr

AKILLI ALIŞVERİŞ

» CPU ve bileşenler: Kullanım amacına uygun, doğru donanımlar

DVD-Ripp'leme ve dönüştürme

DVD'lerin DivX veya VCD/SVCD formatına dönüştürülmesi o kadar fazla işlem gücüne ihtiyaç duyar ki, bir işlemci hiçbir zaman yeterince hızlı olamaz. Film başına üç veya beş saatlik işlem süresi sonuçta çok fark eder. Yani işlemci satın alırken cimri davranmayıp elinizi cebinize iyice atmanız gerekebilir.

3D oyunlar

En hızlı CPU bile, ekran kartı kendisine ayak uyduramıyorsa pek bir işe yaramaz. Bu yüzden 2,8 GHz'lik bir Pentium 4 işlemcisini GeForce MX chipsetli bir ekran kartıyla çalıştırmaktansa, GeForce 4 Ti ekran kartı ve Athlon XP 1600+ tercih edin. Tasarrufa önem verenler Duron/Celeron işlemcili PC'lerini ATI'nin Radeon 9000'iyle donatabilirler.

MP3 işleme

Wave dosyalarının MP3 formatına dönüştürülmesi günümüz işlemcilerini çok da zorlamıyor ve çoğunlukla kaynak sürücünün yavaşlığı bir darboğaz teşkil ediyor. Daha eski bir sabitdisk kullanarak yaptığımız testte encode süresi altı dakikadan sekiz dakikaya yükseldi. MP3 fanatikleri en iyisi daha hızlı bir sabitdisk satın almalılar.

Office ve internet

PC'de resim-çizim işleriyle uğraşanlar veya programcılar çok güçlü bir PC'ye ihtiyaç duyarlar. Word akrobatları, sayılarla uğraşanlar ve internet sörfçüleri için CPU gücü ikinci planda kalır. Ergonomik bir mouse-klavye seti ve bağlantı için ADSL veya Kablonet, hızlı bir işlemciden daha fazla yarar sağlayacaktır.

İÇİNDEKİLER

Intel'e Bellek Alternatifleri: Pahalı ve etkisiz Rambus 24
Performans kontrolü: Tüm CPU'lar hız testinde 26
İşlemci Yol Haritası: Geleceğe bakış 30
Yorum ve Tablo: Benchmark'tan sonra hayat 32

İşlemci Satın Alma Danışmanı

AMD-Intel Güç Gösterisinde

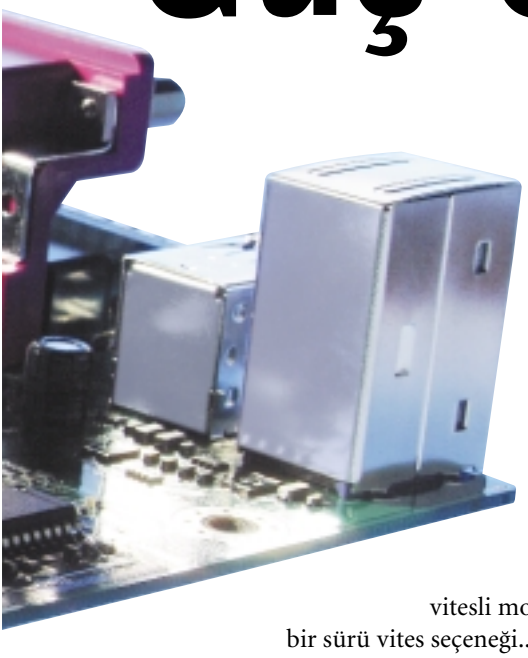

Intel ve AMD fanatikleri online tartışma ve haber gruplarında kimin daha iyi olduğunu tartışırken, tarafsız kalanlar objektif değerlendirmeler arıyorlar. CHIP, hangi işlemcinin gerçekten neleri başarabildiğini, hangi CPU'nun sizin için en iyi olduğunu açıklıyor.

Son zamanlarda "normal" bir bisiklet satın almayı denediniz mi? Dağ bisikleti, BMX, şehir, trekking ve yarış bisikleti gibi çok çeşitli bisikletlerin, kollu 27 vitesli Shimano XT Deore veya daha iyisi elden geçişli 24 vitesli modelleri var. Bir sürü isim ve bir sürü vites seçeneği... Bu model karmaşasında normal bir bisiklet almak imkansız gibidir. CPU satın alırken de benzer bir durum söz konusudur. Intel, Pentium 4 işlemcilerini A veya B uzantılarıyla, bazen de uzantısız satışa sunuyor. AMD ise XP Athlon'larını gizemli karakterlerle süslüyor; bu karakterlerin ne anlama geldiğini işin uzmanları ve fanatikleri bile bilemeyebiliyorlar. Her iki firma maksimum hızlara ulaşan, kesin güvenli olarak çalışan işlemcileri, her kullanıcının bütçesine hitap edebilecek şekilde piyasaya sürmek için var güçleriyle çalışıyor ve bunu büyük ölçüde başarıyorlar. Bu bağlamda aralarında sıkı bir rekabet yaşanıyor. "İyi güzel de, ben hangi kullanıcı grubuna giriyorum?" diye kendi kendinize sorabilirsiniz. Telaşlanmanıza gerek yok; CHIP, CPU kaosunda, neyin ne anlama geldiğini, işlemcilerin güçlü ve zayıf yanlarıyla birlikte açıklayarak size yol gösteriyor. Bu sayede hangi CPU'nun, bütçenizi fazla zorlamadan ihtiyaçlarınıza cevap verebileceğini öğreneceksiniz.

CPU karmaşasına bir son vermek için Intel ve AMD'nin güncel tüm işlemcilerini CHIP Test Merkezi'nde sıkı bir performans testinden geçirdik. Referans işlemci olarak Pentium 4 2 GHz'i seçtik. Bu işlemcinin performansına 100 puan verip diğer işlemcileri de buna göre değerlendirdik. Testin ağır topları Intel'in yeni Pentium 4 2,8 GHz işlemcisi ve AMD'nin Athlon XP 2600+'ıydı. Ancak öncelikle Duron, Athlon Palomino, Athlon Thoroughbered, Celeron ve Pentium 4 başlıklarına ayırdığımız adayları tanıtmaya başlayalım.

AMD Duron 1,1 - 1,3 GHz: Daha ucuzu yok

Duron serisi testin en düşük performanslı işlemci ailesi. Ancak çok cazip fiyatı sayesinde, ödediğiniz her dolar için diğer işlemcilerle karşılaştırıldığında en yüksek performans oranını sunuyor, bu da piyasada tutunabilmesinin haklılığını gösteriyor. Peki bir Duron gerçekte nedir? 1 GHz saat hızından itibaren yeni modeller Morgan çekirdeğini temel alıyorlar. Bu da temelde kırpılmış bir Athlon Thunderbird'den (günümüz Athlon'larının öncülü) başka bir şey değil. Duron'da hızlı bellek bağlantısı düşürülmüş. Bir Thunderbird, veri transferi için 133 MHz Frontside Bus (FSB) hızına (efektif olarak 266 MHz DDR = Double Data Rate) sahipken, Duron 100 MHz (yani 200 MHz DDR) ile yetinmek zorunda. Ayrıca veri önbelleği (cache) de 256 KB'tan 64 KB'a indirgenmiş. Bu tasarruflar, aynı saat hızında çalışan bir Thunderbird işlemciyle karşılaştırıldığında yüzde 10 ila 15 arasında bir performans kaybına, en küçük Athlon XP ile karşılaştırıldığında ise yaklaşık yüzde 25'lik bir performans kaybına (özellikle oyunlarda) neden oluyor. Kısaca 3D oyun fanatikleri için daha iyi alternatifler var. Strateji oyuncuları, DVD izleyicileri, web sörfçüleri veya muhasebeciler gibi sayılarla çalışanlar için Duron çok uygun bir seçenek.

Athlon XP 1600+ - 2100+: P-Rate Intel'e karşı

Günümüzde Duron'da emekliliğini sürdüren Thunderbird'ün piyasadan çekilmesiyle birlikte sahneye Palomino çıktı. Palomino çekirdeğinin yeniliği, Intel'in "SSE" (Streaming SIMD Extension) komut seti uzantısını destekle- →

mesi ve öncülünden daha akıllı bir önbellek yönetimine sahip olması. Bu yeniliklerin sonucunda yüzde 20 daha az ısınmayla yüzde 20 daha fazla performans elde ediliyor. Ayrıca işlemci çekirdeğine (CPU Die) nihayet bir sıcaklık sensörü yerleştirilmiş, bu sayede Athlon işlemcisinin aşırı ısınmadan yanıp kavrulmasının önüne geçilebiliyor. Ancak maalesef bu özellik, Intel'in P4'ünün aksine, anakart tarafından da özel olarak desteklenmeli. Yani yeni bir anakart satın almadan önce mutlaka bu özelliğe sahip olup olmadığını öğrenin. Bu destekler yeni bir Athlon çağı için güçlü bir temel oluşturdu. Açılışı Athlon XP 1500+ yaptı, ve onunla birlikte işlemci dünyası halen tartışmaları bitmeyen P-Rating değerine sahip oldu. P-Rating, AMD'nin, işlemcileri üzerine gerçek çalışma hızından daha büyük olan sayıları yazabilmesini sağlayan bir performans endeksi. Intel ise AMD'nin P-Rating'ini daha çok bir korsanlık olarak görüyor ve bu yüzden ezeli rakibiyle büyük tartışmalar yaşadı. AMD buna karşın salt megahertz verileriyle, performans konusunda objektif bilgi verilemeyeceğini, zira akıllı teknoloji kullanımı sayesinde

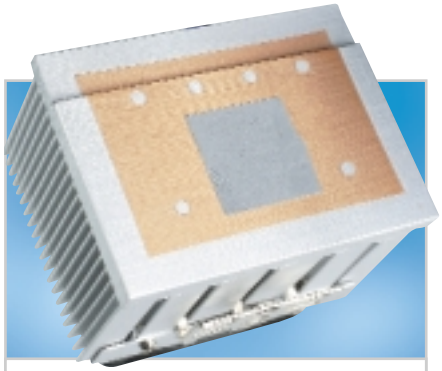

"Kutu"daki Fan: AMD, bakır plakalı bu fanı "boxed Athlon"ları ile birlikte veriyor. Bu retail pakete terfi fiyatı ise yaklaşık 20 dolar.

düşük saat hızının neden olduğu kaybın telafi edilebileceğini iddia ediyor. Ancak bunu son kullanıcıya açıklamak kolay olmadığı için, AMD P-Rating değerini ortaya çıkardı.

Bu performans endeksi ayrıca, çoğunlukla kabul edildiği gibi Intel'i değil, AMD'nin kendi işlemcisi olan Thunderbird'ü temel alıyor. İlk P-Rating Athlon XP 1500+'dı ve gerçek saat hızı sadece 1333 MHz'di. Bu chip'i temel alarak daha sonraki her 100+ artışı saat hızının 66 MHz daha yüksek olması anlamına geliyor. Mesela bir Athlon T-Bird, aslında sadece 1400 MHz saat hızında çalışan bir XP 1600+ kadar hızlı işlem yapabilmek için 1600 MHz saat hızında çalışmalıydı.

İşin teorik kısmı böyle. Pratikte ise Palomino çekirdeğinin yerini Thoroughbred alıyor, bu da 1700+'dan itibaren tüm Athlon XP'ler için geçerli. Gerçi bu sayede daha hızlı çalışmıyorlar, ancak yeni çekirdek sayesinde daha az ısınıyorlar; overclock ve sessiz PC meraklıları için iyi haber. Thoroughbered egemenliğini ilan edene kadar mainstream Athlon, Palomino çekirdeğiyle sunuluyor ve yüksek bir fiyat/performans oranıyla beğeni kazanıyor. Böylece bir Athlon XP 1900+, 2 GHz'lik bir Intel Pentium 4 ile aynı performansı sunuyor ve 100 dolarlık fiyatıyla P4'ün yarı fiyatından biraz daha pahalı. Performans değerleri yakından incelendiğinde gerçekten de çok eski bir klişe gerçek görünüyor. Bir Pentium 4 işlemcisi özellikle Office ve internet uygulamaları alanında öne çıkarken, eşdeğer bir Athlon ise oyunlarda üstünlüğünü gösteriyor. Ayrıca DVD dosyaların, DivX filmlerine dönüştürülmesinde kıl payı da olsa ipi önde göğüslüyor. Böylelikle orta sınıf Athlon XP, özellikle kişisel kullanım için tavsiye edilmeyi hak ediyor.

P4 İÇİN CHIPSET VE BELLEK

» Etkisiz, pahalı Rambus bellek

Rambus chipsetli i850E anakartlar diğerlerine oranla daha pahalılar. 200 dolar, DDR bellekli i845E chipsetli iyi bir anakarttan 50 dolar daha pahalı. PC800 Rambus belleklerin fiyatları da DDR belleklere göre 30 dolar (256 MB'ta) daha pahalı, daha hızlı olan PC1066 Rambus belleklerse 50 dolar daha pahalı. Yani toplamda DDR sisteme göre neredeyse 100 dolarlık bir artı maliyet söz konusu. Geriye şu soru kalıyor: Fazladan bu kadar para vermeye değer mi? Hayır! PC800 platformların örnek bellek transfer hızından gerçek performans karşılaştırmasında geriye pek bir şey kalmıyor, PC2100 DDR bellekli i845E anakartlarla sonuçta aynı performans ortalamasına sahipler. PC1066 Rambus sistemlerin durumu da pek iyi değil. Saniyede 1100 MByte'lık veri transfer hızına rağmen test parkurunun sonunda PC2700 DDR bellekli i845E seviyesinin biraz üstünde yer alıyor (tek tek performans sonuçları için aşağıya bakınız). Buradaki bir diğer problem de ne Rambus PC1066 belleklerin, ne de PC2700 DDR belleklerin Intel tarafından resmi olarak desteklenmesi. Çoğu anakart üreticisi buna rağmen bu seçenekleri ürünlerinde sunuyorlar ve garantiyi kendileri üstleniyorlar. Yani P4'ünden en iyisini almak isteyenler hızlı DDR333 bellekle birlikte üreticisi tarafından garantisi verilen sağlam bir i845E anakartı tercih etmeliler.

Rambus anakartların gerçekte dişe dokunur bir özelliğinin olmaması i850E chipsetinin yaşına bağlanabilir. i850'ye eklenen "E" uzantısı, işlemci FSB'sinin 1066 MHz ile çalıştığını ifade ediyor ve aslında sadece bir göz boyama. Zira Intel, i850'yi iki yıldır hiç geliştirmedi ve i850E halen iki sene öncesinin teknolojisini kullanıyor. DDR333 resmi olarak VIA'nın P4X333'ü ve SiS648 chipsetleri tarafından destekleniyor. Ancak VIA'nın P4 chipsetler için lisansı yok ve bu yüzden hemen hiçbir üretici bu tip anakartlar üretmiyor. SiS ise buna karşın Intel'in lütfunun keyfini sürüyor; SiS chipsetli anakart testi performans olarak, Intel'in tam destek verdiği PC2700 bellekli i845E anakartın hemen arkasında tamamlıyor.

Bellek Transfer Hızı MByte/s

P4 / 2,53 GHz, i845E ve PC2100	572
P4 / 2,53 GHz, i845E ve PC2700	701
P4 / 2,53 GHz, SiS648 ve PC2700	744
P4 / 2,53 GHz, VIA P4X333 ve PC2700	802
P4 / 2,53 GHz, i85OE ve PC800-Rambus	911
P4 / 2,53 GHz, i85OE ve PC1066-Rambus	1095

Performans Kaybı: **Rambus'ın yüksek bellek transfer hızından pratikte geriye pek bir şey kalmıyor. Sonuçta PC2700 DDR-RAM ve PC1066 Rambus bellekli Intel platformları rakiplerinin arasından sıyrılıyor. Ancak her ikisi de Intel tarafından resmi olarak desteklenmiyor.**

Toplam Perf. Endeksi Puan

P4 / 2,53 GHz, i845E ve PC2100	119
P4 / 2,53 GHz, i845E ve PC2700	123
P4 / 2,53 GHz, SiS648 ve PC2700	121
P4 / 2,53 GHz, VIA P4X333 ve PC2700	122
P4 / 2,53 GHz, i85OE ve PC800-Rambus	119
P4 / 2,53 GHz, i85OE ve PC1066-Rambus	124

AMD Athlon XP 2200+ - 2600+: Safkan şaha kalkıyor

AMD en yeni işlemcilerine Thoroughbred (safkan atı) adını veriyor, bir işlemci için ilginç bir model adı bu, onun yerine daha çok şey ifade eden isimler kullanılabilirdi. Thoroughbred, Palomino'yu hurdaya çıkarıyor ve böylece giriş sınıfı işlemciler için de Athlon kılığına giriyor. Öncelikle AMD'nin en hızlı modellerinde kullanılmakla yetiniyor, yani Athlon XP 2200+ modelinden itibaren her modelde bu yeni çekirdek var.

Thoroughbred'in yeniliği, öncüllerinin 0,18 mikronuyla karşılaştırıldığında, 0,13 mikronluk yeni üretim prosesiyle üretiliyor olması. 0,13 mikronluk üretim yönteminin avantajı üretimde daha fazla CPU elde edilmesi, çünkü wafer başına daha fazla CPU Die kazanılabiliyor. Ayrıca işlemcinin çalışma voltajı (Vcore) da 1,75 volttan 1,5 volta (XP 1900+'a kadar) ve maksimum 1,65 volta (XP 2200+'dan itibaren) düşüyor. Bu da yine CPU'nun kayıp performansını düşürüyor ve böylece ısı oluşumu azalıyor, en azından teoride durum böyle. Pratikte ise ilk Thoroughbred Athlon XP 2200+ gerçek bir hayal kırıklığı yaşattı. 0,13 mikronluk üretim prosesine ve Vcore'un 1,65 volta düşürülmesine rağmen işlemci sıcaklığı en hızlı Palomino olan Athlon XP 2100+'ın pek de altında değildi. Overclocker'lar bu durumda çabucak aşılamaz sınırlara toslayacaklar ve gelecekteki daha yüksek saat frekansları için de pek ümit verici bir durum değil bu.

Ancak Sachsen'daki Dresdner Fab 30 fabrikasında AMD, yine de elinden sihirli bir iş çıkarabilmiş. Thoroughbred Die'ına sihirli bir dokunuşla büyüklüğü 80 mm'den 84 mm'ye yükseltilmiş ve bağlantılandırma için ek bir bakır tabaka eklenmiş. Bu sayede geçiş dirençleri azaltılmış, bu da aynı zamanda sıcaklığın düşmesini ve daha yüksek saat hızlarına çıkılabilmesine imkan vermiş. Yeni CPU çekirdeğinin adı "Thoroughbred B" ve XP 2400+ ve XP 2600+ modellerinde karşımıza çıkıyor. Test için maalesef sadece XP 2600+ elimize ulaştı, ancak o da yeni çekirdeğin gücünü yeterince göstermeyi başardı. Kendisinin doğrudan rakibi sayılabilecek Pentium 4 2,53 GHz'i, hem DVD dönüştürmede, hem de çoğu oyun benchmark'ında alt sıralara indirdi. Ancak pahalı Rambus platformunun veya Intel tarafından desteklenmeyen PC2700 DDR bellek kullanımında P4 düelloyu daha açık bir hale getirdi, ancak daha fazlasını da başaramadı. Sadece Office uygulamaları alanında Intel'in rakibi yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı, Sysmark sağolsun.

AMD'nin yeni süper starı yaklaşık olarak 260 dolarlık bir fiyatla satışa sunuldu. Intel'in buna karşılığı olan P4 2,53 B ise tam yüzde 70'lik bir fiyat düşüşünden sonra 280 dolara kadar gerileyerek ve böylece ilk defa bir alternatif olmayı başardı. AMD ayrıca, XP 2600+ işlemcisini piyasaya çıkararak ve Die üzerine nihayet bir Heat Spreader (ısı dağıtıcısı işlevi gören bir nevi koruyucu motor kapağı) ekleyerek, aynı zamanda Intel cephesinden aşırı ısınma konusunda gelen eleştirileri de bir nebze olsun dindirmeyi başardı.

Intel Celeron 1700 – 1900 MHz: Eski Pentium 4'e Gençlik Aşısı

Intel'in yeni Celeron'ları eski P4 çekirdeği Willamette'i temel alıyorlar. Willa-

TÜM CPU'LAR HIZ TESTİNDE

İşlemciler office, multimedia ve oyun alanlarındaki tam yedi benchmark'ta ne kadar güçlü olduklarını gösterdiler. Bu test parkurlarıyla performans endeksini belirledik, burada 2 GHz'lik Pentium 4 işlemcisini referans olarak kabul ettik. Bu işlemciyi ölçü alarak diğer tüm CPU'lar performanslarındaki sapmaya göre 100 puanlık referans CPU barajını aştılar ya da altında kaldılar. Sağda her bir performans puanı için cebinizden kaç dolar çıkacağını görüyorsunuz. Böylece mesela 2 GHz'lik P4'ün kendisinin yaklaşık yarı fiyatındaki Athlon XP 1900+'dan daha hızlı olmadığı ortaya çıkıyor. Yani Athlon'un performans puanı, P4'ün 1,78 dolarına karşı sadece 1,01 dolarlık bir maliyete sahip (tek tek değerler için aşağıya bakınız). Tüm CPU'lar pazar lideri olan chipset üzerinde test edildi. AMD CPU'lar VIA'nın KT333 chipsetinde, Intel CPU'lar ise kendi i845E platformunda çalıştırıldı.

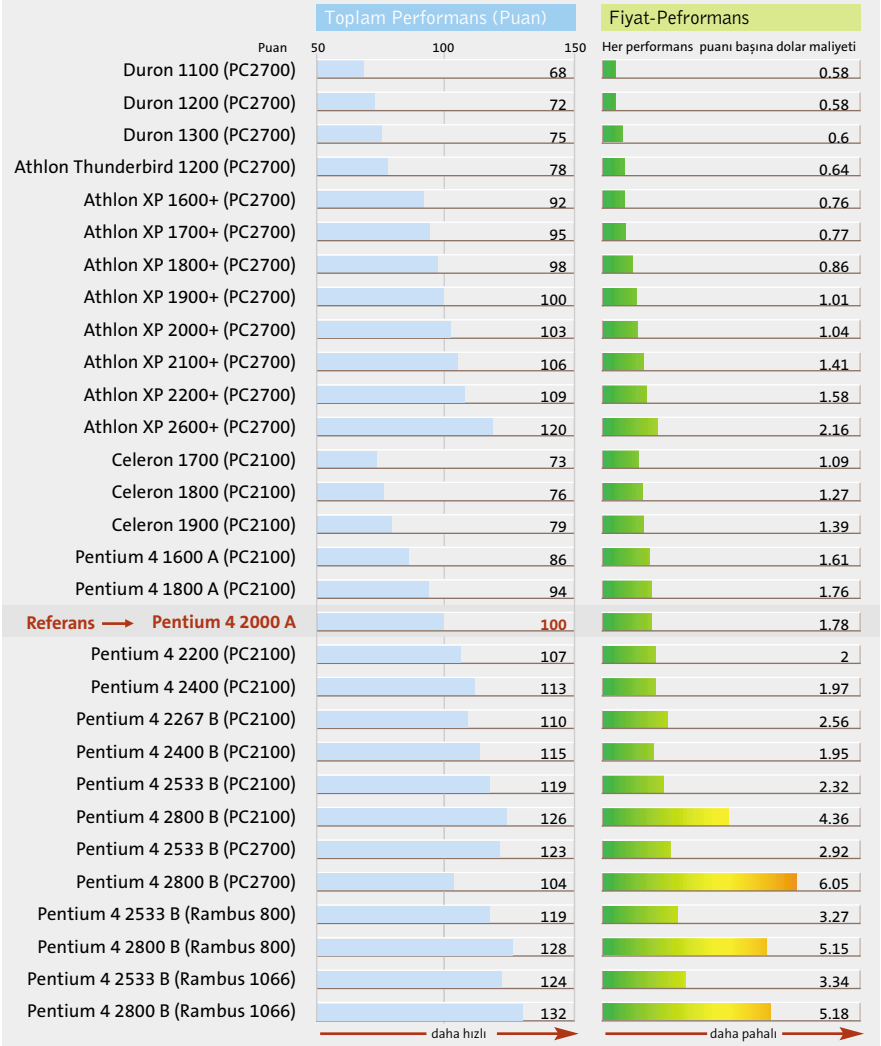

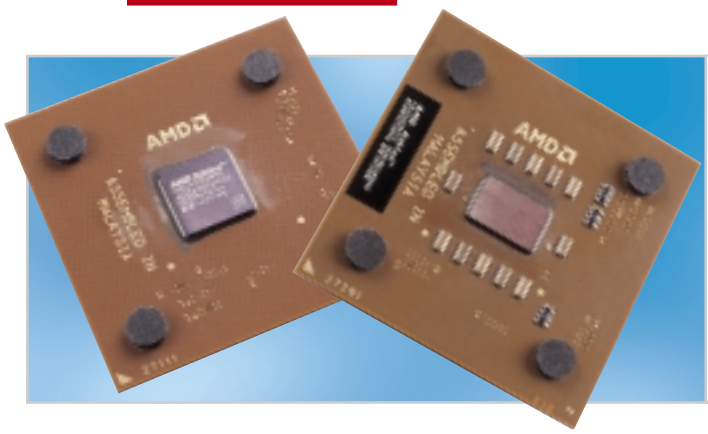

Küçük Die: Thorough bred'deki (önde) 0,13 mikron üretim teknolojisi sayesinde, 0,18 mikronluk Palomino'ya kıyasla, AMD'nin wafer başına daha fazla randıman almasını sağlıyor.

mette çekirdeği zamanında, yüksek saat hızlarına rağmen öncülü Pentium II-I'ten pek de hızlı olmadığı konusunda kötü bir üne sahipti ve piyasada pek de tutunamadı. Günümüzde ise Celeron'da son şeref turlarını atıyor, zira bu yılın sonunda nihai olarak yeni Northwood çekirdeği kendisinin yerini tamamen alacak.

Willamette daha önceleri 256 KByte veri önbelleğiyle (cache) donatılmıştı, bunun yarısını şimdi Celeron miras alıyor. Yeni Celeron buna karşın babasının efektif 400 MHz'lik Frontside Bus (4x100 MHz Quad Pumped) hızını kullanabiliyor. Celeron'lar için de artık nihayet DDR bellek teknolojisi kullanıma sunulduğu için, ortalama bellek transfer hızı da dikkat çekici bir şekilde artmış, özellikle de Duron'la karşılaştırıldığında. Celeron anabelleği 450 MByte/s hızla veriyle beslerken, Duron 300 MByte/s hızla yetiniyor. P4 tarafından miras alınan SSE2 komut seti genişletmesi yeni Celeron'u tam bir ofis uygulamaları canavarına dönüştürmüş.

Ancak oyunlarda Celeron, ne yüksek saat hızlarını ne de yüksek bellek transfer hızlarını, kendisine fayda sağlayacak şekilde kullanabiliyor ve kendisinden yarı ucuz fiyatlı Duron'lardan da kötü bir performans sergiliyor.

Celeron'larla aynı fiyat sınıfındaki Athlon XP'ler karşısında ise Celeron'ların tutunacak hiçbir dalı yok, Intel'in domine ettiği Office uygulamaları alanında bile Celeron'lar Athlon XP'lerin gerisinde kalıyor. Bu yüzden Celeron'lar sadece bütçesi yeterli olmayan, katıksız Intel fanatikleri için uygun.

Intel Pentium 4 1,6 – 2,8 GHz: Pentium büyüyor

Yoğun eleştirilere maruz kalan Willamette P4'ün ardından bu yılın başında yine bir Intel işlemcisi büyük iddialarla piyasaya çıktı: Northwood Pentium 4. Intel, Northwood çekirdeğiyle 0,13 mikron üretim teknolojisine geçmişti. Üretimde daha fazla CPU Die elde edilebilmesinin yanında böylece daha yüksek saat hızı frekanslarına çıkılabilmesi için de uygun zemin hazırdı. Intel ayrıca çalışma voltajını 1,75 V'den 1,5 volta kadar düşürdü. Böylece bir Northwood P4, bir Willamette P4'ten ya da eşdeğer bir Athlon XP'den yaklaşık olarak 20 watt daha az kayıp performans yakıyordu. Northwood'da ayrıca veri önbelleği 256 KByte'dan iki katı olan 512 KByte'a kadar yükseltiliyordu. Yeni çekirdeğe CPU model isimleri verilirken, Intel işini biraz geçiştirmiş gibi görünüyor, en azından müşteri açısından bakıldığında durum böyle. Şimdi Intel'in P4 CPU karmaşasına biraz açıklık getirelim: İlk Northwood P4'ler 1.6, 1.8 ve 2.0 GHz hızlarında piyasaya çıkmıştı ve öncülleri gibi 400 MHz'lik efektif bir bellek bağlantısına, ancak iki katı veri önbelleğine sahiplerdi. Ancak Willamette P4'ler de o dönem halen piyasadaydı ve Intel istemese de halen piyasada 1.6, 1.7, 1.8, 1.9 ve 2.0 GHz saat hızlarında satılıyorlar.

Eski ve yeni modeller arasında günümüzde müşterilerin bir ayrım yapabilmesi için Northwood P4'lere saat hızının ardına "A" uzantısı eklendi. Bunlardan sonra 2.2 ve 2.4 GHz'lik Northwood'lar piyasaya çıktı. Ancak bunlara "A" uzantısı verilmedi, zira bu frekanslarda çalışan Willamette'ler zaten hiç olmamıştı. Intel'in bir sonraki adımı FSB'nin efektif olarak 400'den 533 MHz'e (4 x 133 MHz Quad Pumped) yükseltilmesi olmuştu. Oldukça iyi bir işti bu, zira yükseltilen FSB hızı CPU'ya adeta doping etkisi yapıyordu ve 400 MHz FSB hızındaki bir üst model bir P4 modelini bile performans konusunda alt edebiliyordu. Ancak elbette burada da aynı frekansta çalışan değişik P4 modelleri ortaya çıktığı için yeni bir harfe ihtiyaç vardı, Intel böylece bizleri bir de "B" uzantısıyla tanıştırmış oluyordu. Bu "B" şimdi en azından 533 MHz FSB'li tüm Northwood'larda karşımıza çıkıyor.

P4'lerin tarihçesi kısaca böyle, işin satın alma boyutuna dönecek olursak P4 için zengin argümanlar var. Bir P4 daha az ısınıyor, böylelikle soğutma ihtiyacı daha az ve bilgisayar daha kolay bir şekilde sessizleştirilebiliyor. Heat Spreader'ı P4'ü fan montajı sırasında Die hasarlarına karşı koruyor, Athlon'un işi ise daha burada bile zor. Ayrıca CPU'ya yerleştirilmiş termik bir koruma mekanizması Intel işlemcisini neredeyse hasar görmez bir hale getiriyor. CPU Die fazla ısındığında kendiliğinden saat hızını düşürüyor, ta ki cehennem sıcağı giderilene kadar. Intel'in yeni P4 modeli elbette çok da hızlı, ancak Die üzerinde aynı P-Rating değerine sahip bir Athlon XP'den daha hızlı değil, sadece çok daha pahalı.

Özetle: P4'ü kullanmayı bilmek gerek, yoksa çok pahalı

Intel'in CPU'ları, kendi, stabil platformlarında güvenilir çalışmalarıyla kabul görüyorlar, ancak Athlon'dan daha pahalılar. Athlon'lar ise buna karşın cazip fiyatlı, hızlı, cool ve (VIA chipsetler sayesinde) güvensiz çalışmak gibi bir üne sahipler. Tayvan'lı VIA son yıllarda chipsetlerini oldukça geliştirdiyse de kullanıcıların gözünde Intel'in stabilitesinin yanına yaklaşamıyor. Tek elden çıkan işlemci ve chipset birlikteliği insanı rahatlatan bir duygu sağlıyor, ispatlanmış olsun veya olmasın. P4'ü iç hasarlara karşı koruyan dahili termal diyodu da kullanıcılara huzur veriyor. Dışarıdan gelen darbelere karşı da heat spreader korumasının altında. Şirketler için bu tip ekstralar çok daha değerli, zira onlar için stabilite ve güvenlik, hız veya etkileyicilik gibi faktörlerden çok daha önemli. Nihaye- →

"A"nın Sırrı: A uzantısı, Northwood' ları aynı hızdaki, ancak daha eski Wil-

tinde Intel'in P4'leri için performans puanı başına, eşdeğer bir Athlon XP'ye göre iki kat daha fazla ödemek gerektiği bir gerçek. Öte yandan bazı AMD sempatizanlarının, birini fan montajı sırasında çalışmaz hale getirdikleri için, iki Athlon işlemci birden satın almak zorunda kaldığı da bir başka gerçek, AMD'nin en büyük problemi halen bu görünüyor. AMD'nin diğer dezavantajı ise, Intel'in kendisine göre yazılım dünyasıyla arasının daha iyi olması. SSE/SSE2 özellikle profesyonel yazılımlarda AMD'nin 3DNow'una göre daha fazla destek buluyor. 3DNow desteği genellikle sadece benchmark'larda veya DVD dönüştürme programlarında karşımıza çıkıyor. Tüm bu argümanlar toplandığında P4'ün, şirketlerde ve etkileyici ofis programlarıyla haşır neşir olan profesyonellerde (haklı olarak) daha büyük ilgi göreceği aşikar. Ancak Word ve Excel'in dışına çıkmayan ofis çalışanları şunu unutmamalılar ki, zincirin en zayıf halkası, PC'de sadece bir Duron işlemci hesap yapsa bile, monitörün önünde oturuyordur. Oyunlar veya optimize edilmemiş yazılımlar için P4 çok pahalı. Athlon XP bu alanlarda çoğunlukla daha başarılı ve çok daha ucuz. Intel en azından performans konusunda güncel rekoru halen elinde tutuyor. Yaklaşık 700 dolar'lık 2.8 GHz P4'ün yanına günümüzde hiçbir Athlon yaklaşamıyor ve 3 GHz'lik CPU da piyasaya çıktı çıkacak.

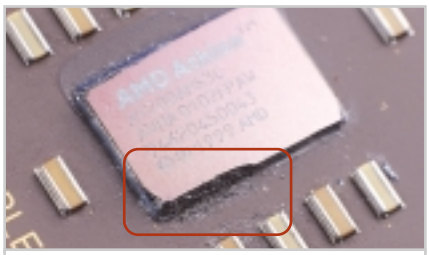

ATHLON'UN KABUSU: Dikkatsiz ve kaba kuvvete dayanan bir fan montajına karşı Athlon'lar maalesef tamamen korumasızlar, Intel için artı bir puan.

Bu sayı üstünlüğünün (saat hızı konusunda), daha büyük cache ve daha yüksek FSB'ye sahip AMD'nin Barton çekirdeği ortaya çıktığında da Intel'e yetip yetmeyeceğini hep birlikte göreceğiz. Ancak en geç AMD Hammer'la birlikte Intel'in domine ettiği business pazarı oldukça karışacak gibi görünüyor. Hammer aynı zamanda yazılım firmalarında da büyük ilgi uyandırmışa benziyor, bir Heat Spreader'a sahip olacak olması da AMD'nin günümüzdeki en büyük sorununa nihayet bir çözüm bulması anlamına geliyor. ■

CHIP International Test Merkezi /
Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

GELECEĞİN İŞLEMCİLERİ

» Rekabet devam ediyor: 2003'ün CPU'ları

Bugün bir işlemci satın aldığınızda ve yolunuz eve düştüğünde elinizdeki işlemcinin eskimiş olduğunu hayretle görebilirsiniz. Başka hiçbir alanda eskime süreci, işlemcilerde olduğu kadar hızlı değildir. AMD daha bu yıl içinde Barton'u piyasaya sürmek istiyor. Barton günümüz Thoroughbred'ini miras alacak ve Athlon rejimini devralacak. Barton'un yeniliği 512 KByte veri önbelleğine sahip olması. Öncülünün iki katı bir değer bu! Ayrıca FSB hızı da 266'dan 333 MHz'e yükseltilecek, böylece sistem darboğazı genişletilecek ve yeni darboğaz anabellek olarak karşımıza çıkacak. Ancak Barton'a şans gülmezse kısa zaman içinde Duron olarak da karşımıza çıkabilir. AMD, Athlon'un takipçisi olarak Aralık'ta piyasaya sürülmek üzere Clawhammer'ı hazırda tutuyor. Clawhammer'ın mucize silahı 64 bit'lik komut seti genişletmesi. Bu aslında yeni bir şey değil ve Intel'in server işlemcisi Itanium tarafından yıllardır pratikte kullanılıyor. Clawhammer komut setinin cazibesi ise, Windows ve Linux'un yer aldığı 32 bit dünyayla geriye doğru uyumlu olması. Clawhammer ayrıca Intel'in SSE2 komut setiyle, anakart çevrebirimleriyle iletişim için HyperTransport protokolü ve DDR333 için entegre bellek denetleyicisi (bu görevi daha önce chipset üstleniyordu) ile parlıyor. AMD, Clawhammer'ın performansı konusunda henüz bir fikir vermek istemiyor, ancak internetteki dedikodulara göre 32 bit yazılımlar bile yüzde 40'a kadar daha hızlı çalışıyor. Ancak Intel de bu gelişmeler karşısında eli kolu bağlı oturmuyor. Tahminen önümüzdeki yılın ortalarında Northwood'un takipçisi "Prescott" piyasaya çıkacak. Bu CPU'nun en önemli özelliği 0,09 mikronla üretilecek ilk işlemci olması. Daha fazla performans için Hyper-Threading kullanılacak, bir CPU çekirdeği üzerinde bir çeşit çift işlemci teknolojisi bu. Bunun için ayrıca yazılımın da Hyper-Threading'i desteklemesi gerekiyor, aksi halde bazı durumlarda bu özellik olmayınca daha yavaş çalışıyor.

2001'DEN 2003'E CPU YOL HARİTASI

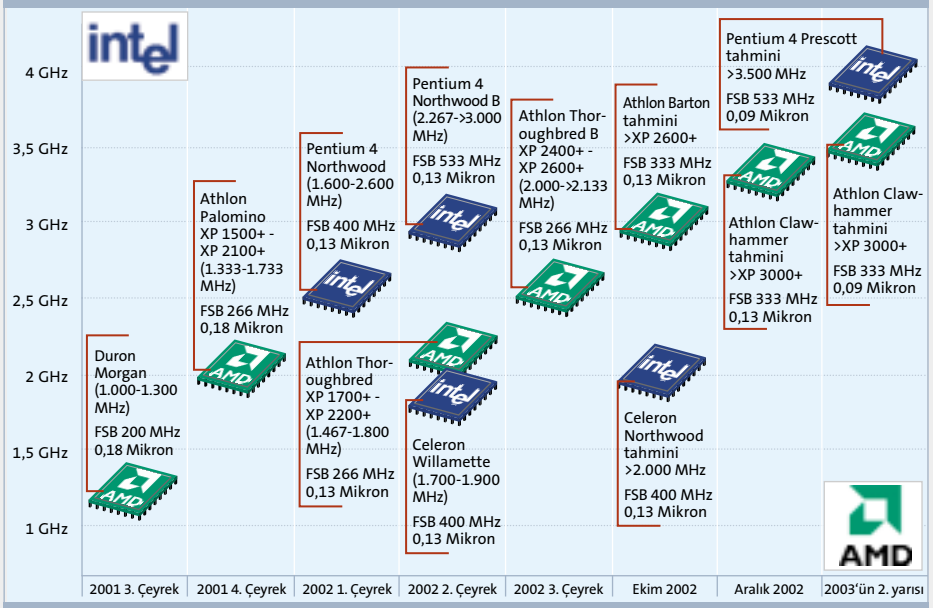

Daha hızlı, daha yüksek: AMD bu yıl içinde "çekicini" çıkarmayı ve piyasadaki diğer tüm işlemcileri duvara çivilemeyi hedefliyor. 2003'te Intel'in Prescott'una karşı şansını hep birlikte göreceğiz.

AYRINTILARIYLA TÜM İŞLEMCİLER

Burada testteki işlemcilerle ilgili tüm teknik bilgileri ve benchmark sonuçlarını bulabilirsiniz. Tabloda verilerin fiyatların 15.10.2002 tarihi için geçerli olduğunu ve siz bu yazıyı okuduğunuz sırada değişmiş olabileceğini unutmayın.

	Teknik Bilgiler											
	Saat frekansı (MHz)	Frontside-Bus (MHz) gerçek/efektif	Cache (KByte) Komut (L1), Veri (L2)	Üretim yöntemi	Çalışma voltajı (Vcore, volt)	Maksimum kayıp performans (watt)	Maksimum çekirdek sıcaklığı (derece)	Transistor sayısı (milyon)	Socket tipi	Tavsiye edilen chipsetler	Komut seti genişletmeleri MMX/MMX+	Komut seti genişletmeleri 3DNow/3DNow+
AMD İşlemciler												
Duron 1100	1.200	100/200	128 + 64	0,18µ	1,75	60	90	25,2	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Duron 1200	1.100	100/200	128 + 64	0,18µ	1,75	50	90	25,2	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Duron 1300	1.200	100/200	128 + 64	0,18µ	1,75	55	90	25,2	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon Thunderbird 1200	1.300	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	67	95	37,0	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 1600+	1.400	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	63	95	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 1700+	1.467	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	64	95	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 1800+	1.533	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	66	95	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 1900+	1.600	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	68	95	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 2000+	1.667	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	71	95	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 2100+	1.733	133/266	128 + 256	0,18µ	1,75	73	95	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 2200+	1.800	133/266	128 + 256	0,13µ	1,65	68	85	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Athlon XP 2600+	2.133	133/266	128 + 256	0,13µ	1,65	68	85	37,5	462	VIA KT333/KT400	•/•	•/•
Intel İşlemciler												
Celeron 1700	1.700	100/400	20 + 128	0,18µ	1,75	64	76	35,5	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G	•/-	-/-
Celeron 1800	1.800	100/400	20 + 128	0,18µ	1,75	66	76	35,5	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G	•/-	-/-
Celeron 1900	1.900	100/400	20 + 128	0,18µ	1,75	68	76	35,5	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G	•/-	-/-
Pentium 4 1600 A	1.600	100/400	20 + 512	0,13µ	1,5	47	66	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 1800 A	1.800	100/400	20 + 512	0,13µ	1,5	50	67	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Referans → **Pentium 4 2000 A***	2.000	100/400	20 + 512	0,13µ	1,5	52	68	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2200	2.200	100/400	20 + 512	0,13µ	1,5	55	69	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2400	2.400	100/400	20 + 512	0,13µ	1,5	58	70	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2267 B	2.267	133/533	20 + 512	0,13µ	1,5	56	70	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2400 B	2.400	133/533	20 + 512	0,13µ	1,5	58	70	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2533 B	2.533	133/533	20 + 512	0,13µ	1,5	59	71	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2800 B	2.800	133/533	20 + 512	0,13µ	1,525	68	75	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2533 B (PC2700)	2.533	133/533	20 + 512	0,13µ	1,5	59	71	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2800 B (PC2700)	2.800	133/533	20 + 512	0,13µ	1,525	68	75	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2533 B (Rambus 800)	2.533	133/533	20 + 512	0,13µ	1,5	59	71	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2800 B (Rambus 800)	2.800	133/533	20 + 512	0,13µ	1,525	68	75	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2533 B (Rambus 1066)	2.533	133/533	20 + 512	0,13µ	1,5	59	71	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-
Pentium 4 2800 B (Rambus 1066)	2.800	133/533	20 + 512	0,13µ	1,525	68	75	55,0	FC-PGA2 478	Intel 845E/845G/850E	•/-	-/-

* 2000 MHz'lik Pentium 4 performans testimizde 100 puanlık referans değerimizi teşkil etti. Yani daha hızlı işlemciler 100'ün üzerinde puana sahip olurken, daha yavaş olanlarsa 100 puanın altında kaldı. (• = evet, - = hayır)

Yorum

Benchmark'tan sonra hayat

Benchmark'ların kafanızda soru işaretleri ve karmaşaya neden olduğunu düşünebilirsiniz. Benchmark'ların neden olduğu histeriye biraz açıklık getirmek gerekiyor. Bu benchmark'larla aslında neyi test ediyoruz? Yıllardır, hepimiz biliyoruz ki, yazılımlar donanımların hızına hiçbir şekilde ayak uyduramıyor. Quake 3'ü 200 değil de 300 fps ile oynamak arasında nasıl bir fark olabilir? Klavyeden elle girdiğiniz verilerin 3 GHz işlemcili bir makinede daha hızlı gerçekleşeceğini düşünmüyorsunuzdur herhalde. Ya da DVD'lerin son model bir işlemciyle, orta sınıf bir işlemciye göre daha renkli oynatılacağını? Tamam, DVD ripper'lar gibi power user'lar gerçekten de en küçük bir performans kırıntısına bile ihtiyaç duyuyorlar, ama ya gerisi? Elbette herkes mesela bir Lotus Esprit ister, saatte 300 km hızla yollarda gazlayabileceği için değil, sadece Lotus'un etkileyici görünümü için. Ancak pek az kişi gerçekte Lotus sahibi olabilir. Bütçeniz yine de iyi bir işlemci satın almak için yeterli olabilir, talepleriniz bilgisayarın canını sıktığında bu hoşunuza da gidebilir. Günümüzün en iyi işlemcilerinin birkaç yıl boyunca sizi idare edebileceğini düşünebilirsiniz. 2003'te Hammer ve Prescott piyasada boy gösterdiğinde kim

Komut seti genişletmeleri SSE/SSE2	SOHO Bench PCMark 2002 (CPU puanı)	Office ve Internet Sysmark 2002 (Sysmark)	MP3 Encoding (192 KB/s)+ Normalize (sn.) 18 track/78 dk.	DVD, DivX Encoding (sn.) 2 dk. VOB dosyası, Divx 5.02	OpenGL Engine (fps) Quake 3 1024x768x32 bit	DirectX7 Engine (3DMark) 3DMark 2000 (Default)	DirectX8 Engine (3DMark) 3DMark 2001 SE (Default)	Toplam performans endeksi	Office ve internet performans endeksi	Ses ve video performans endeksi	Oyun performans endeksi	Fiyatı (dolar, 15.10.2002 tarihindeki)	Her bir toplam performans puanı için fiyatı (dolar)	
	Ölçüm Değerleri							Test Sonuçları						**AMD İşlemciler**
•/-	3232	113	588	153	137	8131	7685	68	61	71	71	40	0.58	Duron 1100
•/-	3484	117	549	143	143	8586	8045	72	64	76	75	42	0.58	Duron 1200
•/-	3740	123	540	135	148	8922	8289	75	68	78	77	45	0.6	Duron 1300
-/-	3349	134	505	146	160	10173	9332	78	67	78	86	50	0.64	Athlon Thunderbird 1200
•/-	4299	164	464	117	190	11770	10245	92	85	91	99	70	0.76	Athlon XP 1600+
•/-	4499	168	448	114	194	12157	10434	95	88	94	101	74	0.77	Athlon XP 1700+
•/-	4676	174	440	108	198	12451	10551	98	91	97	103	85	0.86	Athlon XP 1800+
•/-	4853	177	427	105	202	12807	10671	100	93	100	105	101	1.01	Athlon XP 1900+
•/-	5020	182	410	102	206	13056	10852	103	96	104	107	108	1.04	Athlon XP 2000+
•/-	5179	186	382	99	212	13459	11004	106	99	109	110	150	1.41	Athlon XP 2100+
•/-	5419	189	361	96	214	13679	11106	109	102	114	111	173	1.58	Athlon XP 2200+
•/-	6339	208	344	85	232	14889	11815	120	116	124	120	260	2.16	Athlon XP 2600+
														Intel İşlemciler
•/•	4033	148	503	131	148	5424	8115	73	78	83	80	110	1.09	Celeron 1700
•/•	4267	153	474	125	156	5518	8199	76	81	87	97	130	1.27	Celeron 1800
•/•	4495	159	455	120	158	5623	8391	79	85	91	110	150	1.39	Celeron 1900
•/•	3994	173	473	131	186	9663	9253	86	84	85	139	190	1.61	Pentium 4 1600 A
•/•	4486	187	440	120	198	10543	9776	94	92	92	166	220	1.76	Pentium 4 1800 A
•/•	4966	198	408	110	208	11235	10124	100	100	100	178	250	1.78	**Pentium 4 2000 A*** ← Referans
•/•	5457	213	375	102	217	11862	10525	107	109	108	215	320	2	Pentium 4 2200
•/•	5939	225	350	95	225	12495	10831	113	117	116	223	300	1.97	Pentium 4 2400
•/•	5569	218	369	100	226	12544	10947	110	111	110	282	330	2.56	Pentium 4 2267 B
•/•	5966	226	348	95	230	12987	11132	115	117	117	225	320	1.95	Pentium 4 2400 B
•/•	6285	234	333	90	236	13201	11337	119	122	122	277	350	2.32	Pentium 4 2533 B
•/•	6963	245	313	84	244	13981	11657	126	132	131	550	750	4.36	Pentium 4 2800 B
•/•	6324	239	338	87	255	13974	11717	123	124	124	360	350	2.92	Pentium 4 2533 B (PC2700)
•/•	6997	256	314	82	272	14969	12245	104	135	132	630	750	6.05	Pentium 4 2800 B (PC2700)
•/•	6133	229	341	87	241	13374	11401	119	120	123	390	430	3.27	Pentium 4 2533 B (Rambus 800)
•/•	6855	247	321	79	256	14294	11924	128	131	133	660	830	5.15	Pentium 4 2800 B (Rambus 800)
•/•	6193	239	338	85	255	14035	11934	124	123	125	415	450	3.34	Pentium 4 2533 B (Rambus 1066)
•/•	6906	253	316	76	270	15013	12500	132	133	137	685	850	5.18	Pentium 4 2800 B (Rambus 1066)

Fiyat-performans değerlendirmesi ilgili işlemcinin her performans puanının bedelinin kaç dolar olduğuna dayanıyor.

halen eski 2.x GHz işlemcisiyle çalışmak ister ki? Ne de olsa işlemciler günümüzde bir prestij objesi olarak karşımıza çıkıyorlar, en azından kişisel alanda. Bu megahertz çılgınlığıyla kafanızı karıştırmanıza gerek yok. 2 GHz sınıfının altındaki tüm işlemciler bile kendilerine yüklenen görevleri hızlı bir şekilde yerine getirebiliyorlar ve çok da iyi bir fiyat-performans oranına sahipler. Intel mi, AMD mi sorusunun cevabı daha ziyade bir sempati ve bütçe meselesi. Athlon platformları VIA'ya bağımlı olmalarına rağmen günümüzde stabil bir şekilde çalışabiliyorlar ve Intel'in P4'ü de artık geçen yıl olduğu kadar yavaş ve sıkıcı değil. Ancak işlemciniz için cebinizden 250 dolar çıkarmadan önce bütçenizin kalanını ihtiyacınızı daha iyi karşılayacak donatılara ayırmanız daha iyi olacaktır. Oyuncular için daha hızlı bir ekran kartı, CPU'nun 500 MHz daha hızlı olmasından daha etkili sonuçlar sağlayacaktır. Ağır Office işçileri de şık ve ergonomik bir klavye satın alarak sadece daha rahat ve hızlı bir şekilde çalışmakla kalmaz, aynı zamanda el bileklerini de korumuş olurlar, böylece sağlıkları için de yatırım yapmış olurlar. Sonuçta sağlık insana ömür boyu lazım, yeni bir işlemci ise çok çabuk güncelliğini yitirecek ve eskiyecektir.

BİLGİ İÇİN...

...önümüzdeki ayın CHIP sayısına (12/2002) bakabilirsiniz. Ekran kartı chipsetlerini test ediyor ve hangi ekran kartının, hangi işlemciyle en verimli şekilde çalıştığını açıklıyoruz.

İÇİNDEKİLER

40 **Yasak Donanımlar:** İlginç ve illegal donanımlar

44 **Piller Testte:** Doğru pil seçimi

54 **Şirket Profili:** Sony'nin geleceğe bakışı

62 **Donanım Günlüğü:** CHIP Test Merkezi'nden...

66 **Yeni Donanımlar Testte:** Ürün incelemeleri ve testleri

76 **CHIP TOP 10:** Kasım ayının en iyileri

"Alien Beast": Bu bilgisayar; Styropor, Plexiglas ve özel renkler ve tüyler ürperten şekliyle modaya uyum sağlamış.

donanım

Trend: PC Modası

Yaşasın Fantezi!

En iyi donanımlar gerçek PC düşkünlerini memnun etmek için artık tek başlarına yeterli değiller. Kullanıcılar, bilgisayarlarının bir sanat eseri gibi dizayn edilmesini istiyorlar.

■ Bilgisayarınızın şık görünümlü bir alüminyum ön kapağının, rengarenk ışıklar saçan soğuk katotlarının veya en azından radyoaktif simgeli bir laser cut fan korumasının olması nasıl olurdu? Sayıları her geçen gün artan PC sanatçıları, gigahertz'lik bilgisayarlarınız için flüoresan lambalar, saydam yan kapaklar ve bunun gibi şık tasarımlar hazırlıyorlar. Türkçeye kattığı yeni terim "PC Modası" (ya da Kasa Modası) adı altında bir çok fanatiğe sahip olan bu akım gerçek bir patlama ile yayıldı.

PC'de sezon sezon moda

Bu patlamaya çok çabuk tepki veren donanım üreticileri sayesinde her müşterinin modayı takip edebilmesi için popüler renklerdeki ekran kartı ve anakartlar Tayvan'dan gelmeye başladı bile. Benzer bir durum soğutucular için de geçerli. Bu arada ışıklı pervanelere sahip soğutucular da piyasada kendilerine yer bulmaya başladılar. Ancak geçimini uzun zamandır yeni moda akımları ile sağlayan, www.hiphardware.com gibi internet mağazaları da mevcut. Bununla beraber kimin en dikkat çekici düşünceye sahip olduğunu görmek için bir sonraki LAN partisini heyecan içerisinde bekleyebilirsiniz. Örneğin, bira kasası, bahçe mangalı veya portmantodan bilgisayar kasası yapılabilir. Böylece atölyede geçireceğiniz birkaç gün sonrasında etkileyici bir moda yaratma şansına sahip olabilirsiniz. Bu akım sayesinde artık PC'lerin tekdüzeliğine veda edebileceğiz gibi görünüyor

SÜSLÜ PC MODASI

Soğuk Katotlar: Mavi, kırmızı ve yeşil renkleri mevcut. Neona göre daha güçlü ışık veriyorlar.

Laser Cut Fan Koruması: Çeşitli simgelere sahip çelikten lazerle kesilmiş fan korumaları.

Antec Trilight LED Soğutucu: Işıldayan üç tane renkli LED rengarenk parlama etkisi oluşturuyor.

HP Gururla Sunar

Televizyon, PC, Müzik Seti...

HP yaptığı açıklamada, Microsoft'un geliştirdiği Windows-XP Media Center platformunu destekleyen ürününü 2002 sonunda piyasaya süreceğini açıkladı. Ekranı hariç 1400 dolar fiyat biçilen cihaz, televizyon, müzik seti, bilgisayar ve video olarak kullanılabiliyor. Uzaktan kumandayla idare edilebilen bilgisayar TV, dijital müzik ve televizyon şovlarını kaydedebileceği gibi, veri depolayabilecek ve DVD oynatabilecek.

Son dönemde düşüş trendi gösteren bilgisayar satışlarını arttırma peşindeki teknoloji şirketleri, Microsoft'un XP Me-

dia Center yazılımını destekleyen ürünler ile çıkışa geçmeyi hedefliyorlar. Benzer ürünler üreteceğini açıklayan dev elektronik firmaları arasında Sony gibi isimler de var.

Bilgi için: www.hp.com.tr

Optical/Wireless Mouse Blue

Microsoft "Blues" Mouse

Optical Mouse Blue ve Wireless Optical Mouse Blue, Microsoft'un Intellieye tekniğini kullanan yeni fareleri. Her iki model de yüzeyleri saniyede 6.000 kere tarıyor ve yeni tasarımlı bir kaydırma tekerleğine sahipler. Üretici, bu modellerin hem sağ elini kullananlar hem de solaklar için uygun olduğunu açıkladı.

Optical Mouse Blue verileri kablo üzerinden PC'ye aktarırken kablosuz model ise 1,8

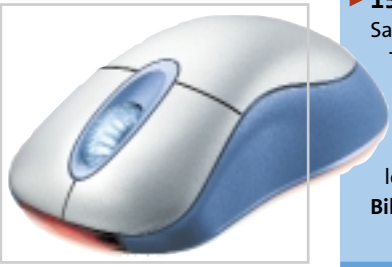

metre mesafeden kullanılabiliyor. Aygıtlar PS2 ve USB portları üzerinde çalışabilirler.

Fiyatı: 40 ve 50 euro

Bilgi için: www.microsoft.com

Yeni Athlon'lar Piyasada

AMD'den Dizüstü İşlemci

AMD firması 1900 ve 2000 MHz hızında iki yeni işlemciyi piyasaya çıkardı. HP ve Fujitsu da, Athlon XP 2000 ve 1900+ işlemcilerini, üretecekleri dizüstü bilgisayarlarda kullanılacaklarını açıkladılar. AMD'nin yeni işlemcilerinin, Intel'in ürettiği 2 GHz ve 1.9 GHz'lık Pentium-4 işlemcilerle aynı performansa sahip olmasına rağmen, Pentium-4 işlemcilerden çok daha ucuz olduğu belirtiliyor. Athlon XP 2000 ve 1900 işlemcilerinin toptan satış fiyatları, binlik paketler içinde, tanesi 345 ve 239 dolar olarak belirlendi.

Buna karşılık, Intel'de boş durmadığını gösterdi ve 2 GHz hızındaki yeni Intel Celeron işlemciyi duyurdu. Yeni Celeron işlemci, düşük profilli masaüstü kullanıcılar için uygun fiyatlı bir seçenek olarak piyasaya çıkıyor.

Bilgi için: www.amd.com

YOLDA SOHBET

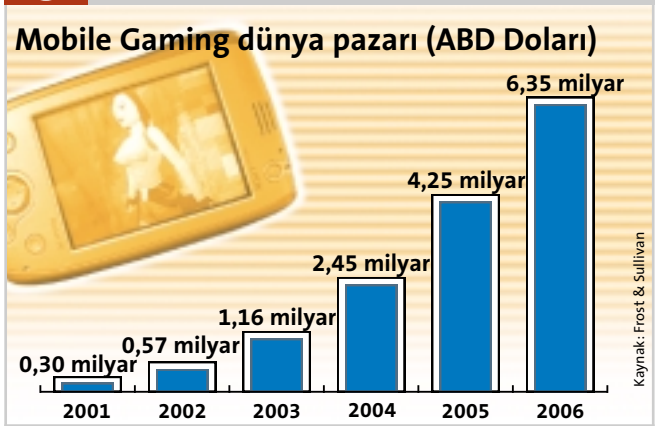

Oyun Konsolu Olarak Mobil Aygıtlar: Cep telefonu ve PDA oyunlarının (mesaj aracılığıyla, download ve web tabanlı) sayısı önümüzdeki senelerde oldukça artacak.

Philips 180MT

TFT Monitör ve Televizyon

Hem monitör, hem de televizyon özelliklerine sahip yeni bir ürün dikkat çekiyor. Philips 180MT, entegre TV fonksiyonuna sahip 18.1 inçlik bir monitör. PIP (Picture In Picture) fonksiyonu sayesinde bilgisayarda çalışırken aynı zamanda TV programlarını da takip edebilirsiniz. LC monitör, bir uzaktan kumanda haricinde SCART ve S-Video girişlerine de sahip.

Fiyatı: yaklaşık 2000 euro

Bilgi için: www.philips.com

KISA... KISA...

▸ **15/17 inç Kombi Ekran**
Samsung'un Syncmaster 172W TFT monitörünün görüntü genişliği 17, yüksekliği ise 15 inç. 1.280x768 çözünürlüğü destekleyen monitörün analog VGA ve DVI girişleri mevcut.
Bilgi için: www.samsung.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Ecevit Bıktım,
CHIP Test Merkezi

Chipsetlerde son durum

Bu ay anakart chipsetlerinde iki önemli yenilik ile karşı karşıya kaldık. Bunlardan ilki AMD işlemciler için geliştirilen Via Apollo KT400 chipseti. Bu chipsetin beraberinde getirdiği en büyük yenilik DDR-400 bellek modüllerinin yanı sıra AGP 8X desteğinin de sunması. USB 2.0 ve firewire desteği de sunan bu chipsette ilgi çeken en önemli özellik, DDR-400 belleklerinde oldukça seçici davranması. Bu da bizi KT400'ün bu yeni bellek modülleri ile bir uyumsuzluğu mu var sorusuna getiriyor. İkinci yenilik ise Intel'in yeni nesil Pentium-4 işlemcileri için geliştirdiği i845PE chipseti. İ845 ile iyi bir çıkış yakalayan Intel, bu başarısını Hyper-Threading destekli bu ürünü ile sürdürmeye kararlı görünüyor. Bu chipsetleri üzerinde barındıran anakartlar bu ay Test Merkezimize ulaştırıldı.

IN & OUT

Ev Ağları
Evlerde artan masaüstü veya diz üstü PC sayısı ile bunları birbirine bağlama ihtiyacı ev içi ağlara olan talebi büyütüyor.

Kablo
Kablosuz teknolojilerinin yaygınlaşması ile klavye, fare, kulaklık derken kablolar gittikçe demode oluyor.

Xerox Phaser 4400

Hızlı ve Akıllı Yazıcı

Dakikada 25 sayfa basabilen Phaser 4400, ekonomik ve kaliteli baskı arayışlarına çözüm sunuyor.

■ Xerox'un yeni siyah beyaz lazer yazıcısı Phaser 4400, toner, kağıt ve iş durumu ile ilgili kullanıcılara geri bildirimler verirken, sistem yöneticilerinin de yazıcıyı uzaktan yönetmesine izin veriyor.

Phaser 4400, aylık 150 bin sayfa baskı kapasitesi ile göze çarpıyor. Dakikada 25 sayfa A4 hızındaki yazıcı gerçek 1200 dpi baskı çözünürlüğü ve Adobe PostScript 3 yazılımı ile geliyor. Phaser 4400'un 266 MHz hızındaki işlemcisi, 64 MB standart hafızası ile ağ ortamında aynı anda bir çok kişinin beklemeden çıktı almasına da imkan veriyor.

Phaser Installer özelliği ile kolayca kurulabilen, toplam 650 sayfalık standart kağıt girişi olan Phaser 4400, 216 gsm'ye kadar kağıt, zarf, etiket, asetat ve karton gibi farklı medyaların üzerine baskı yapabiliyor. Phaser Smart özelliğinin getirdiği uzaktan yönetim özelliği ise, sistem yöneticilerinin Phaser 4400'ün yanına gitmeden kontrol etmesini sağlıyor.

Phaser 4400, kendisi ile ilgili toner azalması, kağıt azalması ve muhtemel baskı gecikme bilgilerini önceden, gerekirse e-posta ile haber vererek, oluşabilecek yazıcı sorunlarını önlemeye çalışıyor. Xerox'un Türkiye'deki kanal grubu distribütörleri Albim, Bilkom ve Index aracılığı ile tüketicilere ulaştırılacak Phaser 4400, 1 yıl müşteri yerinde servis garantisine de sahip.

Bilgi için: www.xerox.com.tr

Zeka Küpü:
Xerox'un yeni yazıcısı hızlı olduğu kadar sorunları da tespit eden akıllı bir yapıya sahip.

Nokia 6650 Tanıtıldı

WCDMA'ya Merhaba!

Nokia, hem GSM 900/1800 şebekelerine hem de WCDMA (Wideband Code Division Multiple Access) protokolüne uyumlu dünyanın ilk 3GPP (3. Jenerasyon İşbirliği Projesi) cep telefonunu Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de gerçekleşen toplantıda tüm dünya basının temsilcilerine tanıttı. Nokia 6650'de bulunan WCDMA radyo arabirim özelliği ses, video ve veri hizmetlerine anında giriş sağlayarak, telefonda görüşme yaparken aynı anda fotoğraf çekip gönderme imkanı sunuyor. Dual-mod fonksiyonu sayesinde Avrupa, Asya ve Japonya'da çalışan ilk GSM/WCDMA cep telefonu olma özelliğine sahip Nokia 6650'nin operatör kontrollü şebeke deneme çalışmaları ilk olarak 2002 yılının dördüncü çeyreğinde başlayacak.

Nokia 6650, WCDMA şebekelerinin açılış tarihi, şebekeler arası ortak işletim sisteminin yaygınlığı, teknolojiye yönelik pazarda mevcut olan servisler ve baz istasyonları gibi durumlara bağlı olarak 2003 yılında pazara sunulacak. Nokia 6650, geniş renkli ekranı, fotoğraf çekme ve video klip kaydetme özelliği ve sesli veri bağlantı seçeneklerine sahip.

Bilgi için: www.nokia.com.tr

Plextor PlexWriter

Portatif Mount Rainier Yazıcı

Yeni Plextor CD-R'ları 48x ve CD-RW'leri de 24x hızında yazabiliyor. Yüksek hızlı USB aygıt, Mount Rainier uyumlu ve CD-RW'ları alışılmış değiştirilebilir veri ortamları gibi kullanabiliyor. Harici yazıcı Audio CD'leri de 48x hızında yazabiliyor. PlexWriter, 64,55 dakikalık CD'lerin de yazılmasına izin veriyor. Yazıcı 4 MByte'lık ara belleğin haricinde Buffer Underrun koruması "Burn Proof" ile donatılmış.

Fiyatı: 255 euro

Bilgi için: www.plextor.com

Ev Ağları İçin Çözüm Üretecekler

Ciddi Donanımcı Microsoft

Daha çok oyun malzemeleri ve klavye, fare gibi donanım ürünleri ile pazarda yer alan Microsoft'un yakında ev-içi şebekeleri için donanım satışına başlayacağı duyuruldu. Microsoft markalı yeni donanımlar, masaüstü ve dizüstü bilgisayarların 802.11b standardıyla birbirine bağlanmasına olanak verecek aparatlardan oluşuyor. Evinde birden fazla bilgisayar bulunan kullanıcılar, bunları ev içi şebeke yöntemiyle birbirine bağlıyarak tek bir hızlı bağlantı aracılığıyla çok sayıda kişinin internete ulaşmasını sağlayabiliyorlar. Microsoft ise bu süreci çok kolaylaştıracak çözümü ürettiğini iddia ederek, ev içi şebekede yer alan donanımları otomatik olarak fark edecek ve sisteme ekleyecek bir yazılım geliştirdiğini açıkladı.

Bilgi için:
www.microsoft.com.tr

Fujitsu Siemens Lifebook S6010

Hafif ve Modüler Notebook

Fujitsu Siemens Computers, WLAN ve Bluetooth erişimini sağlayan, en hafif mödüler notebook'u Lifebook S6010'u piyasaya sundu. 13.3 inçlik ince ve modern S6010, sadece 1.71 kg. ağırlığında ve tüm kablosuz işlemler için modüler soket kavramına hazır.

İki değişik alternatifi bulunan Lifebook S6010'un standart tipinde şirket ağlarına rahat bağlantı için bütünleşik bir WLAN anteni içeriyor. Diğer versiyonunda ise WLAN ve Bluetooth erişimini de sağlıyor. İki versiyonda da LAN ve FireWire terminalleri mevcut.

S6010, ikinci bir batarya ile batarya ömrünü 5 saate kadar uzatan SpeedStep teknolojisiyle ve 1GHz'deki bir Intel Pentium III-M İşlemcisi ile güçlendirildi. S6010'a Combo Sürücü (DVD/CD-RW) veya DVD, CD-R/W sürücü, 30 GB'a kadar ikinci bir sabitdisk ve ilave bir batarya da eklenebiliyor.

S6010, veri güvenliği ve erişim koruması için Lifebook çapraz platform güvenlik özelliklerini de paylaşmakta. Cihaz, bütünleşik SmartCard okuyucusu, erişim koruması, güvenli giriş/çıkış, şifre yönetimi HBCI-istemcisi, GSM kart yöneticisi ve ilave yazılım ile dolaşım işlevselliği gibi temel özelliklere de olanak sağlıyor.

Bilgi için:
www.fujitsu-siemens.com.tr

Sony PCG-C1MW1

Bir Kiloluk Notebook

Yeni Sony notebook 1 kg'lık hafifliği ile kullanıcısına maksimum kolaylık sağladığı gibi dünyanın en küçük, en hafif notebook'larından olan PCG-C1 serisi ile küçük ama "içeriği zengin" bir tasarım sunuyor. Ofisinizi yanınızda taşıyabileceğiniz gibi dahili kamerası ile görüntüleri kaydedebilme şansına sahipsiniz. CD RW, DVD Combo, 384 MB Ram, 30 GB sabitdisk ve 2,5 saatlik batarya ömrü ile yarı yolda kalmayacaksınız. 1280x600 piksel çözünürlük ve 8,9" TFT ekranı ile gelen Sony Vaio PCG-C1MW1, Empati Bilişim'in 1 yıl yedek parça ve servis garanti süresiyle edinilebilir.

Bilgi için:
www.empatibilisim.com.tr

Yasak Donanımlar

Donanımların Karanlık Yüzü

Bilgisayar dünyasında işlenen suçlar sadece yazılım korsanlığıyla sınırlı değil. Donanım cephesinde de amacı dışında kullanılan elektronik aygıtlarla insanlar haksız kazanç sağlayabiliyorlar.

Tarih boyunca, kullanılması suç teşkil eden ve kanunlarla yasaklanan çoğu şeyin gelişimi hep geniş bir zaman dilimine yayılmıştı. Dolayısıyla yasalar her zaman bunların önünü alabilecek kadar hızlı işleyebiliyordu. Ancak günümüzde bilgisayarların ve elektroniğin dünyadaki birçok şeyden daha hızlı gelişmesi sonucunda yürürlüğe giren kanunlar bir şeyi yasaklarken bir başka elektronik suç çoktan işlenmiş oluyor. Üstelik bu suçlar donanım dünyasında, yazılım dünyasında olduğundan çok daha büyük bir sorun teşkil ediyor. Yazılım dünyasında işlenen suçlar yazılım korsanlığıyla sınırlı kalırken donanım dünyasında ise çok daha fazlasını görmek mümkün oluyor.

İşin içinde elektronik varsa yasal olmayan kullanımlar artıyor

İçinde bulunduğumuz günlerde elektronik suçlar daha çok kişisel ihtiyaçlar için işleniyor. Bunların içinde Pay-TV olarak adlandırılan özel kanalların yayınlarını ücretsiz olarak seyretmek için özel donanımların kullanılması ilk sıralarda yer alıyor. Ancak bu işlem diğerlerinin yanında oldukça masum kalıyor. Çünkü günümüzde bazı elektronikçilerden ya da yasa dışı satış yapan sokak tezgahlarından bile temin edebilecek sahte akbil ve doldurma cihazları ile ücretsiz seyehat edilebilmesi ya da sahte OGS ile boğaz köprüleri ve otobanlardan ücretsiz olarak geçilebilmesi de mümkün oluyor. Diğer taraftan Playstation gibi oyun konsolları için tasarlanmış ve kopya oyun kullanmayı mümkün kılan özel çipler ise hemen her dükkanda alenen satılmaya ve çok düşük bir ücret karşılığı oyun konsollarına takılmaya devam ediyor.

Bazı donanımlar ise sadece, içinde Türkiye'nin de dahil olduğu çeşitli ülkelerde yasak olarak kabul ediliyor. Bunlar arasında yer alan çift yönlü uydu kullanımı, Türk Telekom tekeli yüzünden, 2.4Ghz üzerinden yayın yapan güvenlik kamerası ve benzeri aygıtlar ise kullandığı bant genişliği yüzünden şimdilik ülkemizde yasak ama yine de kullanılmıyor değil! Uzman elektronikçilerin kısa sürede yapabileceği basit bir işlem ile herhangi bir oyuncak mağazasından satın alınabilecek bir walkie talkie'nin adeta yükseltici (repeater) gibi kullanılması yoluyla görüşme mesafesinin kilometrelere varan değerlere artırılması da mümkün oluyor. Tahmin edebileceğiniz gibi bu işlem de yasal değil.

Aslında yasak olan donanımlar değil onların kullanım şekilleri

Peki bu donanımlar yasal değilse neden satılıyor? Bu sorunun cevabı oldukça basit. Her ne kadar yazının başlığında donanımları suçlamış olsakta, aslında bu donanımların hiç bir yasa dışı yönü bulunmuyor ve çoğu da iyi niyetler için üretilmiş. Ancak bu onların kötü niyetli kişilerin elinde kötü amaçlar için kullanılmayacağını da göstermiyor. Örneğin paralı televizyon kanallarının ücretsiz izlenmesi için kullanılan SmartCard Reader/Writer'larla, Dallas SemiConductor şirketinin üretimi olan ve Türkiye'de

Akbil olarak anılan iButton'lar aslında güvenlik amaçlı olarak üretilmiş oldukça gelişmiş ürünler. Diğer taraftan bir uzmanın elinde çok güçlü uzun mesafeli bir telsize ya da scanner'a dönüşebilecek Walkie Talkie'ler de çocuklarınıza alabileceğiniz kadar güvenli. Yani bu noktada suçlanması gereken aslında ürünler değil onları amaçları dışında kullananlar.

Şimdi isterseniz zekalarını yanlış yönde kullananların dünyasının derinliklerine inip neyin nasıl olduğunu görmeye çalışalım. Yazının bundan sonraki bölümünde bahsedilecek yöntemlerin tamamı bilgilendirme amaçlıdır ve yasal değildir. Dolayısıyla uygulamamanız ve eğer bilmeden bu yöntemlerden birini kullanıyorsanız da kullanmayı durdurmanız sizin yararınıza olacaktır.

Sahte Akbil ve OGS'ler ile ulaşım masrafları sıfıra iniyor

Donanımları yasadışı kullanmaya en kötü örneklerden ikisi daha önce de bahsettiğimiz gibi sahte OGS'ler ve Akbil'ler olarak gösterilebilir. Yasadışı ürünlerin oldukça sık satıldığı bazı bölgelerde seyyar tezgahlarda satılan bu sahte OGS'lerin tümü çeşitli oto hırsızlıklarından elde ediliyor. Yani bu ürünleri kullanmakla sadece dolandırıcılık suçuna değil hırsızlık suçuna da iştirak edilmiş oluyor! Özel bir işlemden geçirilerek üzerinde değişiklik yapılan bu cihazlar köprü ya da paralı yol geçişlerinde araçların hiç krediye sahip olmasalar da uyarı almadan rahatça geçmesini sağlıyor. Bir uyarı alınmadığı için aracın herhangi bir görüntüsü de kaydedilmiyor.

Sahte Akbil'lerde ise durum biraz daha farklı. Çünkü Türkiye'de Akbil olarak adlandırılan Dallas SemiConductor şirketinin iButton cihazları aslında çok amaçlı kullanılan bir güvenlik anahtarı. Ülkemizde ulaşımda kullanılan SD1991L-F5 modeli iButton ise aslında şifre korumasına sahip özel bir çoklu güvenlik anahtarı ve http://www.maxim-ic.com/ ya da http://www.ibutton.com/ adresinden sadece 4$ gibi bir ücrete temin edilmesi mümkün. Yani ürün tamamen yasal. Çünkü ister 1991L modeli ister de başka bir modeli, şirketinizin güvenliği için ya da başka bir çok farklı amaç için temin etmeniz mümkün.

Firmanın sitesinde bu iButton'lar üzerindeki bilgileri okumak ve yazmak için kullanılabilecek aygıtlar ise 10$ ile 32$ arasında satılıyor. Bu da onlar üzerine istediğiniz gibi yazıp okuyabileceksiniz anlamına geliyor. Kişisel bilgilerinizi kaydettiğiniz sürece bu işlem de yasal. Ancak cihazı Akbil olarak kullanmak ve içine kredi yüklemeye kalkışmak ise tahmin edebileceğiniz gibi yasadışı. Bunu yapabilmek için 64bitlik güvenlik şifresinin aşılmasının gerekmesi iyi haber olabilir. Ancak bunu aşanların olduğunu bilmek ise kötü haber. Ulaşımda zaman içinde daha güvenli bir iButton kullanımına geçilmesi sorunu çözebilir.

İster dijital olsun ister analog tüm Pay-TV'lerin kodu çözülebiliyor

Şu sıralar en yaygın başvurulan elektronik sahtekarlıkların başında şifreli yayınları ücretsiz olarak seyretmek yer alıyor. Bunun için kullanılan elektronik cihazlar ise aslında aynı Akbil ola- →

Telif hakkı © 2002 Nokia. Tüm hakları saklıdır. Nokia, Nokia'nın kayıtlı ve tescilli markasıdır.

yında olduğu gibi güvenlik amaçlı üretilmiş tamamen yasal cihazlar. Ancak şifreli kanalların kullandığı smart kartların güvenlik amaçlarıyla da kullanılıyor olması ve piyasada bunların üzerine veri yazabilecek araçların bulunması istemeden de olsa bu televizyon kanallarının güvenliğini tehlikeye atıyor. Peki bu nasıl oluyor ve bunu engellemenin bir yolu bulunmuyor mu? İsterseniz bu sorulara yanıt vermeden önce dijital yayınların nasıl çalıştığına kısaca bir göz atalım.

Tüm şifreli kanallar yayınlarını korumak için farklı şifreleme yöntemleri kullanırlar. Yayını almak isteyen seyircilerin ise Decoder adı verilen ve şifreleri çözmeye yardımcı olan bir araç kullanması gerekir. Bu araçların üzerinde, içinde şifreleri çözmek için gerekli anahtar kodun bulunduğu bir smart kart da bulunur. Dolayısıyla bu karta sahip herkes yayını da izleyecek demektir. Smart kart'lar biraz önce de bahsettiğimiz gibi çeşitli güvenlik uygulamalarında da kullanıldığı için hemen her yerden temin edilebilir. Benzer şekilde bu kartın üzerine yazabilecek araçlar da çok kolay bir şekilde yasal olarak satın alınabilir. Ancak bu noktaya kadar yasal gözüken ikili internet üzerinde rahatlıkla bulunabilecek yayın şifrelerin de olaya eklenmesi ile bir anda yasadışı bir hal alabilir. Çünkü kendi bilgilerini kaydetmek yerine herhangi biri rahatlıkla el altından dağıtılan bu anahtar kodları smart karta kaydedip yayınları ücretsiz olarak izleyebilir.

Eğer şifreli kanal analog yayın yapıyorsa bu sahtekarlığı engellemek pek mümkün olmaz ve üzerinde kaliteli bir TV kartına bulunan bir PC'ye sahip herhangi bir kullanıcı bile decoder'la uğraşmak zorunda kalmadan rahatlıkla bu yayınları kırıp izleyebilir. Eğer yayın dijitalse yayınları ücretsiz izlemek biraz daha zorlaşır ama yine de imkansız değildir. Bu durumda decoder'ın yerini bir dijital receiver alır. Smart kartlar yine anahtar kodları taşımakla görevlidir. Ancak tüm bunlara ek olarak smart karttaki anahtar kodları değerlendirip çözebilecek ek bir modüle de ihtiyaç vardır. Uydu üzerinden şifreli dijital yayın yapan kanallar farklı modüller kullanırlar. Ancak ülkemizde de yaygın bir şekilde satılan bazı tümü bir arada modüller yasal olmayan bir şekilde tüm kanalları izleyebilme imkanını da seyirciye sunabilir. Yani eğer modül desteği olan bir dijital uydu alıcınız, all-in-one bir şifre çözücü modülünüz, üzerine şifreleri yazabileceğiniz bir smart kartınız ve kart yazıcınız varsa tüm yabancı şifreli dijital kanalları rahatlıkla izleyebilirsiniz. Şifreleri ise biraz önce bahsettiğimiz gibi internet üzerinden rahatlıkla bulabilirsiniz.

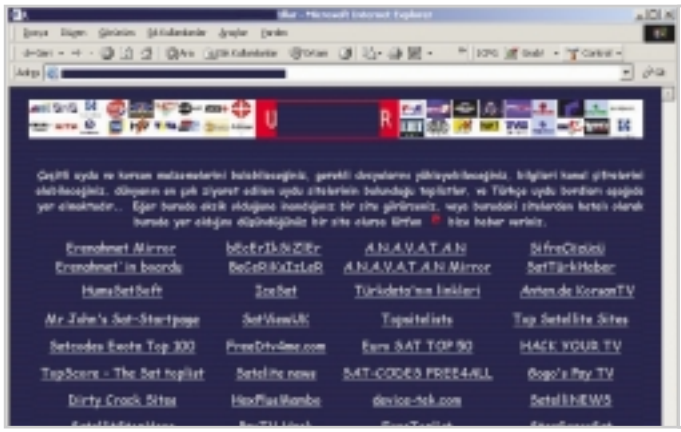

Burada Herşey Var!: Şifreli kanalları seyretmek için gerekli tüm bilgilere internet üzerinden rahatlıkla erişmek mümkün.

Şu sıralar her ne kadar hacker'lar tarafından alt edilmiş olsa da yine de en güvenli şifreleme yöntemi sayılan ViaAccess II, dijital uydu kanallarınca yaygın olarak kullanılıyor. Dolayısıyla da bunu destekleyen bir modüle sahip olunduğu takdirde halen yayınları izlemek mümkün oluyor. Ancak yakın bir gelecekte daha güvenli yöntemler bulunduğunda bu sahtekarlığın da önüne geçilebilir.

Oyuncak telsiz ya da TV'niz kolayca bir scanner'a dönüşebilir

Scanner'lar aynı Walkie Talkie'lere benzer bir prensibe sahip ancak onlardan çok daha geniş bant genişliğinde çalışan ve daha uzak mesafelere veri gönderip alabilen elde taşınabilecek kadar küçük telsiz benzeri aletlerdir. Scanner'ları kullanarak televizyon yayınlarını almaktan kablosuz güvenlik kameralarından görüntü çalmaya, her türlü telsiz görüşmesinden cep ve telsiz telefon görüşmelerini dinlemeye kadar birçok şey yapabilirsiniz. Tek dezavantajı ise fiyatlarının çok pahalı olmasıdır. Ancak isterseniz çok daha ucuza, bir oyuncakçıdan temin edebileceğiniz bir Walkie Talkie'yi bir scanner'a dönüştürebilirsiniz. Bunun için Walkie Talkie'nin orijinal antenini gerçekten güçlü bir başka antenle değiştirmek yeterli olacaktır. Gerçek bir scanner kadar menzile sahip olmasa da bu da işinizi görecektir.

Ayrıca ek olarak bir üçüncü Walkie Talkie'yi arada repeater olarak kullanıp görüşme menzilinin uzatılması da mümkün olabilir. Ya da eğer varsa eski siyah beyaz televizyonunuzun kanal ayarını UHF bandında en düşük frekansa getirerek de çevredeki telsiz konuşmalarına kulak misafiri olabilirsiniz. Ancak tabi ki sadece yurt dışında oturuyorsanız. Çünkü ülkemizin sınırları içinde bu anlattıklarımız da yasal değil. ■

Gerçeği Kadar Güçlü Değil: Valkie Talkie'lerden yapılan scanner'lar çok fazla özelliğe sahip olmasa da kısa mesafelerde işe yarıyor.

KISA... KISA...

» Diğer yasak donanımlar

Ülkemizde neredeyse her yerde yaptırabileceğiniz oyun konsollarına çip takarak kopya oyunları da çalıştırabilir hale getirmek ya da cep telefonlarındaki yazılımı değiştirerek yakın mesafelerde operatör şebekesini devre dışı bırakarak telefondan telefona ücretsiz görüşebilmek de yasalarca pek hoş karşılanmayan davranışlar arasında yer alıyor. Son olarak trafikte hız kontrol radarlarının yerini tespit eden aletlerin de yasak ve cezasının da büyük olduğunu belirtelim.

BİRBİRİNDEN FARKLI PİL TÜRLERİNİN İÇ YAŞAMI

NiCd ve NiMh-Pil

Mignon Kafesi:
Nikel piller çok az bir enerji depolayabiliyorlar. Ama özel bir şarj tekniği ile daha uzun süre dayanabilirler.

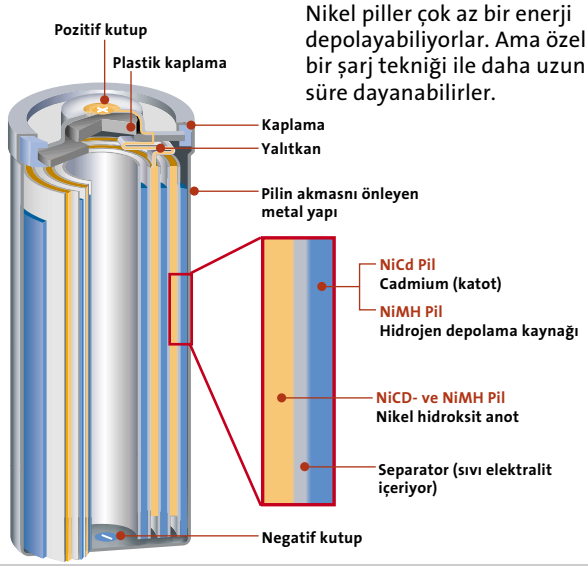

Lityum-Ion Pil

Kompleks Güç:
Pahalı Li-Ion piller oldukça fazla miktarda enerji depolayabiliyor. Bu yüzden de çabuk yıpranıyorlar. Koruma devresi, pilin fazla yüklenmesi sonucunda ısınmasını veya patlamasını önlüyor.

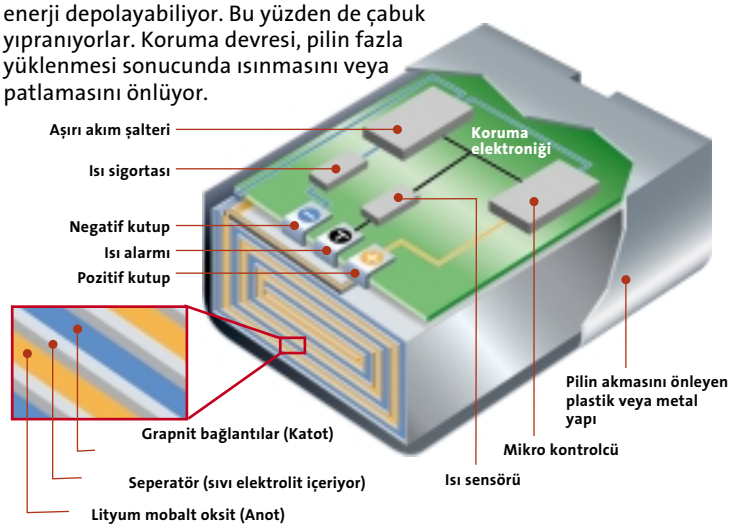

İÇİNDEKİLER

Memory Efekt: Her pili dize getirir	46
İç Direnç: Pilin gücü bitti	46
Pratik İpuçları: Tam performanslı piller	47
Şarj Cihazları Nasıl Çalışır? 5 adet cihazın karşılaştırması	48
Nasıl Test Ettik? Şarj tekniği ile uzun ömür	49
Özetle ve Teknik Tablolar: Bir bakışta tüm pil modelleri	52

Test: Şarj Edilebilir Piller

Pillerinize Uzun Ömür

Yanlış şarj tekniği veya kötü şartlar altında depolama, cep telefonu veya dizüstü bilgisayarlarının pillerini mahvediyor. Birden çok pil ve şarj cihazını inceleyen CHIP, bu enerji depolarının uzun süre dayanabilmeleri için neler yapmanız gerektiğini bu yazıda açıklıyor!

Mobil bir cihaz almaya karar verenler, herhangi bir şey satın almadan önce nelere dikkat etmeleri gerektiğini genel olarak bilirler. Örneğin performans, aksesuar, ağırlık, ergonomi, ve tabii ki fiyat, bu cihazları satın almayı belirleyen en önemli faktörlerdir. Ama alacağımız cihazın ne tür bir pil kullandığına pek çoğumuz dikkat etmeyiz. Bunda da pek haksız sayılmayız, çünkü bu güç ünitesinin kalitesi hakkında zaten pek de bir bilgimiz yoktur. Şanslı olanlar cep telefonları ile senelerce konuşabilirler. Şansız olanlar ise belli bir süre sonra pillerini çöpe atmak zorunda kalabilir. Peki bu durum aslında kader mi? Tabii ki cevabı hayır olacaktır. Her kullanıcı kendi pillerinin kaderini kendisi belirleyebilir. Güç yedekleme ünitesi kitabına uygun şarj edilip adam gibi kullanıldığı sürece, ömrünü uzatmasının yanı sıra yüksek bir enerji de sağlamaya devam eder. İlerleyen sayfalarda bu bakımın nasıl olacağını ayrıntılı bir şekilde anlatıyoruz. Çünkü piller birbirlerine benzemezler. Tiplerine ve üreticilerine göre birbirlerinden ayrılırlar. CHIP Testte, sahip olduğunuz pili inceleyebilir ve verdiğiniz paranın değip değmediğine karar verebilirsiniz. Test merkezimizde toplam 29 adet pil ve 5 adet şarj cihazını incelemeye aldık.

Mobil cihazlarda fiyat, performans ve yapıları farklı 4 çeşit pil kullanılıyor

Arabası olanlar arabanın nasıl kullanmasını gerektiğini de bilmelidirler. Aynısı piller için de geçerli. Örneğin değişik pil sistemlerinin nasıl çalıştığını bilmek, oldukça önemli. Doğru şarj tekniği ile yorgun pillerin nasıl tekrar canlı bir şekilde çalışabileceğini ilerleyen sayfalarımızda açıklıyoruz. →

Lityum Polimer Pil

İnce Yapısı Sayesinde Mini Cihazlar İçin Uygun: Li-polimer piller Li-Ion pillerle hemen hemen aynı özelliklere sahipler. Tek farkları ince yapılı olmalarından dolayı koruma devrelerinin pilin içinde değil, takılacak olan cihazda olması.

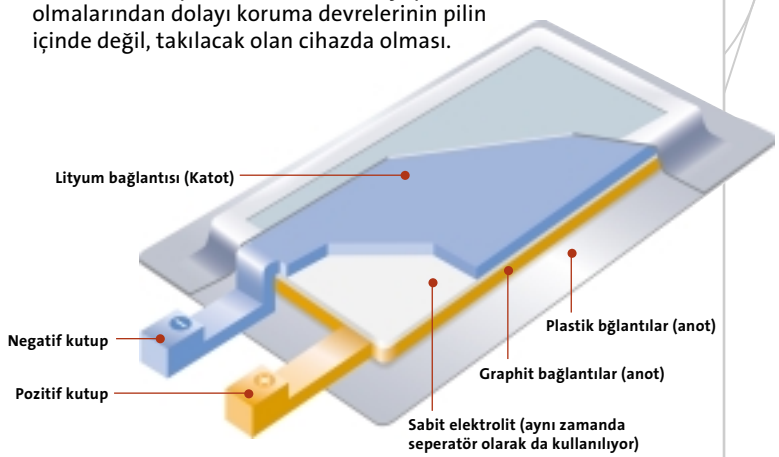

Taşınabilir cihazlarda genelde dört değişik türde pil kullanılıyor. Nikel-Cadmium (NiCD), Lityum-Ion (Li-Ion) ve Nikel-Metal-Hidrid (NiMH). Dördüncü tür olan Lityum-Polimer (Li-Polymer) ise CHIP tarafından test edilmedi. Nedeni ise bu pil türünün cihazların içine monte edilmesi ve çıkartılamaması. Bütün akü türleri kimyasalları elektrik enerjisine dönüştürüyorlar. Burada üç bileşen büyük bir rol oynuyor. Bir pozitif ve bir negatif elektrotun yanı sıra bir de aralarında bulunan elektrolit. Pilin dolu olduğunda eksi kutbunda bir elektron bombardımanı gerçekleşiyor. Bu bombardıman sonucunda iki kutup bir gerilim oluşturuyor. Tamamlanmış devrelerde artı kutup elektronları kendine çekiyor ve bu sayede cep telefonu, notebook ya da bir dijital kamerayı çalıştıran pil de zamanla deşarj oluyor. Burada elektrolitin görevi elektronların rahatça elektrotların arasında hareket etmelerini sağlaması. Negatif elektrotların tarafında bir aşırı yükleme oluştuğunda, şarj aleti devreye giriyor.

Pillerin bir numaralı düşmanı: Yanlış şarj tekniği

Bakım, pillerde olmazsa olmazlardan biri. Çok fazla yapılan şarj işlemi ve yanlış kullanım sonucu, pillerin kapasiteleri yüzde 40 ile 50 arasında azalır. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi pilin enerji dağılımı üç bölgeye ayrılır. İlk bölge şarj bölgesidir. Bu bölgede kullanılan enerji tekrardan doldurulabiliyor. İkinci bölge ise kullanım bölgesidir. Yani cihazların çalışması için gerekli olan enerji buradan alınıyor. Üçüncü bölge ise ölü bölge olarak adlandırılır. Bu bölge, pilin kullanım süresine, kullanım şekline ve aşırı yüklenmesi göre büyüyor. Bunun sonucunda da pil dolu olsa bile çok çabuk tükenir. NiCD ve NiMH pillerde ölü bölge, elektrotlara yataklık yapan kristal şeritlerden oluşuyor. Bu şeritler sayesinde "Memory Efekt" (NiCD) ya da "Lazy Battery Efekt"ler (NiMH) oluşuyor. Aşağıdaki grafiklerde bu efektleri görebilirsiniz. İyi seçilmiş bir şarj cihazı ile bu ölü bölgeyi birden çok yapılan deşarj ve şarj işlemi ile küçültebilirsiniz. Hatta bu ölü bölge tamamen ortadan kaybolabilir ve bu sayede pil de sanki yeniymiş gibi çalışabilir.

Üreticiler susmayı tercih etseler de, aslında lityum piller de bir ölü bölgeye sahipler. Öyle ki 1 senelik kullanımdan sonra bu pillerde de ölü bölge büyüyüp yüzde 50'ye varan enerji kaybına yol açabiliyorlar.

Pillerin iç dirençleri: Küçük olması kullanım süresini artırıyor

Piller maksimum enerjiyi iç dirençleri en küçük olduğu zamanlarda sağlarlar. Bu özellikle yüksek bir gerilime ihtiyaç duyan cihazlar için aranan bir özellik. Yani bu özellik örneğin cep telefonu hat aramaya başladığında, bir dizüstü bilgisayarı sürekli sabitdiske erişmesi gerektiğinde ya da dijital kameranın motorları çalışmaya başladığı zamanlarda geçerli. Aşağıdaki resimde oldukça sağlıklı ve düşük bir iç dirence sahip bir pil ile hasta olarak nitelendirebileceğimiz ve oldukça yüksek bir iç dirence sahip olan bir pil görebilirsiniz. Yüksek bir iç direnç, gerilim ihtiyacını düşürür. Bu sayede bir cihaz kısa süreli de olsa yüksek bir gerilime ihtiyaç duysa bile bu ihtiyacı karşılanamaz. Üstelik pilin tamamen dolu olması bile bu durumu değiştirmez. Aynı zamanda cihazın pil göstergesi de yanılır ve pilin enerji ile yüklü olması durumunda bile sanki pil bitmiş gibi gösterip kendi kendini kapatır.
Kaliteli NiCD piller küçük bir iç dirence sahipler. İlerideki sayfalarda yer alan tabloya baktığınızda bu değerin 10 ile 15 mili ohm olduğunu görebilirsiniz. Matkap veya kamera flaşı gibi yüksek gerilim ihtiyacı duyan özel olarak üre-

MEMORY VE LAZY BATTERY EFEKT

»Neden piller çok çabuk pes ederler?

■ NiCD ve NiMH pillerini tam boşaltmadan şark ederseniz bozuk alanların (ölü bölge) oluşmasına, daha az enerji sağlanmasına ve iç dirençlerinin de artmasına yol açarsınız. Bunun ardından da elektrotların üzerinde kristalleşme ile birlikte "Memory" ya da "Lazy Battery Effekt" devreye girer. Cep telefonları, dizüstü bilgisayarlar ve dijital kameralar bu durumda pilin sağladığı düşük gerilim nedeniyle otomatik olarak kapanırlar.

Ölü Bölge Tüm Gücü Emiyor

Ölü Bölge: Bu bölgenin artması "Memory" ve "Lazy Battery Efekt"lerinin de daha çok tekrarlanması demek. Bilgisayar destekli şarj ve deşarj işlemi ile bu ölü bölgeyi ortadan kaldırabilirsiniz.

Şarj Bölgesi Tekrar şarj edilebilir

Kullanım Bölgesi Cihazların kullandığı enerji

Ölü Bölgesi Kullanılmayan bölge

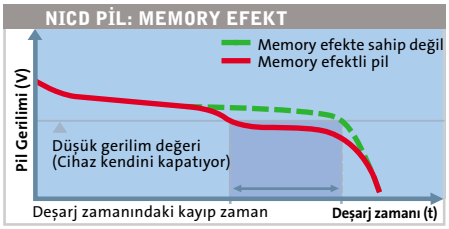

NiCD Pillerin Deşarj Grafiği: Sağlıklı bir gerilim kaynağından pil tamamen deşarj olana kadar gerilim (yeşil) sabitleniyor. Yanlış yapılan bir şarj işleminde bir düşüş (kırmızı) meydana geliyor.

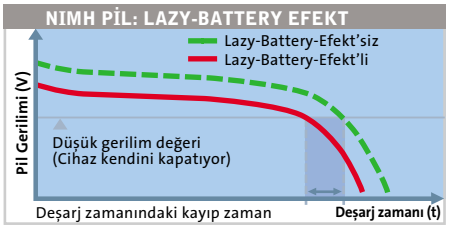

NiMH Pillerin Deşarj Grafiği: Bu pil türü yanlış bir kullanımda daha az bir enerji sağlıyor (kırmızı). Düzgün bir kullanımdaki bir pilin buna karşın şarj zamanı (yeşil) oldukça uzun sürüyor.

İÇ DİRENÇLER

» Neden dolu piller enerji

■ Sadece küçük bir iç dirence sahip piller cep telefonu, notebook ya da dijital kamera gibi yüksek bir gerilime ihtiyaç duyan cihazlarda çalıştırılabiliyor. Önce deşarj ardından şarj edilen nikel pillerin iç dirençleri epey düşüyor. NiMH pillerde iç direncin artmasıy-

Düşük İç Direnç

Sağlıklı Pil: İç direncin düşük olması yüksek bir gerilim akışının oluşmasına izin veriyor. Yüksek bir baskı altında pilin geriliminde bir değişiklik yaşanmıyor ve tüm enerji kullanılabiliyor.

tilmiş NiCD piller ise sadece 4 ile 10 mili-ohm'luk bir iç direnc sahipler. İyi bir NiCD pili 1500 kere yapılan dolum işleminden sonra bile bu iç direncin değerini korur. NiMH buna karşın daha kötü sonuçlara sahip. Bu pillerin iç dirençleri ilk başlarda 20 ile 30 mili-ohm arasında değişiyor. Zamanla bu iç direnç 300 ile 400 mili-ohm'a kadar çıkıyor ve bu sayede de yüzde 50'lik bir enerji kaybı meydana geliyor.

Lityum bazlı pillerin iç direnci 150 ile 200 mili-ohm civarında seyrediyor. Bu da demek oluyor ki bu piller yüksek gerilim isteyen cihazlara uygun değiller. Bu pilleri tekrar tekrar yüklemek iç direncin yükselmesine neden olmuyor ama buna karşın bu pil türü de kendisini 2 yıl içinde bitiriyor. Bunu da iç direncini ikiye katlayarak yapıyor. Üstelik siz pili çok ya da az kullanın, hiç fark etmiyor ve bu işlem ne olursa olsun gerçekleşiyor.

Gerilimin yükseldiği an: Pil tiplerine genel bakış

NiCD: Grafikte de gördüğünüz gibi NiCD piller 3 adet katmandan oluşuyor. Burada pozitif elektrot nikel hidroksit, negatif elektrot da zehirli olarak bilinen Cadmium'dan oluşuyor. Kalium hid-

sağlayamıyorlar?

sa, şarj tekrarının miktarına göre değişiyor. Lityum türevli pillerin iç dirençlerine ise müdahale edilemiyor. Bu pillerin iç dirençleri iki sene içinde yüzde 200'lük bir artış gösteriyor.

Yüksek İç Direnç

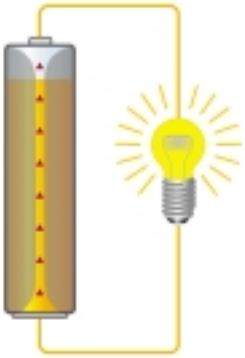

Sağlıksız Pil: **Yüksek değerde bir iç direnç gerilim akışını daraltıyor. Pil yüksek bir baskı altında kaldığından çabuk pes ediyor ve cihaz kendiliğinden kapanıyor. Bunun sonucunda pilin içindeki enerji kullanılamıyor.**

PRATİK İPUÇLARI

» Pillere tam güç vermek

NiCD ve NiMH Piller

Doğru Kullanım: Nikel pillerin ömrü, bir ile iki saat süreyle bilgisayar kontrollü bir şarj cihazı ile yüksek bir gerilime tabi tutulduğunda artıyor.

Ancak, kullanılan şarj cihazının pilleri şarj edebilmesinin yanı sıra deşarj da edebilmesi gerekiyor. Bu sayede "Memory" ya da "Lazy Battery Efekt"leri meydana gelemez. Nikel pilleri uzun bir süre kullanmayacağınız zaman, ilk önce deşarj işlemini yapıp, ardından da 0-8 derecelik bir buzdolabında saklanmalısınız.

Yalnız dikkat etmeniz gereken bir husus var: Pilleri derin dondurucuya koyarsanız, faydadan çok zararını görürsünüz.

NiMH Cep Pillerini Canlandırmak: In Cep telefonlarında kullanılan bu pil türü zamanla daha az enerji depolamaya başlar ve belli bir süre sonra da pes eder. Bu durum daha çok piller boşalmadan tekrar şarj edildiğinde doğar. Yani "Lazy Battery Efekt" devreye girer. Ama üzülmeyin bunun için önleminizi alabilirsiniz.
Cep telefonlarının çoğu bir pil bakım programı barındırırlar. Bu program sayesinde pil tamamen boşaltılıp şarj edilmesi için hazır hale getirilebilir.

Böyle bir programa sahip olmayan cep telefonu kullanıcılarına tavsiyemiz, cihaz kendi kendini kapatana kadar, yani pilin tamamen bitmesine kadar beklemek ve ardından işlemini başlatmak.

Eski Nikel Pilleri Ayıklama İşlemi: Hemen hemen herkesin evinde birçok eskimiş NiCD veya NiMH pil bulunuyordur. Bunlardan bazılarıysa hala çalışırken, bazıları da ömürlerini tamamlamış olabilirler. Çalışabilir pilleri devre dışı kalmış pillerden ayırt etmek için bir dijital multimetre cihazına ihtiyaç vardır.

Bu ölçüm cihazı ile birlikte pillerin gerilim değerlerini ölçebilirsiniz. Şarj işleminden sonra pillerden 1.68 voltluk bir gerilim okunduğunda ölçülen pili çöpe atmaktan başka bir çareniz kalmaz. Bunun dışında pillerde kısa bir çalışma süresi ile aşırı bir ısınma gözlenmesi de bu pilin emeklilik zamanının geldiğini belirtir.

Sürekli Şarj Zararlı

Cep Telefonlarda Lityum Piller: Lityum pillerle çalışan pahalı cep telefonları ikinci ele düştüklerinde, oldukça düşük fiyatlara satılıyorlar. Ama dikkat! Yanlış kullanma yüzünden bu telefonların pilleri zarar görmüş olabilir. Öyle ki yüksek enerji sağlayan bu piller belli bir zaman aralığından sonra kapasitelerinin sadece yüzde 50'si ile çalışabilirler.

Dolayısıyla cep telefonu iyi durumda olsa bile, çoğu zaman yeni bir pil almanız gerekebilir. Bu yüzden ikici el bir telefon aldığınızda, pilin durumuna dikkat etmeniz gerekir. Üreticiler bu tür pillerin ne zaman üretildiği belli olmasın diye, üzerlerinde bir tarih belirtmemeye çalışırlar. Yer alan tek sayısal veri, ürünün seri numarası. Kısaca bu tür bir ürün satın almaya karar verdiğinizde, satıcıdan pilin en fazla 6 ay kullanılmış olduğuna dair teyit alın.

Sürekli Şarj Pilin Ömrünü Azaltıyor: Li-Ion piller 300 ile 500 kez tekrardan şarj edilebilir. Bu rakamın üzerine çıkıldığında pilin kapasitesi düşmeye başlar ve çalışamaz hale gelir. Lityum pillerin uzun ömürlü olmaları, mümkün olduğunca az şarj edilmelerine bağlıdır. Hatta cep telefonu ya da dizüstü bilgisayarınızda, ancak pil tamamen boş olduğu zaman şarj işlemi başlatmalısınız. Çünkü bu tür pillerde, pil tamamen boş olmadığında da yapılan iş bir şarj işlemi olarak algılanacak ve işlem sonucu bir sayaç gibi işlenecektir. Aynı cihaz için birden çok pil kullananlara tavsiyemiz, bu pilleri dönüşümlü olarak kullanmak olacak. Bu sayede pilin ömrü, daha az şarj işlemi yapılacağından dolayı daha uzun olur.gern.

Cep Telefonlarında Lityum Piller: Lityum-Ion pillerle çalışan yeni bir cep telefonu aldığınızda, hiçbir zaman ilk haliyle açmamalısınız. Cep telefonunu kullanmadan önce piller tamamen şarj edilmeli. Bu işlem sayesinde pilin kapasitesi daha stabil olurken, ömrü de uzar. Cep telefonunun pilini uzun zaman kullanmayacağınız zamanlarda buzdolabına koymanızda fayda var. Ancak, pili buzluğa koymamaya ve derecenin de 5 ile 8 arasında olmasına dikkat etmelisiniz.

roksitten oluşan elektrolit ve bir seperatör yardımı ile her iki elektrot birbirinden uzak tutuluyor. Her iki elektrot da pozitif ve negatif kutuplara bağlı. Tek bir pilin gerilim değeri 1.2 volt ile sınırlı. Daha yüksek gerilime ihtiyaç duyulan durumlarda, piller birbirlerine seri olarak bağlanıyorlar.

NiCD pillerinin diğer üç pil türüne göre en belirgin avantajları, yüksek bir gerilim değerine ve –15 derecenin altındaki ortam şartlarına dayanabilmeleri. Buna ek olarak NiCD piller NiMH pillere kıyasla beş kat daha çabuk şarj olabiliyor. Lityum türevli pillerde ise bu oran 20 kat civarında. Bu karşılaştırmanın çok yüksek bir gerilim değeri ile şarj edilebilen cihazlar kullanıldığında tutmayacağını şimdiden söylemeliyiz.

Bu pil çeşidinin lityum türevli pil çeşitlerine göre dezavantajı ise, şarj kapasitesinin düşük, ağırlığının fazla olması ve "Memory Efekt" özelliği göstermesi. Ayrıca yaptığımız testlerde NiCD pillerinin kendi kendilerini çok hızlı bir şekilde deşarj ettiklerini gördük. Örneğin 24 saatlik bir zaman diliminden sonra yüzde 22'lik bir enerji kaybı meydana geliyor.

Bu pil türü on saatten fazla bir süre içinde düşük bir gerilim değeri ile şarj edilirse, üstelik bu işlem pil tam boşalmadan yapılırsa, NiCD pili "Memory Efekt"e maruz kalır ve devre dışı bırakılır. Üstelik bu işlem pilin dolu olmasına rağmen gerçekleşir. Bunun sebebi ise metalik kristallerin negatif elektrotlara yönelmesi. Bu sayede kapasitede bir düşüş yaşanır, iç direnç artar ve bunun sonucunda aşırı bir gerilim yüklenmesinde pil görevini yerine getiremez hale gelir. Pil sadece birkaç dakika dayanabilir.

Bu yüzden hiçbir zaman yorgun olarak hitap edilen NiCD pilleri şarj etmeyin. Tamamen boşalmasını bekleyin ve tekrar yükleyin. Bunu en iyi şekilde bilgisayar kontrollü bir şarj cihazı ile yapabilirsiniz. NiCD pili bir Memory-Efekt sayesinde devre dışı bırakılmışsa sürekli bir deşarj ve şarj işleminden sonra tekrardan aktif hale getirilebilir. Kısaca NiCD pillerinin Memory-Efekt'i düzeltilebilir.

NiMH: Bu pil türü NiCD pilleri ile benzerlikler taşıyor. Farkı ise bu NiMH pillerinin doğaya daha az zarar vermesi. Pozitif elektrot nikel hidroksitten, negatif elektrot ise hidrojen elementini depolayan bir metal karışımından oluşuyor. Bir seperatör içerdiği alkalik elektrolit (kalium hidroksit) yardımı ile her iki elektrotun birbirinden ayrı kalmasını sağlıyor. Yani bu pil türünün NiCD pillerle farkı, zehirli cadmium yerine hidrojen yatağının kullanılması. NiCD pillerde olduğu gibi gerilim değeri 1.2 volt civarında seyrediyor. Fakat pil kullanılmaya başlandıktan bir süre sonra bu değer düşebiliyor. Örneğin pilin tipine bağlı olarak 24 saatlik bir zaman diliminden sonra yüzde 6 ile 16'lık bir performans kaybı boy gösteriyor.

Yanlış yapılan şarj işlemleri de NiMh pillerini oldukça yıpratıyor. Ayrıca pille-

ŞARJ CİHAZLARI NASIL ÇALIŞIR?

» Piller için en iyi şarj aleti nasıl olmalıdır?

CHIP, NiCd ve NiMH pilleri şarj etmeye yarayan ve piyasada bulunan birçok cihazın çalışmasını mercek altına aldı. Lityum piller için gerekli olan cihazlar içinse herhangi bir incelemede bulunmadık. Bunun nedeni, bu tür cihazları ekstradan almamanız. Yani cep telefonu, notebook ve dijital kamera gibi cihazlarda şarj aleti de birlikte veriliyor. Modern şarj cihazlarının nikel ve lityum pilleri nasıl yüzde 100 şarj ettiklerini ilerleyen satırlarda okuyabilirsiniz.

Nikel Piller Bu pil türü için 3 değişik grup altında tanımlanabilen şarj aletleri mevcut. Bunlar yavaş, hızlı ve reflex şarj cihazları olarak tanımlanıyorlar. Düşük bir şarj hızına sahip olan birinci grup cihazlar, pilleri 14 ile 16 saatlik bir zaman dilimi içinde şarj ederler. Bu tür cihazlar şarj işleminde çok etkili değiller, çünkü şarj işlemi çok uzun sürdüğü için yorgun pilleri tekrardan canlandıramıyorlar. Hızlı şarj yapan cihazlar NiCD ve NiMH piller için ideal. Bir saat gibi kısa bir zaman içinde pilleri şarj eden bu cihazlar, birlikte verilen bakım programları ile yorgun pilleri tekrar ayağa kaldırabilirler. Ayrıca şarj işlemi cihazın içinde bulunan bir mikro kontroller yardımı ile denetleniyor. Yandaki grafikte de görüldüğü gibi pil yüksek akımla şarj edildiğinde gerilim değeri maksimumu gösterir. Buna "peak" değeri, yani tepe değeri adı verilir ve her pil için yaklaşık 1.48 volt değerini alır. Kimyasal işlemler sonucunda gerilim istenilen değere ulaşır. Tepe değerine 15 ile 20 mili volt kala cihaz kendi kendini kapar. Bu durum pilin dolu olduğu anlamına gelir. Reflex şarj aletleri NiCD ve NiMH piller için en modern ve en hızlı cihazlardır. Bu cihazların avantajı, pilleri her durumda şarj edebilmeleri. Burada da pillerin dolu olduğunu anlayan "delta-peak" fonksiyonu mevcut. Yalnız burada şarj işlemi farklı işliyor... Sürekli bir akımın yerine daha çok dalgalı bir akım kullanılıyor. Reflex işleminde şarj akımı

NİKEL PİLLERİN ŞARJ GRAFİĞİ

Delta Peak Şarj: Pil 1 amperlik bir sabit akımla şarj ediliyor. Tepe değerine ulaşıldığında ise gerilim değeri düşmeye başlıyor.

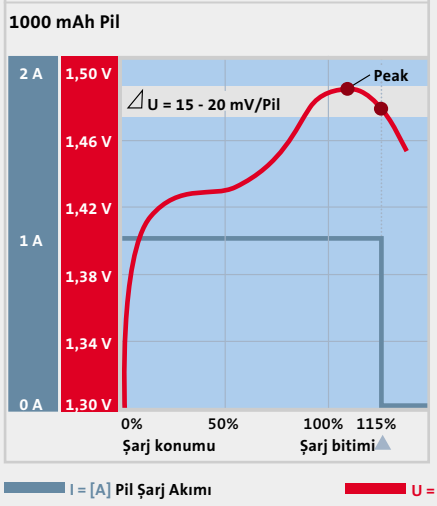

LİTYUM PİLLERİN ŞARJ GRAFİĞİ

İki Aşamalı Şarj: İlk aşamada akım değeri 0.7 A.'de sabitleniyor. Gerilim değeri ikinci aşamada 4.2 volta ulaştığında şarj işlemi bitiyor.

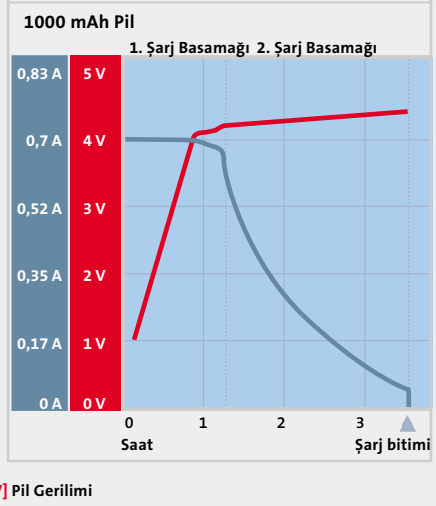

rin dolu olduğunda, kısa bir çalışma zamanından sonra "Lazy Battery Efekt" devreye giriyor ve pilleri çalışamaz hale getiriyor. Bu kötü durumun üstesinden gelebilmek için pilleri şarj etmeden önce tamamen boş olduğuna emin olmalısınız. "Lazy Battery Efekt"te piller aşırı bir yük altında kalıyorlar. Dolayısıyla pili kullanan cihazlar da kendi kendilerine kapanıyorlar. Bunu bilen birçok cep telefonu üreticisi, cihazları ile birlikte bir de pil kullanma kılavuzu veriyor.

Öte yandan taşınabilir cihazlar ile birlikte NiMH pillerinin bakımını yapacak olan yazılımlar da aranıyor. Yüksek hızda şarj edebilen cihazlar bu tür bir özelliği kullanıcıya sunabiliyor. Bu sayede pillerin ömrünü yüzde 50'lik bir değerle yükseltebilirsiniz.

NiMH piller aynı boyuttaki NiCD pillere nazaran iki kat daha fazla bir enerji depo edebiliyor. Her iki pil türü, fiziksel olarak birbirine oldukça benzedikleri için, kendi aralarında uyumlu

980 mili saniye süresince aktif oluyor, ardından 5 mili saniyelik bir süre içinde kapanıyor. Kalan 5 saniyede şarj akımından üç ile 5 kat daha büyük olan bir deşarj akımı devreye giriyor. Sonraki 10 milisaniyelik zaman diliminde de peak değeri ile pilin dolu olup dolmadığı kontrol ediliyor. Pil dolu olmadığında, bu işlem pil dolana kadar devam ediliyor.

Lityum Piller Bu piller nikel pillerde olduğu gibi yüksek bir akımla şarj edilemiyor. Yaklaşık üç saat süren şarj işlemi iki aşamada gerçekleşiyor. Şarj işlemi başladığında toplam akım kapasitesinin yaklaşık yüzde 70'lik bir değeri ile bir akım devreye giriyor. Yaklaşık 75 dakika süren bu işlemden sonra ilk aşama tamamlanıyor ve ikinci aşama devreye giriyor. İkinci aşamada ise gerilim değeri çok az artmasına karşın akım değeri büyük bir düşüşe geçiyor. Gerilim değerinin pilde 4.2 volta ulaşması, pilin yüzde 100 dolu olduğu ve şarj işleminin bitmesi anlamına geliyor. Büyük bir önem taşıyan ikinci aşama, ilk aşamaya nazaran iki kat daha fazla bir zaman harcıyor. Pilin tamamen dolu olması önemli. Çünkü bu sayede şarj tekrarları azalıyor ve dolayısıyla pilin ömrü de artıyor.

NASIL TEST ETTİK?

Doğru şarj işlemi önemli

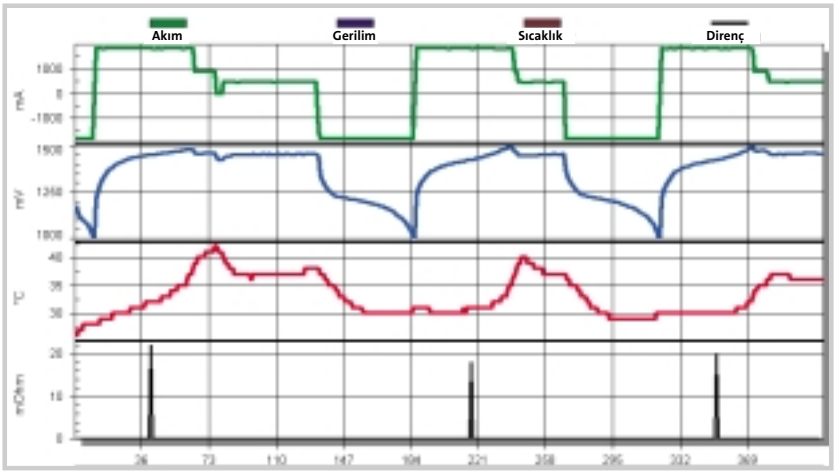

Cadex Analiz Sistemi: Grafikte de görüldüğü gibi pillerin şarj/deşarj, akım dağılımı, sıcaklığı ve iç dirençleri ölçülmüş.

Pil testi için Cadex Analyser C7200 cihazını kullandık. Değişik pil türlerini eşit şartlar altında test edebilmemiz için de, nikel pillerini test etmeden önce birkaç kez deşarj ve şarj işlemlerinden geçirdik. Bu işlemi lityum pilleri için tekrarlamadık. Bunun nedeni, bu pillerin ilk şarj işleminden sonra zaten tam kapasiteye ulaşmalarıydı.

Kapasite: Lityum pilleri 1C ile şarj ve deşarj ettik. 1000 mAh değerindeki pillere ise 1 amperlik şarj ve deşarj akımı uyguladık. Lityum pillerde de 0.5C'lik bir değer kullanıldı.

Bu pillerde daha düşük bir değer kullanmamızın sebebi, bu pil türünün yüksek bir akım uygulandığında koruma devresinin aktif hale gelmesi ve test sonuçlarımızı saptayamaması. Deşarj işleminde serbest kalan enerji pil kapasitesine denk geliyor ve mAh (Mili-Amper-Saat) olarak adlandırılıyor. Nikel pillerde sonlandırıcı gerilim pil başına 1, lityum pillerde de pil başına 3 volt olarak ayarlandı.

Kayıp Enerji: Bir günde ne kadarlık bir kapasite kaybının meydana geldiğini ölçmek için farklı bir yöntem kullandık. Bir nikel pili tamamen şarj edip, bir gün boyunca 21 derecelik bir sıcaklıkta beklettikten sonra kapasitesini ölçtük. Buradan pilin şarj olduktan sonraki kapasitesini ve 24 saat sonra ölçtüğümüz kapasitenin arasındaki farkı görebildik. Bu fark bize kaybolan enerjiyi gösterdi. Lityum pillerde bu kaybın çok çok küçük olmasından dolayı yer vermemeyi daha uygun gördük.

İç Direnç: İç direncin küçük olması, pillerin yüksek bir çalışma gerilimi altında daha geç yorulması ve daha az ısınması anlamına geliyor. Nikel bazlı pillerde iç direnç şarj tekrarının miktarı ile artıyor. Li bazlı pillerde ise bu iç direnç zamanla kendiliğinden artıyor. Bu kategoride nikel piller en iyi sonucu veriyorlar. Çünkü bu pillerin iç dirençleri hemen hemen hiç değişmiyor.

Ağırlık: Ölçülen ağırlık ve kapasite değerlerinden spesifik kapasite yani Wh/kg (kilogram başına watt x saat) hesaplanabiliyor. Spesifik kapasitenin yüksek olması, istenen bir özellik. Buradan ağır olmayan pillerin oldukça yüksek bir enerji verebildikleri görülüyor.

TEST KRİTERLERİ

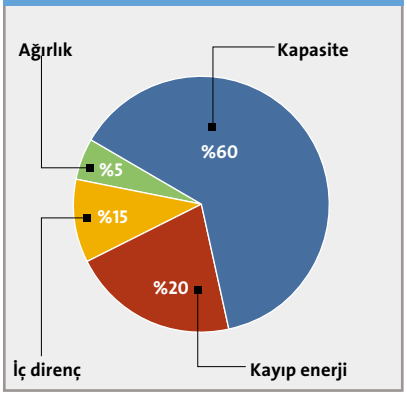

oldukları cihazlarda da çalıştırılabilirler. Yalnız çok fazla bir gerilim ihtiyacı duyan cihazlarda dikkat edilmeli. Örneğin flaş, matkap, dijital kamera ya da video kamera gibi cihazlarda NiCD piller kullanmak zorunlu. Çünkü bu tür piller kullanıcıya herhangi bir sorun yaşatmadan çok yüksek ve sabit bir gerilim verebiliyor.

Li-Ion: Bu pil türü sunduğu yüksek enerji sayesinde NiCD ve NiMH pillerini devre dışı bırakarak kendisine mobil cihazlarda bir yer edinmeyi başardı. Li-Ion pillerde nikelin yerine yüksek bir reaksiyon gösteren ve kolay tutuşturulabilen Lityum kullanılıyor. Pozitif elektrot, kristal bir kafesin içinde Li-Ion bulunduran Lityum kobalt oksit maddesinden oluşuyor. Karbon grafit karışımından oluşan negatif elektrotlar da Li-Ion'lar içeriyor ve 3.6 voltluk bir iç gerilim altında çalışıyorlar. Elektrolit ise agresif olarak bilinen propilen ya da etilen karbonat gibi organik çözücülerden oluşuyor. Bu pil türü bozulup akmaya başladığında cihazların paslanmasına ve cildin kaşınmasına ve kabarmasına yol açar. Bu tür bir şeyin meydana gelmemesi için Li-Ion piller stabil bir metal yapının içinde yer alırlar. Buna ek olarak pilin içine aşırı ısınmayı ve yüklenmeyi önleyen bir mikrokontrollör de dahil edilmiş.

Li-Ion piller NiCD pillere nazaran fazladan tam üç kat enerji depolayabilirler. Ayrıca Memory ya da Lazy Battery Efekt'in ne olduğunu da bilmezler. Böylece bu pil türü tam deşarj olmadan tekrar şarj edilebilme gibi önemli bir avantaja sahip olabiliyor. Bu pil türünün kendi kendini deşarj etme işlemi ilk 24 saat içinde oldukça düşük. Hatta bir ay sonrasında bile depolanan enerjinin sadece yüzde 10'luk bir kısmı kayboluyor. Yaptığımız testlerde bu pillerinin iç dirençlerini ölçtük. 200 ile 250 miliohm'luk değerlere sahip olan bu pillerin, yüksek bir gerilime ihtiyaç duyan cihazlar için pek uygun olmadığını söyleyebiliriz. Li-Ion pilleri çok çabuk ısınmalarının yanı sıra gerilim değerleri de düşebiliyor. Ayrıca depolayabildiği fazla enerjinin de kendine göre bir dezavantajı var. NiCD ve NiMH pillere nazaran bu pil türünün maliyeti yüzde 30 ile 50 daha fazla.

Üreticiler Li-Ion pillerinin ömrü hakkında herhangi bir açıklama yapmak istemiyorlar. Hatta üretim tarihlerini bile ürünlerinin üzerine basmayı uygun görmüyorlar. Bunun sebebi Li-Ion pillerinin az ya da çok kullanılmalarından bağımsız olarak, senelerin geçmesiyle birlikte kapasitelerinde düşüş meydana gelmesi... Bunun nedeni, kolay bir şekilde kimyasal bir reaksiyona giren lityumun pili 2 sene içinde kullanılmaz hale getirmesi. Bu nedenle testte yer alan 2 senelik pil kapasitenin sadece yüzde 54'lük bölümünü kullanabildik.

Li-Polimer: Lityum polimer piller, sıvı yerine katı bir elektrolit ile çalışıyorlar. Bu yüzden bu pil türünün sızma yapması olanaksız. Dolayısıyla metal bir yapıya da gerek duyulmuyor. İnce bir alüminyum tabakası ya da metal alaşımlı folyolar bu pil türü için fazlasıyla yeterli. Diğer pillerde kullanılan seperatör de bu pil türünde yer almıyor. Nedeni, katı elektrolitin elektrotları birbirinden zaten uzak tutması.

Li-Polimer pillerinin katodu, kristal kafesinde Lityum-Ion barındıran lityum kobalt ya da lityum nikel kobalt oksit alaşımlarından, anodu ise grafit bağlantılarından oluşuyor. Li-Ion'da olduğu gibi bu pillerin iç gerilim değeri 3.6 volt civarında ve şarj işlemi de birbirine benziyor.

Lityum polimer piller, oldukça ince ve istenilen formda üretilebilirler. Öyle ki bu piller, oldukça uzun veya bükümlü bir şekil de alabilirler. Böylece bu piller küçük boyutlu cep telefonlarında, dijital kameralarda, ince yapılı dizüstü bilgisayarlarda ve PDA'larda kullanılabilirler. Pilin ince yapısı sayesinde koruma devresi de cihazın içinde yer alıyor.

Li-Polimer pilleri Li-Ion pillerle kıyasladığımızda, yüzde 10 ile 15'lik bir aralıkla daha hafif ve yüzde 10 ile 20'lik bir oranla daha çok bir kapasiteye sahip olduklarını görürüz. Buna karşın zamanla doğan kapasite kaybı, bu pillerde çok daha hızlı işliyor. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr (MCSE+MCSA)

Özetle

Markalı pillerin üstünlüğü

▸ Yaptığımız ölçümlerde, çoğu **"nikel-CD"** bazlı pillerin gerektirdikleri kapasitelere sahip olmadıklarını gördük. Örneğin Hamma markasını taşıyan pilin üzerinde 900mAh yazıyor. Bizim ölçümlerimizin sonucu ise yaklaşık yüzde 30'luk bir fark yaratan 639mAh değeri. Testin birincisi Sanyo N-3US oldukça yüksek bir şarj ve deşarj akımına (6 ampere) sahip olan kaliteli bir pil. Düşük bir fiyata iyi bir performansa sahip olan bir diğer pil de Emmerich'in High Capacity 1130 modeli. Öyle ki bu pil, düşük fiyatından dolayı en iyi fiyat/performans ödülüne layık görüldü.

▸ **NiMH piller:** Aynı boyuttaki NiMH piller NiCD pillere nazaran iki katı bir kapasiteye sahipler. Buna karşın NiCD pillerin fiyatları çok daha düşük. Testte de görüldüğü gibi büyük pil üreticilerinden Panasonic ve Sanyo sıralamada önlerde yer edindiler. Yalnız hemen hemen hiçbir pil, üzerinde yazılan kapasite değerine uymuyor. Öyle ki bu kategoride testin birincisi olan Panasonic Rechargeable 2000 modeli bile yüzde 10'luk bir sapma gösteriyor. Fiyat/performans birincisi olan GP NiMH 1800, teste katılan diğer pillerden daha ucuz değil ama ödenen paraya göre en iyi kapasiteyi veren pil. En düşük kapasiteye sahip pil ise H&H. Bu pilin üzerinde her ne kadar 1800 mAh yazsa da testimizde bu değerin 1152 mAh olduğunu fark ettik.

▸ **Lityum piller:** Burada çok dikkatli olmak gerek. Özellikle markası olmayan piller hiç denenmemeli bile. Çünkü bu piller markalı pillere göre daha pahalı olmakla kalmıyor, üzerlerinde yazılan kapasite değerlerine de hiç uymuyorlar. Markalılarda da durum pek iç açıcı değil. Örneğin SmartBat markalı pil, üzerinde yazılan değerin sadece yüzde 54'ünü kapasite olarak sunabiliyor. Testin birincisi ise hafif ve düşük bir iç dirence sahip olan Nokia BLS-2N. Fiyatı yüksek olan Nokia BLS-2N, fiyat/performans kategorisinde birinciliği GP MLV5721 modeline bırakıyor.

▸ **Şarj aletleri:** Elektronik dünyası çeşitli boyuttaki piller için çeşitli şarj cihazları sunuyor. Böyle bir cihaz satın almadan önce, hızlı şarj yapabildiğinden emin olun. Seçeceğiniz şarj cihazı pili yüksek bir gerilim altında mikro kontrolör yardımı ile 1 saatlik bir zaman diliminde şarj edebilmeli. Ayrıca cihazda bir şarj ve deşarj seçeneğinin olması da tercih sebebi.

Pil Türlerine Genel Bakış

[Lityum polimer piller çeşitli cihazların içinde sabitlendiklerinden dolayı test edilmediler.]

		Üretici/model	Fiyat (Euro)	Web Adresi (www.)	CHIP Toplam Puanı	Puanlar: Kapasite (%60)	Kayıp Enerji (%20)	İç Direnç (%15)	Ağırlık (%5)	Fiyat/Performans	Nominal Kapasite (C5)	Ölçülen Kapasite (C1)	Ağırlık / Enerji Yoğunluğu	İç Direnç / Kayıp	Amper Saat başına gider (Euro/Ah)
	NiCD Piller														
TEST BİRİNCİSİ CHIP 11/2002 UYGUN FİYAT CHIP 11/2002	1	Sanyo N-3US	2,42	sanyo.com	93	100	81	84	84	kötü	1.000 mAh	1.060 mAh	22,3 g / 3,57 Wh/kg	10 mOhm / 8,5 %	2,28
	2	Emmerich High Capacity 1130-3	1,46	emmerich-batterie.de	86	86	95	73	85	çok iyi	1.000 mAh	960 mAh	22,2 g / 3,25 Wh/kg	13 mOhm / 6,3 %	1,52
	3	Panasonic P-100AAS	2,48	panasonic.com	83	97	57	59	89	orta	1.000 mAh	1.040 mAh	21,6 g / 3,61 Wh/kg	20 mOhm / 17,3 %	2,38
	4	Friwo-Compit Exclusiv Ni-Cd	3,75	friwo-compit.de	82	82	87	73	82	çok kötü	1.000 mAh	930 mAh	22,5 g / 3,1 Wh/kg	13 mOhm / 7,5 %	4,03
	5	Ansmann Power NiCd	1,80	ansmann.co.uk	75	80	65	58	97	kötü	1.000 mAh	910 mAh	20,7 g / 3,29 Wh/kg	21 mOhm / 13,2 %	1,98
	6	Vivanco VivaCell NICD AA 2	1,43	vivanco.com	72	68	86	58	100	iyi	900 mAh	819 mAh	20,4 g / 3,01 Wh/kg	21 mOhm / 7,7 %	1,75
	7	Varta AccuPlus 750	2,02	varta.com	66	55	77	88	94	orta	750 mAh	712,5 mAh	21 g / 2,54 Wh/kg	9 mOhm / 9,5 %	2,84
	8	Sony NC-AA 700	3,50	sony.com	65	53	68	100	92	çok kötü	700 mAh	693 mAh	21,3 g / 2,45 Wh/kg	7 mOhm / 12,1 %	5,04
	9	Conrad Voltcraft NiCd-Akku	1,27	conrad.com	64	67	51	55	100	iyi	800 mAh	808 mAh	20,5 g / 2,96 Wh/kg	23 mOhm / 21,8 %	1,57
	10	Hama Nickel-Cadmium-Battery	2,25	enderfoto.com	60	47	100	50	93	orta	900 mAh	639 mAh	21,2 g / 2,26 Wh/kg	28 mOhm / 5,6 %	3,52
	NiMH Piller														
TEST BİRİNCİSİ CHIP 11/2002	1	Panasonic Rechargeable 2000	5,55	panasonic..com	94	100	71	100	91	iyi	2.000 mAh	1.800 mAh	26,8 g / 5,03 Wh/kg	14 mOhm / 8,9 %	3,08
	2	Sanyo HR-3U	5,25	sanyo..com	90	96	73	88	89	iyi	1.850 mAh	1.757,5 mAh	27,2 g / 4,85 Wh/kg	18 mOhm / 8,4 %	2,99
	3	Duracell Rechargeable Accu	5,99	duracell..com	85	88	72	88	96	iyi	1.800 mAh	1.656 mAh	26,1 g / 4,76 Wh/kg	18 mOhm / 8,7 %	3,02
	4	Energizer High Energy	4,42	energizer-eu.com	84	85	78	84	95	iyi	1.700 mAh	1615 mAh	26,3 g / 4,61 Wh/kg	20 mOhm / 7,4 %	2,74
UYGUN FİYAT CHIP 11/2002	5	GP NiMH 1800	4,38	gpbatteries.com.hk	83	85	71	86	95	çok iyi	1.800 mAh	1.620 mAh	26,3 g / 4,63 Wh/kg	19 mOhm / 8,9 %	2,70
	6	Sony NH-AA-B2A	5,50	sony..com	82	82	77	88	96	kötü	1.700 mAh	1.581 mAh	26,2 g / 4,53 Wh/kg	18 mOhm / 7,5 %	3,48
	7	Ansmann Super Power	4,15	ansmann.co.uk	81	85	67	76	94	çok iyi	1.800 mAh	1.620 mAh	26,4 g / 4,61 Wh/kg	24 mOhm / 10 %	2,56
	8	Conrad Energy	4,58	conrad.com	81	84	71	80	97	iyi	1.800 mAh	1.602 mAh	26,1 g / 4,61 Wh/kg	22 mOhm / 9 %	2,86
	9	Emmerich High Capacity	3,68	emmerich-batterie.de	79	75	86	78	100	çok iyi	1.500 mAh	1.485 mAh	25,6 g / 4,35 Wh/kg	23 mOhm / 6,1 %	2,48
	10	Friwo-Compit Exclusiv Ni-MH	3,75	friwo-compit.de	79	78	69	88	98	çok iyi	1.800 mAh	1.530 mAh	25,9 g / 4,43 Wh/kg	18 mOhm / 9,4 %	2,45
	11	Accupower Power Mignon	4,50	accupower.de	78	80	74	72	92	iyi	1.800 mAh	1.548 mAh	26,7 g / 4,36 Wh/kg	27 mOhm / 8,1 %	2,90
	12	Varta Photo Accu	5,10	varta.com	76	79	54	86	98	kötü	1.600 mAh	1.536 mAh	26 g / 4,44 Wh/kg	19 mOhm / 15,6 %	3,32
	13	Hama NiMH 1850	5,00	enderfoto.com	68	57	100	64	87	kötü	1.850 mAh	1.239,5 mAh	27,4 g / 3,39 Wh/kg	34 mOhm / 4,5 %	4,03
	14	H&H AMH 1800 AA	6,00	hartig-helling.de	59	51	64	76	88	orta	1.800 mAh	1.152 mAh	27,4 g / 3,16 Wh/kg	24 mOhm / 10,9 %	5,2 0
	Cep Telefonları İçin Lityum Ion Piller														
TEST BİRİNCİSİ CHIP 11/2002	1	Nokia BLS-2N	57	nokia.com	93	90	–	100	95	kötü	900 mAh	909 mAh	44,4 g /20,47 Wh/kg	111 mOhm / –	62,54
	2	Vivanco VivaCell TBN 6112	45	vivanco.com	92	100	–	76	82	iyi	1.200 mAh	1.032 mAh	51,4 g /20,08 Wh/kg	147 mOhm / –	43,59
	3	Hama 39220	38	enderfoto.com	89	90	–	49	100	iyi	1.000 mAh	910 mAh	42,3 g /21,51 Wh/kg	226 mOhm / –	41,65
UYGUN FİYAT CHIP 11/2002	4	GP MLV5721	30	gpbatteries.com.hk	80	81	–	71	80	çok iyi	900 mAh	792 mAh	52,7 g /15,03 Wh/kg	157 mOhm / –	38,45
	5	SmartBat (No-Name)	35	–	67	64	–	52	79	kötü	1.100 mAh	594 mAh	53,8 g /11,04 Wh/kg	214 mOhm / –	58,92

1946: Elektrikli pirinç pişirici, Tokyo Telecommunications Engineering Corporation kökenli ilk cihaz, henüz istendiği gibi çalışmıyordu.

Portre: Sony

İcatlar Firması

2002: Q-taro
Kulağa hoş gelen tınılar ve ışık oyunlarıyla ısı, ışık, dil ve müziğe tepki veren küre biçiminde bir robotun prototipi. Sony buna "Healing Creature" adını veriyor.

1950: Model G
Japonya'daki ilk teyp.

1955: TR-55
Sony transistorlu radyonun ilk modeli.

1960: TV5-303W
Dünyanın taşınabilir en küçük televizyon cihazı, pille çalışıyor.

Önceleri pirinç pişirici inşa ediyorlardı. Sonra walkman'i icat ettiler. Sony firması günümüzde eğlence elektroniğinde piyasa lideri... Kendine özgü fikirlerle, inatçı kafalarla ve çalışanlarına yönelttiği "Yaratıcı olun yeter!" sloganıyla...

Ahmet Bey (35) bir reklam şirketi sahibi ve şu anda bir müşterisiyle bulaşmak üzere yolda. Bu sırada aklına DVD recorder'ını programlamayı unuttuğu geliyor. Ama sorun değil! Cep telefonuna "Yüzüklerin Efendisi'nin üçüncü bölümünü kaydet, doğru dürüst!" diye konuşuyor. Sonra mesajı yolluyor ve sorun halledilmiş oluyor. Evdeki cihaz "doğru dürüst" komutunu aldığında filmi en iyi DVD kalitesinde kaydetmek zorunda olduğunu biliyor. Çok basit!

O sırada evde kapı çalınıyor. Evde Aibo adlı köpekten başkası yok. O kapıyı açıyor, çünkü bir kamera üzerinden evin kızı Nergis'in yüzünü tanıyor. Nergis'in morali bozuk, Aibo bunu görüyor. Ve onun yine Kerem ile buluştuğu kokusunu alıyor. Köpek ne olur ne olmaz diyerek, Nergis'in organizer'ına aşk acısı konusuyla ilgili internet sayfaları listesi yolluyor. Ve şarj istasyonuna doğru yola koyulurken, ayrıca bir de kontak reklamları sayfası listesi de yolluyor. İşler yine yoluna girecektir.

Sema Hanım parkta koşu yapıyor ve bu sırada radyo dinliyor. Bunu kocası adına borsayı takip etmek için yapıyor. Ses kalitesi mükemmel. Dijital alıcı için anteni mi soruyorsunuz? T-Shirt'ünün astarının bir yerlerinde, kendisi de bilmiyor. Gerçekten bilmiyor!

Ahmet Beyler 2006 yılında yaşıyor. Bu Türkiye'nin nihayet dünya futbol şampiyonu olduğu yıl ve Japon firması Sony'nin evlerin gelecekte ağlara bağlı olacağını vurgulamasından dört yıl sonrası. Kameralarımızı şimdi bir

> » Cihazlarımız moral durumunu tanıyacak. «
>
> David Creed,
> Sony Europe geliştirme yöneticisi

başka bölgeye, Stuttgart kentinin bir kenar mahallesine kaydırıyoruz: Sony Europe geliştirici yöneticisi David Creed kabloların olmadığı, dil tanımanın mükemmelleştirildiği ve ufak solar hücrelerin pil ve akülerin yerini aldığı bir dünyayı düşlüyor. "Ağlar sırf amaca yönelik olarak işleyecek" güvencesini veriyor, "Server'ların programlanması zorunluluğu olmadan. Acemiler de dahil olmak üzere herkes her bir cihazı yönetebilecek." Hatice Nine de →

1968: KV-1310
Sony'nin Trinitron tüplü ilk renkli televizyon cihazı.

1975: SL-6300 VCR
Sony ev videorecorder'ları için Betamax formatı yaratti.

1979: TPS-L2
Walkman başarıya giden yola koyuldu.

mi? "Tabii ki. O da Amerika'daki torunlarının fotoğraflarını televizyonunda seyrettiğinde mutlu olacak."

Creed, Stuttgart'taki Advanced Technology Centers'in yöneticisi. Oraya gidiyoruz, yani "bu olamaz"ın olmadığı söylenen efsanevi Sony laboratuvarlarından birine. Mühendislerin hayal gücü için frenleme yok, yeni buluşlar için tabular yok. "Bize zevk veren her şeyi yapabiliyoruz" diye vurguluyor elektrotekniker Tobias ve Birkenstock marka ayakkabılarıyla (sandaletleriyle) ve barış hareketi yanlısı T-Shirt'üyle robot köpek Aibo'nun bir burnu için araştırmaların sürdüğü gizli laboratuvarlardan birinde yitip gidiyor. "Bu hayvan gelecekte efendisini gerçek bir köpekmiş gibi kokusundan tanıyacak" hayalini kuruyor geliştirici yöneticisi Creed, "yüzleri birbirinden ayırabilecek ve yüz ifadelerini yorumlayabilecek." Bunu yalnızca Sony, yani verilerine göre Almanya'da ortalama dört günde bir patent başvurusunda bulunan icatlar firması başarabilir kanaatinde Creed. Burada da çene kuvveti işin bir parçası, ve Aibo'nun geliştirilme potansiyeli olduğu da kuşku götürmez.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki inşa yıllarında,

> » Sony en uluslararası Japon firması. «
>
> Leo Bonengl,
> Sony Almanya'nın Genel Müdürü

1946'da Masaru Ibuka ve Akio Morita örnek olmak taklitçi olmaktan daha iyidir sloganıyla "Tokyo Telecommunications Engineering Corporation" şirketini kurarlar. 500 dolarlık başlangıç sermayesiyle elektrikli pirinç pişirici üretmeye başlarlar. Başarı belli sınırlar içinde kalır, firma tarihi o ilk ürünün standart Japon pirincini ya çok yumuşak ya da çok sert pişirdiğini bize iletiyor. Pirinç pişirici ile uyumlu pirinci Tachikawa ailesi üretiyor ve bu pirinç yalnızca karaborsada bulunabiliyormuş ve çoğunluk için çok pahalıymış. Ibuka ve Morita yollarından şaşmadan pirincin pişirilmesi üretken olamıyorsa da, en azından eğlenceli bir desteğe sahip olmalı düşüncesini sürdürmüşler. Örneğin müzikle ve hareketli resimlerle. Böylece ilk transistorlu radyoyu ve taşınabilir ilk transistorlu televizyon cihazını icat etmiş ve bir kilometre taşı oluşturmuşlar. 1955 yılından bu yana sonus (tını) ve sunny (neşeli) sözcüklerinden oluşturulmuş Sony adıyla firma faaliyetlerini sürdürüyor. Bugün Japonya'da kalite seviyesi yüksek ne varsa gündelik yaşam dilinde "sony-rashii" olarak niteleniyor.

En uluslararası Japon firması

"Ben japon kökenli Köln'lü firmanın şefiyim" diyor Leo Bonengl, Sony Almanya'nın yöneticiler şefi, "çalışanlarımızın çoğu bu bölgeden geliyor. Sony en uluslararası Japon firması." Elinde bir Clié-Organizer, bir sağa bir sola koşuşturup duruyor.

Sony ürünlerinin pek çoğu güzel ve amacına uygun. "Ama öncelikle," diyor Bonengl, "onlar geliştirilebilir. Geleceğe yatırım niteliği taşıyorlar, yarın hemen eskimeyecek cinstenler". Şef bir organizer'dan çok çeşitli işlevler →

Şirket Profili: Sony

1983: CDP-101
Sony dünya çapında ilk CD-Player'ı piyasaya sürdü.

1994: Playstation 1
CD ve 32 bit işlemci ile yeni gaming ölçütleri geliyor.

1998: Aibo
Herkese yönelik yüksek teknolojili robot. Artık üçüncü kuşağı piyasada (resimde: ERS-220).

SAYILARLA SONY

Dünya çapında çalışan: Yaklaşık 68.000
Dünya çapında ciro: Yaklaşık 56 milyar euro (2001/2002 iş yılı)
Ciro dağılımı
Amerika %31,
Japonya %24,
Avrupa %22,
Diğer ülkeler %23

Kaynak: Sony

sunmasını bekliyor. Örneğin MP3... hareketli resimler, hareketsiz resimler... camcorder'a bağlantı vs... Kısaca bu küçük cihazın kendine ve müşterilerine Sony'nin dünyasını açması beklentisinde. Clié-Organizer'da Sony dijital kameraların resimlerinin, şu anda yalnızca önceden bir Sony-Vaio-Notebook'ta dönüştürülmüş iseler, iyi kalitede izlenebileceklerinin tartışmasını yapamıyor, çünkü bunu bilmiyor! "Eğer öyleyse, gelin görün ki gelecek için de meydan okumalara ihtiyacımız var." Evet öyle!

Ve başka meydan okumalar sırada. Firma klasik audio video markasından ağ markasına dönüşmeye karar verdiğinden beri, üstelik de buna IT piyasası tarihinin en büyük krizini geçirdiği bir sırada karar verdiğinden beri, Sony özellikleri tasarım, kalite ve yenilik artık çığır açıcı bir ciro getirmeyi güvence altına almıyor. Yani notebook piyasasındaki ciro beklentisi eninde sonunda beklentileri karşılamıyor. Bir başka deyişle 2001/2002 iş yılında ciro yaklaşık yüzde 8'lik bir düşüş gösteriyor.

"Bu yüzden yeni ürünlere ihtiyacımız var" talebinde bulunuyor yönetici, "Ve bu yenilikler gelecek. Ne de olsa biz icatlar firmasıyız." En azından harika bir ada sahip bir firma: Marka güncel sıralamada "Manager-Magazin"in itibarı yüksek imaj incelemesinde 8. sırada yer alıyor. Sony multimedya alanında piyasa lideri ve notebook'larla ve masaüstü PC'lerle işi firmaya özgü yöntemlerle yürütmek istiyor. "İşlemciler önemli" diyor Bonengl, "ama onlar en önemli olanlar değiller." Sony bilgisayar satın alan biri, bu cihazdan yıllarca zevk alabilmeli." Müşteri Sony ürünüyle yine gurur duyabilmeli. Önceleri Hi-Fi cihazını gösterirken olduğu gibi, ve günümüzde Espresso makinesini sunarken olduğu gibi, gelecekte Vaio dünyasına hayranlık duyulacak. "Tüm dünya bizim Hi-Fi-TV-PC cihazımızı bekliyor, çünkü bunu yalnızca Sony'nin imal edebileceği inancındalar." Sony'nin bunu satıp satamayacağı ise ayrı bir sorun. Nihayetinde bu tip mucizevi kutuların prototipleri CeBIT'te yıllardır gösteriliyor.

Telfi hakları için kopya koruması

İşletmenin ağlanacak durumdaki müzik alanında, bilgisayarı her şeyi yapabilen bir eğlendirici haline yükselten bir ürünle sevinmesi kuşku götürüyor. Ancak Sony'nin kendine özgü bir teknolojik korumayla telif haklarını örneğin PC ya da yazıcıya dağıtmaktan çok daha iyi koruyacağı aşikar bir sır. Firma çevrelerinden işitildiğine göre, korsanları onlardan örneğin bir yazıcı için 60 euro götürü para sızdırarak yasallaştırmak istemiyor, ve her şey yolunda gidiyor.

Yalnız bu nasıl olacak? İnternetten indirilen müzik parçaları yalnızca Sony ürünleriyle mi çalınabilecek? Bu durumda bir CD çok daha esnek değil mi? " Bu sorunsal da Sony Almanya'nın şefi Leo Bonengl'a göre, "büyük bir meydan okuma." Hemen şunu eklemek gerekiyor: "Buna tümüyle hakim olmak zor. Ama belki de, hiç olmazsa yüzde 80'lik bir değere ulaşılabilir."

Örneğin plaktan CD'ye geçişte olduğu gibi yeni teknolojilere Sony'de de şimdiye kadar yüksek fiyatların eşlik ettiği görülürken, internet dağıtımında bir eğilim dönüşümü beliriyor. Sony hizmeti Pressplay'de günümüzde 15 →

1998: VAIO-Notebook
Video Audio Integrated Operation, Sony'nin cihazlarını uyumlu kılıyor.

1998: Memory Stick
Audio ve video için Flash-RAM temelli bellek ortamı.

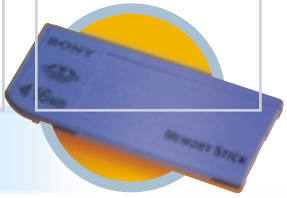

2002: D-CJ01
Sony CD-Walkman de artık MP3 dosyalarını çalabiliyor.

NEYE NE OLACAK?....

Oturma odası iç mekanı gelecek beş yılda nasıl değişime uğrayacak. En azından Sony kafalarında.

►► **PLAYSTATİON** ►► En önemli ağ ürünlerinden biri. İnternet için uygun. PS III'ün ne zaman geleceği henüz açıklığa kavuşmuş değil.

►► **OYUNLAR** ►► Eğitsel görevler üstlenecek. Sony: "Pozitif değerler iletmek."

►► **ORGANİZER** ►► Çok işlevli, multimedya. UMTS gibi tek bir teknoloji ile sınırlanma yok. Geniş bandın zaferi.

►► **CEP TELEFONU** ►► Cep telefonu olarak kalacak. "Nasıl ki fotoğraflar çekilebilen bir camcorder'ın birincil olarak bir camcorder kalması gibi."

►► **VİDEORECORDER** ►► Beş yıl içinde ortadan kalkacak. DVD'de henüz çok fazla potansiyel yatıyor.

►► **TELEVİZYON** ►► Yassı, dijital ve etkileşimli olacak. PC işlevselliği entegre olacak. Tüp birkaç yıl daha büyük bir rol oynayacak. Plazma gibi alternatif teknikler henüz gelişme aşamasında.

►► **BEAMER** ►► Daha esnek olacak. Ama büyük yenilikler değil, daha ziyade bir ürün geliştirme söz konusu.

►► **PC/NOTEBOOK** ►► Dil ile kumanda edilecek. Beş yıl içinde henüz standart olmasa da, durdurulamaz bir eğilim. Klavyeler daha yassı olacak, kablolar ortadan kalkacak.

dolar karşılığında bir kere dinlenmek üzere 500 parça, bir ay işleyen 50 adet indirme ve kullanıcının CD üzerine yazabileceği 15 şarkı elde ediliyor. Ama tabii ki kullanıcı bu iş için zaman ayırmak ve indirme ve ham ortam için masrafları üstlenmek zorunda. Stuttgart'taki icatlar şefi David Creed'e kalacak olursa, bu işlem sırasında müzik hayranına bir robot da yardımcı olabilir. Şarkı söyleyen, dans eden, etrafı toparlayan ve asla yorulmayan bir bebek gibi. 60.000 kavramlık kelime hazinesiyle basit konuşmalara hakim olan ve on kişiye kadarını yüzünden tanıyan, süpermarketten alınma bir yaratık. Onunla çalışanlar kişisel olmayan SDR-4X adı altında bu projenin bileşenlerini geliştiriyor. Bunlar Birkenstock sandaletleri giyenler, içinde bulunduğumuz günlerde ağ biçimini yeniden icat edecek olanlar. Düş görebilenler. Örneğin değiştirilebilir yazılımlı TV cihazları düşü görenler (burada bu cihazların neden hala seri halde bulunmadığı sorusunu soruyor insan kendine). Ya da bu konuda hiç kimsenin bir şey bilmemesi gerektiği için biraz tekin olmayan bir ada sahip olan DNA-Chip'leri düşü görenler.

Ayyuka çıkarılan Sony ağ stratejisini anlatırken mühendisin gözleri ışıldıyor. Burada işlerin yolunda gitmeyebileceği tabii ki Sony bünyesinde kimsenin aklına bile gelmiyor. Özenli mucitler firmaları daha hala başarılı oluyor, deniyor. Yalnızca iletmenin geleneksel olarak yeniliklerini piyasaya kabul ettirmeyi denediği dik kafalılık başa bela olabilir. O zamanlar, 80'li yılların başında olduğu gibi, küçük Japon firması Victor'un Sony video standardı Betamax karşısına VHS ile çıkıp mücadeleyi kazandığı günlerde olduğu gibi.

Günümüzde Memory Stick lisansları ve piyasaları fethedecek, bu sonu belli olmayan bir savaş. Ağ stratejisi için de aynı şey geçerli. Buraya yalnızca Sony ürünleri mi dahil edilebilecek? Yoksa başka üreticilerin pirinç pişiricileri de mi? Ahmet Beyler her halükarda 2007 yılında yemek pişirdiklerinde gaz, elektrik akımı ve salça kullanacak, önceden olduğu gibi... Programlanabilir buzdolabının yanında konserve açacağının bir internet bağlantısı olacak. Köpek onu tek başına kullanabilecek. ■

PH / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

Merhaba DDR-II

Gerek CPU gerekse VPU'lar için bellekle kurulan iletişim yani kullanılan veriyolunun genişliği çok önemlidir. Üreticilerin bu konudaki şikayetleri yakında son bulacak çünkü DDR-II'nin eli kulağında.

7 Ekim, DDR-II ve GDDR3 geliyor

Henüz DDR-II bile yayılmamışken bu GDDR3 de neyin nesi diyebilirsiniz. Aslında böyle düşünmekte haklısınız. Gerek Nvidia gerekse ATI, performans konusundaki en büyük darboğazlardan birini oluşturan bellek bant genişliğin yetersizliğinden yakınıyor. Sonuçta grafik işlemcisi ne kadar hızlı olursa olsun bellek ve grafik işlemcisi arasındaki bir veri iletim darboğazı performansı önemli ölçüde sınırlar. Kısaca hızlı grafik işlemcileri üretmek yüksek performans elde etmek için yeterli olmuyor. Bunun bilincinde olan Nvidia ve ATI zaten epeydir yeni DDR spesifikasyonlarının kesinleşmesi için bu konudaki yetkili merci olan JEDEC komitesini sıkıştırıyordu. Neyse ki DDR-II konusundaki tartışmalar bir sonuca bağlandı ve JEDEC ile bellek üreticileri spesifikasyonlarda anlaştılar. Şu an ekran kartlarında bulunan DDR yongaları, tepe değer olarak 400 MHz'e (800 MHz) kadar çıkabilirken DDR-II'de bu 500 MHz'e (1000 MHz) ulaşabiliyor. DDR-II bellek üretimine 2003'ün ilk çeyreğinde başlanacağı açıklandı.

Elveda DDR: DDR-II ve sonrasında gelecek GDDR3, performans konusundaki sıkıntıları hafifletmeyi hedefliyor.

GDDR3 ise maksimum 800 MHz'lik (1600 MHz) bir saat hızı sunabiliyor. 2003 ortalarında seri üretimine geçilecek olan GDDR3 sayesinde grafik işlemcileri bant genişliği sorunu yaşamadan gerçek güçlerini ortaya koyabilecek.

10 Ekim, VIA yine sürprizlerle dolu

Chipset bazında özellikle AMD platformunun lokomotifi diyebileceğimiz VIA, Intel her ne kadar bundan hoşlanmasa da Intel platformu için de gayet başarılı ürünlere imza atıyor. VIA'nın AMD platformu için ürettiği ve oldukça başarılı bir chipset olan KT400'ü taşıyan anakartlar henüz yeni yeni raflarda yer almaya başlamışken, KT400A'nın da yakında piyasaya sürüleceğine dair söylentiler kulaktan kulağa yayılmaya başlandı bile. Intel platformu içinse DDR-II ve QBM'in yanında (Quad Band Memory) 667MHz Quad Pumped Bus destekli P4X800 chipset'inin 2003'ün ilk çeyreğinde seri üretimine başlanacağı duyuruldu. AGP 8x destekli chipset, 2 adet SATA, 2 adet de Paralel ATA porta sahip olacak. Tabii 6 kanal ses, 8 adet USB2.0 portu ve ethernet desteğini de unutmamak gerek. VIA'nın başta Intel olmak üzere gerek diğer chipset üreticilerini gerekse dolaylı olarak anakart üreticilerini rekabete zorladığının altını çizmek gerek.

15 Ekim, XScale mimarisinde yeni bir adım

Intel'in XScale mimarisi kuşkusuz PocketPC'lerin can damarını oluşturuyor. Aslına bakarsanız XScale, sadece PocketPC platformunu değil, aynı zamanda Intel'in PCA (Personal Client Architecture) olarak adlandırdı-

CHIP Test Editörü Şahin Ekşioğlu, donanım dünyasında dikkatini çeken gelişmeleri, her ay günlüğünde sizlerle paylaşıyor.

Heryerde Intel: **Masaüstü PC'lerdeki hakimiyeti bir yana Intel, mobil cihazlarda da önemli bir rol üstlenmiş durumda.**

ğı ve sürekli geliştirdiği bir konsepti de kapsayan geniş bir mimari yapıyı anlatıyor. Bu yapıya da başta kablosuz iletişim cihazları olmak üzere pek çok aygıt giriyor. Intel, bu platform için çok önemli bir duyuruyu geçtiğimiz günlerde yaptı. Buna göre 2003'ün ilk çeyreğinde seri üretimine geçilecek bazı XScale işlemcilerinde dahili bellek bulunacak. Intel Strata Flash teknolojisini kullanan bu bellekler 64 Mb, 128 Mb ve 256 Mb olabilecek. Böylece hem mobil cihazlarda çok önemli olan güç tüketimi artmayacak hem de yerden tasarruf edilecek. Tabii sonuç olarak kablosuz cihazlarda çok yakında kullanıcılar, çok daha snek ve multimedya olanaklarını iyi kullanan aygıtlara sahip olacaklar. Bu "dahili" bellek dopingi kuşkusuz MP3 çalabilme ya da video dosyalarını gösterebilme gibi zengin özelliklere sahip olması öngörülen PCA platformu için önemli bir haber.

18 Ekim NV30 nihayet...

Nvidia, uzun süredir herkesi merakta bırakan grafik işlemcisi NV30'u resmi olarak 18 Kasım'da Comdex Fuarı'nda duyuracağını açıkladı. 8 işhattına sahip olan NV30, her bir işhattı için 2 adet doku yönetim ünitesi içeriyor. 256 bit'lik bellek yapısı ve AGP 8x mimarisinin yanında DirectX 9.0 desteği NV30'un ilk bakışta dikkat çeken özelliklerinden sadece bazıları. NV30'un çekirdek saat hızının 325-400, bellek hızının ise 700-800 MHz hızları arasında olacağı tahmin ediliyor. 400 dolar civarında satılması beklenen NV30 işlemcili kartların grafik pazarındaki dengeleri değiştireceği kesin. Ayrıca tüm önceki işlemcilerde olduğu gibi NV30'un da daha uygun fiyatlı fakat bazı özellikleri kırpılmış versiyonları da üretilecek. Nvidia'nın NV30'un performansı hakkında yaptığı açıklamalara göre saniyede 200 milyon üçgen işleyebilen işlemci, QuakeIII Arena'da 1280x1024 çözünürlük ve 4x AA altında Ti 4600'den 2.5 kat daha yüksek bir FPS skoru elde edecek. ATI ise bu arada boş durmuyor. Radeon 9700 Pro'nun NV30'e gelen erken bir cevap olduğunu sanıyorsanız, aldanıyorsanız. Ti4600'ü silen Radeon 9700 Pro ATI'ın elindeki en iyi koz değil. Zira gelen söylentilere göre ATI, Nvidia'nın

NV30'un duyurmasının hemen ardından yeni ve Radeon 9700 Pro'dan çok daha hızlı bir işlemciyi piyasaya sürecek. Kısaca beklendiği üzere yeni yıla girerken her zamanki gibi ortalık epey karışacak.

19 Ekim, Foveon X3 ile mükemmel görüntü

Dijital fotoğraf makinelerinde film yerine kullanılan sensör yani algılayıcı, farklı yapılarda olabilir. Genellikle kullanılan algılayıcı, CCD (Charged Coupled Device) denilen bir sensördür. Öte yandan klasik CCD'ye alternatif olarak geçtiğimiz Şubat ayında duyurulan Foveon X3 algılayıcı işleyiş itibariyle çok daha üstün görünüyor. Klasik CCD'de kırmızı, yeşil ve mavi renkleri algılamak üzere 3 farklı grupta binlerce minik algılayıcı tek bir düzlem üzerine belli bir düzenle yayılmış durumdadır. Foveon X3'te ise kırmızı, yeşil ve mavi ışınları yakalamak üzere 3 farklı grup algılayıcı, katmanlar şeklinde üst üste konmuş. Bu durumda elde edilen resim çözünürlüğü gerçeğe çok daha yakın oluyor. Zira klasik CCD'de her bölgedeki minik algılayıcının her üç rengi birden algılaması mümkün değil. Foveon X3'de ise üç renk katman üst üste olduğundan bu mümkün.

Sigma bu teknolojiyi kullanan yeni fotoğraf makinesi SD9 ile bir anda dikkatleri üzerine çekti. Gerçek SLR (Single Lens Reflex) yapısındaki bu makine, 3.43 megapixel Foveon X3 sensör kullanıyor. Etrafta 4-5 MP'lik makineler cirit atarken 3.43 MP'e hemen dudak bükmeyin. Zira SD9 ile çekilen örnek fotoğraflar tek kelimeyle nefes kesici. 1800 dolar civarında bir fiyata satılan Sigma SD9 yeni bir neslin başlangıcını simgeliyor. Sigma SD9 ile çekilmiş test fotoğraflarını görmek için **http://www.foto-erhardt.de** adresine, Foveon X3 için **http://www.foveon.com** adresine bakabilirsiniz. ■

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

» 16 Ekim, ATI Radeon 9700 AIW

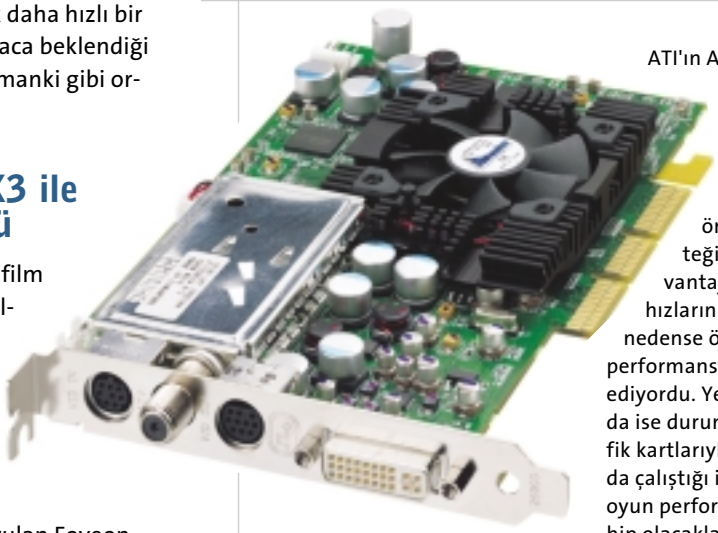

Hepsi Bir Arada: ATI AIW Radeon 9700 Pro ile hem oyunlarda yüksek performans hem de PC'nizde TV keyfi yaşarken aynı zamanda 720x480 çözünürlükte MPEG-2 formatında video görüntüsü yakalayabilirsiniz.

ATI'ın All-in-One serisi kartları her zaman ilgi çekmiştir. Üzerinde TV Tuner ve video girişi bulunan bu kartlar, hem oyun hem de TV Tuner konusundan başarılı olmuşlardır. üstelik ATI, TV izleme yazılımı konusuna oldukça önem verdiği için kartların yazılım desteği de çok iyidir. AIW kartların tek dezavantajı kullandıkları işlemcinin gerçek saat hızlarının biraz altında çalışmalarıydı. ATI nedense önceki modellerde AIW modellerde performanstan biraz fedakarlık etmeyi tercih ediyordu. Yeni duyurulan AIW Radeon 9700 Pro'da ise durum farklı. Kart, 9700 Pro işlemcili grafik kartlarıyla aynı çekirdek/bellek saat hızlarında çalıştığı için AIW kullanıcıları bu sefer hem oyun performansı konusunda en hızlı karta sahip olacaklar hem de TV Tuner ve video girişleri sayesinde zengin bir işlevselliğin tadını çıkaracaklar. 500 dolar civarında satılacak olan Radeon 9700 Pro AIW geniş bütçeli kullanıcılar için bir taşla çok kuş anlamına geliyor. Kartın 720x480 çözünürlükte saniyede 30 kareyi gerçek zamanlı olarak MPEG-2 formatında yakalayabildiğini hatırlatmakta fayda var.

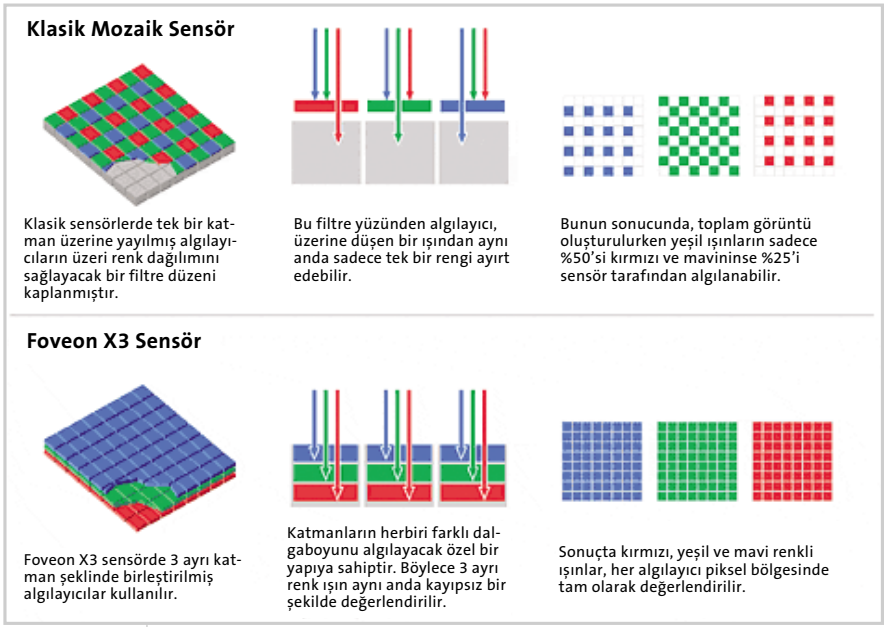

Foveon X3'ün Sırrı: Foveon X3 sayesinde dijital fotoğraf makineleri ile dijital olmayanlar arasındaki görüntü kalitesi farkı kapanabilir. Zira bu teknolojinin sunduğu kalite oldukça yüksek.

Sigma'nın Yeni Harikası: Sigma Foveon X3 sensör kullanan yeni ürünü SD9 ile oldukça ilgi çekeceğe benziyor.

İÇİNDEKİLER

67
Ekran Kartı
Gigabyte ATI Radeon 9700
Pocket PC
FujitsuSiemens PocketLoox
Anakart
ABIT IT7 MAX-2

68
Ekran Kartı
Sparkle SP7200T6-PT
GPS
Bilionton Navigation Compact Flash GPS
Anakart
MSI KT4 Ultra

70
Ekran Kartı
Pine XFX Geforce4 Ti4200
Wireless LAN
Billionton WL-500
Anakart
Gigabyte GA-7VAXP

72
SCSI Sabitdisk
Seagate Cheetah 10K.6
PC Sistemi
Elitegroup Desknote I-Buddie 4
Anakart
ABIT AT7 MAX-2

74
CD-RW
Yamaha CRW-F1
LCD Monitör
Sony SDM-X52
Anakart
Gigabyte GA-8PE667 Ultra

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Tayvan fuarında gördüğümüz ve hakkında bilgi verdiğimiz ürünler teker teker ülkemize gelmeye başladı. Bunlar, yeni anakart chipsetlerinden tutun da son model ekran kartlarına kadar geniş bir yelpaze oluşturuyor. İlk olarak sizlere Intel'in yeni chipsetinden bahsedelim. i845PE olarak adlandırılan chipsetin en önemli özelliği, yakında piyasada göreceğimiz Hyper-Threading destekli Pentium 4 3.06 GHz işlemcileri desteklemesi. Gigabyte'in GA-8PE667 Ultra modeli bu chipsete sahip bir anakart. Chipset dünyasında yaşanan diğer bir değişiklik ise AMD işlemcileri ilgilendiriyor. VIA'nın çıkardığı yeni chipset KT400 beraberinde birçok teknolojik yenilik de getiriyor. Örneğin DDR400, AGP 8X, USB2.0 ve firewire desteği, bu chipsetin destekleyeceği standart ve teknolojilerden sadece bir kaçı. ABIT, Gigabyte ve MSI'dan bize gelen anakartlar bu chipseti içeriyor.

Uzun zamandır beklediğimiz diğer bir değişim ise Serial ATA 150'nin anakartlara entegrasyonu. IT7 Max-2 ve AT7 Max-2 modelleri ile en son standardı yakalayan ABIT, böylece hem Intel hem de AMD tutkunlarını sevindirmeyi başarıyor.

Ayın ürünü ise daha çok oyun çılgınlarına hitap ediyor. Gigabyte ATI 9700 Kasım ayının en çok etkilendiğimiz ürünlerinden biri. Yüksek performansı ile Nvidia'nın uykusunu kaçıran ATI 9700 ekran kartları, Top10 listemizde en üst sıraya yerleşmeyi bildi.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandıran bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı".

Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay değerlendirip sıralandırmak için uygun gördük. Böylece puanlandırdığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	(100–90 Puan)
iyi	(89–75 Puan)
orta	(74–60 Puan)
vasat	(59–45 Puan)
kötü	(44–20 Puan)
çok kötü	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	(100–90 Puan)
iyi	(89–75 Puan)
orta	(74–60 Puan)
vasat	(59–45 Puan)
kötü	(44–20 Puan)
çok kötü	(19–0 Puan)

DÜZELTME

► Geçen ayın "Tarayıcı Testi"nde yer alan BENQ ürünlerinin distribütörleri yanlış yazılmıştır. BENQ'nun Türkiye distribütörü Datagate ve Infronic'tir.

Düzeltir, özür dileriz!

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

AYIN ÜRÜNÜ CHIP 11/2002

CHIP TOP 10 | 1.Sıra

Ekran Kartı

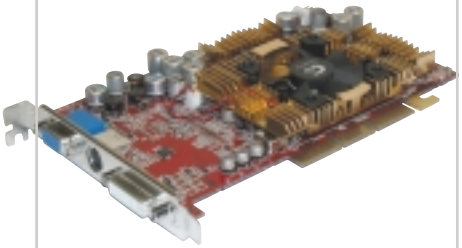

GIGABYTE ATI RADEON 9700 PRO

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
FİRMA	Hızlı Sistem, Kont. Armada
BİLGİ İÇİN	(212) 671 10 71, (216) 499 62 99, (212) 230 89 80
FİYAT	2400 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	Radeon 9700 Pro
Bellek	128 MB DDR
GPU frekansı	325 MHz
Bellek frekansı	620 MHz
Bus	AGP 8X

Pocket PC

FUJITSU-SIEMENS POCKET LOOX

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
FİRMA	Fujitsu Siemens Türkiye
BİLGİ İÇİN	(212) 335 67 67
FİYAT	750 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

İşlemci	400 MHz Xscale
Ram	64 MB
Rom	32 MB
Görüntü alanı	53x71 mm
Boyut	82x132x17 mm
Ağırlık	166 gr

Anakart

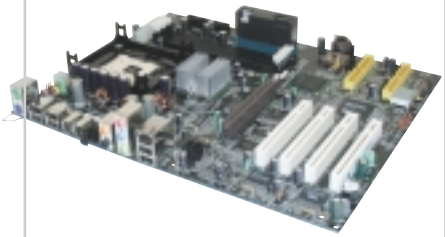

ABIT IT7 MAX-2

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
FİRMA	Okyanus
BİLGİ İÇİN	(212) 356 70 70
FİYAT	195 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipseti	i845E
İşlemci yuvası	478
FSB hızı	533 MHz
Bellek yuvası	3x184 pin DDR-SDRAM
FSB hızı	4 PCI, 1 AGP

GEFORCE KATİLİ İŞ BAŞINDA: Bu sefer Nvidia iyice köşeye sıkıştı. ATI, Radeon 9000 ile Nvidia'nın kabuslar görmesine neden olmasının ardından, şimdi de son hamleyi Radeon 9700 Pro ile gerçekleştiriyor. Donanım üreticileri de artık Nvidia'nın piyasadaki hakimiyetinden sıkılmış olmalılar, çünkü gün geçtikçe ATI'ye olan destek hızlı bir şekilde artıyor. Bu donanım üreticilerinden biri de uzun zamandır ATI chipsetlerine destek veren Gigabyte. ATI Radeon 9700 Pro olarak adlandırılan bu yeni model çıkar çıkmaz test merkezimize yollandı ve hemen bizim incelememiz altına alındı. Gigabyte'ın bu yeni kartı teknik özellikler bakımından çok üstün. Örneğin Geforce 4 Ti 4600'ün 63 milyon transistoruna karşın bu yeni chipsette tam 107 milyon transistor kullanıldı. Bellek frekansı da 325 MHz'de çalıştırılıyor. Bu değer Nvidia'nın Ti4600 kartından 25 MHz fazla.

SONUÇ: Geforce 4 Ti 4600 ile bu karta rakip olamayacağını anlayan Nvidia ise sessizliğini koruyor ve tüm yoğunluğunu önümüzdeki günlerde çıkacak olan NV30'a harcıyor.

- ⊕ Yüksek bir performansa sahip
- ⊕ Teknik olarak diğer kartlardan üstün
- ⊖ Ekstra güç kaynağına ihtiyaç duyuyor

İLERİ TEKNOLOJİ ÜRÜNÜ: Pocket Loox olarak adlandırılan bu yeni ürün, üstün ergonomisinin yanı sıra bir çok teknolojik özellikleri destekleyen bir Pocket PC cihazı. 400 MHz'lik bir Xscale işlemcisine sahip olan Pocket Loox, Pocket PC 2002 işletim sistemi ile çalışıyor ve infaret teknolojisinin yanı sıra Bluetooth teknolojisini de destekliyor. Pocket PC 2002'nin basit kullanımının yanı sıra kullanıcının menülere hızlı erişimi için kısa yol tuşları unutulmaması da bir avantaj. Yalnız ortada bulunan dörtlü tuş takımının çok fazla oynak olmasının bazı kullanıcıları rahatsız edebileceğini söylemeliyiz. Pocket Loox ile videolar ve müzik dosyaları rahatlıkla çalıştırılabiliyor. Video oynatmalardaki görüntü kalitesi oldukça iyi, hoparlör sistemi sessiz mekanlara daha uygun olduğu için gürültülü mekanlarda bir dezavantaj sunabilir.

SONUÇ: Pocket Loox, sürekli seyahatte olan ve cihazın üstün donanım özelliklerinin yanı sıra teknolojik olanaklarından da faydalanmak isteyenler için iyi bir seçenek oluşturuyor.

- ⊕ Gelişmiş ergonomi
- ⊕ Bluetooth destekli
- ⊕ Compact Flash ve SD/MMC yuvalarına sahip

ABIT'TEN BİR İLK DAHA: ABIT IT7 Max-2, adından da anlaşıldığı gibi, IT7 modelinin ikinci sürümü. IT7'yi hatırlayanlar bilir. Bu anakart seri ve paralel portlarının yerine USB, USB 2.0 ve firewire portlarına sahipti. IT7 Max-2 de bu geleneği bozmadı. Öyle ki IT7 Max-2, 10 adet USB 2.0 portunun yanı sıra 3 adet de firewire portuna sahip. Bu anakartın bir önceki modeline göre en belirgin farkı ise ATA 133 IDE RAID desteğinin yanı sıra Serial ATA 150 arabirimine de uyumlu olması. i845e chipsetine sahip olan bu anakart, böylece 533 FSB ile birlikte Serial ATA 150 standardını kullanarak genel sistem performansını en üst düzeye çıkarıyor. Tabii bu anakartın Serial Ata 150 standardına uyumlu olmasının ICH4 desteği ile gerçekleşmesi de önemli bir özellik. Çünkü diğer anakart modellere baktığımızda onların hala ICH2'yi kullandıklarını görürüz. ABIT IT7 Max-2'nin slot sayısı birçok kullanıcıya ilk bakışta yetersiz gibi gözükebilir.

SONUÇ: Yüksek bir performans yakalamak isteyen kullanıcılar için IT7 Max-2 iyi bir seçenek oluşturuyor.

- ⊕ Serial ATA 150 ile yüksek veri hızı
- ⊕ Donanım çakışmalarına son
- ⊖ DDR-266 desteğinin üzerine çıkamıyor

CHIP TOP 10 | 4.Sıra

Ekran Kartı

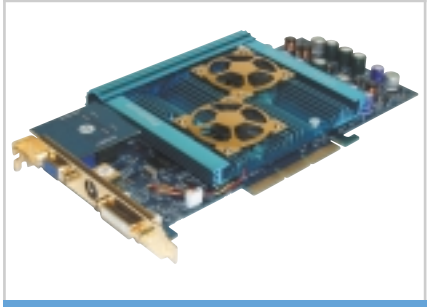

SPARKLE SP7200T6-PT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN	(212) 671 10 71
FİYAT	319 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	Nvidia Geforce4 MX 4600
Bellek	128 MB DDR
GPU frekansı	300 MHz
Bellek frekansı	680 MHz
Bus	AGP 4X/2X
Diğer	Vivo, DVI

UYGUN FİYATA GEFORCE 4: Nvidia'nın en performanslı chipseti tartışmasız Geforce 4 Ti 4600. Bu chipset, oldukça yüksek bir performansa sahip. Tabii ki bu durum fiyatına da yansımış. Bu nedenle de birçok kişi için ulaşılamayan bir ürün. Yalnız bu değişeceğine benziyor. Çünkü ülkemizde yeni yeni görülmeye başlayan Sparkle, Geforce 4 Ti 4600 modeli ile kullanıcıya çok uygun bir fiyata yüksek bir performans sunmayı başarıyor. Birçok kullanıcı, kartın uygun fiyata satılabilmesi için kartın üzerinde bazı özelliklerin yer almayacağını düşünebilir. Ama Sparkle SP7200T6-PT'de durum çok daha farklı. Kartın DVI ve TV çıkışına sahip olması, benzer kartlar ile karşılaştırdığımızda, donanım açısından da oldukça zengin olduğunu gösteriyor. Sparkle'ın soğutmaya büyük önem vermesi, övülmeye değer özelliklerin başında geliyor. Bunu kartın üzerine baktığınızda daha iyi anlayabilirsiniz...

SONUÇ: Fiyat/performans oranına baktığımızda, Sparkle Geforce 4 Ti 4600'ün diğerlerinden çok daha iyi bir seçenek olduğunu söyleyebiliriz.

- ⊕ Fiyat/performans oranı
- ⊕ Vi-vo ve DVI çıkışlarına sahip
- ⊕ Başarılı bir soğutma sistemine sahip

GPS

BILLIONTON NAVIGATION COMPACT FLASH GPS

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Turanlı
BİLGİ İÇİN	(212) 224 32 01
FİYAT	275 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Compact flash Type 1
Boyutu	93.3 x 42.8 x 10.9 mm
Frekans	L1, 1575.42MHz
Protokol	NMEA protokol & SiRF protokol
Anten	Dahili ve harici
Kanal sayısı	12

DÜNYA CEBİNİZDE: GPS, yani Global Positioning System... Uydu haberleşmeli bir yer belirleme sistemi olan GPS ile dünyanın neresinde olursanız olun, birkaç metrelik bir sapma ile jeografik yerinizi belirleyebilirsiniz. İlk olarak askeri amaçlar için geliştirilen bu teknoloji, dünyanın hızlı değişimine ayak uydurarak sivil kullanımına da geçirildi. Burada yer belirleme işlemi uydularla yapılıyor. Yani etki alanında bulunan birden çok uydudan gelen sinyaller algılanıp değerlendiriliyor. Bu sayede GPS alıcısı, olduğunuz pozisyonu, yüksekliği ve bulunduğunuz yerin zamanını belirleyebiliyor. Billionton, Navigation Compact Flash GPS adı altında PDA ile birlikte çalışacak bu tür bir cihaz geliştirdi. Peki bu cihaz ne işe yarıyor. Billionton'un bu cihazı, PDA'nın ve gerekli yazılımların yardımı ile, olduğunuz pozisyona göre gitmek istediğiniz yerin yol haritasını çıkartabiliyor.

SONUÇ: 12 kanallı bir GPS alıcısına sahip olan bu ürün, dünyanın neresinde olursanız olun, bulunduğunuz yer hakkında size rehberlik ediyor.

- ⊕ Ergonomik yapısı
- ⊕ Dahili ve harici anteni var
- ⊖ Birlikte herhangi bir yazılım verilmiyor

Anakart

MSI KT4 ULTRA

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Datagate, Multimedya
BİLGİ İÇİN	(212) 321 41 41, (212) 212 98 50
FİYAT	105 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipseti	Via Apollo KT400
İşlemci yuvası	Socket A
FSB hızı	333 MHz
Bellek yuvası	3 x 184 pin DDR-SDRAM

VIA'NIN SON BOMBASI: Via, Athlon ve Duron işlemciler için yeni bir chipset geliştirdi. KT400 olarak adlandırılan bu yeni chipset, performans artışı sağlamakla kalmayıp, bir çok önemli yeniliği de beraberinde getiriyor. MSI'ın MS-6590 modeline entegre edilmiş olan bu yeni chipset, güney köprüsü ile kuzey köprüsünün saniyede 533 Mbyte ile haberleşmesini V-Link teknolojisi ile sağlıyor. AGP 8X standardını destekleyen MSI bunun yanı sıra DDR-400 bellek modüllerine de uyumlu. Buna ek olarak USB 2.0 ve ATA 133 desteği MSI için artık standart sayılıyor. MS-6590, web sitesinde yayınlanan bellek listesine uymak şartı ile DDR-400 bellek modüllerini destekliyor. Yani bu yeni bellek türü daha çok opsiyonel olarak destekleniyor ve kullanıldığında bir overclock işlemi olarak algılanıyor.

SONUÇ: VIA KT333 chipsetli anakartlarla performans bakımından belirgin bir üstünlük göstermeyen MS-6590, daha çok desteklediği teknolojiler ve donanım özellikleri ile ilgi çekmeyi başarıyor.

- ⊕ AGP 8X ve DDR-400 desteği
- ⊕ V-Link ile köprüler arası 533MB/saniye veri aktarımı
- ⊖ Geniş yazılım desteğine sahip

CHIP TOP 10 | 7.Sıra

Ekran Kartı

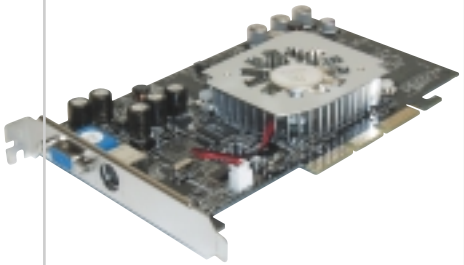

PINE XFX GEFORCE4 TI4200

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Koyuncu
BİLGİ İÇİN	(212) 522 99 00
FİYAT	150 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	Nvidia Geforce4 MX 4200
Bellek	64 MB DDR
GPU frekansı	250 MHz
Bellek frekansı	500 MHz
Bus	AGP 4X/2X
Diğer	TV-out çıkışı var

Wireless LAN

BILLIONTON WL-500

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Turanlı
BİLGİ İÇİN	(212) 216 05 20
FİYAT	106 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB
Stadradı	802.11b
Hız	11 MBps
Etki alanı	200 m
Network protokolü	TCP/IP, IPX, NDIS3, NDIS4, NETBEUI

Anakart

GIGABYTE GA-7VAXP

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Hızlı Sistem, Kont. Armada
BİLGİ İÇİN	(212) 671 10 71, (216) 499 62 99, (212) 230 89 80
FİYAT	128 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipseti	Via KT400
İşlemci yuvası	Socket A
Fsb hızı	333 MHz
Bellek yuvası	3 x 184 pin DDR-SDRAM

Overclock tutkunlarına: Nvidia Geforce 4 MX 440'dan daha fazlasını arayan, ama Geforce 4 4600'ün de pahalı olduğunu düşünen Nvidia tutkunları için yeni alternatif, PINE XFX'in GeForce4 Ti4200 modeli. Standart VGA girişinin yanı sıra S-Video girişine de sahip olan bu kart, 64 MB'lık DDR belleklerini üzerinde barındırıyor. Geforce 4 4200 chip'ini üzerinde barındıran kart, Ti 4400 ve Ti 4600 ile aynı mimariye sahip. Farkı ise GPU ve bellek frekansının diğerlerine göre daha düşük olması ve bu sayede maliyetinin de düşmesi. Maliyetinin düşük olmasının nedeni ise kartın ATI'nin Radeon 8500 LE modeline ciddi bir rakip olması. Çünkü kartın performanslı yapısı ve fiyatını karşılaştırdığımızda ATI'nin bu modele karşı cazibesini yitirdiğini söyleyebiliriz. Kartın diğer bir özelliği ise overclock'a çok müsait olması.

Sonuç: Oldukça iyi bir performansa sahip olan kart, overclock tutkunları için aranan özellikte. Yalnız benzer kartların 8x AGP desteği ile piyasada bulunması, PINE XFX'i zor durumda bırakacaktır.

- ⊕ Overclock ile yüksek performans
- ⊕ S-Video çıkışı var
- ⊕ Başarılı bir soğutma sistemine sahip

Kablosuz Network'e Geçiş: Kablosuz network'lere en iyi alternatiflerden biri kuşkusuz wireless LAN teknolojisi. Radyo dalgaları ile haberleşmeyi sağlayan bu teknoloji için donanım üreticileri büyük yatırımlar yapıyorlar. Bu üreticilerden biri bu tür çözümler üretmekte başarılı olan Billionton. Billionton'un WL-500 modeli kablosuz iletişimi sağlayan bir ürün. USB 1.1 standardını kullanan ve bir kutuya benzeyen bu ürün, notebook ve desktop sistemlerinin rahatlıkla kablosuz dünyaya geçişini sağlıyor. Güç ihtiyacını USB portundan alan WL-500 bir güç adaptörüne ihtiyaç duymuyor ve dolayısıyla gereksiz bir kablo karmaşasına da yol açmıyor. Birden çok sisteme kablosuz iletişimi kurmak isteyen kullanıcılar için tavsiyemiz farklı modeller yerine her sistem için aynı model cihazı kullanmak. Bu sayede olası çakışmaları minimuma indirgemiş olursunuz.

Sonuç: WL-500'ün performansı ile teknik özelliklerine baktığımızda onun daha çok küçük network'lere uygun olduğu söyleyebiliriz. Çünkü veri transfer oranı bu teknoloji için yetersiz.

- ⊕ Kolay kurulumu
- ⊕ Etki alanı
- ⊖ Düşük ergonomi

AMD İşlemcilere AGP 8X Desteği: Günümüzde bilgisayar donanımlarında en çok değişim gösteren ürünlerin başında anakartlar yer alır. Örneğin yeni işlemciler piyasaya çıkar çıkmaz bunları destekleyen anakart chip'leri de ortaya çıkar. Ya da yeni bir bellek modülü piyasaya sürüldüğünde, hemen yeni bir chipset ortaya çıkar. Geçen aylarda KT-333 chipsetine sahip çeşitli anakartlar incelemiştik. Bu ay ise test merkezimize Gigabyte tarafından ulaştırılan ve KT-400 chipsetini üzerinde barındıran GA-7VAXP modelini inceleme fırsatı bulduk. Athlon, Athlon XP ve Duron işlemcileri destekleyen anakart, yeni nesil bellek modüllerine ve ekran kartlarına uyumlu. Yani Gigabyte GA-7VAXP, DDR-333 desteğinin yanı sıra DDR-400 bellek modüllerini de destekliyor. Buna ek olarak ekran kartları için geliştirilen 8X AGP uyumluluğu da bu anakartta mevcut.

Sonuç: Gigabyte, bu yeni modeline entegre ettiği teknolojiler ve kullandığı donanım bileşenleri ile kullanıcılara üstün ve zengin seçenekli bir anakart sunuyor.

- ⊕ Yeni nesil AMD işlemcilere uyumlu
- ⊕ DDR-400 destekli
- ⊕ AGP 8X, USB 2.0 ve firewire destekli

CHIP TOP 10 | 1.Sıra

SCSI Sabitdisk

SEAGATE CHEETAH 10K.6

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■□□□□
FİRMA	Datagate
BİLGİ İÇİN	(212) 321 41 41
FİYAT	1379 $ + KDV
TEKNİK VERİLER	
Arabirim	Ultra 320 SCSI
Kapasite	146.8 GB
Bellek	8 MB
Dönüş hızı	10000 rpm
Disk sayısı	4
Kafa sayısı	8

PC Sistemi

ELITEGROUP DESKNOTE I-BUDDIE 4

CHIP PUANI	■■■■□
FİYAT/PERFOR.	■■■■□
FİRMA	Merpa
BİLGİ İÇİN	(212) 213 38 73
FİYAT	1269 $ + KDV
TEKNİK VERİLER	
İşlemci	Intel Pentium 4 2 GHz
Bellek	256 MB
Ekran	15.0" XGA TFT-LCD
Kapasite	20 GB
Boyut	330x281x39
Boyut	3.18 kg

Anakart

ABIT AT7 MAX-2

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
FİRMA	Okyanus
BİLGİ İÇİN	(212) 356 70 70
FİYAT	190 $ + KDV
TEKNİK VERİLER	
Form faktörü	ATX
Chipseti	Via Apollo KT400
İşlemci yuvası	Socket A
FSB hızı	266 MHz
Bellek yuvası	4 x 184 pin DDR-SDRAM
Slot sayısı	5 PCI, 1 AGP

Bir Seagate Klasiği: Ultra 320 SCSI arabirimine sahip olan Seagate'in bu diski, Serial ATA disklerinin saniyede 150 MB'lık veri transfer hızına karşılık 320 MB/saniyelik bir değer ile bu hızı teorik olarak ikiye katlıyor. Seagate Cheetah 10K.6'nın, Ultra 160 SCSI arabirimini kullanan aynı seriye ait disk ile karşılaştırıldığında veri transfer hızında yaklaşık yüzde 25, rasgele erişim süresinde de yüzde 10'luk bir artış sağladığını söyleyebiliriz. Seagate bu diskin maliyetini düşürmek için daha az plaka ile daha çok kapasite kullanmayı uygun gördü. Ayrıca 15000 rpm'lik bir dönüş hızında da 10000 rpm'lik bir dönüş hızını tercih etti. Ancak fiyatı ikinci plana atan ve daha çok maksimum performans ile ilgilenenler içinse bu modelin 15000 rpm'lik bir diğer seçeneğinin de olduğunu söylemeliyiz.

Sonuç: Yaptığımız testlerde Seagate Cheetah ST3146807LW'nin sessiz çalışmasının yanı sıra diğer disklere nazaran daha az ısındığını gördük. Ayrıca veri erişim süresi ve veri transfer oranı da oldukça etkileyici.

- ⊕ Yeni arabirim ile yüksek hız
- ⊕ Geniş bir kapasiteye sahip
- ⊕ Veri erişim hızı

Taşınabilir PC: Çalışma alanının darlığından şikayeti olanlar ya CRT monitör yerine bir LCD ya da bir notebook tercih etmek zorunda kalabilirler. Örneğin LCD monitörler kimi kullanıcı için fazla pahalı. Notebook sistemler ise upgrade imkanı sunmadıkları için performans kullanıcıları için kısa ömürlü. Elitegroup benzeri sorunlar yaşayanlar için Desknote adı altında farklı bir çözüm sunuyor. Desknote, notebook görünümüne sahip olan, ama içinde desktop bileşenleri barındıran hazır bir PC sistemi. Yani bu sistemde mobil bir işlemci ve bellek türleri yerine bildiğimiz Intel işlemci ile DDR bellek modülleri kullanılıyor. Dolayısıyla bu sistem kısmi olarak upgrade imkanı da tanıyor. Desknote'un notebook sistemler ile benzerliğini ise, dış yapısının benzemesi ve modem, ethernet ve ses gibi bazı donanım bileşenlerinin entegre olarak bulunması olarak sıralayabiliriz.

Sonuç: Bu ürünü daha çok yeni başlayan kullanıcılar için tavsiye ederiz. Çünkü Desknote yüksek performans arayan kullanıcılar için pek de ideal değil.

- ⊕ Taşınabilir
- ⊕ USB 2.0 ve firewire desteğine sahip
- ⊖ Ergonomik yapı

AMD İşlemcilere Serial ATA Desteği: Bu ay, çok sayıda KT400 chipsetli anakartlar inceledik. Biri dışında! Kendisini benzerlerinden ayıran ve hatta üstünlük kurmaya başaran tek anakart, ABIT AT7-Max2 idi. AT7-Max2, 6-kanal dahili ses,10/100 Mb entegre ethernet, yüksek bellek bant genişliği sağlayan DDR400 ve fazladan video bant genişliği sunan AGP 8X teknolojilerini diğerleri gibi destekliyor. Farkı ise, ATA133 RAID standardının yanı sıra uzun zamandır beklenen Serial ATA 150 standardı ile birlikte çalışabilmesi. Buna ek olarak paralel ve seri portlarının yerine USB 1.1/2.0 ve firewire portlarının kullanılması. Ancak, 4 adet DIMM yuvasının bulunması bir avantaj gibi görünse de DDR-333/400 modülü kullanılmak istendiğinde sadece 2 DIMM yuvasının kullanılabilmesi ise bir dezavantaj.

Sonuç: Bu anakart paralel ve seri bağlantılarına ihtiyaç duymayan USB 2.0, firewire ve Serial Ata 150 gibi yeni arabirimleri destekleyen donanımları tercih eden kullanıcılara hitap ediyor.

- ⊕ Serial ATA 150 desteği var
- ⊕ USB 2.0 ve firewire'a uyumlu
- ⊖ DDR333/400 modüller ile sadece 2 DIMM yuvası kullanılabiliyor

CHIP TOP 10 | 4.Sıra

CD-RW

YAMAHA CRW-F1

CHIP PUANI	■■■■□
FİYAT/PERFOR.	■■□□□
FİRMA	Multimedya, SKY
BİLGİ İÇİN	(212) 212 98 50, (212) 225 68 08
FİYAT	156 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATAPI
CD-R	44X
CD-RW	24X
CD-ROM	44X
Bellek	8 MB

LCD Monitör

SONY SDM-X52

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
FİRMA	Arena, Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN	(212) 239 32 00, (212) 671 10 71
FİYAT	510 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran	TFT LCD
Görüntü alanı	15 inç
Maksimum çözünürlük	1024x768 piksel
Güç tüketimi	28 watt
Boyut	392x299x73 mm

Anakart

GIGABYTE GA-8PE667 ULTRA

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■■■
FİRMA	Hızlı Sistem, Kont. Armada
BİLGİ İÇİN	(212) 671 10 71, (216) 499 62 99, (212) 230 89 80
FİYAT	128 $ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipseti	i845PE
İşlemci yuvası	Socket 478
Fsb hızı	400/533 MHz
Bellek yuvası	3 x 184 pin DDR-SDRAM

CD Sırtına Dövme Sanatı: Yamaha CRW-F1, DiscT@2 teknolojisini kullanarak CD medyalarda kullanılmayan alanlara şekiller verebiliyor. Bu sayede CD yazma işleminin yanı sıra istediğiniz sembol veya şekilleri de CD medyaların üzerine yazabilirsiniz. Böylece, CD yazma işlemini daha zevkli hale getirmekle kalmaz, CD medyalarının da güzel görünmesini sağlamış olursunuz. Örneğin hazırlamakta olduğunuz CD'nin üzerinde hangi programların olduğunu ve seri numarasını rahatlıkla yazdırabilirsiniz. Yalnız ürünün marifeti bununla bitmiyor. Yamaha CRW-F1'in diğer bir özelliği de, tüm audio kopya korumalarının üstesinden rahatlıkla gelmesi ve istediğiniz audio cd'yi sorun çıkarmadan yazabilmesi. Buna ek olarak Safedisc 2 kopya korumasına sahip CD'ler de, bu yazıcının işini yapmasını engelleyemiyor.

Sonuç: Yamaha CRW-F1, CD yazmada ilk sırayı alamamaya karşın CD-RW kategorisinde Mitsuminin 20x'ine karşın 24X'lik bir değerle bu kategoride en iyisi olduğunu gösterdi.

- ⊕ CD-RW yazma hızı
- ⊕ DiscT@2 özelliği
- ⊕ Bir çok kopya korumasının üstesinden geliyor

Sony'den Extra Large: Bir çoğumuz, evlerinde bulunan ve çalışma masasının üstünü kaplayan, hantal ve büyük boyutlu monitörünü, zarif ve ince yapılı bir monitör ile değiştirmeyi düşünmüştür. Uzun süre bilgisayar başında oturanlar bunun ne demek olduğunu iyi bilirler. Çünkü CRT monitörler yapılarından dolayı masa üstündeki hareket alanını kısıtlıyorlar. Bundan rahatsız olan kullanıcılar için tek seçenek, kesenin ağzını açmak ve bir LCD monitör almak. Hazır buna karar vermişken haklı olarak ergonomisi oldukça iyi ve kalitesi de yüksek bir ürün istenir. Sony SDM-X52 modeli, yukarıda saydığımız istekleri yerine getirmeyi iyi bilen 15 inçlik bir TFT monitör. Analog ve dijital olmak üzere iki adet görüntü girişine sahip olan SDM-X52 bu özelliği sayesinde iki adet sisteme görüntü sağlayabiliyor.

Sonuç: SDM-X52'nin renk dağılımının ve görüntü parlaklığının oldukça etkili olmasının yanı sıra multimedya uygulamalarında da istenilen performansın üstüne çıkabilmesi beğenimizi kazandı.

- ⊕ DVI-D ve D-Sub15 girişlere sahip
- ⊕ Hoparlör ve kulaklık girişi var
- ⊖ Benzer modellere nazaran daha büyük ve ağır

Hyper-Threading Destekli Anakart: i845 chipsetli anakartlar Pentium4 işlemciler ile birlikte oldukça iyi bir ikili oluşturuyorlar. Ama gelişen teknolojiyle birlikte chipsetlerde de bazı modernizasyon işlemleri gerekiriyor. Intel bu durum karşısında sessiz kalmayarak önümüzdeki dönemlerde göreceğimiz Hyper-Threading destekli işlemciler için yeni bir chipset geliştirdi. i845PE olarak adlandırılan bu yeni chipset, yüksek performans arayanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek güçte. Gigabyte'ın GA-8PE667 Ultra modeli de bu chipseti içeren bir anakart. RAID + ATA133, USB 2.0, Intel PRO/100 ethernet ve Dual BIOS teknolojisine sahip olan anakart, birçok yeniliği beraberinde getiriyor. Bunlardan bazıları EZ-Fix ve Anti Burn özellikleri. EZ-Fix, AGP 2x kartlarını tanıyan, kullanıcıyı uyaran ve AGP yuvasını koruma altında tutan bir özellik.

Sonuç: Birçok özelliği üzerinde barındıran ve buna ek olarak güçlü bir yazılım desteği de sunan Gigabyte, bu anakart modeli ile yeni nesil işlemciler için oldukça cazip bir seçenek sunuyor.

- ⊕ Hyper-Threading'i destekliyor
- ⊕ Koruma özelliklerinin fonksiyonelliği
- ⊕ Geniş yazılım desteği

KASIM 2002 CHIP TOP 10

En İyi Donanımlar

Donanım piyasasına güncel bir bakış! Burada yer alan ürünler, CHIP Test Merkezi tarafından bu ayki ve daha önceki sayılarda yer alan testlerle değerlendirilip sıralamaya konmuştur. Yeni bir donanım almaya karar verdiğinizde TOP 10 tabloları size rehberlik edecektir.

CHIP donanım ürünlerinin en iyilerini yayınlamaya devam ediyor. Her sene yaklaşık 1000 tane ürün Test Merkezimize gelerek incelemeye alınıyor. Burada donanım editörlerimiz her bir ürünü tek tek ve test prosedürlerine sadık kalarak en ince ayrıntılarına kadar test ediyorlar. Böylece sizinle paylaşabileceğimiz çok büyük bir donanım veritabanı oluşuyor. 12 kategorilik TOP 10 tablolarımızda test edilen donanımlarla ilgili her türlü bilgiye rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hatta aydan aya eklenen yeni ürünleri güncel fiyatları ile bu listede bulabilmek de mümkün. Fakat yine de satın alma aşamasında, CHIP CD'sinde yer alan CHIP TOP 10 bölümündeki irtibat telefonunu arayarak fiyat alırsanız, herhangi bir sürprizle karşılaşmamış olursunuz. Kategorilere ayırdığımız ürünlerin her biri ayrı bir tabloda bulunuyor. Bu tabloda ürünler performans puanlarına göre sıralandırılıyorlar. Satın almada etkili olması için her ürün için ek olarak fiyat/performans puanı da yer alıyor. Fiyat/performans sadece TOP 10 tablosunda yer alan o ayki ürünler için geçerli bir puanlama. Yani performans puanı yüksek olan bir ürünün fiyatı da uygunsa, diğer ürünlerin fiyat/performans oranlarını da değiştirebiliyor. Tabloya bakıp bir ürünü seçip beğendiğinizde, onun hangi ayda incelemesinin yayınladığını da anında görme imkanına sahipsiniz. Dergimizle birlikte verilen CD'den TOP 10 listelerimizdeki ürünleri hangi kriterlere göre test ettiğimizi, nasıl puanlandırdığımızı ve ürünlerle ilgili firmalara ait bilgileri bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

Test tablolarına dergiden olduğu gibi **www.chip.com.tr** adresinden de ulaşabilirsiniz. Bu tablolarda, TOP 10 listesine girmeyi hak eden yeni ürünlerle birlikte, performans puanı yüksek olan ürünleri aynı anda görebilirsiniz. Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans olarak sınıflandırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. TOP 10 sıralamasını yaparken ürünler performans puanına göre en iyiden en kötüye göre yer alıyorlar.

Bu liste her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde bir ayrı bir başlık olmamasından dolayı, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak kendinizin oluşturması gerekiyor.

IDE Sabitdiskler

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Süresi (ms)	Rastgele V. Erişim H.	Ergonomi	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	IBM 80GXP IC35L080AVVA07	98	■■■■■	38132.3	24144.3	11.9	86777	91	123	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	2	IBM 120GXP IC35L120AVVA07	98	■■■■■	38258.7	24410.8	12.2	87473	88	189	120 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	3	Maxtor D740X-6L	97	■■■■■	35123.3	22619.4	11.7	86482	85	118	80 GB, U-DMA/133, 2MB	9/02
►	4	WD Caviar WD600BB	95	■■■■□	40522.4	22645.4	13.2	85323	87	105	60 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	5	Samsung Spinpoint P40 SP8004H	95	■■■■■	36748.4	24645.4	13.2	78002	95	111	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	6	Seagate Bar. ATA IV ST380021A	93	■■■■■	36674.2	24219.2	13.9	77819	92	118	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	7	Seagate Bar. ATA IV ST360021A	93	■■■■□	36794.9	23854.7	13.6	76969	92	102	60 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	8	WD Caviar WD800BB	92	■■■■□	35554.2	22219.2	13.1	85898	87	116	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	9	WD Caviar WD200BB	92	■□□□□	35470.8	21854.7	13.2	85037	90	71	20 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
►	10	WD Caviar WD400BB	92	■■■□□	35410.1	21574.6	13.4	85227	88	75	40 GB U-DMA/100, 2MB	9/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

SCSI Sabitdiskler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
YENİ	1	Seagate Cheetah 10K.6	99	■□□□□	100	98	100	98	10000	1379	146.8 GB, Ultra320 SCSI, 8MB	11/02
▼	2	Seagate ST373405LW	96	■■□□□	97	95	97	95	10000	759	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	4/02
▼	3	Quantum Atlas 10 KII	95	■□□□□	95	94	95	96	10000	1130	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 8 MB	6/01
▼	4	Seagate ST173404LW	87	■□□□□	88	97	79	85	10000	975	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
▼	5	Seagate ST336706LW	87	■■■□□	86	92	85	85	10000	505	36.9 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	3/02
▼	6	Quantum Atlas 10 KII	74	■■□□□	80	29	91	97	10000	500	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 8 Mb	6/01
▼	7	Seagate ST318451LW	74	■■□□□	62	69	76	91	15000	389	18 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	9/01
▼	8	Quantum Atlas V	74	■■□□□	66	71	66	95	7200	476	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
▼	9	Quantum Atlas V	72	■■■■□	78	75	52	84	7200	274	18.36 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
▼	10	Seagate ST1181677LW	72	□□□□□	64	70	61	94	7200	1989	180 GB, Ultra160 SCSI, 16 MB	9/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

DVD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audio Grabbing	Hata Düz. Perfor.	Beraber. Gelenler	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Pioneer DVD-105SZ	87	■■□□□	99	93	49	50	100	56	16X, 40X, Slot	9/01
►	2	Acer DVP1640A	87	■■■■□	100	100	57	26	90	65	16X, 40X, Tray	9/01
►	3	Aopen DVD-1640PRO	83	■■■■□	87	94	57	52	95	69	16X, 40X, Slot	9/01
►	4	LG DRD 8160B	83	■■■■□	80	85	60	95	87	69	16X, 40X, Slot	12/01
►	5	LG DRD 8120B	74	■■□□□	73	74	44	100	87	63	12X, 40X, Tray	9/01
►	6	Aopen DVD-1240	69	■■■■■	72	82	59	20	85	55	12X, 40X, Tray	9/01
►	7	BTC BDV 316B	67	■■■■■	65	77	74	18	90	51	16X, 48X, Tray	9/01
►	8	Sony DDU1621	63	■■■□□	65	55	98	26	85	48	16X, 40X, Tray	10/01
►	9	Lite-On LTD-163	60	■■■□□	44	78	100	4	90	55	16X, 40X, Tray	9/01
►	10	Nec DV-5800A	53	■■□□□	59	55	26	21	85	65	16X, 48X, Tray	9/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Tarayıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	300 dpi R.R.T.H.	600 dpi G.G.T.H.	300 dpi R.R.T.K	600 dpi G.G.T.K	Doküman-tasyon	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
YENİ	1	Epson Perfection 1640SU	94	■□□□□	83	95	100	100	100	248	1600 x 3200 dpi, 42 bit, USB, SCSI	10/02
YENİ	2	Epson 1240U	89	■■□□□	100	98	96	96	100	137	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	10/02
YENİ	3	Microtek Scanmaker 4700	82	■□□□□	71	57	70	91	88	205	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	10/02
YENİ	4	Epson Perfection 640U	80	■■■□□	69	71	76	78	100	104	600 x 2400 dpi, 36 bit, USB	10/02
YENİ	5	HP Scanjet 3400C	80	■■■□□	65	90	73	84	84	96	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	10/02
YENİ	6	HP Scanjet 4300C	80	■■□□□	74	95	75	89	80	104	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	10/02
YENİ	7	Acer ScanPrisa 640BU	79	■■■■■	54	38	92	69	84	67	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB	10/02
YENİ	8	Genius ColorPage HR7	79	■■□□□	49	74	81	82	100	116	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	10/02
YENİ	9	Acer ScanPrisa 1240UT	78	■□□□□	47	29	94	73	94	149	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB	10/02
YENİ	10	HP Scanjet 3300C	78	■■■■■	94	100	70	87	77	81	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB	10/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

R.R.T.H.: Renkli Resim Tarama Hızı, G.G.T.H.: Gri tonlarında Grafik Tarama Hızı, R.R.T.K.: Renkli Resim Tarama Kalitesi, G.G.T.K.: Gri tonlarında Grafik Tarama Kalitesi

17” Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conver-gence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergo-nomi	Geometri	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Sony CPD-G220P	94	■■■□□	76	100	97	100	95	359	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	4/02
►	2	Sony CPD-G200P	92	■■■□□	71	100	98	97	94	339	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
►	3	ADI Microscan G700i	80	■■■□□	74	50	95	89	93	299	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
►	4	Samsung SyncMaster 757 NF	80	■■■□□	76	50	94	88	92	252	N.Flat, 0.25 mm, 1920x1440 P.	06/02
►	5	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■■■□□	75	50	93	88	90	236	D.Flat, 0.20 mm, 1920x1440 P.	11/01
►	6	Miro 17F95	78	■■■■□	74	50	91	89	87	207	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 P.	10/01
►	7	Viewsonic GS773	77	■■■□□	90	50	83	83	81	280	D. Pitch, 0.26 mm, 1280x1024 P.	10/01
►	8	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■■□□□	43	50	100	91	100	359	D.Tron, 0.25 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
►	9	Sony CPD-E220E	76	■■■□□	57	50	98	86	92	289	T. CRT, 0.24 mm, 1280 x 1024 P.	10/01
►	10	Philips 107B	76	■■■□□	71	50	84	90	88	274	D. Pitch, 0.25 mm, 1920x1440 P.	10/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD’de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

19” Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi Puanı	Yatay Fre. (kHz)	Düşey Fre. (Hz)	Boyutları (GxYxD)	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Sony G400	98	■■■■□	96	100	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	620	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
►	2	LG 995FT	95	■■■■■	96	94	30-96 kHz	50-160 Hz	470 x 480 x 470	465	Flat S. Tube, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	6/01
►	3	Philips 109P	95	■■■■□	95	94	30-110 kHz	50-160 Hz	456 x 469 x 438	380	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1920 x 1440 dpi	1/01
►	4	Samsung SyncMaster 959 NF	94	■■■■■	97	90	30-110 kHz	50-160 Hz	468 x 493 x 458	373	N.Flat, 0.24 mm, 1920x1440 Pixel	6/02
►	5	Nec FP950	94	■■■□□	100	85	31-110 kHz	55-160 Hz	442 x 456 x 447	699	G. Pitch, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	1/00
►	6	ViewSonic PF790	91	■■■■□	92	83	30-97 kHz	50-160 Hz	470 x 470 x 477	575	P. Flat, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	11/00
►	7	Sony E400	91	■■■■■	96	83	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	454	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
►	8	Sony G420	90	■■■■□	87	95	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	653	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	5/02
►	9	Eizo FlexScan F 67	84	■■■■□	86	82	30-96 kHz	50-160 Hz	452 x 455 x 478	490	Flat S. T., 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99
►	10	ADİ Microscan G66	77	■■■■□	77	77	30-95 kHz	50-160 Hz	470 x 483 x 425	489	D.Pitch, 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD’de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Office Baskı H.	Resim Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik+ Metin Kali.	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Canon S750	87	□□□□□	100	93	87	82	91	279	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
►	2	Canon S520	83	■□□□□	74	100	82	81	85	212	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
►	3	Epson Stylus PhotoC80	82	■□□□□	75	48	100	86	84	199	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
►	4	Epson Stylus Photo810	78	■□□□□	35	51	42	100	98	132	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
►	5	Epson Stylus Photo895	77	□□□□□	35	30	40	100	100	339	2880*720 dpi, USB	8/02
►	6	Epson Stylus Photo890	77	□□□□□	34	31	40	100	100	73	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
►	7	HP Deskjet 3820	77	■■■■■	53	46	38	97	88	111	1200*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
►	8	Lexmark Z65	73	■□□□□	35	35	34	90	95	128	4800*1200 dpi, Ethernet, USB	8/02
►	9	Canon S300	72	■■■□□	59	63	52	72	88	115	2400*1200 dpi, USB	8/02
►	10	Lexmark Z55	71	■■■□□	34	37	40	87	95	104	3600*1200 dpi, Paralel, USB	8/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD’de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

2500 $’ın Altındaki Lazer Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Office Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergono. + B. Gelen	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Lexmark Optra T614	94	■■□□□	93	100	95	86	93	1270	1200 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
►	2	Xerox Docuprint N2125	87	■■□□□	64	54	97	100	100	1340	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
►	3	Oki Okipage 24	80	■■□□□	100	100	84	73	84	1245	600 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
►	4	HP Laserjet 4100 DTN	79	■■□□□	90	60	100	87	93	2107	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
►	5	Lexmark Optra T520	79	■■□□□	76	78	80	84	70	759	1200x1200 dpi, 8 MB	3/02
►	6	Xerox Phaser 3400	74	■■□□□	55	42	74	80	76	759	1200x1200 dpi, 4 MB	1/02
►	7	Lexmark Optra E320	72	■■■■■	66	64	78	75	50	310	1200x1200 dpi, 4 MB	3/02
►	8	Brother HL-1440	68	■■■■■	65	55	80	74	60	286	1200x600 dpi, 2 MB	6/02
►	9	Lexmark Optra E312	64	■■■■■	42	46	93	77	76	389	600x600 dpi, 4 MB	4/01
►	10	Canon LBP-1000	61	■■□□□	42	22	99	89	80	811	1200x1200 dpi, 4 MB	4/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD’de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

150$'ın Altındaki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	MSI GeForce4 MX 440	89	■■■■□	96	98	90	95	76	83	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	2	Asus GeForce MX 440	88	■■■■□	96	96	88	96	74	72	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	3	Abit GeForce4 MX 440	87	■■■■□	96	98	90	95	70	99	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	4	Gainward GF4 Golden Sampel	87	■■■■□	100	100	91	96	65	115	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	5	Inno3D Tornado Geforce4 MX	85	■■■■■	92	93	89	93	70	69	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	10/02
►	6	Evil Master Radeon 7500	84	■■■■□	97	75	91	92	74	143	ATI Radeon 7500, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	7	Utopia GeForce4 MX 440	82	■■■■□	96	94	82	95	60	96	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	8	Asus GeForce MX 420	70	■■■□□	71	62	67	75	74	78	N GF4 MX 420, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
►	9	Asus GF2 MX 400 V7100 Pro	65	■■■□□	67	45	62	66	76	73	N GF2 MX 400, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02
►	10	MSI GeForce2 MX 400	60	■■■□□	65	42	55	66	68	58	N GF2 MX 400, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

150$'ın Üstündeki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
YENİ	1	Gigabyte ATI Radeon 9700 Pro	99	■■■□□	100	99	100	100	98	439	ATI Rad. 9700 Pro, AGP 8X, 128 MB DDR	11/02
▼	2	MSI Geforce4 Ti 4600	90	■■■□□	88	88	90	85	98	314	Nv. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
▼	3	Asus V8460	86	■■■□□	87	88	89	85	85	425	Nv. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	6/02
YENİ	4	Sparkle SP7200T6-PT	84	■■■■□	80	83	82	82	90	319	Nv. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	11/02
▼	5	Abit Siluro GF4 Ti4400	81	■■■□□	77	81	81	80	85	309	Nv. GF4 Ti 4400, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
▼	6	Abit Siluro GF4 Ti4200	80	■■■■■	74	80	80	76	87	204	Nv. GF4 Ti 4200, AGP 4X, 64 MB DDR	10/02
YENİ	7	PINE XFX GeForce4 Ti4200	80	■■■■■	72	79	78	75	90	150	Nv. GF4 Ti 4200, AGP 4X, 64 MB DDR	11/02
▼	8	Gigabyte API28D-H3	80	■■■■■	78	78	80	73	87	239	ATI Rad. 8500xt, AGP 4X, 128 MB DDR	9/02
▼	9	MSI GF3 Ti 500 Pro-VTG	79	■■■■□	69	77	79	57	100	275	Nv. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
▼	10	Leadtek Winfast Ti 500 TDH	72	■■■□□	69	76	79	54	78	319	Nv. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	CD Tach Perfor.	Hata Düz. Perf.	Ergonomi	Audio Ripping	Bellek	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Kenwood UCR-421	75	■■□□□	100	25	80	12.4 X	2 MB	75	72X, IDE Ultra DMA 33	4/00
►	2	Aopen CD-956E	71	■■■■■	68	58	65	21.4X	128KB	27	56X, IDE Ultra DMA 33	9/02
►	3	Asus CD-S520	69	■■■■■	69	52	70	17X	128 Kb	28	52X, IDE Ultra DMA 33	4/02
►	4	Aopen CD-952E	60	■■■■■	47	51	65	19.1X	128 Kb	25	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	5	Asus CD-S550	60	■■■■□	62	44	65	13.9 X	128 Kb	25	50X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	6	Creative CD5233E	58	■■■□□	51	86	70	7.8 X	256 Kb	35	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	7	Samsung SC-152	58	■■■■□	47	100	60	7.9 X	128 Kb	23	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	8	Sony CDU4811	58	■■■□□	54	85	60	7.8 X	128 Kb	26	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	9	LG CRD-8520B	53	■■■□□	50	35	60	13.6x	128 Kb	28	52X, IDE Ultra DMA 33	3/01
►	10	Sony CDU4821	53	■■□□□	50	70	60	7.8 X	512 Kb	26	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

	Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Audio CD Yazma	Data CD Yazma*	Data CD Yazma**	CD Okuma Perf.	Yazılım-Donan. Öz.	Fiyatı ($ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1	Samsung SW-240	86	■■■■■	100	81	83	82	82	67	40/12/40, 8 MB	8/02
►	2	LG GCE-8400B	81	■■■■□	45	100	100	77	88	119	40/12/40, 8 MB	6/02
►	3	Mitsumi CR485C-TE	78	■■■■■	43	90	91	83	90	85	40/20/48, 2 MB	10/02
YENİ	4	Yamaha CRW-F1	76	■■□□□	44	80	89	80	90	156	44/24/44, 8 MB	11/02
▼	5	Lite-On LTR-50125S	75	■■■■□	47	62	98	85	78	129	40/12/48, 2 MB	6/02
▼	6	LG GCE-8320B	75	■■■■■	45	88	85	74	88	99	32/10/40, 8 MB	6/02
▼	7	Asus CRW-4012A	70	■■■■□	46	52	88	86	84	88	40/12/48, 2 MB	6/02
▼	8	Asus CRW-3212A	70	■■■■■	46	52	83	86	82	77	32/12/48, 2 MB	6/02
▼	9	Samsung SW-232	68	■■■■□	46	58	91	71	82	61	32/10/40, 2 MB	6/02
▼	10	Freecom NR-7900A	68	■■■■■	45	79	85	61	82	83	24/10/40, 2 MB	6/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

* CD'den Yazma, ** HDD'den yazma

İÇİNDEKİLER

86 **Ayın Shareware'leri:** Sizin için seçtiğimiz yazılımlar
88 **Windows Temaları:** Masaüstünüzü süsleyin
96 **Excel ve İnternet:** Excel'in web entegrasyonu
104 **Aile PC'si Konfigürasyonu:** Sorunsuz aile bilgisayarı
118 **Windows XP Kursu Bölüm 3:** Güvenlik ve sistem araçları
122 **Yeni Yazılımlar Testte:** Yazılım incelemeleri
128 **eCHIP İçeriği:** Programlar ve bölümler

yazılım

Filmlerin Dijital Ortama Aktarılması

Sonsuza Kadar VHS

Yazılım endüstrisi bir pazar açığı yakaladı ve böylece eski VHS filmleri dijital ortama aktaran, düzelten ve CD veya DVD'ye yazan programlar sunmaya başladılar. VHS kasetleri dijital ortama aktarmak artık çok kolay.

■ Eski video kasetler, senelerdir bir kere dahi kullanılmadan raflarda tozlanıyorlar, ancak yine de onlardan ayrılmak hiç de kolay değil. İster balayınızda kendi çektiğiniz hatıralarınız, ister yetmişli yıllardan kalma orijinal sanatsal bir film olsun bir çok kullanıcı, VHS'in maksimum VCD kalitesine erişebilmesine rağmen video bantlarını er geç dijital disklere aktarmak istiyor. Bunun için gerekli olan hemen her şeye ise PC kullanıcıları zaten sahipler: S-Video veya Composite girişli bir ekran kartı ve video kayıt cihazının var olduğunu göz önünde bulundurursak, PC bağlantısı için uygun kablo... Peki ya yazılım?

İhtiyaca uygun doğru yazılım seçmek

Firmalar bu akımın farkına vardılar ve kasetten başlayıp CD veya DVD'de sonlanan bu yolu kolaylaştırmak için 50 euro'nun altındaki fiyatlar ile uygun yazılımlar sunmaya başladılar bile.

Açılışı şimdilerde ikinci versiyonunu sunduğu yazılımı ile Magix **(www.magix.com)** yaptı ve pek çok yazılım firması da onu izledi. Araçlar, kayıttan düzenleme, dönüştürme ve yazmaya kadar tüm işlemleri yerine getirebiliyorlar. Ancak bunlar profesyonellerden daha çok basit kullanımı ile yeni başlayan kullanıcıları hedefliyor ve üretim aşamasını sadece tek bir düğmeye indirmeye çalışıyorlar. Bunlar haricinde Magix yazılımı ses optimizasyonu ve eski videoları tekrar kullanmak için video sıkıştırma fonksiyonlarına sahip.

Ücretsiz yazılımlar daha profesyonel

Video konusunda da faydalanabileceğiniz çok sayıda ücretsiz yazılım mevcut. Görevlerini eksiksiz yerine getirebilen bu programların en büyük dezavantajları ise kullanım zorlukları. Bu nedenle ücretsiz programların kullanımı oldukça karmaşık. Örneğin, kasetlerinizdeki videoları dijital ortama ücretsiz bir şekilde aktarmak için VirtualDub **(www.virtualdub.org)** ve TMOPGenc **(www.tmpgenc.net)** programlarını bir arada kullanabilirsiniz. Elde edilen sonuç üzerinde gerçekten oynamak ve filmin kalitesini arttırmak için iyi filtreler arayanlara ise ücretsiz yazılımlar daha çok seçenek sunuyorlar.

Windows.net Server

Microsoft Güvenlik İstiyor

Microsoft'ta geçtiğimiz dönemde Bill Gates'in kişisel uyarısı ile de gündeme gelen güvenlik açıklarını kapama çalışmaları ve ürünlerindeki güvenlik açıklarını en aza indirme stratejisi çerçevesindeki yeni ürün, Windows.net Server Mart ayında piyasaya sürülüyor.

Microsoft Türkiye de Microsoft'un yeni hedefinin "maksimum güvenlik" olarak belirlendiğini açıklarken, tüm yazılımcıların da güvenli yazılımlar için kurslara tabi tutulduğunu belirtti. Microsoft'un Kasım ayında çıkarmayı planladığı yeni ürünün hakkındaki genişletilmiş güvenlik incelemesi nedeniyle piyasaya sürülmesi tüm dünya ile birlikte Türkiye'de de Mart ayını bulacak. Kullanıcı müdahalelerine kapalı olan sistem daha kolay kurulabilirken, sistem yöneticilerine ise tam denetim imkanı sağlıyor.

Bilgi için: www.microsoft.com

AyıBöceği

Milyonları Korkutan Virüs

Elektronik postalar aracılığıyla yayılan "Bugbear" virüsü, dünya genelinde milyonlarca bilgisayarı etkiledi ve "çok tehlikeli" statüsüne yükseldi. Virüs, ağ paylaşımlarını ve Microsoft'un Outlook programını kullanarak yayılırken, bulaştığı bilgisayarlara yüklediği program aracılığıyla Outlook'ta kayıtlı adreslere kendini gönderiyor. Bilgisayarda basılan her tuşu kaydeden virüs bu bilgileri de başkalarına göndererek, kaos yaratmayı hedefliyor. 50,688 byte büyüklüğündeki virüs kendisini çok sayıda farklı konu başlığı ve ek dosya isimleriyle gönderiyor ve bilgisayarlarda çalışan antivirüs programlarını da durdurabiliyor. Virüsün Klez'den daha hızlı yayıldığı ve Bugbear ile karşılaştıklarını rapor edenlerin sayısının Klez kurbanlarının sayısını geçtiği de bildirildi.

Bilgi için: www.symantec.com

HACKER MERKEZİ ABD

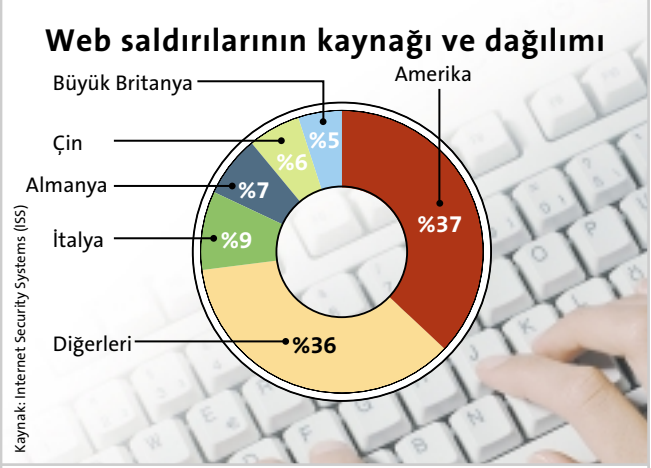

HACKER SALDIRILARI: 2. çeyrekteki saldırıların yüzde 37'si ABD'den geldi. Diğer başlığı altındaki ülkelerin (yaklaşık 150) hiç biri yüzde 5'e erişemedi.

KISA... KISA...

Yeni Yahoo Messenger
Yahoo iş hayatı için, Yahoo Messenger Enterprise isimli bir anında mesajlaşma yazılımı üzerinde çalıştığını ve programın mesajları kayıt edip arşiv tutmaya yardımcı olacağını duyurdu. Yıl sonunda deneme versiyonu çıkacak olan yazılımın piyasaya çıkış tarihi ise 2003'ü bulacak.
Bilgi için: www.yahoo.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Mahmut Karslıoğlu
Yazışleri Müdürü

Lite sürümler sistemi rahatlatıyor

Her kullanıcı, mutlaka müzik dinlemek, dosya sıkıştırmak, internet'ten dosya indirmek ya da sohbet etmek için kullanacağı temel yazılımlar için sabit diskinde bir yer ayırır. Ancak her yeni çıkan sürüme eklenen yeni özellikler nedeniyle bu araçlar zamanla gereksiz bir şekilde disk alanı kaplamaya ve yavaşlamaya başlar. Programı sadece temel özellikleri için kullanıyorsanız gereksiz özellikler sizi bunaltabilir ve programdan vazgeçmenize neden olabilir. Eğer siz de böyle bir durumdan şikayetçiyseniz kullandığınız yazılımın Lite sürümünün olup olmadığını kontrol edin. Çoğu ücretsiz olarak dağıtılan Lite sürümler, sadece az disk alanı kaplamayacak, sisteminizi de rahatlatacaktır.

IN & OUT

Anti Spy-ware
Bilgisayarları spyware ile dolduran programların artması ile bu istenmeyen casusları bulup silecek karşı yazılımlar da popüler oldu.

KaZaA Media Desktop
Çok daha kullanışlı ve "hafif", kendiliğinden yeni kaynaklar bulan lite versiyonu Kazaa'nın orijinal tam versiyonunu adeta gereksiz kıldı.

Alternatif Bir İşletim Sistemi

Gelecek Linux 2.0

Lisans sorunu olmayan açık kodla yazılan Linux'un Gelecek A.Ş. tarafından geliştirilen yeni Türkçe versiyonu piyasada.

Gelecek A.Ş, yoğun Ar-Ge çalışmaları sonucunda geliştirdiği yeni ürünü Gelecek Linux 2.0 sürümünü piyasaya sundu. Gelecek, Türkçe kullanım için ideal olan Gelecek Linux 2.0'ın, 2003 yılı ortasında Türkiye'de kullanılan her 2 Linux'un 1'inde çalışmasını hedefliyor. Gelecek, yeni ürünü ile Linux'un masaüstü kullanımında da etkinliğini artırmayı amaçlıyor.

Her uygulama ile ekrana ve yazıcıya Türkçe yazma ve bastırma desteğini orijinal olarak içinde barındıran Gelecek Linux, geniş amaçlı olarak hem sunucu hem de masaüstünde kullanıcıları yormayacak pratik bir kullanıma da sahip. Yeni sürüm ile birlikte hazır verilen Microsoft Word, Excel ve Powerpoint uyumluluğu sunan Türkçe OpenOffice, kurumlara yüzde 90'lara varan oranda tasarruf sağlıyor. Kurumları, lisans maliyetlerinden kurtarmayı hedefleyen Gelecek Linux 2.0, daha geniş kitlelere ulaştırılmak üzere 160 sayfalık kurulum ve kullanım kitabı ile geliyor. İçerdiği Kylix (Linux için Delphi), Mozilla, son sürüm KDE 3.0, OpenOffice , Windows bağlantı yazılımları, çoklu ortam programları Gelecek Linux 2.0'ı etkin kılıyor. Bu geliştirme ortamı, "programını bir yerde yaz, her yerde çalıştır" hedefine kaynaklık ediyor.

Bir Kutu Özgürlük: Gelecek Linux'un son versiyonu tüm yazılımlarla uyumlu.

Gelecek Linux 2.0, uzaktan yönetim aracı Webmin'i içeriyor. Bu sayede Gelecek Linux istenildiği anda hem sunucu, hem de masaüstü olarak görev yapabiliyor. Webmin tüm sistemi izleyebilmeye, kontrol edebilmeye, servisleri ayarlayarak yeniden başlatmaya ve kapatmaya yardımcı oluyor. Böylece dünyanın herhangi bir yerinden sunucuya güvenli erişim yapılabiliyor.
Bilgi için: www.gelecek.com.tr

Cep'te Web Sayfası

Opera'dan Mobil Sürpriz

Opera, bir süredir Microsft'un ciddi rakibi haline geldiğini işaret eden çalışmaları ile dikkat çekiyordu. Norveç'te tüm okullara, kendilerine ait web browser'ı bedava dağıtmalarının ardından, şimdi de mobil telefonların, web sayfalarını tam ekran görüntülemelerini sağlayacak yeni bir browser ile isimlerini duyurmayı planlıyorlar. Web sayfalarının, cep telefonları veya avuç içi bilgisayarlar gibi kablosuz cihazlarda görüntülenmesi sırasında ortaya çıkan sorunları çözdüklerini iddia eden firma, yazılımlarının, web sayfalarını tam ekran görüntüleyebildiğini belirtiyorlar.
Bilgi için: www.opera.com

WebSterile

Sakıncalı İçerik Engelleyici

İnternetin insanlar arasında özgür ve serbest bilgi akışı sağlaması, ne yazık ki aynı zamanda kötü bir ün yapmasına da sebep oldu. Internette erotik, pornografik ve çok daha zararlı birçok bilginin çocuklar da dahil, görmek isteyemeyenlerin bulabileceği yerde olmasından dolayı, bu konu birçok kişiyi rahatsız ediyor. Bu nedenle, çocuklarını internetteki zararlı içerikten korumaya çalışan ebeveynler için yeni bir yazılım piyasaya sürüldü. WebSterile adındaki yazılım Türkiye'de geliştirilirken, yetişkinlerin özgürlüklerini kısıtlamayacak ancak çocuklara zararlı içerikleri kontrol edebilecekleri bir sistem tasarlanmış. 2 senelik bir çalışma sonucunda konuları pornografi, satanizm, kumar ve bahis, din ve tarikat, terör, uyuşturucu ve alkol olan yaklaşık 200 bin adet web sitesi WebSterile veritabanına yerleştirilmiş. Veritabanına yeni siteler de ekleniyor.

Bilgi için:
www.new-bridges.com

SHARE WARE

Top Downloads www.chip.com.tr

1.	**KaZaA Media Desktop** Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
2.	**WinZip** Popüler dosya sıkıştırma yazılımının yeni sürümü
3.	**ICQ Lite** Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
4.	**Morpheus Preview Edition** Gnutella tabanlı P2P yazılımlarından biri
5.	**Zone Alarm** Internet üzerinde güvenliği sağlayacak firewall yazılımı
6.	**Ad-aware** İstenmeyen reklamlara karşı koruma sağlayan bir yazılım
7.	**Download Accelerator Plus** Bağlantı kopmadan hızlı bir şekilde dosya transferi için
8.	**Trillian** IRC, ICQ ve MSN listenize ulaşabileceğiniz bir program

CD'DE YER ALANLAR
eCHIP Code SHAREWARE

Amixit Ultimate DJMix 1.0

DJ Olmak İsteyenlere Kolay ve Ekonomik Yol

Günümüzün popüler mesleklerinden olan DJ'liği öğrenmeniz için artık pahalı donanımlara ihtiyacınız yok.

Spuntrix1 Pro DJ Mix yazılımının yapımcıları tarafından piyasaya sürülen Amixit Ultimate DJ Mix, daha ekonomik bir yazılım olmasına rağmen kullanıcılara bir DJ programının gerektirdiği çoğu özelliği sunabiliyor. Böylelikle sadece 29 dolara tüm dünyada profesyonel DJ'lerin seçimi olan Spuntrix1 yazılımının birçok özelliğine ulaşma şansınız da oluyor. Hızlı başlama özelliğine sahip olan yazılım kullanıcıya +/- yüzde 15'lere varan pitch aralıkları sunabiliyor.

Ayrıca turntable efektleri, gelişmiş DJ araçları, mixing için ayrı kulaklık kullanabilme ve bir çalma listesi yöneticisi de yazılımın diğer artılarını oluşturuyor. Çalma liste yöneticisi Winamp'ın listeleri ile de rahatlıkla çalışabiliyor. Amixit, gerçekten yumuşak ve mükemmele yakın mix'ler yapabilmenize olanak tanıyor. Gerçek DJ'ler tarafından hazırlanan yazılım aynı zamanda ritm eşleştirme konusunda kendinizi geliştirmenize ve DJ'likle ilgili bazı ipuçlarını öğrenmenize de yardımcı olabiliyor. Bunun için yazılım ile birlikte gelen profesyonel kalitede hazırlanmış detaylı ritm eşleştirme yardım dosyalarından da yararlanabilirsiniz.

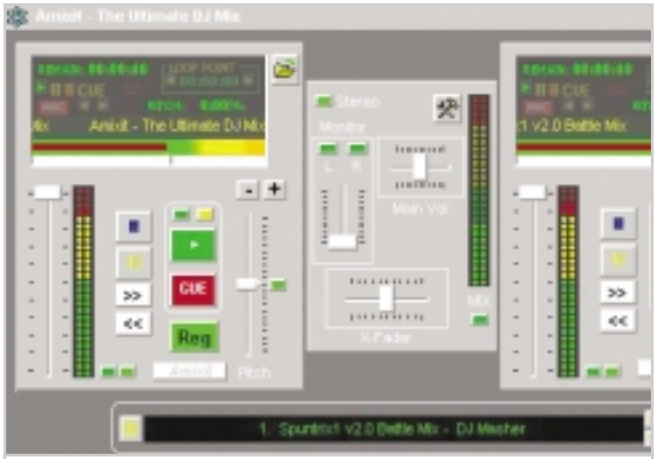

PAHALI YAZILIMLAR KADAR FONKSİYONEL: Şarkı aralarındaki geçişler birkaç fare hareketiyle yumuşak bir şekilde yapılabiliyor.

Biraz da eğlenmeye ne dersiniz?

► Carom 3D

Piyasadaki en güzel ücretsiz bilardo oyunu olan Carom 3D, sayısız şık 3D efektle de daha eğlenceli bir hale getirilmiş. Oyunda birbirinden farklı odaları seçebileceğiniz gibi, serbest 3D kamera sayesinde de etrafı izleyebiliyorsunuz. 3 top, 8 top ve 9 top gibi tüm bilardo çeşitlerini destekleyen oyunu internet üzerinden de oynamak mümkün.

► Little Fighter 2

İsminden de anlaşılabileceği gibi bu oyun bir dövüş oyunu. Aynı bilgisayar üzerinden 4 kişiye oyuncu desteği sunan oyunu internet üzerinden 8 kişiye kadar oynamak da mümkün oluyor. Diğer karakterler ise bilgisayar tarafından yönetiliyor. Farklı yeteneklere sahip karakterler ve silahlar ise oyunu oldukça eğlenceli hale getiriyor.

► Pongdeluxe

Bu oyun ilk olarak 2001'deki Mekka sempozyumunda 32KB'lık programlar kategorisinde yer almıştı. Bu sürüm ise ona göre biraz daha gelişmiş. Oynanış şekli ise 3 boyutlu olmasının dışında çok farklı değil. Sadece oyun alanı sürekli dönüyor ve tek bir rakibe karşı değil, farklı düzlemlerdeki 2 farklı rakibe karşı oynamanız gerekiyor.

► Building Panic

Takdir edilmesi gereken bir hızda ilerleyen ve pratik zeka gerektiren Japon oyunlarından biri. Bu 2D platform oyununda amacınız bir binanın katları arasında gezip, en fazla pencereyi kendi renginizde boyamak. Othello'yu da andıran bu oyunda rakip tarafından boyanmış iki pencere arasında kalan pencereyi kaybediyorsunuz. Mutlaka deneyin!

Mnemonic Pass. 2.0

Unutulmaz ve Güvenli Şifreler

Yeterince güvenli şifreler üretemediğinizden çekiniyorsanız ya da şifreleri unutmaktan korkuyorsanız, Mnemonic Passwords adlı bu yazılımı mutlaka denemeniz gerekiyor. Hatırlanması kolay bilgilerden oluşan bir seti

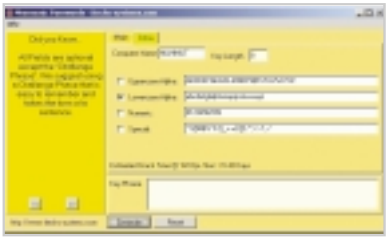

alıp üzerinde işlemler yaparak sonuca ulaşan Mnemonic, böylelikle hem güçlü hem de unutulmayacak şifreler yaratabiliyor. Daha sonradan yaratılan şifrelerin kişiselleştirilmesi de mümkün oluyor. Ayrıca yazılım istenirse yaratılan şifrelerin ne kadar sürede kırılabileceğini saniye, dakika, gün ve yıl cinsinden de bildirebiliyor. Tüm bu özelliklere rağmen programın kullanışı da oldukça kolay. Sadece anahtar kelimeleri girip "Generate" tuşuna tıklamak yeterli oluyor.

Buckup DVD 8.4

Tek Adımda DVD Kopyalayın

BackupDVD adlı bu yazılım adından da anlaşılabileceği gibi DVD'lerinizi yedeklemenize yardımcı oluyor. Oldukça güçlü ve kullanıcı dostu olan bu araç, benzerlerinin aksine tüm dönüşüm işlemlerini tek bir adıma indiriyor. Böylelikle DVD filmlerinizi SVCD ya da VCD'ye dönüştürmek için sadece tek bir tuşa basmanız yeterli oluyor. Daha sonra VCD2.0, SCVD1.0 ya da AVI (DivX) formatlarını destekleyen yazılım multiplexing ve splitting de dahil olmak üzere tüm işlemleri halledip en iyi kalitedeki AVI, MPEG1 ya da 2 formatındaki filmi size sunuyor. Üstelik5GB gibi bir disk alanı ayırmanız da gerekmiyor.

Advanced MP3/WMA Recorder 3.22

İnternet Yayınlarını Kaydedin

Direkt ve gerçek zamanlı bir ses kayıt yazılımı olan Advanced MP3/WMA Recorder, MP3 ve WMA desteğinin yanı sıra kullanıcıya profesyonel nitelikte kayıt özellikleri de sunuyor. Bilgisayarınızı bir kayıt stüdyosuna çevirebilecek bu yazılımı kullanarak mikrofon ve line-in bağlantılarının yanı sıra internet üzerindeki canlı yayınları ve Winamp, Windows Media Player, Quick Time, Real Player, Power DVD, Flash ve çeşitli oyunlardaki sesler gibi bilgisayarınıza bağlı tüm ses kanallarından ve kaynaklarından gelen sesleri kaydetmeniz mümkün oluyor. Sesteki istenmeyen gürültüyü de azaltan yazılım sayesinde ses kalitesi her zaman mükemmele en yakın hale geliyor.

Ez Upgrader 4.0

Yeni Sabitdisk, Eski Veriler

Yeni aldığınız sabitdiskinizi bilgisayarınızdakiyle değiştirirken artık eskisi gibi sistemi baştan kurmanız gerekmiyor. EZ-Upgrader adlı bu yazılım kolaylıkla tüm bilgilerinizi yeni sabitdiskinize taşıyabiliyor. Böylelikle sadece birkaç adımda en ufak bir kişisel ayarınız bile değişmeden yeni diske taşınacağından çalışmaya kaldığınız yerden zaman kaybetmeden devam edebiliyorsunuz. Tüm verileri byte byte kopyalayan yazılım, sürücüleri birleştirme, sürücü ve klasör senkronizasyonu, sürücüden klasöre ve klasörden sürücüye kopyalama gibi özellikler sunuyor. Arka planda sessiz bir şekilde çalışan yazılımla, yedekleme, klonlama, sistem geri alma ve senkronizasyon gibi tüm sürücü işlemlerini de gerçekleştirebiliyor.

DOS RDP 1.09

DOS'ta Tek RDP İstemci

DOS platformu altında çalışan tek RDP istemci olan The Terminal Services Client for DOS, farklı klavye türlerini kullanabilme, uzaktan boot edebilme gibi birçok özelliğe sahip. Üzerinde 1 MB hafızalı ekran kartına sahip herhangi bir 486 işlemcili bilgisayar üzerinde bile kullanılabilecek bu istemci, Windows 2000, NT4.0, ve hatta Windows XP'nin Terminal Server servisine rahatlıkla bağlanmanıza imkan tanıyor. Linux altında DOS oturumu içinde de çalışabilen bu yazılım Terminal Services için en hızlı yol.

KISA... KISA...

Bootmanager Boot-US 2.0
Aynı bilgisayar altında birden fazla işletim sistemi kullanmak isteyenler için iyi bir tercih olacak olan Boot-US, kurulu sistemleri çok keskin sınırlarla birbirinden ayırıyor. Ayrıca Windows 95, 98, ME, NT, 2000 ve XP altında da çalışabilen bu sistem konfigurasyonu yardımcısı, bilgisayarınızı DOS altında başlatmak gibi seçenekler de sunuyor. Yazılım, Windows'un yanı sıra Linux için de ayrı açılış menüsü sunuyor.

1ClickPicGrabber 1.0
Bir sayfada yer alan tüm resimleri ya da filmleri bilgisayarınıza indirmek ister misiniz? Internet Explorer'ın içine bir araç çubuğu olarak eklenen bu yazılım sadece tek bir tıklama ile aktif web sayfasındaki istediğiniz tüm içeriği download edebiliyor. Bunun için güçlü bir download motoru kullanan ClickPicGrabber, sunduğu filtreleme seçenekleri ve hatta resim tanıma teknolojisi ile sonuca ulaşmanızı sağlıyor.

Mouse Emulator 1.2
Özellikle kablosuz klavyeler ve notebook bilgisayarlarda kullanılmak üzere tasarlanmış bu yazılım, fareniz bozulduğu zaman da imdadınıza yetişecektir. Klavye tuşlarını kullanarak fare imlecini yönetebileceğiniz bu yazılım ayrıca sürükle bırak için gerekli tuş kombinasyonunu da kullanıcıya sunuyor. Yazılımı kullanırken fare hızı da istediğiniz gibi ayarlanabiliyor. İstediğiniz bölgeye hızlı ulaşmak için yazılım size ek özellikler de sunuyor.

Flyers Express 1.0
Tanıtacak yeni bir ürününüz ya da duyuracak bir olayınız varsa, bunun en iyi yollarından biri de etkileyici broşürler hazırlamaktan geçer. Bunun için de Flyers Express adlı bu yazılımı kullanabilirsiniz. Çok şık broşürler hazırlayabileceğiniz bu programda hızlı ve basit bir şekilde kullanabileceğiniz 60 adet broşür taslağı yer alıyor. Ayrıca kendi broşürlerinizi de hazırlayabiliyorsunuz.

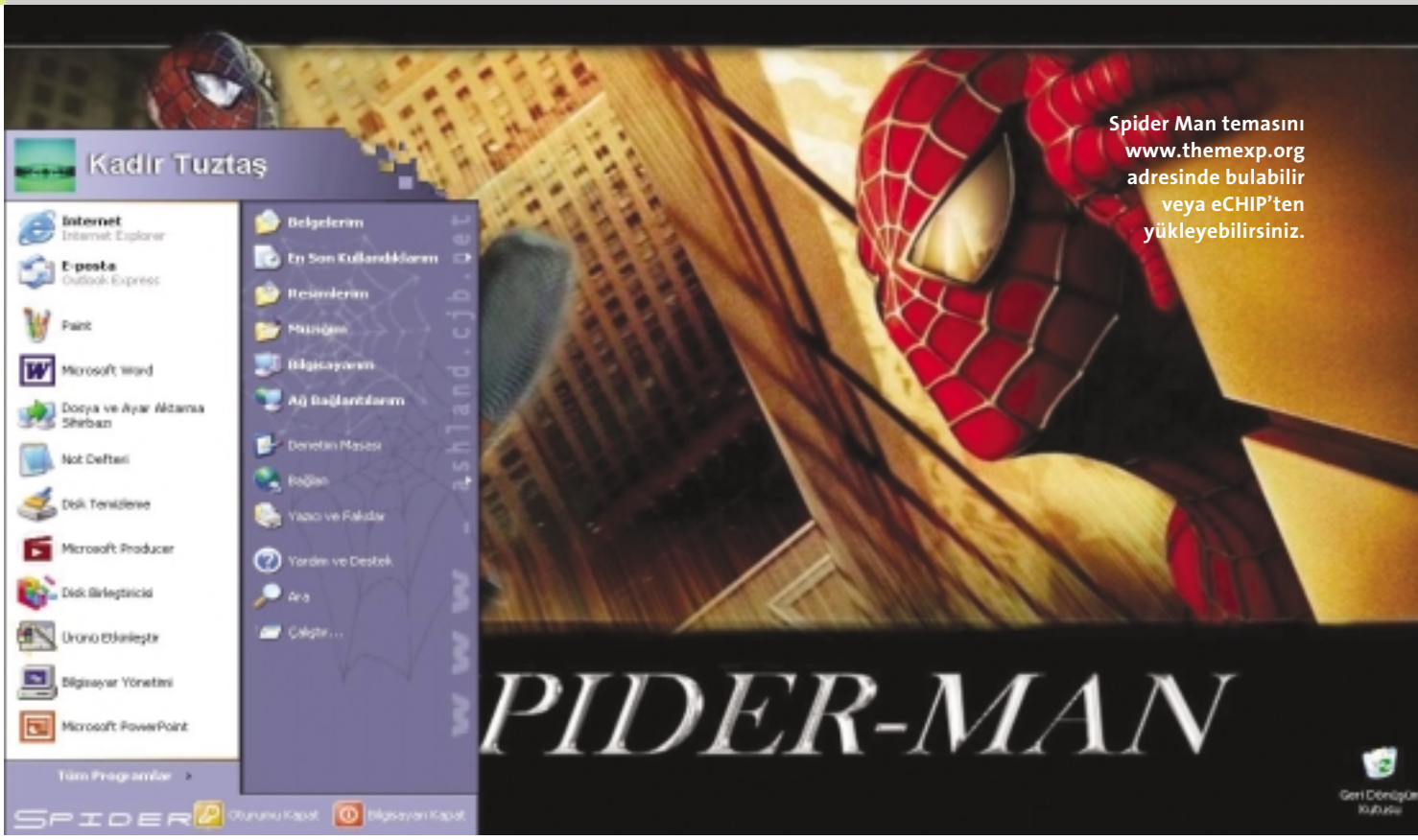

Spider Man temasını www.themexp.org adresinde bulabilir veya eCHIP'ten yükleyebilirsiniz.

Windows Temaları

Windows'unu Baştan Yarat

XP sayesinde, en nihayet, Windows imparatorluğunun renklerine ve tasarımına hükmetme yetkisi kazandınız. CHIP, size özel Windows versiyonunu hazırlarken dikkat etmeniz gerekenleri gösteriyor.

Bölüm 1

Windows Donatıları ile Yeni İmkanlar 89

Pahalı ek yazılımlar kullanmadan Windows'u düzenlemek. Windows'a yeni bir görünüm kazandırmak için XP donatılarını nasıl kullanabileceksiniz?

Bölüm 2

StyleXP ile Yeniden Düzenleme 90

StyleXP yardımıyla sadece Windows'un görünümünü değil, düğmelerin yerlerini de değiştirebilirsiniz. CHIP, yapmanız gerekenleri gösteriyor.

Bölüm 3

Ev Yapımı Windows Temaları 92

Ne istediğinizi kimse sizden daha iyi bilemez. Bunun için temalarınızı kendiniz hazırlamalısınız. Bu bölümdeki açıklamalar ile sorunsuz çalışabilirsiniz.

Hızlı yaşayan bilgisayar dünyasında senelerdir değişmeden kalan tek şey Windows'un görünümü oldu. Kullanıcılar, Microsoft miladının başlangıcından beri monitörlerinde mavi çubuklu pencereler ve gri düğmeler görüyorlar. Şu ana kadar küçük renk farkları haricinde hiçbir değişiklik olmadı. Nihayet Bill Gates'in dünyasında yeni bir rüzgar esti ve XP'yi kuranlar çok sayıda renk, büyük düğme ve yeni bir *Başlat* menüsüne sahip bir Windows ile karşılaştılar. Bu yeni dünyada zevkinize uygun ve ihtiyaçlarınızı karşılayabilecek bir görünümü en iyi şekilde hazırlayabilirsiniz. Ancak istemiyorsanız, bahsedilen Windows masaüstünü kullanmak zorunda olmadığınız için korkmanıza gerek yok. Microsoft kendi düşüncelerinizi ve tasarımlarınızı geliştirme imkanı da sunuyor. Windows'u uysallaştırmak için sadece küçük değişikliklere ve bir sistem editörüne ihtiyacınız var. Böylece tüm işlemler sorunsuz bir şekilde gerçekleşecektir. Ayırca internetteki hazır temalar sayesinde de kendi tasarımlarınızı geliştirmekle vakit kaybetmek zorunda da değilsiniz.

Windows Donatıları ile Yeni İmkanlar

Windows'un görünümünü kendi ayarlarınıza göre yeniden düzenlemek mi istiyorsunuz? CHIP, nasıl yapacağınızı gösteriyor.

Bunlara ihtiyacınız var

- Windows Packer (Windows XP'de hali hazırda mevcut)
- Tema downloadları **www.themedoctor.com**

1 Doğru temaları bulmak

İlk olarak çalışma alışkanlıklarınıza veya zevkinize uygun doğru tasarımlar aramalısınız. Bunlar tabii ki isteklerinizi karşılamalı ve WindowsBlinds veya StyleXP gibi ek programlar için geliştirilmemiş olmalılar.

Aradığınız tasarımı ThemeDoctor'un internet sayfasında muhtemelen bulabilirsiniz. *Önizleme* penceresinin yanındaki küçük bir XP logosu, yeni işletim sistemi uyumluluğunu garanti eder.

Şimdi herhangi bir kategori seçin ve buradan uygun bir tema arayın. İlginizi çekenleri indirmek için de isminin üzerine tıklamanız yeterli olacaktır. Bunun sonucunda web sayfası, seçtiğiniz temayı yerel bilgisayarınıza bir Zip dosyası biçiminde kaydetmenizi isteyecektir. Ayrıca sizler için seçtiğimiz temaları CHIP CD'sinden de (Windows Temaları) yükleyebilirsiniz..

2 Temaları Windows altında kurmak

Sıra şimdi Zip Packer'ı kullanmaya geldi. Biraz önce kaydettiğiniz arşivi C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES klasörüne kaydedin. Bu esnada THEME uzantısına sahip dosyaların söz konusu klasör içerisinde bulunmasına dikkat etmelisiniz. Bu yeni görünüme ait diğer tüm bilgiler ise WinZip programı tarafından otomatik oluşturulan özel bir alt klasör içerisinde bulunurlar.

3 Windows temalarını etkinleştirmek

Biraz önce yüklenen temanın Windows'la ilişkilendirilmesi gereklidir. Bunun için farenin sağ düğmesini kullanarak masaüstündeki boş bir alana tıklayın ve daha sonra nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen *Görüntü Özellikleri* penceresindeki *Temalar* kartını seçin ve kullanmak istediğiniz temayı burada bulunan *Tema* açılır listesinden seçin. Bu, Resource klasöründeki Theme uzantısına sahip dosya ile aynı ismi taşır.

Pencerenin alt bölümünde küçük bir önizleme penceresi bulunur. Burada, yaptığınız değişiklikler onaylandığında masaüstünüzün nasıl görüneceği ekrana gelir. Şayet sonuçtan memnun kalırsanız, tema değiştirme işlemini *Tamam* düğmesine tıklayarak tamamlayın.

3 Herşey El Altında: XP'nin sahip olduğu arayüz seçeneklerine *Temalar* kartı üzerinden ulaşabilirsiniz.

Windows ve fare imleçleri, fon resmi ve sesler gibi eklentilerin görünümü uygun şekilde değiştirilecektir.

4 Temaları isteğe göre düzenlemek

Eğer internetten bir tema yüklediyseniz ilk seçiminizi başarıyla yaptınız demektir. Ancak temayı tam olarak size uydurmak için daha sonra ayrıntılar üzerinde durmanız gerekir. İstenen tema etkinleştirildikten sonra Windows'ta, örneğin farklı bir fon resmi veya yazı tipi gibi çeşitli değişiklikler yapın. Daha sonra tema yöneticisini tekrar açın ve *Farklı Kaydet* düğmesine tıklayın. Kaydetmek istediğiniz tema için bir isim girin ve ayarları saklayın. Böylece kendi temanızı oluşturabilir ve üzerinde çalışabilirsiniz.

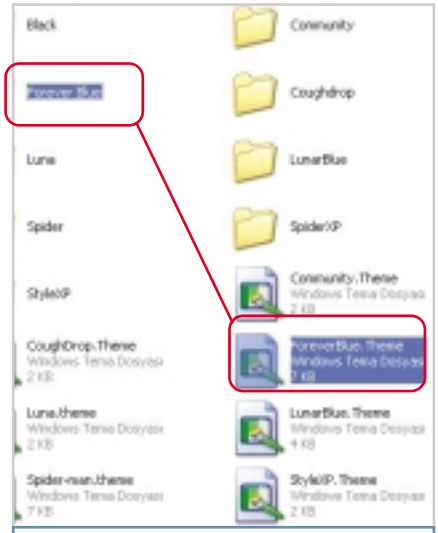

5 İz Bırakmadan: Temaları silmek için THEME uzantılı dosyanın haricinde sahip olduğu alt klasörü de silmelisiniz.

5 Window temalarını tamamen kaldırmak

Şayet seçtiğiniz şema hoşunuza gitmeyecek olursa, bunu tabii ki silebilirsiniz. Bunun için *Görüntü Özellikleri* penceresindeki *Tema* kartından, kaldırmaya karar vermediğiniz yeni bir *Tema* seçin. Daha sonra artık kullanılmayan tema dosyalarını C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES klasöründen silin. Bununla ilgili alt klasörleri de gönül rahatlığıyla silebilirsiniz. Böylece temadan geriye bir iz dahi kalmayacaktır.

StyleXP ile Yeniden Düzenleme

Kendi başınıza gerçekleştiremediğiniz düşüncelerinizi StyleXp ile hayata geçirebilirsiniz. Düğmelerin pozisyonları ve fonksiyonları da dahil olmak üzere her şeyi değiştirebilirsiniz.

Bunlara ihtiyacınız var!

- StyleXP, **CHIP-Code ⊙ THEMES**
- Thema downloadları
  www.themexp.org
  www.xp-styles.com
  www.wincustomize.com

1 StyleXP kurulumu

İlk olarak eCHIP'de bulabileceğiniz (**⊙ eCHIP-Code THEMES**) StyleXP programını sisteminize kurun. Program kurulum sonrasında "Coughdrop" isimli temayı kullanmak isteyip istemediğinizi soracaktır. Bu soruya olumlu cevap verin. Böylece doğru çalışıp çalışmadığını bu tema üzerinde rahatlıkla kontrol edebilirsiniz.

2 İnternetten tema yüklemek

Şimdi sıra internette yer alan binlerce tema arasından kendi ihtiyaçlarınızı karşılayabilecek bir tane tema seçmek zorunda kalacağınız en zor kısma geldi. Windows XP için hazırlanmış temaları bulabileceğiniz internet adreslerini bu konunun başındaki kutudan (bkz. Bunlara ihtiyacınız var!) bulabilirsiniz. İstediğiniz bir tema bulduğunuzda, bunu bilgisayarınızdaki herhangi bir klasöre kaydedin. Bu temayı kullanmak için Zip dosyasını açmak zorunda değilsiniz.

3 Temaları StyleXP ile kullanmak

StyleXP programını ister *Başlat* menüsünü kullanarak isterseniz de görev çubuğu üzerindeki saatin yanında bulunan simgesine iki kere tıklayarak başlatın. Ekrana gelen program penceresi üzerindeki *Themes* ve daha sonra da pencerenin sağ tarafında bulunan *Add a new Theme* düğmelerine tıklayın. Biraz önce internetten kaydettiğiniz Zip dosyasını bulun ve onun da üzerine iki kere tıklayın.

Söz konusu tema artık listeye eklendi ve kullanıma hazır hale geldi. Bu tema yüklendiğinde işletim sisteminizin nasıl görüneceğini sağ tarafta bulunan *Preview* penceresinden kontrol edebilirsiniz. Şayet StyleXP THEMES uzantısına sahip bir dosya bulunamadığını bildiren bir hata mesajı ekrana getirecek olursa, söz konusu tema muhtemelen sadece Visual Style'dan ibarettir. Aslında bu prensip olarak temadan başka bir şey değildir, ancak StyleXP bu durumda Windows'un sadece görünümünü değiştirebilir. Pencere çubuklarının tasarımı veya simgeler, araka plan resimleri, sesler, fare imleçleri veya koruyucuları gibi ek özel-

KISA SYLEXP AÇIKLAMASI

» Bir bakışta en önemli fonksiyonlar

Themes: Bu alan StyleXP'nin komuta merkezidir. Her bir temayı buradan yükleyebilir ve etkinleştirebilirsiniz. Sesler ve diğerleri ile ilgili ayarları da buradan değiştirebilirsiniz.

Visual Styles: Tema, eğer pencere çubukları ve düğmelerinin sadece görünümlerini değiştiriyorsa Visual Style'dır. Visual Style'ı, buradan anlayabilir ve değişiklikler yapabilirsiniz.

Backgrounds: Eğer etkinleştirdiğiniz temaya farklı bir arka plan resmi atamak istiyorsanız, bu işlemi söz konusu alanda yerine getirebilirsiniz. Bağlantı tema içerisine kaydedilir.

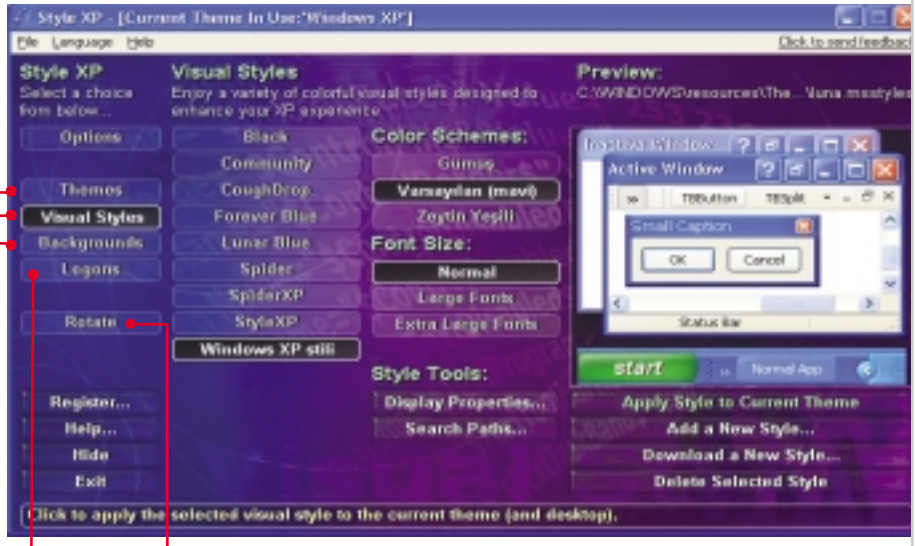

Logons: Login ekranı için farklı bir tasarım mı kullanmak istiyorsunuz? Gerekli tüm ayarları buradan yapabilirsiniz.

Rotate: StyleXP'nin temaları otomatik olarak değiştirmesini istediğiniz zamanları buradan belirleyebilirsiniz.

Ev Yapımı Windows Temaları

Bulduğunuz temalar hoşunuza gitmedi mi? Öyleyse kendi temanızı kendiniz hazırlayın. Nasıl yapacağınızı bu yazıdan öğrenebilirsiniz.

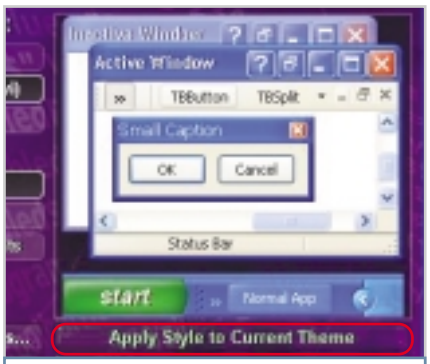

4 **Özel Yapım:** Değişikliklerin tümünü "Apply Style to Current Theme" düğmesi ile etkin temaya ekleyebilirsiniz.

likler ise değiştirilmeden kalıyorlar. Buna rağmen bu stilleri de tabii ki kullanabilirsiniz. Ancak bunlar "Visual Styles" başlığı altında tutulurlar.

4 Temaları isteklerinize uydurmak

Temalar tabii ki sabit parçalar değildirler. Örneğin, isterseniz rahatlıkla başka bir arka plan resmi kullanabilirsiniz. Bunun için *Visual Styles* düğmesine tıklayıp kategoriyi seçin ve yaptığınız değişikliğin onaylanması için "Apply Style to Current Theme" düğmesine tıklayın.

5 Windows Login için yeni bir tasarım kullanmak

StyleXP, kullanıcılara Windows'un Login ekranı için özel görünümler kullanmak imkanı da sağlar. Bununla ilgili tasarımları **themexp.org web** sayfasından temin edebilirsiniz. Bu tasarımları kullanmak için Logons ve "Add a new logon" düğmelerine sırasıyla tıklayın ve istediğiniz Zip dosyasını seçin.

6 Windows temasını her açılışta değiştirmek

StyleXP ek bir özellik olarak sistemin her açılışında farklı bir tema, Visual Style, arka plan veya Login tasarımı kullanma imkanı sunar. Bunun için *Rotate* düğmesine tıklanması ile ekrana gelen pencere üzerinden değişmesini istediğiniz nesneleri, bunun için kullanılacak listeyi ve değişme zamanlarını (açılışta, haftalık, günlük) belirlemelisiniz.

Bunlara ihtiyacınız var!

- UxTheme-Patch, **www.tgtsoft.com**
- ResBuilder, **www.tgtsoft.com**
- Gimp, **www.gimp.org**

1 ResBuilder ile Windows temalarını okumak

İlk olarak ResBuilder programını kurun. Program açıldıktan sonra *File/Open* komutunu çalıştırın ve C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES\Luna klasöründe bulunan LUNA.MSSTYLES dosyasını seçin. ResBuilder, dosyanın içeriğini açacak ve her bir bileşeni C:\PROGRAM FILES\TGTSOFT\RESBUILD\TEMP klasörü içerisine yerleştirecektir.

2 Resimleri özel grafik araçları ile düzenlemek

Her bir resim bileşeni üzerinde değişiklik yapabilmek için saydam resim bilgilerini okuyabilen ve üzerine yazabilen bir resim düzenleme programına ihtiyacınız olacak. Windows donatıları arasında yer alan *Paint* bu işlem için uygun değildir. Şayet bu tür resim dosyaları ile çalışabilecek herhangi bir grafik programınız yoksa **www.gimp.org** adresinden ücretsiz olarak yükleyebileceğiniz freeware yazılım Gimp'i kullanabilirsiniz. Böylece her bir resim bilgisini sorunsuz bir şekilde okuyabilir ve üzerine yazabilirsiniz. Doğru dosyayı seçebilmek için *ResBuilder* penceresindeki ağaç görünümünde bulunan "Bitmap" başlığını seçin. Buradaki şifreli isimler maalesef her bir resim dosyasının sadece fonksiyonu hakkında bilgi veriyorlar. Bunun için geriye yapılacak tek bir şey kalıyor, denemek.

Daha sonra *Tools/Options* menüsünü çalıştırın, ekrana gelen penceredeki *New* düğmesine ve *Program* komut satırının yanında, üzerinde üç tane nokta işareti bulunan düğmeye tıklayın. Şimdi, normalde C:\PROGRAM FILES\GIMP klasörü içerisinde bulunan GIMP.EXE dosyasını seçin. Yaptığınız değişiklikleri son olarak *Ok* düğmesine tıklayarak onaylayın.

Eğer *ResBuilder* penceresinde bulunan bir resim üzerinde çalışmak isterseniz, yapmanız gereken tek şey *Edit* düğmesine tıklamaktır. Bunun sonucunda Gimp, üzerinde çalışmak istediğiniz dosya ile beraber açılacaktır. Program, →

PROFESYONEL TEMEL BİLGİ

» Tema dosyaları çözüldü

Burada, değişiklik yapmak istediğiniz zaman nerede işlem yapmanız gerektiğini bilmeniz için gereken tema dosyalarının en önemli ayarlarının kısa açıklamalarını bulabilirsiniz. Bu dosyalar C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES klasöründe saklanırlar. Bu dosyaları alışılageldiği gibi *Not Defteri* ile okuyabilir ve üzerine yazabilirsiniz.

[Control Panel\Cursors] Windows'un kullanacağı her bir fare imlecini buradan tanımlayabilirsiniz.

[Control Panel\Desktop] Arka plan resmini buradan belirleyebilirsiniz.

[Control Panel\Colors] Eğer pencere çubukları ve benzeri bileşenler için farklı renkler kullanacaksanız, söz konusu renk değerlerini buraya girmeli ve bunun için RGB değerlerini (örneğin kırmızı için "255 0 0") kullanmalısınız.

[Visual Styles] Tema dosyalarının saklanma konumlarını bu başlık altından öğrenebilirsiniz.

[AppEvents\Schemes\Apps...] Bu başlık altından her bir işlem için farklı sesler atanır.

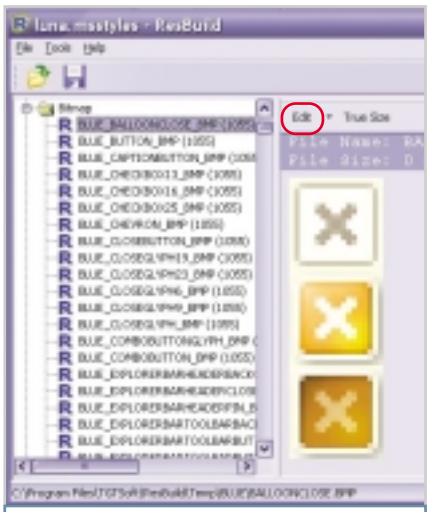

2 AYRINTILI BAKIŞ: Doğru resim dosyasını bulduysanız *Edit* komutu ile dosya üzerinde çalışmaya başlayabilirsiniz.

yapılan değişiklikleri kapatılırken otomatik olarak doğru konumda saklayacaktır.

3 Windows temalarını *ResBuilder* ile derlemek

Eğer tüm resimler üzerinde gerekli değişiklikleri yaptıysanız dosyayı yeniden derlemelisiniz. Bunun için *File* menüsündeki *Save* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen soruya *No* cevabını verin. C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES altında MYLUNA adında yeni bir klasör oluşturun. Daha sonra C:\PROGRAM FILES\TGTSOFT\RESBUILD\TEMP klasöründe bulunan LUNA.MSSTYLES dosyasını MYLUNA.MSSTYLES olarak yeniden adlandırın ve bunu C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES\MYLUNA klasörüne kopyalayın. Son olarak C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES\LUNA altındaki SHELL klasörünü de C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES\MYLUNA altına kopyalayın.

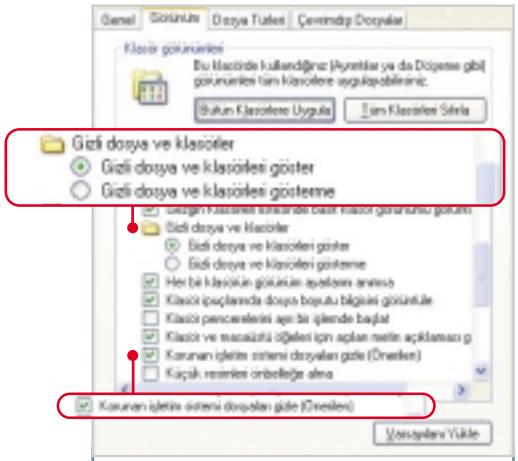

5 AÇIK GÖRÜŞ: Sistem klasörlerini görebilmek için Windows gezginin ayarlarında değişiklik yapmalısınız.

4 Windows için tema dosyası oluşturmak

İçerisinde saklama konumları ve tema içerisinde kullanılan dosyaların bilgisinin tutulduğu bir tema dosyasına ihtiyacınız var. İlk olarak C:\WINDOWS\RESOURCES\THEMES klasöründe bulunan LUNA.THEME dosyasının bir kopyasını oluşturun.

Bu kopyayı MYLUNA.THEME olarak yeniden adlandırın ve *Not Defteri* ile açın. Bunun için dosyanın üzerine ilk olarak farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve *Nesne* menüsündeki *Birlikte Aç* komutu ile ekrana gelen penceredeki listeden *Not Defteri*'ni seçin. *Düzen* menüsündeki *Değiştir* komutunu çalıştırın. *Değiştir* penceresindeki *Aranan* kutucuğuna "\luna\luna.mssty les" ve *Yeni Değer* kutusuna da "\myluna\myluna.msst yles" ifadelerini girin.

Hazırladığınız tema asıl şimdi tamamlandı. İsterseniz tabii ki başka değişiklikler de yapabilirsiniz. Bununla ilgili daha ayrıntılı açıklama için **92**'deki kutuya (bkz. Profesyonel Temel Bilgi) göz atabilirsiniz.

5 Windows tema sınırlarını kaldırmak

Hazırlanan temaların kullanılabilmesi için UXTHEME.DLL dosyasında bazı değişikliklerin yapılması gereklidir. Çünkü Microsoft yabancı temaların kullanılmasını engellemiştir ve bunun için imza kontrolü yapmaktadır. Bu kontrolü aşmak için **www.tgtsoft.com** adresinden yükleyebileceğiniz bir yamadan faydalanabilirsiniz. Bu yamayı etkinleştirmek için ilk olarak EXE dosyasına iki kere tıklayarak çalıştırın. Bunun sonucunda C:\WINDOWS\SYSTEM32 klasörü altında UXTHEME.PAT adında bir dosya oluşturulacaktır. Daha sonra gezgin penceresindeki *Araçlar/Klasör Seçenekleri* komutunu çalıştırın, ekrana gelen penceredeki *Görünüm* kartını aktif hale getirin ve burada bulunan listedeki "Korunan işletim sistemi dosyaları gizle" seçeneğindeki işareti kaldırdıktan sonra "Gizli dosya ve klasörleri göster" seçeneğini işaretleyin.

C:\WINDOWS\SYSTEM32\ DLLCACHE klasörünü görüntüleyin ve burada bulunan UXTHEME.DLL dosyasını UXTHEME.BAK olarak yeniden adlandırın. C:\WINDPWS\SYSTEM32 klasöründe de aynı işlemi tekrar edin. Daha sonra bir kez daha UZTHEME.PAT dosyasının adını UXTHEME.DLL olarak değiştirin.

Bunun sonucunda Windows sizi bir sistem dosyasının bozulmuş olabileceği ve Windows CD'sini takmanız gerektiği konusunda uyarabilir. Bu işlemi yapmayın ve *Cancel* düğmesine tıkladıktan sonra yaptığınız değişiklikleri *Yes* düğmesine tıklayarak onaylayın. ■

FK / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

BİR ZAMANLAR

» Windows 98 / Me / 2000 altında temalar

Henüz XP'ye terfi etmek istemeyen eski işletim sistemi kullanıcıları yeni rengarenk Windows'a gıpta ile bakıyorlar. Yazılım devi Microsoft, Me zamanında kullanıcılara işletim sistemlerinin görünümünü değiştirme özgürlüğünü tanıma hakkı vermemiş. Ancak siz de sıkıcı olabilen bu monotonluğu aşabilirsiniz.

► Eğer bilgisayarınızda Windows XP kullanmıyor ama yine de işletim sisteminizin görünümünü değiştirmek istiyorsanız ek programlara ihtiyacınız olacaktır. Windows'a yeni bir görünüm ve his kazandırmak için kullanabileceğiniz bir çok program bulunduğu için seçim yaparken zorlanabilirsiniz. Görevini eksiksiz yerine getiren en iyi programlardan biri de eCHIP'den (◎ **eCHIP-Code THEMES**) yükleyebileceğiniz Shareware Windows Blinds programıdır. Burada program için özel olarak hazırlanan temalar arasından da istediğinizi kullanabilirsiniz. İnternette her zevke uygun binlerce tema bulabilirsiniz. Ayrıca sizler için seçtiğimiz temaları CHIP CD'sinden de (◎ **eCHIP-Code Windows Blind Temaları**) yükleyebilirsiniz.

Tablo ve Hücreleri İnternette Yayınlamak

Excel'den Net'e

Eğer hesaplamalarınızı en kısa yoldan diğer kullanıcılara bildirmek istiyorsanız interneti göz ardı etmemelisiniz. CHIP, ister statik veya dinamik tablolar ister online veya çevrim dışı sorgular kullanmak isteyin, Excel'i sanal dünyaya en iyi şekilde hazırlamak için yapmanız gerekenleri gösteriyor.

Eğer hesaplamalarınızı veya grafiklerinizi, müşterilerinize veya iş ortaklarınıza kendi ortamlarında sunmak istiyorsanız disket kullanmanıza artık gerek yok. Gerekli verileri internetten rahatlıkla alıp gönderebilirsiniz. Bu yöntemin en büyük avantajı, Excel'in istenen hücreleri internet üzerinden otomatik olarak yenilemesi sayesinde en güncel tablolara her zaman ulaşılabilmesidir.

Bu sayede hisse senetleri hakkında bilgileri tutmak üzere hazırladığınız şablonun güncel bilgileri canlı olarak yüklemesi ve hesaplamalarınıza eklemesi, kesinlikle profesyonelce bir davranış olacaktır.

Bu yazı, Excel'in tabloları ve hücreleri internet ortamına aktarmak üzere sunduğu imkanları gösteriyor. Hemen belirtmekte fayda var, sadece Excel 2000 ve XP kullanıcıları bu seçeneklerden tam anlamıyla faydalanabiliyorlar. 95 ve 97 versiyonlarında web uyumlu biçimlerin konfigürasyonu maalesef mümkün değil.

1 Excel dosyalarını FTP sunucuya yerleştirmek

İnternet ile hızlı ve güvenli veri alışverişi gerçekleştirmek için akla ilk olarak FTP sunucuları gelir. Bu sunucular sayesinde, resimlerle doldurulmuş web sayfalarının görüntülenmesi zorunluluğu olmadığı için, bağlantı ve dolayısıyla yükleme süreleri de oldukça kısalacaktır.

FTP sunucuya dosya aktarmak için ayrıca özel bir programa da ihtiyacınız yok. Çünkü tüm web browser'lar aslında FTP sunucular ile çalışabilirler. Ancak Excel 97'den itibaren FTP bağlantısını direkt olarak program üzerinden de kurabiliyorsunuz. Bunun için bilmeniz gereken tek şey kullanıcı ismi ve servis sağlayıcınızın sunucusu ile çalışabilmeniz için gereken paroladır. Şirket ağları (intranet) için bu parola yöneticinizin bildiği sayısal bir ifade olabilir.

Her durumda ilk olarak bir online bağlantı gerekecektir. Daha sonra Excel'i, FTP sunucuya aktarmak istediğiniz dosyayı kullanarak açın ve *Dosya/Farklı Kaydet* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki *Kayıt Yeri* açılır listesindeki "FTP konumlarını Ekle/Değiştir" öğesini seçin ve takip eden penceredeki "FTP sitesinin adresi" kutusuna sunucu adresini eksiksiz olarak girin. Daha sonra kullanıcı ismi ve parolayı da girin. Excel, eğer isterseniz girdiğiniz bilgileri ileride kullanmak üzere kaydedebilir. Dosyanın ileride çağrılması da aynı şekilde gerçekleştirilir. Excel ayrıca on FTP sayfasına kadar saklayabilir.

Üzerinde çok sık çalıştığınız dosyalara yerel sabitdiskiniz üzerinden erişmeniz tavsiye edilir. Bu sayede hem işlemler çok daha hızlı gerçekleşecek hem de her

seferinde internet bağlantısı kurmak zorunda kalmayacaksınız.

2 İnternette statik web sayfaları yayınlamak

Statik web dosyalarını, internetteki birçok web sayfasında vergi tablosu, doğum istatistikleri veya benzeri biçimlerde bulabilirsiniz. Bunlar, otomatik olarak güncellenemedikleri veya üzerinde çalışılamadıkları için statik olarak adlandırılırlar. Bu dosyalar da PDF dokümanlarında olduğu gibi kullanıcılar tarafından sadece görüntülenebilirler; kullanıcıların dosya içeriğinde değişiklik yapmasına izin verilmez. Statik dosyalar, değerler üzerinde değişiklik yapmayacağınız sonuçları internette yayınlamak için uygundurlar. Daha önce de bahsedildiği gibi 2000 versiyonundan itibaren Excel, tabloların HTML (uyumlu) biçimine dönüştürülmesi imkanını sunuyor. Bunun için aşağıdaki işlemleri adım adım uygulamalısınız:

Farklı Kaydet penceresindeki *Kayıt Türü* açılır listesinden "Web Sayfası (*.htm; *.html) öğesini seçin. Excel, bunun sonucunda iletişim penceresini değiştirecektir. Bu penceredeki, "Seçim: Sayfa" bir sonraki adımda bahsedilecek olan sadece dinamik web sayfalarında kullanıldığı için "Tüm Çalışma Kitabı" seçeneği işaretli kalsın. Kaydetme işlemini *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın. Kaydettiğiniz Excel tablosunun nasıl görüneceğini kontrol etmek için *Dosya/Web Sayfa Önizlemesi* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda standart browser'ınız açılacak ve tabloyu önizleme görünümünde ekrana getirecektir. Bu işlem çevrim dışı gerçekleştirilir ve tabii ki internet bağlantısı gerektirmez. Çalışma kitabınızdaki her tablo yeni web biçiminde ayrı bir forma ve Temp klasöründe ayrı bir dosyaya sahip olacaktır.

3 Dinamik tablolar ile online güncelleme

Şayet Excel tablolarını sadece eski spor sonuçlarını internette yayınlamak için kullanmak istemiyor, güncel hisse senedi bilgilerini, günlük hava durumunu veya örneğin koleksiyonunuzda yer alan filmlerin veri tabanını da internet ortamına aktarmak istiyorsanız, siz veya başkaları tarafından hızlı bir şekilde güncellenebilecek bir dosyaya ihtiyacınız olacaktır. Dinamik tablolar bu nedenle aynı tabloya birçok çalışanın erişmek isteyebileceği şirket ağları için uygundur.

Bunun için açık olan tabloda *Farklı Kaydet* komutunu tekrar çalıştırın. *Kayıt Türü* açılır listesinden "Web Sayfası (*.htm, *.html)" öğesini seçin. Ancak bu sefer kaydetmek için "Seçim: Sayfa" ve bunun sonucunda aktif olan "Etkileşim ekle" seçeneklerini işaretleyin. Excel şablonu, "Elektronik tablo işlevselliği"ni değiştirmeyin. Daha sonra "yayımlanmış web sayfasını tarayıcıda aç" seçeneğini de işaretleyin. Ardından uygun bir dosya ismi girin ve *Yayımla* düğmesine tıklayın.

Şimdi standart browser'ınızın kullanıldığı web sayfası önizlemesi ekrana gelecektir. Resim kaydırma çubukları sayesinde tabloyu bu görünüm üzerinde de değiştirebileceğinizi anlayabilirsiniz. →

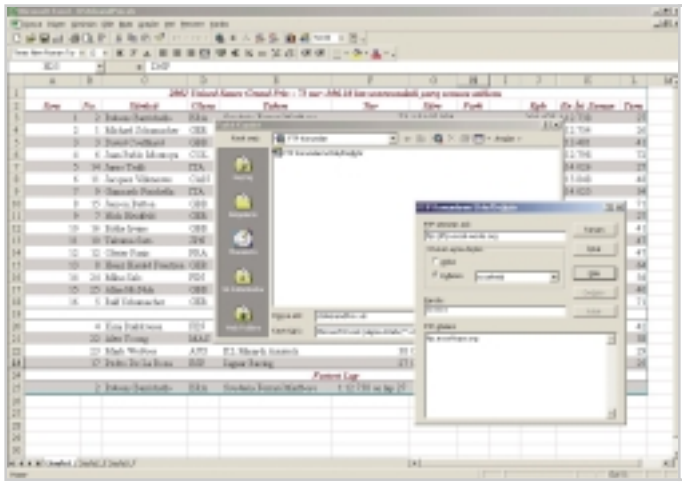

1

FTP TRANSFERİ: Eğer başka kullanıcıların da dosyalarınıza hızlı bir şekilde ulaşmasını istiyorsanız, bunları FTP sunucusunda saklamalısınız. Tüm kullanıcılar dosyalarınızı buradan alabilirler.

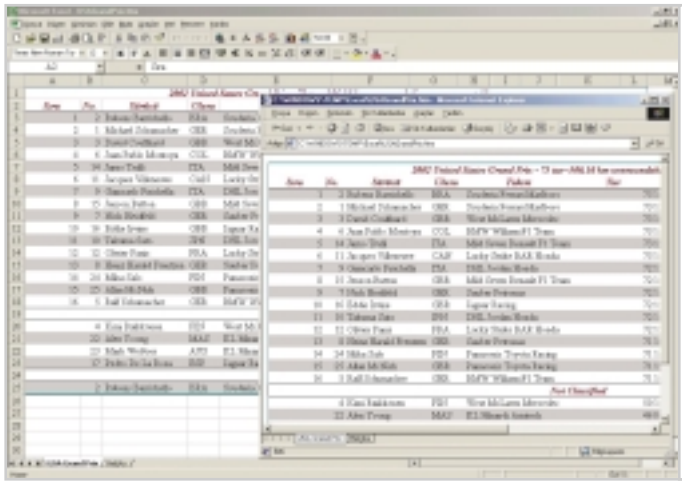

2

STATİK TABLOLAR: Düzenli olarak güncellenmek zorunda olmayan Excel dosyaları kısa bir işlem sonrasında statik HTML sayfası biçimine dönüştürülebilirler.

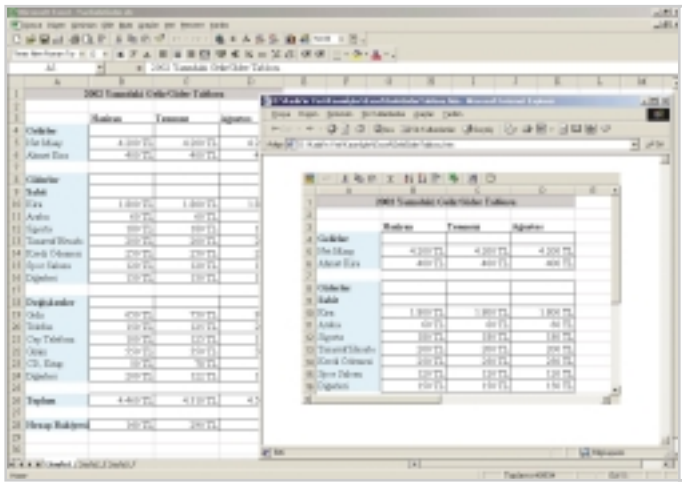

3

DİNAMİK TABLOLAR: Dinamik olarak hazırlanan tablolar üzerinde, internette yayınlandıktan sonra dahi rahatlıkla değişiklik yapılabilir.

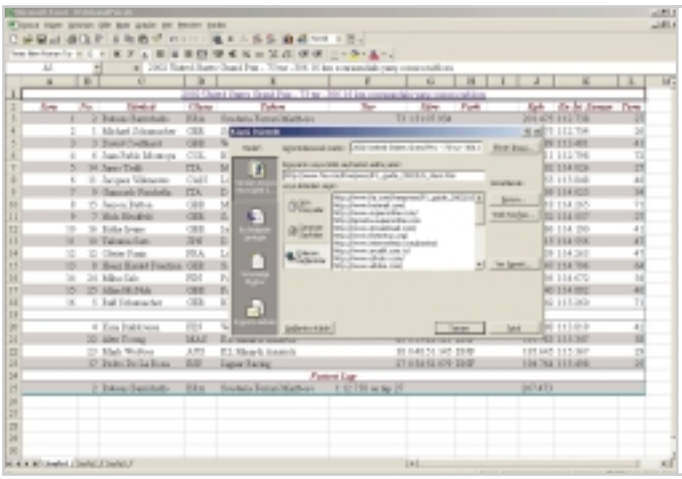

4 Dünya ile Bağlantı: Bağlantılar, başka çalışma kitaplarına da ulaşmanızı sağlayan pratik bir yönlendirme aracı olarak Excel dosyalarına eklenebilirler.

Toplama işlemine eklenen yeni değerler sonucunda sonuç da yeni değerlere uygun şekilde değişecektir. Browser üzerinde ayrıca hücre notları da görüntülenir. Bu, sunularınızı yayınladığınız zaman bazı önemli hücre içeriklerine görsel olarak dikkat çekmek veya açıklamak için yardımcı olacaktır.

Hazırladığınız bu dosyayı, başka bilgisayarlardan da ulaşılabilmesi veya diğer iş arkadaşlarınızın da üzerinde değişiklik yapabilmesi için son olarak tabii ki bir web sunucusu veya ağ sürücüsüne yerleştirmelisiniz.

4 Tabloya web sayfası bağlantıları eklemek

Bağlantılar, kullanıcıyı farklı hücrelere, resimlere, dosyalara veya komple internet sitelerine yönlendirmek için kullanılan çapraz kısayollardır. Bunlar farklı HTML dokümanları arasında yön bulmayı kolaylaştırırlar.

Online kullanıcılar için bağlantılar, örneğin önemli ana sayfalara yönlendirmek için kullanılırlar. Bu, dokümanlarınıza resmiyet kazandırır. Ancak söz konusu çapraz kısayolların farklı bir çalışma kitabında da kullanmak istediğiniz sabitdiskinizdeki başka Excel dosyalarına veya sadece belirli bileşenlere erişmek için de kullanılması gerekebilir.

Excel tablosuna bir bağlantı eklemenin en hızlı yolu [Ctrl]+[K] tuş kombinasyonunu kullanmaktır. Eğer sadece başka bir çalışma kitabı için bir bağlantı eklemek istiyorsanız, şu işlemleri yerine getirmeniz yeterli olacaktır: İlk olarak *Köprü Ekle* penceresinin sol tarafında bulunan *Bu Belgede Yerleştir* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen iletişim penceresindeki listede yer alan *Hücre Başvurusu* öğesinin solundaki artı işaretine tıklayın. Excel, çalışma kitabınızdaki kullanılabilir tüm sayfaların isimlerini ekrana getirecektir. Son olarak herhangi bir sayfayı üzerine tıklayarak seçin ve yaptığınız işlemi *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın.

Bağlantı, daha önceden seçmiş olduğunuz hücre içerisinde mavi renkli olarak hemen ekrana gelecektir. Excel'in sayfayı değiştirmesi için bunun üzerine tıklamanız yeterli olacaktır.

İnternet ortamına "gerçek" bir kısayol atamak için de ilk olarak "Varolan Dosya veya Web Sayfası" düğmesine tıklamalısınız. Pencerenin en üstünde yer alan "Görüntülenecek metin" kutusuna yönlendirilecek web sayfası için kısa, anlaşılır bir başlık girmelisiniz. Ancak bunun için internet adresinin tamamını kesinlikle kullanmamalısınız. Bu bilgi hemen altında bulunan "Dosyanın veya Web sayfasının adını yazın" kutusuna aittir.

Bu şekilde, tablonuzun üzerinde devamlı olarak görünmemesini, sadece ihtiyaca bağlı olarak ekrana gelmesini istediğiniz tüm Office dosyaları ve resimleriniz için ayrı ayrı bağlantılar oluşturabilirsiniz.

Excel tablolarına tabii ki e-posta adresleri de eklenebilir. Böylece Outlook'u otomatik olarak çalıştırmak ve bu adrese bir e-posta göndermek için sadece tek bir fare tıklaması yeterli olacaktır.

5 İnternetteki tabloda web sorguları çalıştırmak

Şayet üzerinde seçili hisse senedi bilgilerinin bulunduğu tablonuzu devamlı olarak güncel tutmak istiyorsanız, başka bir Excel bileşenini yani web sorgularını kullanmalısınız. Bu durumda bağlantı kurulan içerik değil, bunun yerine web, intranet veya sabitdisk üzerindeki hücre içerikleri tablonuzdaki belirli hücrelere →

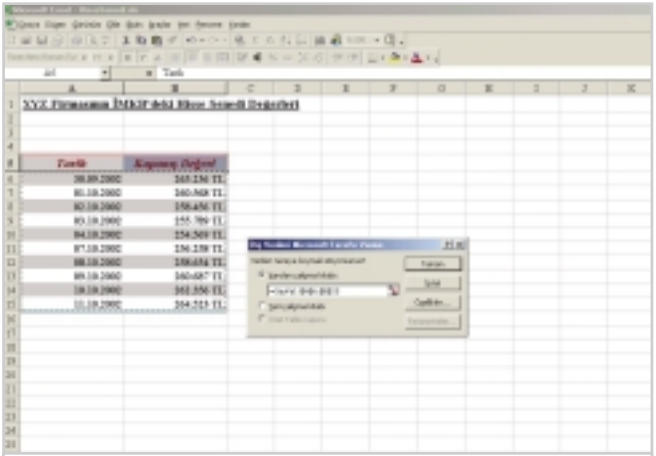

5 Web'den Güncelleme: İnternetten temin edilen güncel bilgilerin tablo üzerindeki hangi hücrelere yazdırılacağını buradan belirleyebilirsiniz.

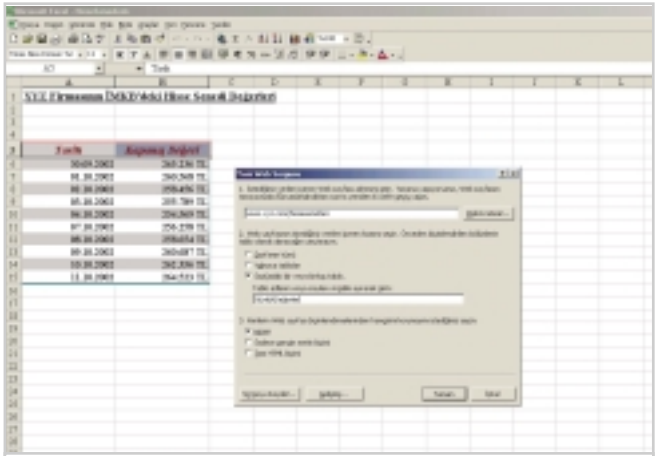

5 Excel Otomatik Güncelliyor: Hisse senedi bilgilerini her gün manuel olarak gireceğinize Excel tabloyu sizin yerinize web üzerinden otomatik olarak günceller.

otomatik olarak aktarılırlar. Ancak bu yöntemle resimleri taşımanız mümkün değil.

Her bir web sorgusu ile beraber "iqy" uzantısına sahip bir Query dosyası otomatik olarak oluşturulur. Söz konusu türdeki dosya örneklerini "Office/Queries" klasöründe bulabilirsiniz. Bir web sorgusu oluşturmak için aşağıdaki işlemleri uygulayın.

İlk olarak *Veri/Dış Veri Al/Yeni Web Sorgusu* komutunu çalıştırın ve bunun sonucunda ekrana gelen pencereye doğru internet adresini tam olarak girin. Kullanılacak internet adresini manuel olarak girmek yerine *Web'e Gözat* düğmesine tıklayarak da seçebilirsiniz.

İkinci adımda web sayfası üzerinden hangi bölümleri almak istediğinizi belirlemelisiniz. Eğer bu aşamada üçüncü seçenek olarak "Sayfadaki bir veya birkaç tablo"yu işaretlerseniz Excel tablonun başlığını eksiksiz olarak aşağıdaki satıra girmenizi isteyecektir. Daha sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Excel, üzerinde söz konusu tablonun bulunduğu sayfayı internette bulacak olursa "Dış Verileri Microsoft Excel'e Verme" adında yeni bir iletişim penceresi ekrana gelecektir.

Pencere üzerindeki komut satırında bulunan renkli düğmeye tıkladıktan sonra güncellemek istediğiniz veri alanını tablo üzerinden seçin. Web dosyasındaki başlık satırı ile uymayan Excel dosyanızdaki başlıkları seçili alan dışında bırakmalısınız. Aksi takdirde güncellenen dosyadaki doğru alanların üzerine geçersiz verilerin yazılması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilirsiniz. Daha sonra *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın.

Excel, artık eski hücre içeriklerinin üzerine yazabilir. İlk veri transferi sırasında web dosyasının satır ve sütun başlıklarını uygun hale getirmek zorunda kalabilirsiniz. Ancak bu sadece bir kez gerekir. Eski, orijinal tablo ise kaybolmaz. Excel, eski tabloyu güncellenen tablonun hemen sağında saklar.

6 Offline sorgular ile şirket ağında güncelleme

Şayet birden fazla kişinin üzerinde çalıştığı tabloların sonuçlarının ortak olarak erişilen bir tabloya hızlı ve rahat bir şekilde eklenmesi gerekliyse, sorgular ve dışarıdan veri almak çevrimdışı çalışırken de kullanışlı olacaktır. Bunun için Excel'e farklı dosyalardaki hücre bağlantı türünü bildirmelisiniz. Bu, basit bir örnek yardımıyla açıklanabilir.

Çalışma arkadaşlarınızla belirli takımların şampiyonlar ligi maç sonuçları hakkında iddiaya giriyorsunuz. Üzerinde karşılaşmaların, sizin tahmininizin ve arkadaşlarınızın kendi tahminlerini girmesi için hücrelerin bulunduğu basit bir bahis pusulası tasarladıktan sonra, diğer kullanıcıların kendi Excel dosyalarındaki tahminlerini ağ sürücüsü üzerinden kendi tablonuza bağlamak istiyorsunuz. Bunun için aşağıdaki işlemleri yerine getirmelisiniz:

Tüm kullanıcılar aktarılacak olan hücre içeriklerinin bulunduğu alanı *Ekle/Ad/Tanımla* komutunu kullanarak isimlendirmelidir. Bu durumda sizin sadece tahminlerin bulunduğu hücreleri seçmeniz ve bu alanı "Sonuç" olarak adlandırmanız gerekiyor.

Hemen ardından Excel dosyasında tüm katılımcıların tahminlerinin bir arada tutulacağı alanı seçin ve *Veri/Dış Veri Al/Yeni Veritabanı Sorgusu Oluştur* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelecek *Veri Kaynağı Seç* penceresindeki ilk kart üzerinde bulunan "Excel Files" öğesini seçin ve *Tamam* düğmesine tıklayın.

Ekrana gelen *Çalışma Kitabı Seç* penceresini kullanarak tablonuzun güncelliğini korumak için üzerindeki verileri devamlı olarak yüklemek istediğiniz dosyayı ağ sürücüsü üzerinden seçin. Dosyayı seçtikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayarak sihirbazın bir sonraki adımı olan *Sütunları Seç* penceresine geçin. Buradaki "Kullanılabilir sütunlar ve tablolar" başlığı altında daha önceden oluşturduğunuz alanlar listelenir. Burada bulunan "Sonuç" alanını seçin ve üzerinde sağı gösteren ok simgesi bulunan düğmeye tıklayın. Excel, ilk hücrenin içeriğini kontrol için sağ taraftaki liste alanına ekler. Daha sonra bir sonraki adıma geçmek için *İleri* düğmesine tıklayın.

Verilerin alınacağı kaynak ve yazdırılacakları hedef alanlar zaten aynı şekilde biçimlendirildikleri için takip eden *Veri Süz* ve *Sıralama Düzeni* pencerelerinde, hiçbir şekilde değişiklik yapmamalısınız.

Sihirbazın son adımı olan *Son* penceresi üzerindeki "Verileri Microsoft Excel'e Ver" seçeneğini işaretledikten sonra sorguyu tamamlamak için *Son* düğmesine tıklayın. Şimdi Excel hedef dosyayı etkinleştirecek ve "Dış Verileri Microsoft Excel'e Verme" penceresi üzerinden tahminlerin nereye ekleneceğini soracaktır.

Buradaki "Varolan çalışma kitabı" başlığı altındaki kutucuğa hücrelerin tam koordinatını girin. *Tamam* düğmesine tıklayarak verdiğiniz bilgileri onayladıktan sonra Excel ağ dosyasındaki hücre içeriklerini kullanarak tablonuzu güncelleyecektir. ■

Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

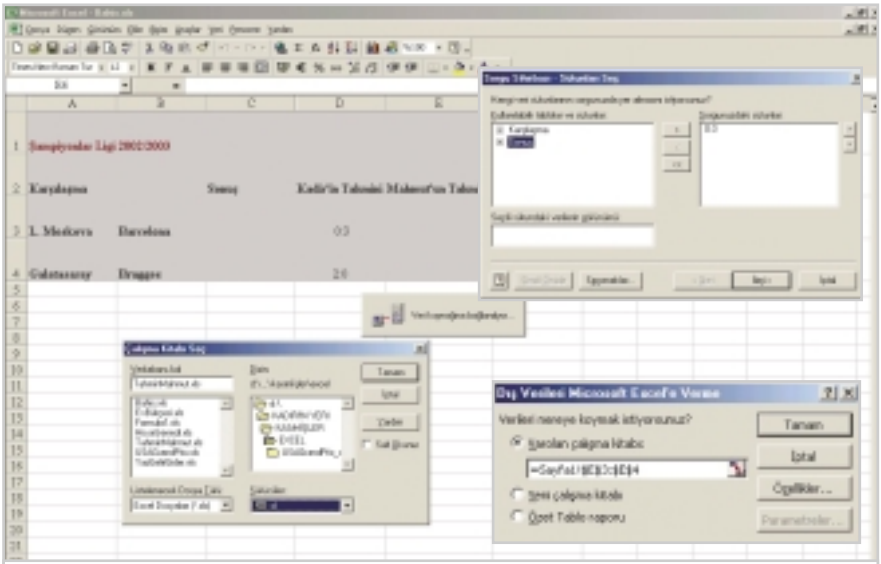

6 **ÇEVRİM DIŞI GÜNCELLEME: Tablonuzu güncellemek için üzerindeki bilgileri kullanmak istediğiniz dosyayı ağ sürücüsünden seçebilir ve *Dış Verileri Microsoft Excel'e Verme* penceresi üzerinden yeni değerleri ekleyebilirsiniz.**

Sorunsuz Aile PC'si

Tüm Aile Bilgisayar Başına

Farklı kullanıcıların neden olduğu karışıklıkları engellemek son derece kolay. Örnek aile bilgisayarımızla bu konudaki en önemli kuralları, en iyi ipuçlarını ve ortak kullanımda dikkat edilmesi gereken ince noktaları açıklıyoruz.

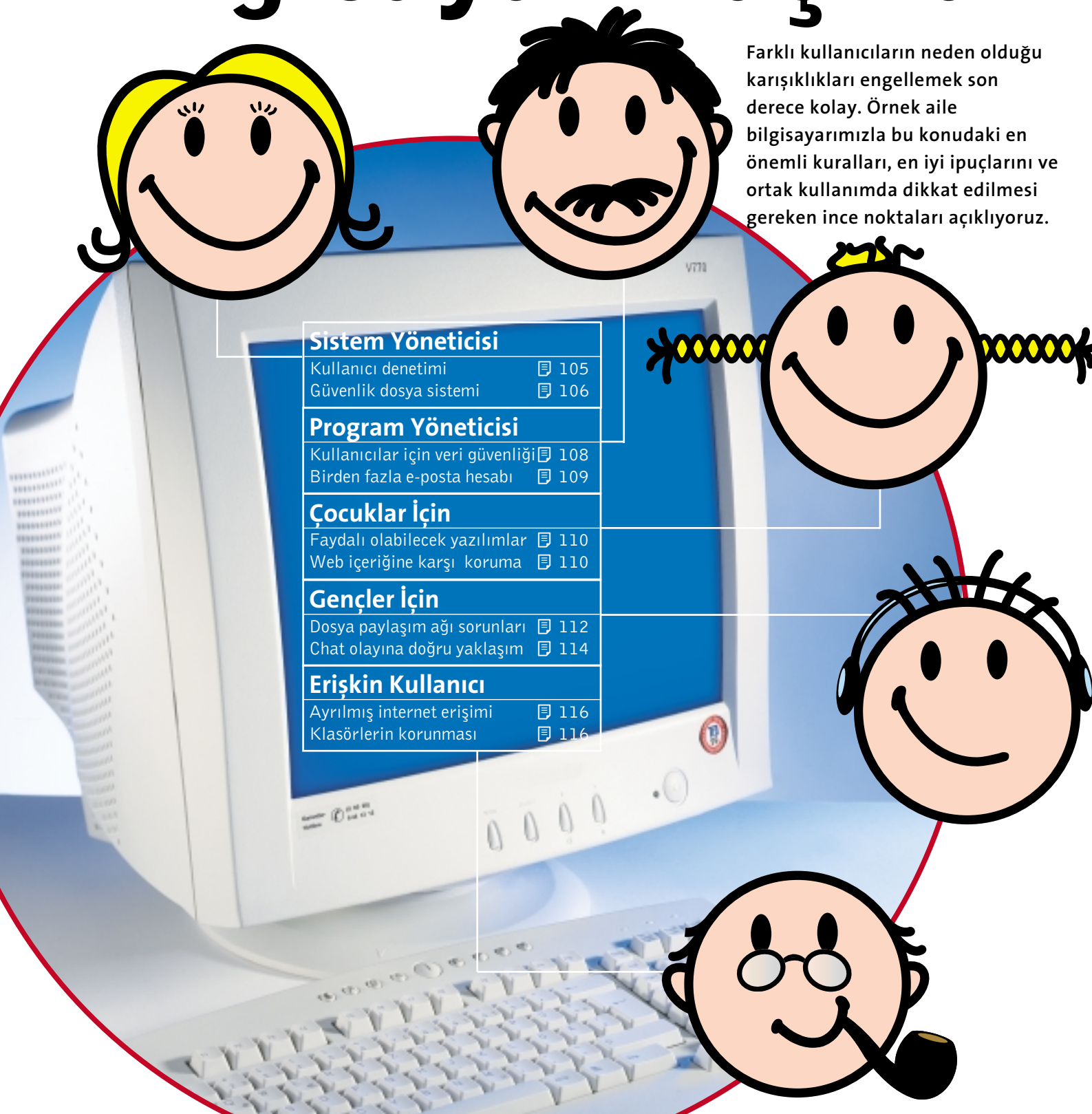

Sistem Yöneticisi
Kullanıcı denetimi 105
Güvenlik dosya sistemi 106

Program Yöneticisi
Kullanıcılar için veri güvenliği 108
Birden fazla e-posta hesabı 109

Çocuklar İçin
Faydalı olabilecek yazılımlar 110
Web içeriğine karşı koruma 110

Gençler İçin
Dosya paylaşım ağı sorunları 112
Chat olayına doğru yaklaşım 114

Erişkin Kullanıcı
Ayrılmış internet erişimi 116
Klasörlerin korunması 116

Sistem Yöneticisi

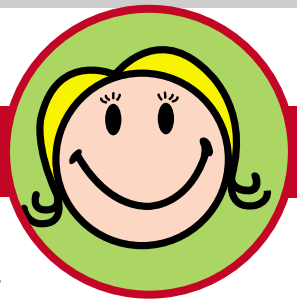

Birçok kullanıcının aynı PC'yi paylaşması halinde sistemin sağlıklı çalışmasını sağlayacak bir idareciye gerek duyulur. Bu idareci temel ayarlamalarla ilgilenmek durumundadır.

Ailenin tümünü tek bir PC'nin başına toplayabilmek imkansız değil. Her ferdin art arda bir diğerinin çalışmasına engel olmadan bilgisayar başına geçebilmesini sağlamak da aynı şekilde. Ön koşul ortak kullanımdaki bilgisayarın iyi organize edilebilmesi.

Örnek ailemiz iki ebeveyn, iki çocuk ve bir dededen ibaret. Her biri bilgisayarı farklı işlerde kullanan bireyleri temsil ediyor. Kullanım sırasında herkes isteklerinin bir kısmından mahrum bırakılmayı kabul ediyor. Daha fazla sorumluluk yüklenecek anne ve baba ise gerekli düzenlemeleri yapma görevini üstleniyor.

Anne Özlem Hanım, kullanıcı haklarını belirleyen sistem yöneticisi sıfatıyla, dizginleri elinde tutuyor. Sistem çekirdeğini parolayla koruma, kullanıcı hesapları oluşturma ve Windows ayarlarını gerçekleştirme onun görev alanında.

1 BIOS

BIOS'u parolayla korumak

Etki

Donanım ayarlarının en önemlileri Windows tarafından değil, BIOS kısaltmasıyla tanınan Basic Input Output System tarafından yönetiliyor. Temel ayarlar anakart üzerindeki ufak bir chip'te saklanıyor. Parola koruması olmaksızın izinsiz bir kullanıcının BIOS'a müdahale ederek sisteme zarar vermesi işten bile değil.

Bilgisayarın açma düğmesine bastıktan sonra sözü edilen ayarların yer aldığı mavi pencere görüntülene dek [Delete] tuşuna basılı tutun. Dizüstü bilgisayarların bazılarında aynı işlem için F2 tuşuna tıklamanız gerekebilir.

Sistemde Award BIOS'un yüklü olması halinde parolayı *Set user Password* menüsünden değiştirebilirsiniz. Diğer BIOS üreticileri de aynı özelliği benzer isimli menülerde kullanıma sunuyor.

Parolayı girin ve [Enter] tuşuna tıklayın. Onay için aynı işlemi yineleyin. Paroladaki büyük ya da küçük hafif tercihlerinizi aklınızda tutun. Değişiklikleri *Save&Exit Setup* ile kaydetmelisiniz. PC yeniden başlatılacak ve parolaya sahip olmayan kullanıcıların BIOS ayarlarına ulaşımını engelleyecektir.

2 Windows 98 / Me

Her kullanıcıya çalışma ortamını sağlamak

Etki

Birden fazla kişinin tek bir PC'de çalışması durumunda, kullanımın farklı kullanıcı adları altında gerçekleşmesini sağlamalısınız. Ancak bu sayede herkes kendisine en uygun çalışma ortamını hazırlayabilir. Windows *Başlat* menüsünün, masaüstü kısa yollarının ve arka plan resimlerinin farklı kullanıcılar için farklı nitelik ve görünümde olması bu yolla sağlanır.

Kullanıcı denetimlerini *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası* ve *Kullanıcılar* menülerinde bulabilirsiniz. Herhangi bir kullanıcı profilinin önceden tanımlanmamış olması halinde, Windows'un birden fazla kullanıcın kurulumuna yardım eden sihirbazı başlatılır. Direktiflerini izleyerek kullanıcı adı ve parola girişini gerçekleştirin.

Seçilen isim için bireysel şekillendirilmesini istediğiniz nesneleri seçin. *Başlat* menüsü, *Sık kullanılanlar* veya *Belgelerim* klasörleri kişiselleştirilebilir. Sistemin yeniden başlatılmasının ardından yeni kullanıcı için gerekli tüm veriler hazır hale gelecektir.

Denetim Masası'ndaki *Kullanıcılar* simgesini kullanarak diğer kullanıcıları da ekleyebilirsiniz. *Ekle*'ye tıklayarak sihirbazı başlatın.

Kullanıcı üzerinden ayar ve parolaları dilediğiniz zaman değiştirebilirsiniz. İşlem için kullanıcıyı seçtikten sonra *Ayarları değiştir*'e tıklayın. *Başlat/<Kullanıcı adı> oturumunu kapat* düğmesinden, Windows oturumunu tümüyle kapatmadan aktif kullanıcıyı değiştirebilirsiniz.

Her yeni isim, çalışma ortamı ve masaüstünü kendi isteklerine göre düzenle-

WINDOWS XP

» Daha başarılı bir sistem

PC'nin birden fazla kullanıcı tarafından kullanılması gerekiyorsa, Windows 98 ve Me alternatifi ancak ikinci sırada düşünülmeli. Nedeni bu sistemlerin yapıları. Her iki sistem de farklı kullanıcılara farklı haklar verilmesini desteklemeyen MS/DOS adlı basit işletim sistemini temel alır. Farklı sözlerle ifade edersek, bu sistemlerin yüklü olduğu PC'lerde her kullanıcı dilediği işlemleri yapabilir ve tüm dosyalara erişim sağlayabilir.

Windows XP ile daha fazla güvenlik

Windows NT tabanlı sistemler farklı bir çalışma tarzına sahiptir. Her dosya için ayrı erişim hakkı verilebilir ve bilgisayarın denetimi Administrator adı verilen kullanıcılarla sınırlandırılabilir. Maalesef NT 4 ve Windows 2000, özel kullanıcılar için çok pahalı oldu ve sınırlı oyun performansı dezavantaj teşkil etti. Windows XP ise, bu sıkıntıyı giderdi! Her iki işletim sisteminin ön plana çıkan yanları, yani NT'nin sunduğu güvenlik ve diğer sistemlerin oyun performansı bir araya getirildi. Ancak bu noktada bir diğer sorunla karşılaşılıyor.

Çoğu PC'de Windows XP Home Edition kurulu. Bu sürüm kullanıcılara tanınan haklarla ilgili Professional Edition ve Windows 2000'e nazaran kısıtlı ayarlama olanaklarına sahip. Kullanıcıların her birinin PC'yi farklı amaçlarla kullanması ve çok sayıda dosya kaydetmesi halinde oluşan durum, sisteme yük olmaya başlıyor. Satın alma öncesi karar aşamasındaki kullanıcılar Windows XP Home Edition yerine Professionel Edition'ı satın alma alternatifini daha yüksek maliyete rağmen göz önünde tutmalı.

İPUCU: PC kullanım tecrübesi yeterli kullanıcılar için Linux çoklu kullanıcı seçeneğinde ideal seçim. Fiyatı yaklaşık 50 euro.

yebilir. Düzenlemelerin nasıl gerçekleştirileceğini 116'da 17. ipucunda bulabilirsiniz

3 Windows XP
Farklı haklara sahip kullanıcılar

Etki

Windows 98 ve Me'deki kullanıcı ayrımı ancak her kullanıcı kurallara riayet ettiğinde işlerliğini koruyabilir. Ancak bu konuda hiçbir garanti yok. Bilgisayar başına geçen herkes *İptal*'e tıklayarak Windows oturum açma parola korumasını aşabilir ve bilgisayara tam erişim sağlayabilir. Windows XP'de bazı kullanıcılar sınırlandırılır. Bunlar kullanıcı tanımlamalarını değiştiremez ve *Denetim Masası*'na eirşim sağlayamadıkları gibi bazı programları çalıştıramazlar.

Yeni kullanıcıların tanımlanması için *Başlat/Denetim Masası* ve *Kullanıcı hesapları* menülerini açın. *Yeni Hesap Oluşturmak*'a tıkladığınızda sihirbaz başlatılacaktır. Kullanıcı için yeni bir ad girin ve sonraki pencereden hesap türünü belirtin. Administrator, yani sistem yöneticisi, PC'ye tam erişim ve dilediği her yazılımı kurma hakkına sahiptir. Aynı anda yönetici niteliğinde birden fazla kullanıcı belirleyebilirsiniz. Çocuklar ve misafir kullanıcılar için sınırlandırılmış gruplara başvurmanızı öneriyoruz.

Kullanıcı özelliklerini dilediğiniz zaman değiştirebilirsiniz. Bunun için ilgili hesabı işaretleyerek parola, erişim hakkı ve kullanıcı grubunu yeniden düzenlemelisiniz. *Başlat/...Oturumunu Kapat* ve *Kullanıcı Değiştir* menülerine tıklayın. Oturumun kapatmadan önce çalışmakta olan uygulamaları sonlandırmak zorunda değilsiniz. Hızlı aktif kullanıcı değiştirebilme desteğinin etkinleştirilmemiş olması halinde *Kullanıcı Hesapları*'ndan *Kullanıcıların oturum açma ve kapama şeklini değiştir*'i ve *Hızlı kullanıcı değiştirme kullan*'ı işaretleyin.

4 Windows XP
XP dosya sisteminin avantajları

Etki

Her kullanıcının dosyaların tümüne ulaşmasını engellemek için, Windows XP'nin NTFS dosya sistemiyle çalışmalısınız. *Windows Gezgini* penceresinde sabitdiske sağ fare tuşuyla tıklayarak *Özellikler* menüsünden bu kurulumun önceden gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini öğrenebilirsiniz. FAT32 ibaresinin yer alması halinde sürücüyü NTFS'ye dönüştürmelisiniz. *Başlat/Tüm Programlar /Donatılar* ve *Komut İstemi* menülerinden komut penceresini açın.

Komut satırına [Convert C: /fs: ntfs] ifadesini girin. Buradaki C: harf sırası dönüştürülmesini istediğiniz sürücü yerine kullanılıyor. Komutu [Enter] düğmesine tıklayarak uygulayın. Şimdi de doğru sürücü tanımlamasını girin. Bu veriyi Windows Gezgini'nden öğrenebilirsiniz. Seçiminizi yeniden onaylayın.

Dikkat! Windows 98 ve Me, NTFS dosya sistemiyle birlikte çalışır. Bu nedenle birden fazla işletim sistemi kullanmanız halinde, söz edilen son iki sistem NTFS sürücü üzerindeki dosyalara erişemez. Dönüşüm özel yazılımlar kullanılmadan geri alınamıyor.

5 Windows XP
Paylaşılan Belgeler'den yararlanmak

Etki

Her tanımlı PC kullanıcısı kendi kişisel Belgelerim klasörüne sahiptir. Bu klasöre erişim, yalnızca o kullanıcı aktifken gerçekleştirilebilir. NTFS dosya sistemi ön koşulu sağlandığında (bkz. İpucu 4) bir tek sistem yöneticisi tüm dosyalara erişebilir. Dosyaların sınırlandırılmış haklara sahip kullanıcıların erişimine açılması için onların *Paylaşılan Belgeler*'e aktarılması gerekir.

TECRÜBELERİME GÖRE

» Şu sıralar sistem yöneticisi görevi bana gerçekten zevk veriyor. «

Özlem Hanım, Sistem Yöneticisi

DONANIM ÖNERİSİ: OPTİMUM ÇALIŞMA ORTAMI

» Küçükler ve büyükler için uyarlanabilen mobilyalar

Ortak kullanılan çalışma ortamlarında masa ve sandalyenin farklı yaş ve boydaki bireyler için ayarlanabilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Yüksekliği ayarlanabilen büro tipi koltuklar tercih edilmelidir. Küçük yaştaki çocuklar için ek ayak desteği faydalı olabilir.

Hareketli monitör, ekran konumunun hızla ve bireysel ihtiyaçlara uygun şekilde değiştirilebilmesini sağlar. Dönebilen ve gasfeder kolu sayesinde yüksekliği ayarlanabilen bazı ekran taşıyıcı kollar tercih edilebilir. Ailenin her üyesi bu sayede kolaylıkla kendisi için en uygun konumu belirleyebilir. Yüksekliği ayarlanabilen bu tarz taşıyıcıların fiyatı 200 euro'ya kadar çıkıyor. Özellikle ön yüzünde klavye ve hatta belgeler için desteğe sahip monitör kolları kullanım kolaylığı yaratıyor.

Ekranı taşıyacak kolun satın alınması durumunda dikkat edilmesi gereken, taşıyabildiği azami ağırlıktır. 17 inç monitörlerin ağırlığı 15/50 kilogram arasındayken, 19 inç için bu rakama yaklaşık 10 kilogram daha eklemek yanlış olmaz. Zaten her bilgisayar için geçerli olan, monitörün doğrudan güneş ışığına maruz kalmayacak şekilde konumlandırılmasıdır.

Monitör Taşıyıcı Kol: Çalışma ortamının hızla kişiselleştirilmesi için gerekli.

Program Yöneticisi

Kullanıcı organizasyonun yanında bir kişi de uygulamalarla ve mail konfigürasyonu gibi önemli sorunlarla ilgilenmelidir.

Örnek ailemizde anne Özlem Hanım bu görevi eşi Can Beyle paylaşıyor. XP kurulu sistemlerde Can Bey de kullanıcı oluşturma ve denetleme hakkına sahip. Ancak o, bu sorumluluğu eşine bırakarak aile bilgisayarının sorunsuz çalışmasını sağlayacak diğer ayarlarla ilgileniyor. Görevlerinin arasında dosyaların yedeklenmesi (Backup) ve web erişimi ile ilintili güvenlik ayarları var. Ayrıca her kullanıcı için farklı e-posta hesaplarına erişim yapılandırılmalı.

6 Windows 98/Me/XP

Veri güvenliği olmazsa olmazların başında

Etki

Birden fazla kullanıcının aynı bilgisayarı paylaştığı durumlarda düzenli yedekleme çok daha fazla önem kazanır.

Yedekleme sorumlusu öncelikle her kullanıcı için bir dosya organizasyonu oluşturmalıdır. Kullanıcıların belgeleri belirlenen konumlara, yani ya Belgelerim ya da bir diğer özel klasöre yerleştirilmelidir. Windows Me ve Windows XP'nin sistemin yeniden eski haline getirilmesini sağlayan koruma özellikleri, güvenliği sağlamak için yetersiz. Bu nedenle çoğu kez sonradan kurulması gereken özel bir yedekleme yazılımı gerekir. Bu yazılım her Windows sürümünde farklılık gösterir.

Windows 98: Yedekleme yazılımı *Windows Kur* penceresinden sonradan kurulmalı. *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası /Program Ekle/Kaldır/Windows Kur/Sistem Araçları* ve *Yedekleme* üzerinden araç sisteme eklenebilir.

Windows Me: Araç, Windows Me CD'sinde \addons\msbackup klasöründe yer alıyor. *msbexp.exe* dosyasına iki kez tıklayın.

Windows XP: Windows CD'sini sürücüye yerleştirin ve valueadd\msfr\ntbackup klasörüne geçin. Buradan *ntbackup.msi* dosyasına iki kez tıklayın..

Satın alınan yeni PC'lerin bazılarında işletim sistemi CD'lerinde yedekleme yazılımı yer almayabilir. Bu durumda Smart Backup gibi ücretsiz yazılımlara başvurabilirsimiz.

Windows'un yedekleme aracını *Başlat/Programlar/Donatılar/Sistem Araçları* ve *Yedekleme*'den başlatın. *Yeni bir yedekleme işi oluştur* (98, Me) veya *Dosya ve ayarları yedekle* (XP) seçin ve güvenlik sihirbazının yönlendirmelerini takip edin. Yedekleme dosyasını başka bir sürücüde ya da mümkünse CD üzerinde saklayabilirsiniz.

Dosyalara yeniden ulaşmak için önce *Yedeklenmiş dosyaları geri yükle* (98, Me) veya *Dosya ve Ayarları geri yükle* (XP) seçin ve istenilen dosyaları sonraki iletişim pencereleri üzerinden güvenlik dosyasından işaretleyin.

İPUCU: Windows XP sistem yöneticisi için *Documents and Settings/All Users* güvenlik seçeneğine sahip.

7 Windows Me

Olası tehlikeleri bertaraf etmek

Etki

XP kullanıcıları sistemin yeniden eski haline getirilmesi konusunda kafa yormak zorunda değil. Etkili kurtarma özelliği yalnızca administrator için etkinleştirilmiş durumda. Windows Me'de her kullanıcı sistemi daha önceki bir konuma döndürebilir. Bu durumda veri kaybı tehlikesi ortadan kalkmayacaktır. Sistemin yeniden oluşturulması seçeneğini devre dışı bırakmalı ya da en azından diğer kullanıcıların ulaşmasını engellemek amacıyla iyi saklamalısınız.

Desteği devre dışı bırakmak için *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası/Sistem/Başarım* menülerini açın. *Dosya sistemi/Sorun Giderme*'yi tıklayın ve *Sistem Geri Yükleme'yi devreden çıkar*'ı işaretleyin.

Desteği gizlemek için: Sistemin kurtarılmasını sağlayan araçtan tümüyle vazgeçmek istemiyorsanız, onu gizleme

DONANIM İPUCU: ORTAK KULLANIMA AÇIK PC İÇİN OPTİMUM DONANIM

» Çok sayıda kullanıcı yüksek bellek gereksinimine neden olur

Bir bilgisayarı paylaşan kullanıcı sayısı ne kadar fazlaysa sistem gereksinimleri yüksek yazılımların bilgisayarınızda toplanması olasılığı da o kadar artar. Bunların içerisinde çocukların kurduğu oyunlar ya da babanın kullandığı video işlem yazılımları sıralanabilir. Ortak kullanımdaki PC benzer durumlara hazırlıklı olacak şekilde donatılmalıdır. İlk hedef ana bellek miktarının yeterli düzeye getirilmesi olabilir. 512 megabayt uygun bir değer olarak gösterilebilir.

Bilgisayarındaki bellek miktarını bilmeyen kullanıcılar, sistemin başlatılması sırasında ekranda görünen mesajları gözden geçirebilir. Memory testing ya da benzer bir ifade görüldüğünde bellek kapasitesi kilobayt cinsinden ifade edilir. Bu değerin 1024'e bölünmesiyle megabayt değeri ortaya çıkar. Bellek satın alma sırasında satın alınacakların sistemde mevcut modüllerle uyumlu olması gerektiği unutulmamalıdır. En kesin çözüm eski bellek modülünün sökülmesi ve bilgisayar satıcısına gösterilmesidir. Bellek fiyatları kimi zaman yükselen dalgalı bir seyir izler. Yeni DDR Ram modülleri 256 megabayt'lık chip'ler halinde 130/190 euro arası fiyatlarla satın alınabilir.

ANA BELLEK: Samsung'un bu modeli diğer DDR/Bellek modülleriyle birlikte teknolojinin bugün ulaştığı noktaya işaret ediyor.

Ana bellek dışında sabitdisk kapasitesi de belirleyici rol oynuyor. En iyi çözüm mevcut olanın yanına bilgisayara ikinci bir sabitdisk eklemek. Bu sayede iş-

yoluna gidebilirsiniz. Bu amaçla önce farklı bir kullanıcı adıyla oturum açın. Görev çubuğuna sağ fare tuşuyla tıklayın. *Özellikler/Gelişmiş* ve *Kaldır* seçeneklerine tıklayın. *Sistem Geri Yükleme'yi* işaretleyin ve daha sonra *Kaldır*'a tıklayın. Sistem aracı bu kullanıcının oturumlarında saklı kalacaktır.

BENİM GÖRÜŞÜM

» Görevim PC'nin dosya güvenliğini sağlamak «

Can Bey, Program Yöneticisi

8 Windows XP
Sistemi saldırılardan korumak

Etki

Firewall iki temel görev üstlenir. Net'ten gelebilecek davetsiz misafirlere karşı koruma sağlar ve uygulamaların internete izinsiz erişimini etkiler. Web erişiminden çok sayıda kullanıcı yararlanmaktaysa, bu tarz yazılımların kullanımı bir zorunluluktur. Windows XP bu nedenle basit bir firewall barındırmaktadır. Daha fazla özellikten yararlanmak istiyorsanız Zone Alarm gibi ücretsiz bir çözüm önerisini dikkate alabilirsiniz.

XP'nin kendi firewall'unu etkinleştirmek için *Başlat/Denetim Masası*'ndan *Ağ Bağlantıları*'nı seçin. Öncesinde *Klasik Görünüm'e geçiş yap*'a tıklamalısınız. Sağ fare tuşuyla internet bağlantınızın simgesine tıklayın ve *Özellikler*'i seçin. *Gelişmiş* kartından *İnternet Bağlantısı Güvenlik Duvarı*'nın altındaki kontrol kutusunu işaretleyin. Windows'tan reddedilen internet bağlantılarıyla ilgili protokollerin tamamlanmasını sağlayabilirsiniz. Bu sayede yokluğunuzda izin verilmeyen erişimlerin olup olmadığını görüntüleyebilirsiniz. Bunun için *Ayarlar/Güvenlik Günlüğü*'ne tıklayın ve *Bırakılan paketlerin günlüğünü tut*'u işaretleyin.

9 Windows 98/Me
Birden fazla e-posta hesabı kurulumu

Etki

Her kullanıcı kendi oturumunda yalnızca kendi posta kutusuna bakabilir. Oysa 98 ve Me altında Outlook Express kullanımı sorunlara neden oluyor. Program tüm hesapları kontrol eder. Her kullanıcı için *Araçlar/Hesaplar/Ekle/Posta*'dan farklı hesaplar kurun. *Özellikler* düğmesine tıklayın ve *Posta alırken ve eşitlerken bu hesabı dahil et*'in önündeki onay işaretini kaldırın. Her kullanıcı *Gönder/Al* düğmesinin altından kendi hesabını seçebilir.

» Yönetici Görev Listesi

Program yöneticisi görevindeki sistem yöneticisinin yerine getirmesi gereken bir dizi yükümlülük söz konusu.

Kullanıcı hesaplarının kurulumu ve yönetimi
Diğer kullanıcılarla birlikte kimlerin yeni hesaplar oluşturabileceğine açıklık getirin. XP'de güvenlik için ikinci bir yönetici tanımlamalısınız.
XP yüklü bir sistemde misafir kullanıcıların da bilgisayarlardan yararlanabilmelerini istiyorsanız, öncelikle kullanıcı denetimi menülerinden bu hesabı etkinleştirmelisiniz.

Herkesin erişebileceği dosyalar
Tüm kullanıcıların ortak kullanıma sunulacak dosyalarının hangi konumda saklanacağını belirleyin. Windows XP'de *Paylaşılan Belgeler* klasörü bu işlem için önerilebilecek adres.

Program kurulumları
Programlar prensipte yalnızca yönetici tarafından kurulabilir. Ancak yöneticinin zaman zaman tüm paylaşımcıların bu kurala uygun davrandığını sınaması gerekebilir.

İnternet güvenliği
Sistem yöneticisinin sorumlulukları arasında firewall'un işletilmesi de var. Birçok sörfçü tarafından kullanılan bilgisayarın olabildiğince korunması ancak bu şekilde mümkün.

Bilgisayar virüslerine karşı
Program yöneticisinin bir virüs tarayıcı kurması gerektiği aşikar. Özellikle virüs tanımlarının daima yeterli düzeyde tutulması sorumluluklardan biri. Haftalık güncellemeler tercih edilmeli.

Her gün dosya yedekleme
Önemli dosyaların eksiksiz yedeklenmesi için yöneticinin düzenli ilgisi şart. Yedekleme mümkün olduğu müddetçe her gün gerçekleştirilmeli.

letim sisteminin yeniden kurulması gibi ek bir işlemden kurtulmak mümkün. Mevcut diskin yenisiyle değiştirilmesi halinde işletim sisteminin yeniden kurulması şart. Sabitdisk seçiminde yüksek kapasiteden ödün vermemelisiniz. Sabitdisk alanı ihtiyacı giderek arttığından 40 gigabayt değeri alt sınır olarak gösterilebilir. Yüzleşeceğiniz gigabayt maliyeti büyük farklılık gösterebilir. Gigabayt başına beş dolar'a varan fiyatlarla karşılaşılsa da iki dolar düzeyi satın almak için ideal. Fiyat ve kapasitenin yanı sıra diskin çalışma sırasında neden olduğu gürültü de dikkate alınmalı. Ancak bu konuda paketin üzerinden bilgi almak mümkün değil.

Aile PC'sinin yedeklemelerinin gerçekleştirileceği farklı bir saklama ortamına gerek var. Yedekleme paketinin boyutu CD sığasını aşmaktaysa ek sabitdiskten faydalanın.

Ancak PC'nin kasası ikinci bir sabitdisk ve CD yazıcıyla hacminin sınırlarını zaten zorluyorsa harici bir sabitdisk gerekir. Bu noktada kullanım kolaylığı sağlayan bir dizi USB modelden söz edilebilir. Önemli olan disk üzerinde USB 2 bağlantı noktasının varlığı. USB 1.1, saklama ortamları için gerekli hıza ulaşamaz. Önerimiz Freecom'un FHD/1 modeli. 60 gigabayt'lık model 250, 120 gigabayt olansa 400 dolar civarındaki fiyatıyla piyasada.

O En İyi Sabitdisklerden Biri: **Seagate ST 360021A 56 gigabayt kapasiteye sahip.**

8 Yaş Altı Çocuklar

Çocukların PC ile etkileşime girmesi artık son derece sıradan bir durum. Genellikle ebeveyn PC'leri kullanıldığı için bazı güvenlik önlemleri alınmalıdır.

Elif, ailenin en genç ferdi. PC ile yapılabilecek hemen her şeyle fazlasıyla ilgileniyor. Bu yakın alaka onu bazı yönlerden sınırlamak isteyen anne ve babası için aşırıya kaçıyor. Bu nedenle genç kız, XP yüklü sistemde sınırlandırılmış kullanıcı statüsünde. E-posta ve internet, aile gözetimi olmaksızın tabu. Ayrıca çocuk güvenliği konusunda hayli hassas özel bir yazılım gözetimini sürdürüyor.

10 Windows 98/Me/XP

Web için çocuk koruması

Etki

Küçük yaş gruplarındaki çocukların gözetim olmaksızın internete girmesi sakıncalı olabilir. Her tıklama sırasında onların başında durmak istemiyorsanız, internette çocuk koruması sağlayacak yazılımlardan kullanmanız önerilir. PC

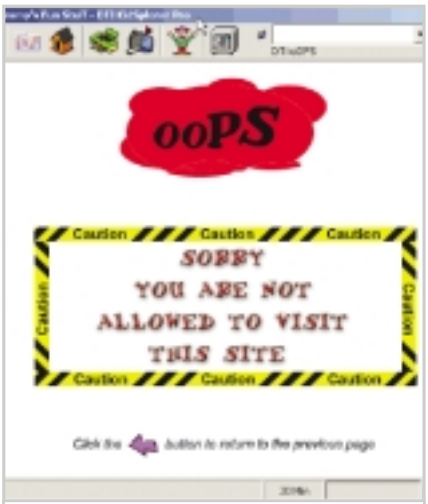

Çocuk Kilidi: Çocuklarınızı internette zararlı içeriklere karşı koruyabilirsiniz.

Safetykid benzeri bir güvenlik yazılımına başvurabilirsiniz. Safe&Sound yazılımı 45 euro karşılığında **www.safetykid.com**'dan satın alınabilir. Devicode firmasının daha ekonomik internet çocuk koruma yazılımı **www.devicode.com** adresinde 15 dolar'lık fiyatıyla tanıtılıyor... Kurulumun ardından her PC kullanıcısı için hesap kurulumu yapılmalı. Bu sayede daha az ya da daha sınırlı internet erişimi mümkün.

11 Windows 98/Me/XP

Ek çizim ve grafik işlem yazılımları

Etki

Çocuklar resim yapmaktan hoşlanır. Aynı değerlendirme PC başındaki çocuklar için de geçerli. Maalesef mevcut resim işlem yazılımları çocuklar için hiç uygun değil. Windows'un Paint yazılımını ele alalım. Önceden yüklenmemiş olması halinde onu Windows CD'sinden sonradan kurabilirsiniz. *Başlat/Ayarlar* (98, Me) *Denetim Masası/Program Ekle/Kaldır* ve *Windows Kur* (98,Me) veya *Windows Bileşenlerini Ekle* (XP) ile yüklemeyi gerçekleştirin. *Donatılar/Ayrıntılar*'dan (Windows XP'de önce *Donatılar ve Hizmet Programları*) *Paint* öğesinin başına onay işareti ekleyin. Widnows CD'sini sürücüye yerleştirin ve *Tamam*'a tıklayarak tüm seçimleri onaylayın. *Paint* komutunu *Başlat* menüsünde *Programlar/Donatılar* menülerinde bulacaksınız.

12 Windows 98/Me/XP

İkinci klavye ve fare kullanımı

Etki

İlk bakışta önemsiz gözükse de küçük çocuk sahibi aileler için altın değerinde bir ipucunu da belirtelim. Kullanılmayan eski bir fare ve klavyeyi çalışma masası üzerine yerleştirin. Bu sayede çocuklarınız daima sizinle birlikte tuşlayabilir.

BENİM GÖRÜŞÜM

» Bilgisayarda resim yapmaktan daha fazla keyif alıyorum. «

Elif, 8 yaşında

DONANIM ÖNERİSİ: YENİ AYGITLARLA NEREYE KADAR?

» Ek donanımların bağlantı gereksinimleri

Kullanıcıların tümü aynı çevre birimde aradıklarını bulamayabilir. Bazıları klasik tuşlu fareleri tercih ederken, diğerleri trackball'dan yararlanmak isteyebilir. Ayrıca aile bünyesinde farklı isteklerin dile getirilmesi doğaldır. Oyun başında vakit geçirmek isteyen genç, joystick; yedekleme ihtiyacı öne çıkan dede harici bir sabitdisk talebinde bulunabilir. Tarayıcı ve yazıcı listeye dahil edilebilecek diğer çevre birimler arasında. Çözüm PC'ye USB bağlantısına sahip ek bileşenlerin eklenmesi. Bu nokta normalde iki ek bağlantı imkanı yaratıyor.

Bilgisayarın USB yuvası barındırmaması halinde sonradan bu yuvaları eklemek mümkün. USB bağlantı yuvası sayısının ihtiyacı karşılayamadığı noktada USB Hub'dan yararlanın. Bu Hub, USB portlarından birine bağlandığında ek bileşenler kurulabilir.

Ek İstekler: USB ile istenilen sayıda bağlantı imkanı.

Gençler

Gençler, PC başında diğer kullanıcılardan farklı talep ve bireysel haklara sahip. Onlar da aile PC'sinin bazı kurallarına uygun davranmak zorunda.

Kerem, PC ailemizin en büyük erkek çocuğu. Müzikle ilgileniyor ve bu nedenle PC başında beste yapmak istiyor. İnternetten en popüler şarkıları indirme ve başkalarıyla müzik dosyalarını değiş/tokuş etme onun vazgeçilmezleri. Konturu sürekli biten ön ödemeli bir cep telefonu olsa da, bu Kerem için sorun değil. Çünkü bilgisayar tüm isteklerini gerçekleştirebiliyor ve internet üzerinden chat yapılabiliyor. Diğer fertlerin bu konularla ilgilenmemesi ve sınırlandırılmış bir kullanıcı hesabına sahip olması hoşuna gitmese de Windows XP yüklü sistemde tüm kısıtlamalara riayet ediyor.

13 Windows 98/Me/XP

Dosya paylaşım ağlarına dikkat

Etki

İnternette günümüzde ilgi patlaması yaşayan bir alan varsa o da dosya paylaşım ağları. Bu ağlarda müzikten, fotoğraflara ve filmlere dek tüm aradıklarınızı bulmak mümkün. Gençlerin böyle bir ortamdan uzak duramamaları son derece normal. Yüklenecek dosyaların sınırlamasının neredeyse imkansız olduğu düşünüldüğünde, tam kontrol sağlamak isteyen kullanıcıların paylaşılan PC'lerde önemli sorunlarla karşılaşması muhtemel.

Sorunlar temelde paylaşım ağlarının niteliğine bağlı. Tüm katılımcı bilgisayarlar internet üzerinden aslında birbirlerine bağlanıyor. Sözü edilen bağlantı için sistemle ilgili bazı bilgileri açığa çıkaran yazılımlar gerekli. Kazaa'nın paylaşım client'ı tam sürümünde kendisiyle birlikte tam 65 bileşeni başlatıyor. Bunların her biri internete veri aktarabiliyor ve hangisinin veri casusluğu yaptığı üreticinin bildiği bir sır.

Spyware adı verilen casus yazılımlar çok kullanıcılı sistemlerde de görevlerini yerine getirebiliyor ve teoride sabitdisk üzerindeki tüm verileri aktarabilme yeteneğini koruyor. Bu nedenle bu tarz paylaşım ağlarına katılmak istiyorsanız, izinsiz web erişimi talep etmeyenleri tercih edin. Bu konuda 8/2002 sayısındaki karşılaştırmalı testlerimiz hangi yazılımların en az risk taşıdığını ortaya koyuyor.

14 Windows 98/Me/XP

Çocuklar için uygun olmayan oyunlar

Etki

Pek çok kullanıcı, bilgisayarını oyun keyfi yaşamak için kullanıyor. Yüksek işlem gücü sayesinde çok fazla görsellik vaat edebilen günümüz bilgisayarları

» Ebeveynler İçin Kontrol Listesi

Bilgisayarını çocuklarla paylaşan ailelerden biriyseniz, tüm sistemin çocuklara açık olmamasına özen gösterin.

Kullanıcı haklarını sınırlandırmak

Çocuklar Windows XP altında sınırlandırılmış bir kullanıcı hesabıyla yaşamaya alışmak durumunda. Bu sayede, sistem denetimlerinde ve kritik yazılım kurulumlarında istenmeyen değişikliklerin sistemi olumsuz etkilemesinin önüne geçme şansını korursunuz.

Yazılım kurulumu için kurallar

Yöneticinin izni olmadan yazılım kurulamıyor.

İzin verilen yaş gruplarını dikkate almak

Farklı yaşlardaki çocukların aynı bilgisayarı kullanmaları halinde son derece önemli bir nokta. Daha genç olanların tüm yazılımlara ulaşamadığından emin olun.

Tehlikeler hakkında çocukları bilgilendirmek

Çocuklarınızla internette onları hangi tehlikelerin beklediği konusunda konuşun ve haklarını hangi gerekçelerle kısıtladığınızı açıklayın.

Çocuk koruma yazılımları

Küçük çocukların ebeveynleri olmaksızın bilgisayar başına oturmaması daha doğru. Sürekli gözetimin mümkün olmaması halinde internet için çeşitli koruma yazılımlarından yararlanılmalıdır (110). Yaşça daha büyük çocuklarda uyarı yeterli görülebilir.

DONANIM ÖNERİSİ: SABİTDİSK KURULUMU (BÖLÜM 1)

» Tecrübeli kullanıcılar için ücretsiz çözüm

Her yeni sabitdisk kullanım öncesinde biçimlendirilmeli. Fdisk ve Format araçları ile bu işlemleri sıfır maliyetle gerçekleştirmek mümkün.

❶ Öncelikle *Başlat/Çalıştır* menülerinden komut satırına *Fdisk* yazıp *Tamam*'a tıklayarak Fdisk'i başlatın.

❷ Takip eden uyarıyı [Enter]a tıklayarak atlayın. Etkin sürücünün değiştirilmesi için *5* rakamını girin. Bundan sonraki adımların tümünde gerekli rakamı tuşladıktan sonra [Enter]a tıklamalısınız.

❸ *2* ile aşağıdaki işlemlerden geçecek sabitdiski seçin. İletişim penceresinin başlangıcında etkin sürücünün ikincisi olduğunu belirten ifade görülmeli. İki kez *1* seçeneğini kullanarak kapasitenin tümünün kullanılmasıyla ilgili soruya ulaşın. [Enter] ile onay verin.

❹ [Esc] tuşuna üç kez tıklayın. Windows'un yeniden başlatılması ile birlikte bu kısmi işlemi sonlandırın.

❺ Birinci adımı tekrarlayın, ancak bu kez komut satırına *fdisk* yerine *format d:* ifadesini girin.

❻ Takip eden güvenlik sorusunu [Evet] ile cevaplandırdıktan sonra yeni sabitdisk için bir tanımlama belirleyebilirsiniz. Bu ifade daha sonra Windows Gezgininde görüntülenecek olan tanımdır. [Enter] tuşuyla değişikliği onayladıktan sonra sabitdiskin kurulumu başlar.

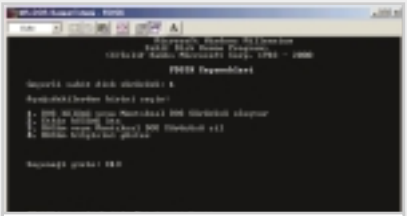

DİKKATLE: Fdisk kullanımını yalnızca tecrübeli kullanıcılar için öneriyoruz.

için bu son derece normal bir sonuç. Konsol oyunlarının pek çoğu PC versiyonlarıyla piyasada. Tüm ailenin tek bir PC'den yararlanması durumunda, küçük çocukların daha yüksek yaş gruplarına hitap eden oyunlara erişememesini ve daha büyük olanların yalnızca kendilerine hitap edenleri başlatamamasını sağlayın.

Yaş grupları genellikle oyun paketlerinin arka yüzünde yer alır. Oyun konusunda dikkate alınması gereken birkaç temel kural:

Windows XP: Yönetici sıfatıyla herhangi bir yazılım kurmaktaysanız tüm kullanıcıların ona erişip erişemeyecekleri sorulacaktır. Olumsuz yanıt verin.

***Başlat* menüsü:** Oyunu başlatma hakkı olmayan kullanıcılardan birinin parolasıyla oturumu başlatın ve oyunun kısa yolunu *Başlat* menüsünden kaldırın. Bunun için bu menüde ilgili kaydın üzerine sağ fare tuşuyla tıkladıktan sonra açılan nesne menüsünden *Sil*'i seçin.

Orijinal CD'ler: Yeni oyunların neredeyse tümü oynanabilmeleri için orijinal CD'ye gereksinim duyar. Bu nedenle bu CD'yi gözlerden uzak bir yerde saklayabilirsiniz.

RÖPORTAJ

» PC'ler çocuklara zeka kazandırıyor

Eğitim bilimci ve aile psikologu Wolfgang Bergmann ile röportaj

***CHIP:* Bilgisayarın ailedeki rolü nedir?**
WB: Bilgisayarlar çok farklı alanlarda önemli pedagojik sorumluluklar yükleniyor. Baba önceleri oğluna nasıl dünyayı tanıtmaya çalıştıysa, şimdi bu görevi bilgisayar devralıyor.

***CHIP:* Bilgisayarın bir anlamda babanın yerini almaya başladığı söylenebilir mi?**
WB: Elbette bu etki yalnızca bazı alanlarda görülmekte. Bilgisayar başında çocuklar pek çok şey öğrenebilir. Civilization ya da Roller Coaster gibi oyunlar sayesinde algılama yeteneklerinin çalıştırılması, dikkatin ve yoğunlaşma sürelerinin uzatılması sağlanabilir. Ancak bu PC'nin ailenin sunduğu kimliklerin yerini alabileceği anlamına gelmiyor.

***CHIP:* Aileler çocuklarının ne süreyle PC başında olmasına izin vermeli?**
WB: Aslında bunu kesin sayılarla ifade etmek güç. Faydalı bilgisayar oyunları çok uzun zaman ilgi gerektirdiğinden zaman kısıtlamaları bu noktada yarar sağlamayacaktır. Uzun periyotları öneriyorum. Günde dört saat bilgisayar izninden bir sonraki gün, bilgisayarın tamamen kapalı kalması durumunda uygun olabilir.

BENİM GÖRÜŞÜM

» Evet, istediğim herşeyin PC'mizde çalışmamasını kabul ediyorum. «

Kerem, 15 yaşında

15 Windows 98/Me/XP
SMS ve internet sohbetleri

Etki

Web üzerindeki ücretsiz fırsatlar giderek azalmakta ve neredeyse kaybolmaya yüz tutuyor. Yine de cep telefonlarına ücretsiz kısa mesaj (SMS) gönderilebilmesine imkan tanıyan birkaç servis sağlayıcı hala mevcut. Bu hizmet için bazı örneklerde ek bir yazılımın indirilmesi gerekiyor. Aynı durum paylaşım ağları için de geçerli. Firewall olmaksızın hiçbir yabancı yazılımın çalışmasına izin vermeyin. Nette gençler arasında çok popüler olan buluşma noktalarından biri de chat odaları. Bazı chat yazılımları internete hangi verileri ulaştırdığını gizliyor. Hatta bazı uç örneklerde bu yazılımların çok pahalı yurtdışı aramalar gerçekleştirebiliyor. En iyisi onlardan olabildiğince uzak tutmak. Arkadaşlar arası mesajlaşmalar için Windows'un Messenger'ı yeterli olabilir. Hizmet birçok kez hacker saldırılarına hedef olduğundan **http://messenger.microsoft.com** adresinden en güncel sürümü indirmenizi öneriyoruz.

16 Windows 98/Me/XP
Tüm aile için bilgiye erişim

Etki

Ortak kullanıma sunulmayan oyunların yanında tüm aile bireylerinin faydalanabileceği başka yazılımlardan söz edilebilir. Ansiklopediler ve sözlükler bu grubun en iyi örnekleri. Bilgi kaynağının daha kurulum sırasında tüm dosyaları sabitdiske kaydetme imkanı sunması halinde bu seçenekten faydalanın. Windows XP altında yazlımı tüm kullanıcılar için kurma yoluna gidebilirsiniz.

DONANIM ÖNERİSİ: SABİTDİSK KURULUMU (BÖLÜM 2)

» Konforlu çözüm: Amatörler için de uygun

İlk yöntemin dezavantajı, tecrübesiz kullanıcıların iki sabitdiski birbiriyle karıştırarak tüm verileri yok edebilmesi ihtimali. Tecrübeli kullanıcılara hitap eden ücretiz çözüm 112'de. (Fdisk ve format komutlarıyla kurulum) Alternatifi dosyaların tamamen kaybolması ihtimalini ortadan kaldıran çok daha güvenli ve pratik Powerquest'in Partition Magic (yaklaşık 70 euro) gibi partition managerları. Program Fdisk ve Format komutlarıyla kıyaslandığında iki önemli avantaja sahip: Partition Magic'in sihirbazı her kullanıcının yeni sabitdiskleri problem yaşamadan kurabilmesini sağlıyor. Tercihlerin etkileri her adımda tüm detay ve nedenleriyle anlatılıyor ve standart kullanıcılar için uygun çözümler sağlayan seçeneklere işaret ediliyor. Kurulum istenildiğinde veri kayıplarına neden olmadan değiştirilebiliyor. Boot manager aracı ile örneğin bir PC üzerinde iki ya da daha fazla işletim sistemi, (Win98/XP gibi) kurulumu mümkün.

Yetişkin Kullanıcılar

Her kullanıcının bir başkasının görmesini istemediği kişisel dosyaları olabilir. Şifreleme yazılımları ve kişisel web erişimi dilediğiniz özel sınırları oluşturmayı sağlıyor.

Bilgin, PC ailemizin sinyoru, teknolojiye soğuk bakmıyor.

Yüksek okulda bilgisayar dersi aldı ve Özlem ve Can'ın toplam internet erişiminden daha fazlasına ihtiyaç duyuyor. Gerekli harcamaları kendi kişisel bütçesinden gerçekleştiriyor, çünkü kendi internet erişimine sahip. Windows XP altında sınırlandırılmış bir kullanıcı hesabı kullanabilse de PC'yi aslında tümüyle kendi ihtiyaçlarına göre kurdu. Dosyaları şifreleme ve kendi dosya güvenliğini sağlama haklarını elinde tutuyor. Bir yandan paylaşılan PC'de çalışırken, bir yandan da kendi özel çalışma ortamını koruyabiliyor.

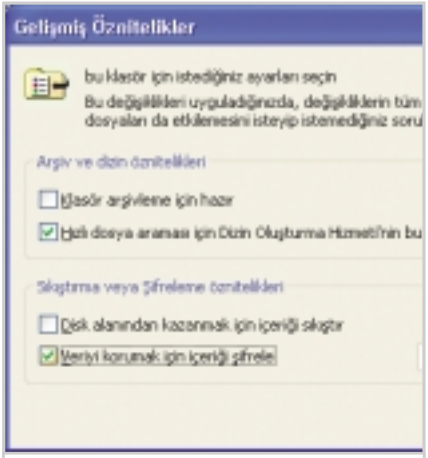

Klasör Şifrelemesi: Sistem yöneticisi istediği dizinleri kolayca şifreleyebilir.

17 Windows 98/Me/XP

Kişisel masaüstü düzenlemesi

Etki

Windows 98, Me veya XP ile çalışırken bağımsız bir kullanıcı sıfatıyla oturum açtığınızda çalışma ortamınızı dilediğinizce şekillendirebilirsiniz. Bu yolla örneğin *Başlat* menüsünü düzenleme ve masaüstüne kısa yol ekleme şansınız var. Değişikliklerin her ikisi de Windows Gezgini penceresi açarak en hızlı yoldan gerçekleştirilebiliyor. Gezgini başlatın ve sağ üstteki ikinci pencere simgesine tıklayın (Windows 98 ve Me'de *Önceki Boyut*, XP'de *Aşağı Geri Getir*). Kısayolunu oluşturmak istediğiniz program ya da belgenin yer aldığı klasöre geçin. Dosyayı seçin ve fare tuşunu basılı tutun. [CTRL]/[Shift] tuşlarına basılı tutun ve kısa yolu masaüstüne veya *Başlat* menüsündeki bir klasöre taşıyın.

18 Windows 98/Me/XP

Ek internet erişim yazılımı

Etki

Birçok kişinin aynı PC'yi kullanması ortak internet bağlantısına muhtaç olduğunuz anlamına gelmiyor. Teoride aynı bilgisayar üzerinde birden fazla internet erişimi kurmak mümkün. Erişim yazılımının parolanızı kaydetmesine asla izin vermeyin ve aksine neden olabilecek tüm seçenekleri iptal edin.

BENİM TALEBİM

» Özel e-postalarım gizli kalmalı. Bir aile PC'sinde dahi. «

Bilgin, Ortak kullanıcı

19 Windows 98/Me/XP

Windows altında klasörleri şifrelemek

Etki

Windows 98/Me yüklü bir bilgisayarı başkalarıyla paylaşan kullanıcılar aslında tüm dosyalarını erişime açık tutmaktadır. Ayrıca Windows XP'de yönetici haklarına sahip isimler *Belgelerim* klasöründen belgeleri görebilir. Ancak bu erişim çoğu kez istenmeyen durumlara

DONANIM ÖNERİSİ: GÜVENLİK SİSTEMLERİ

» Aile bilgisayarında verilerin korunması

Paylaşılan PC'lerde "hassas" dosyaların, örneğin ev bankacılığıyla ilgili önemli verileri barındırılıyorsa daha etkin erişim güvenliği gerekir. Windows'un kullanıcı parolası yetersiz kalacağından Smart Card okuyucular gündeme gelebilir.

Ek donanım PC'ye bağlandığında ve kullanıcının kendisini ancak chip kartıyla tanımlamasının ardından sistem erişime açılır. Pahalı sistemler entegre tuşlar aracılığıyla kişisel kodun girilmesini de talep edebilir. Bu ek koruma sistemi sabitdiskteki şifrelenmiş Windows parolasını aşabilecek bilgiye sahip ve suç işleme motivasyonu yüksek kullanıcılara engel olabilir. Bu tarz bir güvenlik sistemi, örneğin Towitoko'nun Windows Logon Reader'ı, uygun yapılandırma yazılımı ve chip kartla birlikte geliyor (maliyeti yaklaşık 60 euro) ve okuyucu problemsizce USB porta bağlanabiliyor.

İkinci bir donanım çözümü kullanıcının kendini parmak iziyle tanımlayabildiği klavyeler. Örneğin, Cherry'nin yaklaşık 235 euro fiyatlı Personal ID Board'u.

Erişim Engeli: Windows Logon paket çözümüne yazılım dahil.

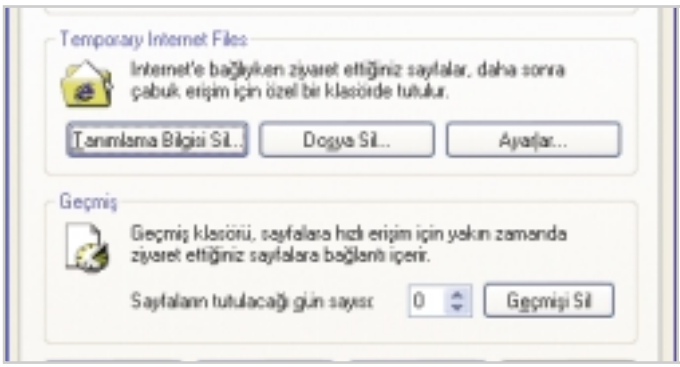

Geçmiş Temizliği: **Internet Explorer'daki İnternet Seçenekleri ile arkanızda bıraktığınız izleri temizleyebilirsiniz.**

neden olabilir.

Güvende olduğundan emin olmak isteyen kullanıcılar ek şifreleme yazılımı kurmalıdır. E-posta ve diğer belgeler konusunda komple çözüm **www.steganos.com** adresindeki Steganos Security Suite 4 ile (yaklaşık 40 euro) elde edilebilir. Program yalnızca elektronik mektupları değil, aynı zamanda sabitdiskin tümünü ya da belli kısımlarını şifreleyebilir. Sistem yöneticileri sistemin tümüne erişimi engelleme şansına da sahip.

20 Windows 98/Me/XP

Dosyaların silinmesine karşı önlem almak

Etki

Mutlaka kötü niyet aramak gereksiz. Pek çok kullanıcının aynı PC'yi paylaşması halinde gerekli dosyaların yanlışlıkla silinmesi ihtimal dahilinde. Bu nedenle değerli mektuplar ya da resimlerin korunması konusunda uyulması gereken kurallardan söz edilebilir.

Dosya saklama konumu: Belgelerinizi *Belgelerim* klasörünün farklı alt klasörlerine kaydedin. Dosyalarını standart olarak *Program Files'a* yerleştiren yazılımlar için de aynı öneri geçerli. Oyun ve diğer yazılımlar da bu yolu izliyor.

Ortak dosyalar: Windows XP altından *Paylaşılan Belgeler* klasörüyle dosyalarınızı diğer kullanıcılarla paylaşabilirsiniz. Ancak her defasında bu dosyaların güvenlik kopyalarını oluşturmalısınız.

Yazma koruması: Windows dosyaları salt okunur kılmaya yarayan bir seçeneğe sahip. Bunun için sağ fare tuşuyla dosya adına tıklayın ve *Özellikler* seçeneğiyle *Salt okunur* ibaresinin kutucuğunu işaretleyin. Bu koruma, yalnızca kasıtsız, yani yanlışlıkla dosya silindiğinde işe yarar.

21 Windows 98/Me/XP

Ziyaret edilen web sayfalarını gizlemek

Etki

Bir sonraki kullanıcı Windows 98/ME altında sizin hangi web sayfalarını ziyaret ettiğinizi görebilir. Bu şüphesiz istenmeyen bir durum. Internet Explorer'dan *Araçlar/Internet Seçenekleri/Genel/Geçmişi Sil*'e tıklayın ve *Evet* ile onay verin. Aynı işlemi *Geçici Internet Dosyaları*'ndaki *Tanımlama Bilgisi Sil* ve *Dosya Sil* düğmeleriyle tekrarlayın. ■

PK / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

UYGULAMA ÖNERİSİ

» Kendi dosya güvenliğinizi sağlamak

Yedekleme konusunda sistem yöneticisine güvenmeyen kullanıcılar ellerini taşın altına sokmalı. Özel bir backup yazılımına başvurmak yerine yedekleme ve şifreleme destekleyen bir sıkıştırma yazılımına başvurulabilir.

Power Archiver 8.0 (yaklaşık 20 Euro / **www.powerarchiver.com**) , Zip Magic 4.0 (yaklaşık 30 Euro / **www.ontrack.com**) Squeez 4.0 yaklaşık 30 Euro / **www.speedproject.de/enu/index.html**) alternatifler arasında.

Paketleme, kaydetme ve yazma

İzlenecek yol tüm yazılımlarda birbirine benzer. Sihirbaz sayesinde yedekleme sırasında dikkate alınacak kuralları belirleyin. Hangi dosyanın nereye ve ne şekilde yedekleneceğini belirleyerek değiştirilen dosyaların sabit ve elbette parola korumalı bir arşive eklenmelerini sağlayabilirsiniz. İlk kurulumun ardından yedekleme her gün gerçekleştirilmeli ve veriler zaman zaman CD'ye yazılarak tam güvenlik sağlanmalı.

İÇİNDEKİLER

119 **Internet Güvenlik Duvarı:** Hacker'lara artık geçit yok

120 **Şifrelenmiş Dosya Sistemi:** Belgeleriniz sadece size özel

121 **Eski Sürücüye Geri Dönme:** Yanlış sürücü artık sorun değil

122 **Tam Uyumlu Dosyalar:** Eski uygulamalar yeniden hayat buluyor

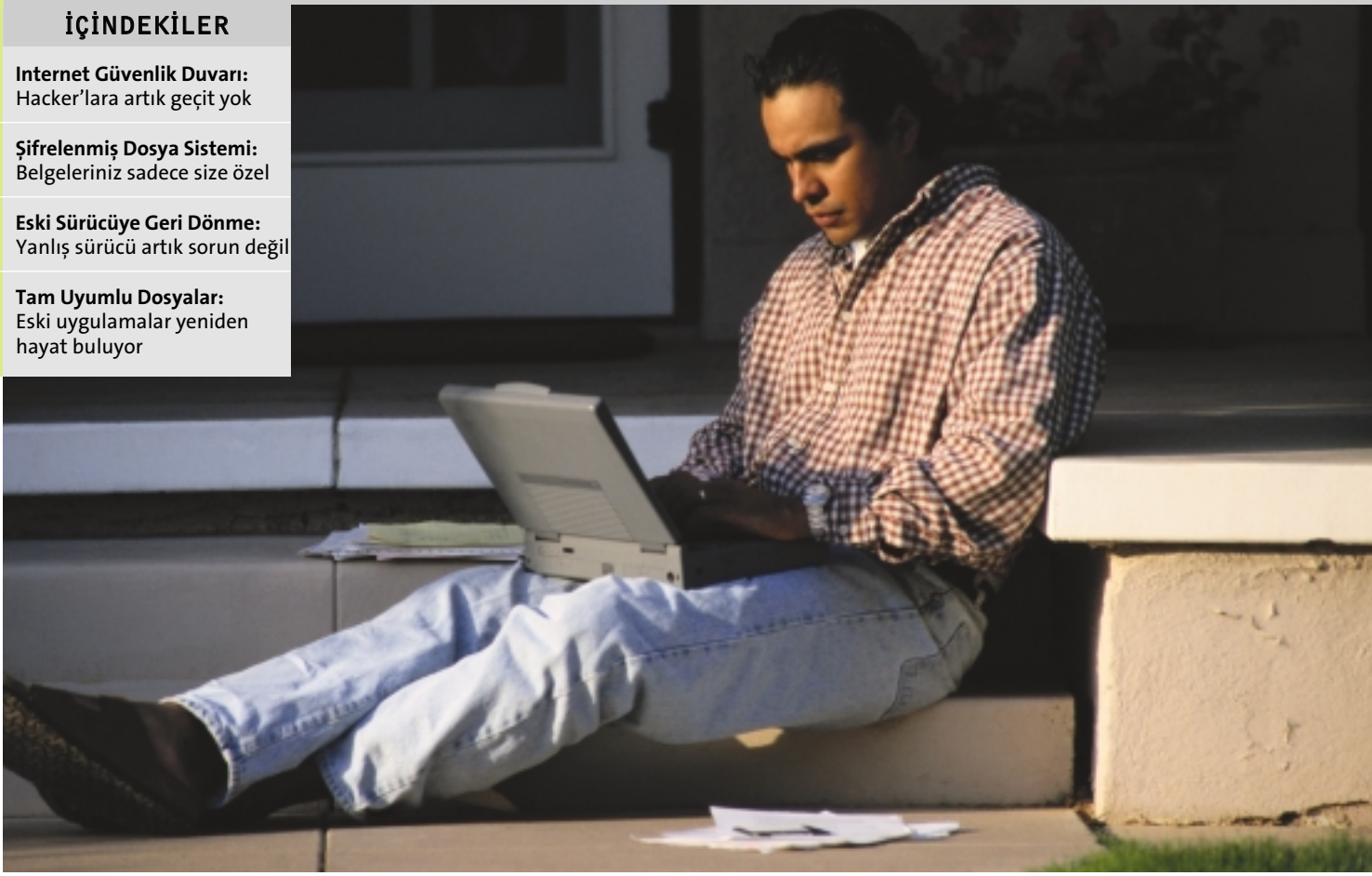

Gelişmiş Sistem Araçları

Bakımlı Bir Windows

Windows XP, Microsoft'un en yeni ve en başarılı işletim sistemlerinden biri. Ancak yine de zaman içinde hiç hesapta olmayan sorunlarla karşılaşabilirsiniz. Dolayısıyla sistemde yer alan güvenlik ve bakım araçlarını doğru şekilde kullanmayı bilmenizde fayda var.

Windows XP, daha önceki sürümlere göre gerek güvenlik gerekse sistem kararlılığı yönünden daha üstün bir işletim sistemi olsa da halen kullanıcı hataları ve dış kaynaklardan gelebilecek tehlikelerle karşı karşıya ve bunu engelleyebilecek pek bir şey yok. İşte bu yüzden sorunları çözmenizde yardımcı olan "Sistem Araçları" hiç bir zaman sistemin içinden eksik olmuyor ve en son sürüm olan Windows XP'de de bu araçlar oldukça geliştirilmiş bir şekilde yerini koruyor. Her zaman görmeye alıştığımız disk birleştirmek ve temizlemek, sistemi geri yüklemek ve yedekleme yapmak için kullanılan araçların gelişmiş sürümlerinin dışında yeni sürümde ek olarak yanlış yüklenen sistem sürücülerinden kaynaklanan sorunların önüne geçebilecek eski sürücüyü geri yükleme ve eski uygulamaları sorunsuz çalıştırabilmek için kullanılabilecek uyumluluk modu gib birçok araç da yer alıyor. Ayrıca kötü niyetli kişilere karşı güvenliği artırılmış sistem içinde dışardan gelecek saldırılara karşı dahili bir güvenlik duvarı (Firewall) yazılımı da bulunuyor. Benzer şekilde, geliştirilmiş ve kullanımı kolaylaştırılmış kullanıcı erişim denetimleri ve güvenliği artırılmış Internet Explorer 6.0 sürümü ile bilgilerinizin güvenliğinden şüphe duymadan çalışmanız ve sörf yapmanız mümkün oluyor. WinXP, daha fazla güvenlik isteyen kullanıcılar için bilgileri, Encrypting File System yardımıyla şifreleyebilme imkanı da sunuyor. Şimdi sistemi nasıl daha güvenli hale getirebileceğimize ardından da sorunları nasıl çözebileceğimize bir bakalım.

WINDOWS XP KURSU

Eylül 2002 Bölüm 1: Arayüze Alışmak: Windows XP'nin kullanıcıya sunduğu yeni arabirim ve kullanım kolaylıkları

Ekim 2002 Bölüm 2: Yeni Multimedya Araçları: Artık kendi filmlerinizi ve müziklerinizi oluşturabilirsiniz.

Bölüm 3: Yeni Sistem Araçları: Windows XP ile verilerinizi daha güvenli ve sağlıklı bir şekilde saklayabilirsiniz.

Aralık 2002-Bölüm 4: İnternet ve Network: Yeni işletim sistemi altından ağa bağlanmak ve internet kaynaklarını kullanmak.

Sevimli yüzünün altında 2000 alt yapısına sahip olan Windows XP, NTFS dosya sisteminin de kendine tanıdığı avantajla zaten 9x ve ME gibi diğer sistemlere oranla daha fazla güvenlik sunabiliyor. Kullanımı kolaylaştırılmış kullanıcı erişim denetimleri ile kimin hangi klasöre erişip hangisine erişemeyeceğini de artık hızlı bir şekilde tanımlanabiliyor.

Klasörler üzerinde artık tek yetki sahibi olabilirsiniz

Biraz önce bahsettiğimiz gibi Windows XP içinde de kullanılan NTFS dosya sistemi kullanıcıya güvenlik yönünden birçok avantaj sunabiliyor. Erişim kontrolü bunlardan bir tanesi. Bu özelliği kullanarak kullanıcıların bilgisayarınızdaki verilere erişimini sınırlandırabiliyorsunuz. Erişim kısıtlamaları tek bir kullanıcıyı, bilgisayarı ya da bir grup kullanıcıyı da kapsayabiliyor. Böylelikle örneğin daha fazla yetkiye sahip olan belli bir gruba bir dosya üzerine yazma erişimi verirken bir diğerinine sadece okuma hakkı vererek yanlışlıkla dosyayı bozmalarını da engelleyebiliyorsunuz. Benzer şekilde donanımlar üzerinde de ayrı ayrı haklar tanımlayabiliyorsunuz. Bu durumda da bazı kullanıcılar yazıcı ayarlarını değiştirebilirken diğerleri sadece yazdırma işlemi ile sınırlı kalmış oluyor. Gruplara yönelik kısıtlamalar ise sizi tüm kişiler için aynı ayarları yapma zahmetinden kurtarıyor. Kısıtlamalar üzerine uygulanan nesnelere göre değişkenlik gösterebiliyor. Ancak yine de tümü için okuma, değiştirme, kullanıcıyı değiştirme ve silme gibi izinler benzer şekilde kullanılabiliyor.

1 Dosya ve klasör izinlerini ayarlamak, görüntülemek, değiştirmek ya da kaldırmak için önce Başlat/Tüm Programlar/Donatılar altından bir Windows Gezgini penceresi açın ve izinleri ayarlamak istediğiniz dosya ya da klasörü belirleyin.

2 Daha sonra bu dosya üzerine sağ tuş ile tıklayıp, Özellikler seçeneğini seçin ve açılacak pencerede Güvenlik sekmesine tıklayın. Eğer burada Güvenlik sekmesi görüntülenmiyorsa aktif halde değildir. Aktif hale getirmek için ise Denetim Masası altında yer alan Klasör Seçeneklerini kullanabilirsiniz. Bu pencerede Görünüm sekmesi altındaki Gelişmiş Ayarlarda "Basit dosya paylaşımını kullan (önerilen)" seçenekteki işareti kaldırın. Artık Güvenlik sekmesi görüntülenecektir.

3 Şimdi ilk olarak yeni bir grup ya da kullanıcı yaratıp izinleri nasıl ayarlayabileceğimize bir bakalım. Bunun için önce Ekle tuşuna tıklayın ve bir isim beliriyip Tamam tuşuna tıklayın. Default olarak bu kullanıcı ya da grup tüm haklara sahip olacaktır. Şimdi bunları değiştirmek için tanımladığınız kullanıcı adı üzerine tıklayın.

DEĞİŞTİRİLEMEYEN İZİNLER: Bir üst dizinin etkisiyle bazı izinleri değiştiremeyebilirsiniz. Bu durumda izinleri bir üst dizinden ayarlamanız gerekir.

4 Burada istediğiniz izni iptal etmek için kutucuğun içindeki işareti kaldırmanız yeterli olacaktır. Eğer kutucuk gri renkli ise ya da içeriği değiştirilemiyorsa dosya ya da klasör bir üstteki klasörün yetkilerini kullanıyor demektir. Bunu düzeltmek için bir üst düzey klasörün izinlerinin değiştirilmesi gerekebilir.

XP'nin yeni dahili güvenlik duvarı saldırılara geçit vermiyor

Windows XP içinde yer alan güvenlik duvarı, sistemi korumak için dinamik olarak sadece aktif olmayan portları net trafiğine kapatıyor. Herhangi bir portun kullanılması gerektiğinde ise o portu ge-

Güvenliği Artırmak İçin Şifreleyin: **Sıkıştırma ve şifreleme özelliklerini bir arada kullanamayacağınızı unutmayın.**

çici olarak aktif hale getirerek herhangi bir bağlantı problemi de yaratmıyor. Dolayısıyla hacker'ların sisteminize giriş yapmak için açık portları tarama girişimi de engellenmiş oluyor. Peki güvenlik duvarını aktif hale getirmek için ne yapmak gerekiyor? Ağ kurulum sihirbazını çalıştırdığınız zaman bu özellik zaten otomatik olarak aktif hale gelecektir. İkinci bir defa daha kontrol etmek içinse şu yolu izleyebilirsiniz:

1 Önce Denetim Masasını açın. Ardından da Ağ Bağlantıları simgesine çift tıklayın ve açılan pencereden kullandığınız bağlantıya sağ tuş ile tıklayıp özellikler seçeneğini seçin.

2 Açılacak olan pencerede Gelişmiş sekmesinden güvenlik duvarının aktif olup olmadığını kontrol edebilirsiniz. Eğer değilse kutucuğu işaretleyerek aktif hale getirebilirsiniz.

Meraklı gözlere karşı bilgilerinizi şifrelemeye ne dersiniz?

Bilgisayarınızdaki gizli bilgileri korumak içinse bir güvenlik duvarından daha fazlasını kullanmak gerekebilir. Çünkü bir güvenlik duvarı sadece net üzerinden gelebilecek saldırıları durdurabilir. Ancak lokal olarak bilgilerinize erişebilecek insanlar için daha farklı bir koruma yöntemi olan şifrelemeyi deneyebilirsiniz.

Windows XP yine NTFS dosya sisteminin kazandırdığı avantajları kullanarak Encrypting File System (EFS) adı altında gelişmiş bir şifreleme sistemini de kullanıcılara sunuyor. EFS'yi kullanarak seçtiğiniz dosya ve klasörleri şifreleyip özel dosyalarınızı ele geçirmiş kişiler olsa bile bilgilerinizi görmesini engelleyebiliyorsunuz. Bu özelliği kullanırken eğer bir klasörü şifrelerseniz daha sonradan şifrelemek istediğiniz dosyaları bu klasör içine taşımanız yeterli olacaktır.

1 Bir dosya ya da klasörü şifrelemek için önce Windows Gezgininizi açın ve istediğiniz klasör ya da dosyaya sağ tuş ile tıklayıp açılacak menüden özellikler seçeneğini seçin.

2 Daha sonra Genel sekmesinden Gelişmiş tuşuna tıklayın ve "Veriyi korumak için içeriği şifrele" kutucuğunu işaretleyin.

Eğer seçtiğiniz dosya ya da klasör daha önceden sıkıştırılmışsa aynı anda şifrelenmesi de mümkün olmayacaktır. Diğer taraftan sistem dosyası olarak belirlenmiş dosyaların ve ana sistem dizininde bulunan diğer dosyaların da şifrelenmesi mümkün değildir.

Şifrelenmiş bir dosya ya da klasörün şifresinin çözülmesi içinse biraz önce yaptığımız işlemin tam tersini yapıp "Veriyi korumak için içeriği şifrele" kutucuğundaki işareti kaldırmak yeterli olacaktır. Bir klasörün şifresini kaldırdığınızda içindeki tüm dosyaların ve alt klasörlerin şifrelerinin de kaldırılıp kaldırılmayacağını belirlemeniz gerekir. Eğer sadece klasörün şifresinin kaldırılmasını seçerseniz içindekiler şifreli kalacaktır. Bu durumda sadece klasöre yeni eklenen yeni dosyalar şifrelenmeyecektir.

Internet Explorer 6 web üzerinde daha fazla güvenlik sağlıyor

Windows XP içinde yer alan Internet Explorer 6, kullanıcılara tanımlama bilgileri (Cookies) üzerinde daha fazla kontrol ve web sitelerinin gizlilik poliçeleri hakkında daha fazla bilgi sağlayabiliyor. Herhangi bir web sitesinin P3P gizlilik poliçesini görmek için Internet Explorer içinde Görünüm menüsünden Güvenlik raporu seçeneğini seçmeniz yeterli olacaktır. Daha sonra buradan istediğiniz siteye çift tıklayarak istediğiniz bilgiye ulaşabilirsiniz. Daha sonra da Internet Explorer'ın seçili web sitesi için tanımlama bilgilerini nasıl değerlendirebileceğini ayarlayabilirsiniz. Eğer tanımlama bilgilerine izin verilmesini kendiniz ayarlamak istiyorsanız "Tanımlama bilgilerinin gizlilik ilkesiyle ayarlarımı karşılaştır" seçeneğini, tümüne izin vermek istiyorsanız da "Bu site herzaman bu site tanımlama bilgilerini kullansın" seçeneğini seçebilirsiniz. Kesinlikle izin verilmemesi gereken durumlarda da "Bu site asla bu site tanımlama bilgilerini kullanmasın" seçeneğini kullanın.

Gizlilik ayarlarını değiştirmek için ise Araçlar menüsü altından Internet seçeneklerine tıklayıp açılacak pencereden Gizlilik sekmesini seçebilirsiniz. Burada kaydırma çubuğu ne kadar yüksekse gizlilik seviyesi o kadar yüksek olacaktır.

Internet Bağlantı Güvenlik Duvarı: **Bu özelliği aktif hale getirdikten sonra sistemde hangi internet hizmetlerinin kullanıldığını da belirlemeniz gerekir.**

Gizlilik Ayarları: **Seviyeyi yükselterek daha güvenli sörf yapabilirsiniz. Ancak bu durumda bazı siteler size cevap vermeyebilir.**

Sistem Kurtarma

Windows XP, çok kararlı bir işletim sistemi olsa da yanlış aygıt sürücüsü kurulumu ve 3. parti yazılımların yarattığı sorunlar gibi kullanıcı hataları ile hacker saldırıları ve virüsler gibi dış etkenler nedeniyle sorunlar çıkarabiliyor. Ancak yine de sistem içinde yer alan sistem araçları gerek sorunları engellemek gerekse düzeltmek konusunda yeterli yardımı sağlayabiliyor ve verilerinizi güvence altına alıyor. Bu araçlar içinde sorun olmadan önceki aşamada kullanabileceğiniz yedekleme aracı bir sorun yaşasanız bile veri kaybetmenizi engelliyor.

Tehlikelere karşı bilgilerinizi yedeklemeyi unutmayın

1 Windows XP altında verilerinizi yedeklemek için Başlat/Tüm Programlar/Donatılar/Sistem Araçları menüsü altında yer alan Yedekleme seçeneğini kullanabilirsiniz. Yedekleme/Geri Yükleme sihirbazı eğer iptal edilmediyse otomatik olarak devreye girecektir. Eğer devreye girmiyorsa bu durumda Araçlar menüsü altında yer alan Yedekleme Sihirbazı seçeneğini de kullanabilirsiniz.

2 Sihirbazdan çıkmak içinse sihirbazın ilk adımında Gelişmiş mod'a tıklamanız yeterli olacaktır. Şimdi bu pencereden Yedekleme sekmesine gelin ve İş menüsünden Yeni seçeneğine tıklayın.

3 Pencerenin sağ tarafındaki listeden kutucukları işaretleyerek yedeklemek istediğiniz dosya ve klasörleri belirleyebilirsiniz. Burada istediğiniz kadar klasörü ya da sürücüyü işaretlemeniz mümkündür.

4 Alt bölümde yer alan Yedekleme Hedefi alanından Dosya seçeneğini seçin. Bu durumda oluşturacağınız yedek, bir alt satırda tanımlayacağınız sürücü ve dosya adı altında kaydedilecektir. Eğer bilgisayarınıza bağlı tape ünitesi gibi yedekleme üniteleri varsa bunlar da Yedekleme Hedefi bölümünde görüntülenecektir.

5 Dosyaları seçip tüm ayarları da yaptıktan sonra artık Yedeklemeyi başlat tuşuna tıklayabilirsiniz. Açılacak olan pencerede Yedekle tuşuna basarak işlemi başlatabilirsiniz. Yedekleme sonrası verilerin doğrulanması istiyorsanız da bu seçeneği Gelişmiş tuşuna tıklayarak ayarlayabilirsiniz.

Yanlış kurulan sürücü problemleri Windows XP ile son buluyor

Windows XP'nin sürücüye geri dön özelliği sistem kararlılığının daha uzun süre korunmasına yardımcı oluyor. Bunun için yeni bir sürücü kurulduğunda bir önceki sürücü otomatik olarak yedekleniyor ve yeni sürücüyle sorun yaşanması durumunda geri alınabiliyor.

1 Bir sorun yaşadığınızda sürücünün geri alınabilmesi için önce Denetim Masası/Sistem penceresi altında yer alan Donanım sekmesine tıklanması gerekiyor.

2 Daha sonra aygıt yöneticisine geçiş yapıp istediğiniz bir aygıta sağ tuşla tıklayıp özellikler seçeneğini seçin. Burada sürücü sekmesi altında Sürücüye geri dön seçeneğini bulabilirsiniz. Artık tek yapmanız gereken geri almak istediğiniz sürücüyü seçmek.

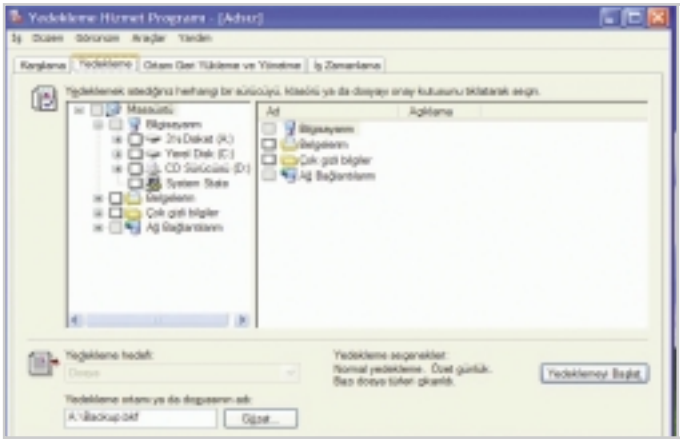

Sadece Gerekli Bilgileri Yedekleyin: **Tüm sabit diski seçmek yerine sadece önemli kişisel belgeleri yedekleyerek hem yer hem de zamandan tasarruf sağlayabilirsiniz.**

Sadece tek bir adım geriye kadar kurtarma yapabilen bu özelliği yazıcılar hariç tüm aygıtlar için rahatlıkla kullanabilirsiniz.

Sistem geri yükleme size her zaman ikinci bir şans sunuyor

Windows XP Professional, sisteminizde oluşabilecek sorunları çözmenizi şimdiye kadar olmadığı kadar kolaylaştırıyor. Oluşan sorunlarda Sistem Geri Yükleme özelliği devreye girerek zamanı geri alıyor ve bilgisayarınızı hata oluşmadan önceki son geri yükleme noktasına geri döndürebiliyor. Bunu yaparken tüm yapılan sistem değişilikleri geri alınıyor. Ancak bu arada oluşturduğunuz belgeler, sık kullanılan internet sayfaları ve elektronik postalarınız gibi kişisel dosyalarınıza kesinlikle bir zarar gelmiyor. Windows XP, yeni uygulama ve sürücü kurulumları gibi spesifik olaylarda ve her gün düzenli olarak yeni bir geri yükleme noktası oluşturduğu için istediğiniz herhangi bir zamana dönmeniz de kolaylaşmış oluyor. İstediğiniz takdirde bu Geri Yükleme Noktalarını kendiniz de oluşturabiliyorsunuz. Windows XP oluşturulan noktaların takibi için kullanıcıya bir ajanda da sunuyor.

1 Bir sistem noktası yaratmak için önce Başlat/Tüm Programlar/Donatılar/Sistem Araçları menüsü altından Sistem Geri Yükleme sihirbazını çalıştırın.

2 Daha sonra açılan pencereden "Geri yükleme noktası oluştur" tuşuna tıklayın ve İleri tuşu ile devam edin. Yaratmış olduğunuz geri yükleme noktasına bir isim verdikten sonra yazılım, otomatik olarak verdiğiniz ad ile yeni bir nokta yaratmak için hazırlanacaktır. Oluştur tuşuna basarak işlemin tamamlanmasını sağlayabilirsiniz.

3 Herhangi bir geri yükleme noktasını görebilmek ya da bu duruma geri dönebilmek içinse sihirbazın ilk ekranından bu sefer "Bilgisayarımı önceki bir zamana geri yükle" seçeneğini kullanmanız gerekecektir.

4 Daha sonra ajanda üzerinden, üzerinde geri yükleme noktası bulunan herhangi bir zamanı seçebilirsiniz. Bu güne ait tüm noktalar pencerenin sağ tarafında bir liste şeklinde size sunulacaktır. Bunlardan birini seçerek o anki ayarlara dönebilirsiniz.

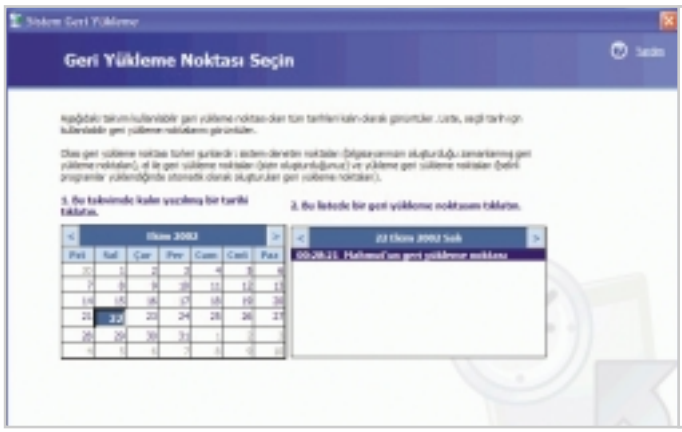

Geri Yükleme Noktaları: Ajanda üzerinde koyu renk ile yer alan istediğiniz herhangi bir geri noktasına sadece üzerine tıklayarak ulaşabilirsiniz.

Uyumluluk moduyla yazılımlar tozlu raflardan kurtuluyor

Birçok yazılım Windows XP altında sorunsuz bir şekilde çalışabilir. Ancak Windows'un daha önceki sürümleri için yazılmış bazı eski oyunlar ve uygulamalarla ilgili sorunlar yaşamanız da mümkündür. Bu tür programlar ya çok düşük bir performans sergilerler ya da hiç kurulmazlar. İşte böyle durumlar için Windows XP, kullanıcılara programları tekrar çalışır hale getirmek için çeşitli seçeneklerin yer aldığı bir uyumluluk modu da sunar. Birçok uygulama ve oyun için bu bir çözüm olsa da uyumsuz sürücü yüzünden çalışmayan oyunlar için halen üreticinin bir yama çıkarmasını beklemekten başka çare yok.

Eğer Windows XP altında herhangi bir yazılımı kurarken sorun yaşıyorsanız bu durumda kurmak istediğiniz yazılımın üzerinde uyumluluk modunu çalıştırmanız gerekir. Uyumluluk modunu sadece kurulum dosyaları üzerinde değil yazılımların exe dosyaları üzerinde de kullanabilirsiniz.

1 Bunun için herhangi bir çalıştırılabilir dosya üzerine sağ tuş ile tıklayıp menüden özellikler seçeneğini seçin ve açılacak yeni pencerede Uyumluluk sekmesine tıklayın.

2 Bu sekmede yer alan seçenekleri tek tek deneyerek kullanmak istediğiniz uygulama için en uygun ortamı yaratabilirsiniz. Örneğin uygulama Windows 95 üzerinde çalışacak şekilde tasarlandıysa uyumluluk modunu Windows 95 olarak ayarlamayı deneyebilirsiniz.

3 Şimdi yazılımı tekrar çalıştırmayı deneyin. Bu sorununuzu çözmezse yine aynı pencerede yer alan renk ayarlarını 256 renk, ekran çözünürlüğünü de 640 x 480 olarak ayarlamayı deneyebilirsiniz. Uygulamayı yeni ayarlarla denemek için Uygula tuşuna basarak bu pencereden çıkabilirsiniz.

Uyumluluk modundan yararlanmanın diğer bir yolu da Başlat menüsü altından ulaşabileceğiniz Yardım ve Destek seçeneğidir. Bu seçenek altında önce "Sorun Çözme" sihirbazını seçin. Daha sonra karşınıza gelecek olan listeden Uygulama ve yazılım sorunlarına tıklayın. Pencerenin sağ tarafında yer alan Sorun Çöz başlığı altında "Eski programların Windows XP altında çalışmasını sağlama" seçeneğini seçtiğinizde açılacak olan bilgi ekranından "Program uyumluluk sihirbazı" bağlantısına tıklayarak sihirbazı çalıştırabilirsiniz. Daha sonra sihirbaz size biraz önce yaptığımız ayarları adım adım sunacaktır. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

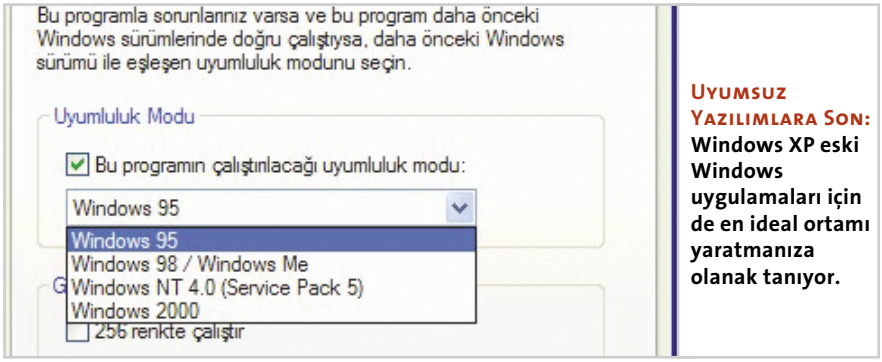

Uyumsuz Yazılımlara Son: Windows XP eski Windows uygulamaları için de en ideal ortamı yaratmanıza olanak tanıyor.

İÇİNDEKİLER

125
Kişisel Güvenlik Yazılımı
Symantec Norton Internet Security 2003
Veri Güvenliği Yazılımı
Ontrack EasyRecovery 6
Radyo Otomasyonu Yazılımı
DMK Yazılım Solea 2.17

126
Web Tasarım Yardımcısı
Soft Quad XMetal 3.0
Multimedya Paketi
Mindscape Extreme Media Digital Studio
Grafik Tasarım Yazılımı
Adobe Live Motion 2.0 beta

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasındaki firmalar, her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlarla kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasından en dikkat çekenleri, yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

Bu ay yazılım inceleme bölümünde Adobe'un LiveMotion yazılımının 2.0 sürümü ve yeni piyasaya sürülen Premier'in de 6.5 sürümü yer alıyor. Macromedia Flash'ın en büyük rakibi olarak kabul edilen ve yeni sürümle baştan aşağı yenilenen LiveMotion, ActionScript desteği ile de artık Flash ile daha rahat rekabet edebilecek bir düzeye gelmiş. Premier cephesinde ise çok daha fazla yenilikler bulunuyor. Yazılımın DVD hazırlama ve ASF ve WMV gibi yeni formatları da desteklemesi en fazla dikkat çeken özellikleri arasında yer alıyor. Ayrıca çok düşük bir ücret karşılığında profesyonel bir resim düzenleme yazılımından bekleyeceğiniz tüm özellikleri size sunan PrintShop Photopro Deluxe ve birçok başarılı MGI ürününü ekonomik bir paket altında toplamış Mindscape Extreme Media Digital Studio da grafik ile uğraşanların dikkatini çekecektir. Bu ay ki 9 yazılım arasında tek Türk yapımı yazılım olma özelliğine sahip olan Solea radyo otomasyon yazılımı ise farklı ihtiyaçlar için hazırlanmış modülleri ile hemen her ihtiyaca karşılık vererek bizden yüksek bir not almayı başardı. Bu yazılım bir DJ'e ihtiyaç olmadan bile bir radyonun haftalarca eksiksiz ve kesintisiz bir yayın yapmasını sağlayabiliyor. Diğer taraftan Steinberg'in kendi yazılımlarını kullanan müzisyenlerin, hazırladıkları albümleri daha kolaylıkla CD'ye yazmalarına imkan tanıyor.

Son olarak bu ay incelediğimiz güvenlik yazılımları içinde Norton'un 2003 model Internet güvenlik paketi bizden tam puan alırken ne yazık ki Ontrack'ın Easy Recovery'si ise eski sürümlerini aratır bir görüntü çizip hayal kırıklığı yarattı. Bu ayın en iyi yazılımı seçtiğimiz NIS 2003, çok başarılı bir Firewall'un yanı sıra yine çok başarılı bir anti-Virus programı olan Norton Anti-Virus'ün 2003 sürümünü de kullanıcıya sunuyor.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve burada ki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalamayla toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın konusundaki görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirmeye giriyor.

Ergonomide ise CHIP, yazılımın dokümantasyon ve kullanışlığının kalitesi değerlendiriyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanımla arasındaki uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme yazılıma verilen paraya deyip deymediğini gösteriyor.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	(100–90 Puan)
iyi	(89–75 Puan)
orta	(74–60 Puan)
vasat	(59–45 Puan)
kötü	(44–20 Puan)
çok kötü	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	(100–90 Puan)
iyi	(89–75 Puan)
orta	(74–60 Puan)
vasat	(59–45 Puan)
kötü	(44–20 Puan)
çok kötü	(19–0 Puan)

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını **www.chip.com.tr/yazilim** adresinde bulabilirsiniz.

AYIN ÜRÜNÜ CHIP 11/2002

Kişisel Güvenlik Yazılımı

SYMANTEC NORTON INTERNET SECURITY 2003

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	■■■■■
SİSTEM	Win 98/ME/2000/XP
BİLGİ	www.symantec.com
FİYAT	62 $

Uygun Fiyatlı Güvenlik Yazılımı: Bilgisayarınızı hacker'lardan ve virüs saldırılarından korumak için en iyi yol Norton Internet Security 2003'ten geçiyor. Yeni sürümle birlikte kullanıcılara sunulan zeki saldırı uyarı sistemi, şüpheli veri akışlarını anında tespit edebiliyor. Ayrıca ürün paketi içinde yer alan birkaç ek güvenlik aracı ile de örneğin size yapılan saldırının tam lokasyonunu tespit edebiliyor ya da pop-up açılan reklam pencerelerini engelleyebiliyorsunuz. Hem bir firewall hem de anti-virüs yazılımı olan Norton Internet Security 2003, ödediğiniz ücretin karşılığını size fazlasıyla sunuyor. Yazılımın kalbini yine Norton Personal Firewall oluşturuyor. Bu araç her türlü saldırıyı engellerken sizin izin verdiğiniz uygulamaların erişimini ise kesinlikle engellemiyor. Engellenemeyen bir saldırı durumunda ise yeni sürüm, Alert Assistant yardımıyla saldırı hakkında detaylı bilgiyi de kullanıcıya ulaştırıyor. Pakette yer alan Norton AntiVirus 2003'ün tam sürümü ise virüslerin yanı sıra pop-up, banner ile istenmeyen cookie, JavaScript ve ActiveX kontrollerini engelleyebiliyor.

Sonuç: Teknik desteğe ihtiyacım olmaz diyorsanız, fiyat/performans yönünden Norton Internet Security sınıfında lider bir yazılım. Üstelik geliştirilmiş arabirimi yeni özelliklerle de desteklenmiş.

- ⊕ Hiçbir saldırıya geçit vermiyor
- ⊕ Norton AntiVirus 2003 pakete dahil
- ⊖ Destek hattı ücreti 30 $'dan başlıyor

Veri Güvenliği Yazılımı

ONTRACK EASYRECOVERY 6

CHIP PUANI	■■□□□
FİYAT/PERFOR.	■■□□□
SİSTEM	Win 98SE/ME/2000/XP
BİLGİ	www.ontrack.com
FİYAT	199 $

Yeni Easy Recovery Eskiyi Aratıyor: Ontrack firmasının Easy Recovery yazılımı 1999 yılından beri ev kullanıcılarının veri kurtarma problemlerini çözmelerine yardımcı olmaya çalışıyor. En son sürümün yaptığı da farklı değil. Bunun için Easy Recovery ilk etapta sürücüleri tarayarak bulduğu bölümlerin bir listesini çıkartıyor. Daha sonra istediğiniz bölümü seçerek bulunan dosyaların listelenmesini sağlayabiliyor. Ancak ne yazık ki teoride doğru olan şey pratikte gerçekleşmiyor ve örneğin Windows ME gibi bir sistem altında yazılım her seferinde sabitdisk bölümlerini doğru bulamayabiliyor. Diğer taraftan Easy Recovery ile yaratılmış acil durum disketi de sistemi kilitleyebiliyor. Windows XP işletim sistemine sahip bir başka bilgisayarda ise, sabitdisk bölümleri doğru olarak bulunmasına rağmen Easy Recovery silinen ufak bir metin dosyasını bulmakta bile sorunlar yaşıyor. Üstelik çeşitli formatlarda yaratılan ve silinen dosyaların da herhangi birinin izine rastlamak mümkün olmuyor.

Sonuç: Easy Recovery online olarak siteden satın alındığında 70£'a kadar iniyor. Ancak bu yazılımı tavsiye edebilmemiz için, çok da yeterli değil. Verilerimizi kurtaramayacaksa, bir çözüm değil.

- ⊕ Zengin ek özelliklere sahip
- ⊖ En ufak bir dosyayı bile kurtaramıyor
- ⊖ ME altında açılış disketi sistemi kilitliyor

◎ eCHIP Code EasyRecovery

Radyo Otomasyonu Yazılımı

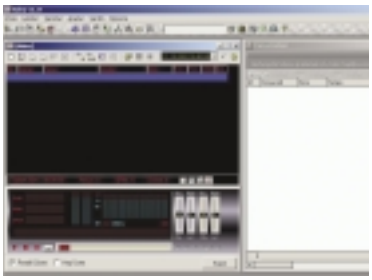

DMK YAZILIM SOLEA 2.17

CHIP PUANI	■■■■■
FİYAT/PERFOR.	-
SİSTEM	Win 98/ME/2000/NT/XP
BİLGİ	www.dmksoft.net
FİYAT	Firmayı arayınız

Müzik Dinlemek Artık Çok Kolay: Tamamen Türkiye'de hazırlanmış bir müzik otomasyon sistemi olan Solea, 3 ana modülden oluşuyor. Yazılımın temel modülünde, müzik listesindeki şarkılar arasında yumuşak bir şekilde geçiş yaparak kesintisiz şekilde oynatma yapabilen bir Player bulunuyor. Ayrıca bu modülde yer alan eşsiz veritabanı sayesinde aklınızdan geçen herhangi bir parçayı sadece 1-2 saniyede bulmanız da mümkün oluyor. Radyo modülünde ise hızlıca yayın listeleri oluşturmak için yine veritabanından yararlanabiliyorsunuz. İkinci bir ses kartını da destekleyen radyo modülünde böylelikle yayın esnasında her türlü ön dinleme işlemini gerçekleştirmek de mümkün oluyor. Herhangi bir parçanın istenilen saniyesinde otomatik olarak jingle çalınmasına imkan tanıyan yazılım, yayındaki parçaların arasına bir setteki jingle'ları belirli aralıklarla dağıtarak parça geçişlerinde otomatik olarak çalınmasını da sağlayabiliyor. Son modül olan otel modülü ise 4 ses kartına kadar destek vererek aynı anda 4 farklı lokasyona müzik yayını yapmanızı mümkün kılıyor. Modül başka bir PC'den yayına müdahaleye olanak tanıyor.

Sonuç: Non-stop müzik çalan radyoların ve kapalı devre müzik yayını yapan otel ve organizasyonların işini kolaylaştıracak çok başarılı bir yazılım.

- ⊕ Güçlü veritabanı ve kategorileri
- ⊕ 4 ses kartına kadar destek sunuluyor
- ⊕ Uzaktan erişim imkanı

Web Tasarım Yardımcısı

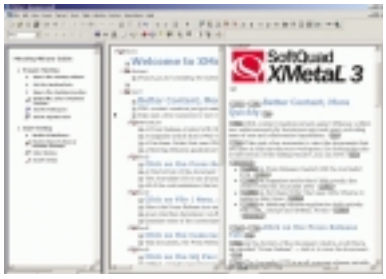

SOFT QUAD XMETAL 3.0

CHIP PUANI	■■■■□
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
SİSTEM	Win 98/ME/NT 4.0/2000/XP
BİLGİ	www.softquad.com
FİYAT	495 $

XML Düzenlemede Tek Çözüm: SoftQuad'ın XML ve SGML tasarım aracı olan XMetaL yazılımının bu en yeni sürümü, WebDAV desteği ve Java geliştiricilerinin XML'e daha rahat erişmesi için sunduğu imkanlarla dikkatleri üzerine topluyor. Yazılımın kelime işlemci stilindeki arabirimine de yazılım sürüm desteği de dahil olmak üzere birçok yeni özellik eklenmiş. Ağırlıklı olarak geliştiricileri hedef alan yeni araçların yanı sıra artık Microsoft'un Windows Scripting Host'uyla bağlantı yapmak da mümkün oluyor. İçerik güncelleyenlere ise XMetaL'in basitleştirilmiş arabirimi sunuluyor. Böylece kelime işlemci stilindeki arabirim ile veri girişi daha kolaylaşmış oluyor. İstenirse XML tag'leri gizlenerek normal arabirimi Word gibi kullanmak da mümkün olabiliyor. Böylelikle içerik güncelleyenler için daha uygun ve kafa karıştırmayan çalışma alanları yaratılabiliyor. Yazılım içinde yer alan kaynak yöneticisi, geliştirme sırasında kullanılan nesnelerin düzenlenmesine de yardımcı oluyor. ActiveX kontrollerine de bu kaynak yöneticisi içinden ulaşılabiliyor.

Sonuç: XMetaL 3.0'dan alacağınız sonuçların çok iyi olması için, üzerinde bazı ayarlar yapmanız gerekebiliyor. Hem geliştiriciler için hem de yeni başlayanlar için ideal bir sürüm.

- ⊕ XSD desteği
- ⊕ Java programcıları için gelişmiş araçlar
- ⊖ Bazı ön ayarlar gerektiriyor

Multimedya Paketi

MINDSCAPE EXTREME MEDİA DIGITAL STUDIO

CHIP PUANI	■■■□□
FİYAT/PERFOR.	■■■■■
SİSTEM	Win 98/ME/NT/2000 /XP
BİLGİ	www.mindscapeuk.com
FİYAT	80 £

Zengin Multimedya Paketi: Aynı ofis paketlerine benzer bir biçimde Extreme Media'nın Digital Studio'su da MP3 yönetimi, resim geliştirme, video düzenleme, CD kayıt ve CD etiket oluşturma özelliklerini bir araya getirip bir multimedya paket oluşturmuş. Bunun için paket içine MGI VideoWave 4 SE for video, MGI PhotoSuite 4 SE, Cakewalk Pyro 1, NTI'ın yeni CD-Maker Plus 5'i ve son olarak da Print Shop Label Creator yazılımları dahil edilmiş. Bu yazılımlar içinden özellikle PhotoSuite 4 SE, özel sürüm olmasına rağmen dijital fotoğrafla uğraşanlar için fotoğraflar üzerinde gerekli düzenlemeleri yapabilmelerine olanak tanıyacak tüm gerekli özellikleri sunuyor. Pakette yer alan diğer yazılımlar da tam sürüm olan NTI CD-Maker Plus 5 ve Print Shop Label Creator dışında tek olarak satılan orijinallerine göre çok farklı değiller. Digital Studio tüm bu yazılımları oldukça da uygun bir fiyata kullanıcılara sunuyor. Mindscape, paketin içine bir kulaklık ve mikrofon setini eklemeyi de ihmal etmemiş.

Sonuç: Eğer video, görüntü ve ses dosyaları üzerinde çalışmak istiyorsanız, bu paket iyi bir başlangıç olabilir. Eğer profesyonel sonuçlar arıyorsanız, biraz daha fazla para harcayıp farklı yazılımlara yönelmeniz gerekecek.

- ⊕ Ödenen paraya göre zengin içerik
- ⊖ Yazılımlar arasında bağlantı yok
- ⊖ MGI ürünlerinin SE sürümleri var

Grafik Tasarım Yazılımı

ADOBE LIVEMOTION 2.0 BETA

CHIP PUANI	■■■■□
FİYAT/PERFOR.	■■■□□
SİSTEM	Win 98/ME/2000 /XP
BİLGİ	www.adobe.com
FİYAT	400 $

Flash'ın En Büyük Rakibi: Adobe, 2.0 sürümü ile LiveMotion'ı baştan aşağı yenilenmiş. Yeni sürüm içinde, kullanıcılara kod yazmalarına olanak tanıyacak olan ActionScript ise en çok dikkat çeken özelliği oluşturuyor. LiveMotion'ın bu en büyük eksiği kapanmış olsa da yazılım halen ancak Flash 4.0 ve 5.0 ile yarışabilecek seviyede bulunuyor ve MX ile baş etmekten şimdilik biraz uzak. Scripting desteği ile kod yazanlar, artık LiveMotion için de script'lerine daha çok Flash'a benzeyen arabirimler hazırlayarak, tasarımcıların daha kullanıcı dostu bir arabirim üzerinde çalışmasını sağlamaları da mümkün olabilecek. Bazı eksilerine rağmen grafik tasarımında ise LiveMotion 2.0, Flash'a göre daha başarılı bir yazılım. Başarılı özel efektlerinin yanı sıra yazılım, animasyonları yüksek kalitede QuickTime filmleri olarak da kaydedebiliyor. Böylelikle yazılımı Adobe Premiere ve After Effects'e yardımcı olarak kullanmak da mümkün. Bunun için LiveMotion 2, Illustrator ve Photoshop formatları ile de tam uyum içinde çalışıyor.

Sonuç: LiveMotion 2.0'ın grafik özellikleri daha ağır basıyor. ActionScript desteği olması avantaj, ancak profesyonel programcılar için hala Flash MX gözde.

- ⊕ ActionScript özelliği
- ⊕ Başarılı özel efektler
- ⊖ SWF'leri düzenleyemiyor

◎ eCHIP Extra Live Motion

eCHIP İÇERİĞİ

» **Telekomat ACME**
Bütçenizin dostu

» **eCHIP**
Kasım eCHIP içeriği

» **FreeRAM XP**
Bırakın sisteminiz rahat etsin

» **NetObjects Fusion MX**
Profesyonel sayfa tasarımları

Telekomat ACME

Bütçenizin Dostu

TAM SÜRÜMÜ eCHIP'te

İnternet giderlerinizi önceden belirlediğiniz bütçe hesabınızla kontrol altına alabilirsiniz.

■ İnternetin en sık modem ile dial-up olarak kullanıldığı ülkemizde servis sağlayıcılar kadar telefon ücretleri de önemli bir durumda. İnternete girdiğinizdeki harcamanızı kontrol altına almanız için geliştirilmiş Telekomat ACME bütçeniz için faydalı olabilecek bir program.

Kurulum ve kullanıcı anketi

Programın kurulum işlemi bittikten sonra oldukça uzun bir anket doldurmanız gerekiyor. Programın ücretsiz olmasından dolayı böyle bir prosedür bulunuyor. Ayrıca programı 3 aydan fazla kullanmayı düşünüyorsanız Telekomat'ı en az 3 arkadaşınızın bilgisayarına yüklemeniz ve nasıl kullanılacağını anlatmak zorundasınız. Bu da programcının pek zamanı olmaması açıklamasıyla anlaşılıyor. Kullanıcı anketindeki cep telefonu markanız, taraftarı olduğunuz takım gibi sorular biraz sıkıcı olsa da mecburen doldurmanız gerekiyor. Aksi takdirde program çalışmıyor.

Bağlantı bütçesi sihirbazı

Sonunda programı açtığınızda bir bütçe sihirbazı karşınıza çıkıyor. Bu sihirbaz sayesinde internet giderlerinize ayıracağınız bütçeyi belirleyebilir ve istediğiniz periyotlara bölebilirsiniz. Günlük, haftalık ve aylık bütçe tipi seçtikten sonra kaç liralık bütçe ayırcağınızı belirliyorsunuz. Periyot başlangıcı ve bitişini de belirledikten sonra limitinizi de giriyorsunuz ve program aktif hale geliyor.

ÜCRET TAHMİNİ: Günlük, haftalık ve aylık ücret tahminiyle bütçenizi kontrol altında tutabilirsiniz.

Ana menüler ve göstergeler

Programın menülerindeki özelliklerinden birisi de bant genişliği istatistiği. Burada günlük, haftalık ve aylık maksimum download ve upload değerlerinizi görebilir, toplam download ve upload'larınızı Kb cinsinden tahmin edebilirsiniz. Ücret tahminleri aracında ise bağlantı süreniz içerisindeki indirimli veya normal tarifelerden yararlanıp yararlanmadığınız ve kaç kontör harcadığınız gösteriliyor. Buradan her geçen süre içerisinde ne kadar liralık internet kullandığınızı öğrenebilirsiniz. Programın başlangıç çubuğundaki göstergesinde ise internet bağlantınız ve harcadığınız TL gerçek zamanlı olarak gösteriliyor. Bu bölümdeki istatistikleri isterseniz nümerik veya grafik biçimde izleyebilirsiniz.

Kasım eCHIP İçeriği

Bu ay dopdolu iki eCHIP ile karşınızdayız. Birinci CD'mizde temel bilgisayar programlarından oluşan Basic Kit, dergide tanıtılan programların yer aldığı eCIHP CODE ve her ay yer alan program başlıkları altında bir çok faydalı yazılım bulunuyor. Ayrıca Sıkıştırma programları, Hızlı internet ve Windows temaları konularının ilgili programları da eCHIP içerisinde...

İkinci CD'mizde ise Laplink2000, Telekomat ACME ve ASP web Database Interface Builder programlarının tam sürümleri yer alıyor. Internet ve İletişim başlıkları altında 150'nin üzerinde program yer alıyor. Internet araçları, Download yöneticileri, Arama motorları, Dosya paylaşım yazılımları, Uzaktan erişim programları, Cep telefonu araçları, faks yazılımları ve webcam yazılımları ikinci CD'mizin ana konularını oluşturuyor. Ayrıca Web sitesi yapmanız ve yayınlamanız için gerekli tüm araçlar Web geliştirme bölümünde yer alıyor. CoffeeCup'ın tüm ücretsiz ve deneme sürümü programları da aynı adlı bölümde...

FreeRAM XP

Bırakın Sisteminiz Rahat Etsin

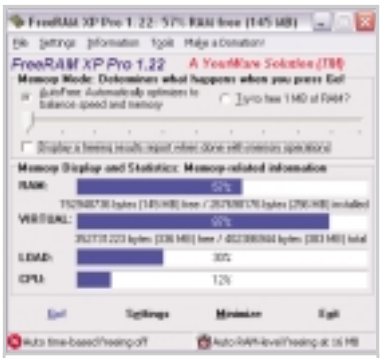

GRAFİK: Windows başlangıç çubuğundaki bellek kullanımı daha ayrıntılı olarak da görünebiliyor.

■ Bilmediğiniz bir sürü program sistem belleğinizi kullanabiliyor. Ekran koruyucular, artalan resimleri ve arkaplanda çalışan programlar... Bunların ne kadar bellek harcadığını öğrenebilir ve daha az bellek kullanan alternatiflerle yerlerini değiştirebilirsiniz.

Kullanım ve ücret

Sadece sabit diskinize kopyalanması yetiyor programın. Herhangi bir kuruluma ihtiyacı yok. Bir tıklamayla aktif hale gelen programı isterseniz gelişmiş ayarlarını kullanarak da kullanabiliyorsunuz. Ücretsiz bir yazılım olmasına rağmen program için istediğiniz bir ücreti kredi kartıyla ödeyebiliyorsunuz. Bu sadece sizin isteğinize kalmış bir şey.

Gelişmiş özellikler

Program basit bir mantıkla çalışıyor. Sisteminizdeki gereksiz tutulan belleği boşaltarak performansınızı arttırıyor. Aynı zamanda programın menülerinde birçok ayar ve özellik de bulunuyor tabii ki.

Sistem belleğini ne kadar sürede bir otomatik olarak boşaltması gerektiğini ve sanal bellek, işlemci gibi diğer performans kazandırıcıların işlemlere eklenmesini de bu bölümden ayarlayabiliyorsunuz. Ayrıca Tools bölümünde Windows clipboard temizleme ve bilgisayarınızı hızla kapatıp yeniden başlatabilme gibi özellikler de bulunuyor.

NetObjects Fusion MX

Profesyonel Sayfa Tasarımları

■ Piyasadaki HTML editörleri arasında kişisel sayfalar yapmaya veya profesyonel dizaynlar yaratmaya yönelik birçok örnek bulunuyor. NetObjects Fusion, en çok kullanılan editörler olan Dreamweaver ve FrontPage gibi WYSIWYG (ne görürsen onu alırsın) görsel dizayna dayalı bir program.

Kurulum: Programı kurarken belirlediğiniz ayarlar ileride değişse de önceden bilinçli seçmeniz önemli. PDF dokümanı olarak sunulan kullanıcı rehberi de bunlardan biri. Getting Started PDF dokümanı ise adım adım size yardımcı olabilecek bir doküman.

Katman desteği: Yapısı diğer HTML editörlerinden farklı olan Fusion kullanıcıların bir kere alıştıktan sonra daha kolay çalışmalarını sağlıyor. Diğerlerinden farklı olarak katman (layer) mantığıyla çalışan program standart editörlerden bu yönüyle ayrılıyor. Resimleri, yazıları ve diğer HTML objelerini istediğiniz konuma taşıyabiliyor ve yerleştirebiliyorsunuz. Üst üste binen objeler birbirlerini itmiyorlar ve iç içe geçmiş şekilde yer alabiliyorlar.

Önce sitenizi tasarlayın: Programın bir diğer özelliği de sitenizde yaptığınız tüm bölümleri ve sayfaları ana sayfadan başlayarak sırayla yaratabilmeniz. Alt bölümlere ayırdığınız sayfaları sanki bir panoya çizmiş gibi görebiliyorsunuz ve üzerlerine tıkladığınızda o sayfayı yaratmış oluyorsunuz ve hemen düzenleyebiliyorsunuz.

Layout ve MasterBorder: Fusion'ın sayfa tasarlama bölümü de diğer editörlerden farklı olmasına rağmen oldukça basit. Layout ve MasterBorder adlı iki başlıktan oluşan bu bölümde sayfa dizaynı yapılabiliyor.

Style ve Asset Menüleri: Programın Style menüsünde, hazır web dizaynları bulunuyor. Çeşitli tarzlarda ve renklerde birçok tasarımın bulunduğu bu bölümden istediğinizi seçebilir, istediğiniz rengi ve yazıyı düzenleyebilirsiniz. Assets menüsünde siteniz içerisindeki tüm dosyaların nerede bulunduğunu görebiliyor.

BAŞLAMADAN ÖNCE: Sitenizin çekirdeğini ayarlayabilir ve buradan yola çıkabilirsiniz.

DİJİTAL DERGİLER

▶ **PCONLiNE**
Her ay olduğu gibi onlarca web sitesinin tanıtımı PCONLINE içerisinde yer alıyor. Sitelerin kısa açıklamalarını okuduktan sonra bulunan linklerine tıklayıp siteleri browser'ınızdan izleyebilirsiniz. Sizden gelen yoğun ilgi nedeniyle ileriki aylarda web sitelerine daha fazla yer ayırmayı düşünüyoruz.

▶ **Computer Easy**
Bilgisayar ve Elektronik kursumuzda boolean cebri ve kuralları anlatılıyor. İki değişkenli binary fonksiyonları ve yarım toplayıcı devresi gibi konular grafiklerle sunuluyor. Bilgisayar

sözlüğünde ise M harfindeki bilgisayar terimlerinin açıklamaları bulunuyor. Ayrıca geçmiş aylardaki sözlük sayfaları da bu bölümde yer alıyor.

▶ **Suxxess**
ASP kursunda Ziyaretçi defteri uygulaması örnek ekran görüntüleri ve kodlarla açıklanmış. Geçen ayki konunun devamı olan Visual Basic for Application Temelleri Access kursunda... Bu ay dergide yer alan Studio Web bölümünde konu olan Cookie'ler hakkında daha ayrıntılı bilgiyi Studio Web+ bölümünde bulabileceksiniz. Genel XPath işlevleri ve Tanımlayıcı öznitelikler/ID işlevi konularının açıklandığı XPath başlığı altında XML kursu ve profesyonel kullanıcıların ilgisini çekebilecek makalesiyle Serkan Şahinoğlu Windows Pencerelerini anlatıyor.
En kapsamlı ve adım adım anlatımıyla yeni başlayanlar için ideal bir kurs olan HTML kursumuz 9. bölümden 19. bölüme kadar temel HTML konularını kapsıyor.

İÇİNDEKİLER

132 **Hi-tech Ürünler:** Yeni teknoloji ürünleri

134 **Araştırma Laboratuarlarında:** Kuvantum Kriptografisi

ŞÜPHECİ BABA: Meet the Parents filminde Robert De Niro damadının dürüstlüğünü yalan makinasıyla test ediyordu.

hi-tech

Artık İşe Girmek İçin Bile Yalan Testi İstenebiliyor

Yalan Makineleri Ceplerimize Girdi

Hantal analog yapılarından kurtulup dijitalleşen yalan makineleri, sadece suç işlendiğinde değil, günlük hayatımızda, arkadaşlarla sohbet ederken bile kullanılan bir cihaz haline geldi.

■ Hollywood filmlerinde uygulamalarına sık sık şahit olduğumuz yalan makineleri, mahkemelerce kanıt kabul edilmemesine rağmen verdikleri sonuçlarla her yıl binlerce insanın hayatını değiştirmeye başladı. Çünkü, bir bavul içine sığacak koca, hantal analog yapılarından kurtulup, bir kaç küçük aparatla, dizüstü bir bilgisayara takılabilen dijital makineler halini aldıklarından beri, sadece polisiye soruşturmalarda değil, şirketlerin işe alacakları veya halihazırda çalışan personelleri üzerinde de kullanmaya başladıkları, "güvenilirlik" enstrümanlarına dönüştüler.

"Yalan Makinesi" olarak bildiğimiz cihaz aslında bilimsel ismi polygraph olan, insanın tepkilerini grafiklere dökmeye çalışan tıbbi bir araç. İnsan bedenindeki üç ayrı değişkenin, yalan söylendiğinde farklı tepkiler verdiğinden yola çıkarak, bu üç değişkenin ölçülmesi mantığı ile çalışan yalan makineleri, sonuç alabilmek için sorgulanan kişinin, koluna, göğsüne ve parmak uçlarına bağlanan aparatlardan gelen sinyalleri kontrol ediyor.

Kola takılan, tansiyon ölçere benzer, içi hava dolu küçük yastıkların içindeki alıcılar kan basıncını ölçerken, göğse takılan ve bedeni tamamen saran alıcılar ise nefes alma düzenindeki değişimleri tespit etmeye çalışmaktadır. Parmak uçlarına takılan iki alıcı ise, parmak uçlarındaki terlemeyi ölçmekte-

dir. İnsanın heyecanlandığında terlediği fikrinden yola çıkarak, terlemenin en kolay tespit edilebildiği parmak uçlarının bu analiz için uygun olduğu düşünülmüş.

Sorgulanan kişi, sorulara doğru cevap verdiği sürece, bu üç değişkene bağlı grafik düz bir hat izlerken, yalan söylendiğinde yaşadığı yakalanma korkusu ve heyecan, kan basıncının, nefes alış verişinin ve terlemesinin düzensizleşmesine neden olduğundan, grafikte de belirgin bozulmalar göze çarpıyor. Ancak, yalan makinesi sonuçlarını analiz etmek, göründüğü kadar kolay bir iş değil.

İşe girmek için yalan testi: Herkes potansiyel yalancı mıdır?

Yalan makinesi testi bugüne kadar sadece polisiye soruşturmalarda devreye giren bir yöntem olsa da, artık kimi batılı ülkelerde işe alımlarda yalan makinesi testinden geçmeyi kabul etmeyen adayların işe alınmadığı haberleri, yalan makinelerinin dijitalleşip küçülmesi ile sıklaşmaya başladı. Analog makineler, hareketli kağıt şerit üzerine mürekkeple çıktı verirken, dijital makineler bir bilgisayara bağlanarak, kağıda, mürekkebe ihtiyaç duymadan, sonuçlar hakkında yorumlar yapabildiğini iddia eden yazılımlarla birlikte kullanılabiliyorlar.

Ancak, yalan makinesi kullanmak ve sonuçları analiz etmek için Amerika'da özel bir uzmanlık sertifikasına sahip olmak, 10 haftalık bir kursu ve 25 sınavlık bir süreci başarı ile bitirmek gerekiyor. Yine de onlarca yılını polygraph uzmanı olarak, mahkemeler, soruşturmalar için testler yaparak geçirmiş, sayıları 2 bini bulan analizcinin ortak görüşü, bir makinenin yalanları tespit edemeyeceği ve analizlerin de her zaman doğru sonu. vermeyeceği yönünde şekilleniyor. Bir cinayet davasında, sevdiği bir insanı öldürmekle suçlanan zanlının, "onu sen mi öldürdün?" sorusunu duyduğunda heyecanlanmasının ve kan basıncının artmasının, soluğunun hızlanmasının ve terlemesinin yoğunlaşmasının bu kişiyi "yalancı" yapmaya yetmeyeceği gerçeği, yalan makinelerinden alınan sonuçların mahkemelerde delil olarak kabul edilmemesinin önemli nedenlerinden biri.

Benzer bir söylemle, işe alınacak bir adaya geçmişi ile ilgili sorular sorarken, hangi olayın kişi üzerinde nasıl bir anısı olduğunu bilmeden, sonuçları değerlendirmek mümkün olamayacağından, bu analizlerin de genellikle haksız yargılara gebe, yanlış uygulamalar olduğuna inanılıyor. Ancak yine de insanlar yalan makinelerine karşı olan ilgilerini ve çevrelerindeki insanların yalanlarını yakalamak konusundaki arzularını bastıramıyorlar ki, sorgulanan kişinin bedenine teller bağlamadan, hatta kişinin sorgulandığını bile bilmesine gerek bırakmadan test edilmesini sağlayan, ama daha az güvenilir yöntemler, elektronik firmaları tarafından meraklılarına sunuluyor.

Dijital ses teknolojilerindeki gelişmelere üzerine, insanın farklı durumlarda sesindeki değişimleri ölçen bilimsel araştırmalara dayanarak önceden programlanmış minik chip'lerle dolu, anahtarlık veya biblo boyutundaki cihazlar, yakınında konuşan insanın sesindeki değişimleri ölçerek, minik bir LCD ekrana veya değişik renklerdeki led'lere sinyal göndererek, verilen cevabın muhtemel doğruluk oranını ölçebiliyor. Ancak polygraph örneğinde olduğu gibi, kimin hangi olay veya soru karşısında nasıl bir tepki verebileceğini bilmek, pratikte mümkün olmadığından, bu sonuçların doğruluğu her zaman için büyük hata payları ile geçerli olabiliyor.

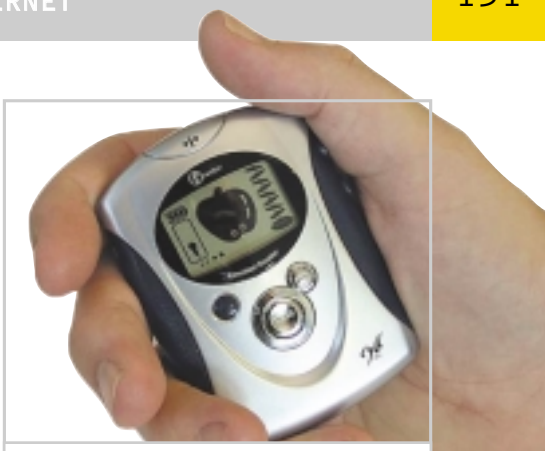

Avuçta Yalan: Avuçtan küçük bu cihazı karşınızdakinin doğruluğunu test etmek için kullanabilirsiniz.

Anahtarlık üzerinde yalan makinesi

Yalan makinelerinin, çocukların bile harçlıkları ile alabildiği oyuncaklar halini alması ise en çok sosyologları endişelendiriyor olmalı, zira yıllar önce bilimkurgu filmlerinde çizilen kara gelecek senaryolarında insanların sözleri ve kişilikleri yerine makinelerin insanlar için vereceği kararların geçerli olacağı; insanların istedikleri, sevdikleri meslekleri değil, makinelerin, bilgisayarların onlara layık gördükleri meslekleri icra edebilecekleri kestirimlerinin yavaş yavaş gerçekleşmeye başladığını, yalan makinelerinden geçemeyen insanların sokaklarda "yalancı" ve işsiz olarak dolaştıklarını; insanların eşlerini dostlarını dinlerken artık duygularına, kalplerine veya beyinlerine değil, ceplerindeki minik bir anahtarlığın üç dolarlık chip'ine güvendiklerini bilmek, elbette gelecek için endişelenmek adına yeterli sebepler. ■

Dizüstünde Test: Artık hantal yalan makinası yerine dizüstü bilgisayara bağlanabilen birkaç aparatla her yerde, herkesi test etmek mümkün.

Dekoratif Tuzak: Masa süsü şeklinde bir yalan makinası. Karşısında konuşanın sesinden yalan analizi yapıyor.

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Yüksek Teknoloji

Gelişen teknolojinin en son örnekleri

Lego Spybotics

Çocuk Odası Robotu

Lego'nun Spybotics ürünleri dokuz yaş ve üstü çocuklar için bir aksiyon strateji oyun sistemi sunuyor. Spybotic robotu özel gizli görevleri yerine getirmek üzere emirlerinizi bekliyor. Makinenin monte edilmesinden sonra beraberinde sunulan CD'den bir görev seçiliyor ve bu görev bir seri kablo üzerinden robota yükleniyor. Lego, bu sayede bilgisayara ihtiyaç duymadan çocuk odasında oynamaya başlıyor. Robot; ışık, temas ve ses alıcıları ile donatılmış. Lego, genel bir kontrol ünitesi üzerinden denetlenebilen dört model sunuyor.

Fiyatı: 80 Euro

Bilgi için: www.spybotics.com

Panasonic SV-AV10

James Bond Anlamını Yitirdi mi?

Panasonic'in bu kullanışlı aleti, cebinde her işe yarayan bir 007 cihazı taşımayı sevenler için ideal görünüyor. Durağan ve hareketli, sesli görüntüler kaydedebilen cihaz, sadece bir ses kayıt cihazı olarak kullanılabildiği gibi, MP3 çalıcısı olarak da görev yapabiliyor.

Fiyatı: 400 dolar

Bilgi için: www.panasonic.com

Motorola Simplefi

İnternetten Radyo Dinlemek

İnternet üzerinden müzik dinlemek isteyenlerin, bilgisayarlarının ses sistemi yerine evlerindeki müzik sistemini kullanmalarına olanak veren bu cihaz, bilgisayar ve müzik sistemi arasında kablosuz bir bağlantı kuruyor ve download edilen parçalar kadar, internet üzerinden yayın yapan radyoları da dinlemeye izin veriyor. Uzaktan da kumanda edilebilen aygıt, kolay kullanımı ile göze çarpıyor.

Fiyatı: 380 dolar

Bilgi için: www.motorola.com

Vialta Beamer

Görüntülü Telefon Alternatifi

Cep telefonu üreticileri MMS ile görüntü aktarımı konusundaki sorunları çözmeye çalışa dursunlar, Vialta, yeni ürünü ile sabit telefon hatları üzerinden kolayca görüntü aktarımı vaat ediyor. Telefon hattını Beamer ismi verilen bu cihaza taktıktan sonra, Beamer'i de normal telefonunuza bağlıyorsunuz ve Beamer cihazına sahip başka birisi sizi aradığında iki cihaz arasında görüntü transferi başlıyor. Elbette, aranan kişi veya arayan kişi görüntü aktarımını istediği zaman kesebiliyor veya hiç başlatmadan konuşma da yapabiliyor.

Fiyatı: 300 Dolar

Bilgi için: www.vialta.com

Ricoh RR1

Yüksek Çözünürlük

RR1, üç farklı modda kayıt yapabiliyor: Fotoğraf, hareketli görüntü ve ses. Üzerinde USB bağlantısı bulunan RR1 doğrudan bilgisayara bağlanarak (PC&MAC) aktarım gerçekleştirebiliyor. Ayrıca isterseniz çektiğiniz görüntüleri RR1'i televizyona bağlayarak da izleyebiliyorsunuz. 3x optik, 3,6 dijital toplam 10,8x zoom, sürekli çekim olanağı ve 1 cm uzaklığa kadar makro yeteneğiyle RR1, 2272 x 1704 piksel maksimum resim boyutuyla, yaklaşık 28 x 43 cm baskı çıkışı sağlamakta. 8 MB dahili hafızası bulunan RR1 ile birlikte 64 MB Smart Media kart da hediye ediliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 700 dolar

Bilgi için: www.fotobingor.com.tr

Z-1 AM Radio

Dünyanın En Küçük Radyosu

Eğer tek kulakla radyo dinlemeye razı olabilirseniz, dünyanın en küçük radyolarından biri olan Z-1 AM radyo, AM bandından yayın yapan radyoları dinlemenizi sağlayabilir. Çoğunlukla haber, finans ve uluslar arası radyoların dinlenebildiği AM bandını takip etmek isteyecekler için, pratik bir çözüm.

Fiyatı: 13 dolar

Bilgi için: www.boystuffs.com

Işık Kuvantumları: Lazer ışınından fotonlar veri transferi için kullanılıyor. Bu ışık parçacıkları verilerin güvenli şifrelenmesi için kullanılabilecek şekilde manipüle ediliyor.

Kuvantum Kriptografisi

"DİİR Cjmnfçf Rftjoef"

Bankalar ve askeri kuruluşlar gözlerini Cenevre Gölü'ne çevirmiş heyecanla bekliyorlar... Orada gizli verilerin ağ üzerinden gönderilmesini olanaklı kılan bir yöntem geliştiriliyor. Ayrıca, şifre çözücüler de casusluğa karşı güvenli bir biçimde transfer edilebiliyor.

Korkmayın, niyetimiz sizleri yeni bir harf düzeniyle karşı karşıya getirmek değil. Bir bilmece gibi duran yazımızın başlığı aslında bir kriptografi (şifreleme) örneği. Bizim seçtiğimiz kaydırma kodu ilkesini Julius Caeser da kullanmış. Örnek cümlede yan yana gelen harflerin her biri alfabede kendinden sonra gelen harfin yerini tutuyor: Örneğin A yerine B, B yerine C, C yerine D kullanılıyor. James Bond bile bizim başlığımızı çözemez herhalde(!) **"CHIP Bilmece Peşinde"**

Şimdiye kadar kriptologlar da aynı sorunla karşı karşıya bulunuyorlardı: Bazen biraz uzun sürse de hemen hemen bütün anahtarlar çözülüyordu. Ama casusların işi giderek zorlaşıyor. Kuvantum kriptografisi gizli anahtarları (şifreleri) koruyacak. Buradaki hile her bir dinleme denemesinin derhal göze çarpması. Bunun anlamını kavramak için ardında yatan teorik bilgiyi tanımak gerekiyor. Kuvantum kriptografisi ilkesi ışığın yalnızca dalga özelliklerine değil, aksine parçacık özelliklerine de sahip olmasına dayanıyor. Bu tip bir ışık parçacığının (foton) kutuplandırılması yatay, dikey, sola doğru eğik ya da sağa doğru eğik yönelimli olabiliyor. Bu farklılık olanağını kuvantum araştırmacıları cam elyaf üzerinden anahtarların transferinde kullanıyor (bkz. yan sayfadaki kutu).

Kuvantum kriptografisiyle güvenli transfer

Yıllarca süren araştırmalardan sonra ışık iletkenleri üzerinden anahtar transferi üzerinde çalışan bilimciler, ileriye doğru dev bir adım atmış bulunuyorlar. Bir gizli kodun güvenli transferi için gerekli süreyi dünya rekoru

SERİ

ARAŞTIRMA LABORATUARLARINDAN YENİLİKLER

Geleceğin dünyasıyla şimdiden tanışın: Bilim ve endüstri, yaşamınızı köklü şekilde değiştirecek anahtar teknolojiler üzerinde çalışıyor. CHIP bu yazı dizisinde sizi geleceğin dünyasıyla tanıştırıyor.

ÜNİVERSİTEDEN ÖZEL FİRMAYA: Cenevre'den Olivier Guinnard (solda) ve Grégoire Ribordy id Quantique firmasını spin-off (daha önce varolan bir firmayı temel alarak) olarak kurmuşlar.

olan 67,1 kilometreye çekmiş bulunuyorlar. Grégoire Ribordy Şubat ayında kuvantum teçhizatını bu uzaklığa ayarladığında, Cenevre Gölü'nün öteki ucundan cam elyaf içinde çok düşük bir lazer içtepisi kaydetmişti. Dört dakika sonra Lozan'da dünya üzerinde gönderenden başka hiçbir kimsenin tanımadığı bir anahtarın yaklaşık 13.000 bit'ini elde etmişti. USB bağlantılı ve ağ prizli paket üzerinde aslında "Quantumkryptography inside" yazmalıydı. "Ben kuvantum şifreleme demeyi tercih ediyorum" diyerek Ribordy alçakgönüllülük ediyor; o Cenevreli üretici id Quantique'in yöneticilerinden biri.

"Sistemimiz kuvantum fiziği ilkeleri yardımıyla bir anahtarı transfer ediyor ve yakalanıp yakalanmadığını sınıyor." Ribordy'ye göre kuvantum kriptografisi "fizik yasalarının olanaklı kıldığı tüm saldırılara" karşı koyuyor. Bunun nedeni doğanın mükemmel madde kopyalarını yasaklaması. Eğer bir saldırgan bir ışık parçacığını ikiye çıkarmak ve kopyayı kendi için dallandırmak istiyorsa, başlangıçtaki fotonu bozuyor. Bir casus gerçi lazer sinyali yakalayabiliyor, ölçebiliyor ve alıcıya benzer sinyaller gönderebiliyor. Oysa "mükemmel ve "yaklaşık olarak" kopyalama arasındaki fark saldırganın ensesine yapışıyor. Bu sinyaller ister istemez iletişim partnerinin farkına varacağı hatalar içeriyor.

Kuvantum casuslarına geçit yok

Önce hoş karşılanan fiziğin temel yasaları, birkaç kilometre sonra kuvantum casuslarının karşısına dikiliyor. "Belki gelecek yıllarda 100 kilometreyi aşmak olanaklı olacaktır, ama 1.000 kilometrelik bir mesafenin üstesinden gelmek kesinlikle olanaksız olacaktır" diyor Münih/Garching'te bulunan kuvantum optiği Max Planck Enstitüsü yöneticisi Ignacio Cirac. Bunun nedeni cam elyafın lazer ışınını birkaç düzine sonra acımasızca yutması. Olsa

VERİ TAŞIYICI OLARAK FOTONLAR

»Gizli anahtar nasıl oluşuyor?

GÖNDEREN

1. Gönderen rastlantısal sayı kodunu oluşturur.
2. Işık parçacıkları rastlantı ilkesine göre kutuplaştırılır.
3. Fotonlar (her biri iki olanağa sahip) 0 ya da 1 değerlerini alırlar.

ALICI

4. Rastlantısal ayarlara sahip detektör
5. Kutuplaştırılma ya muhafaza edilir ya da bozulur.
6. Gönderen ve alıcının uyuşan ayarları
7. Doğru transfer edilmiş değerler anahtarı oluşturur.

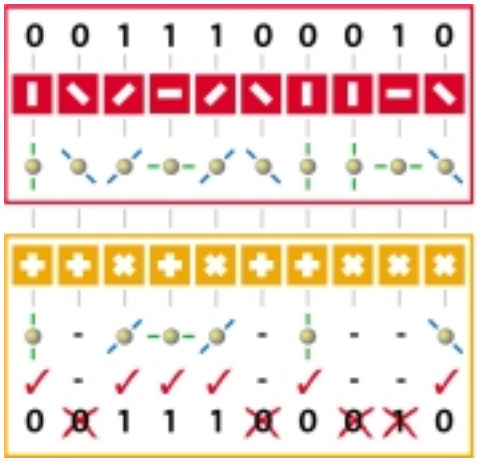

■ Kuvantum hileleriyle Alice ve Bob gizli bir anahtar yaratabilir ve dağıtabilir, (bkz. yukarıya).

▸ **Gönderici Alice** farklı kutuplaştırılmış yönlü ışık parçacıklarını (fotonları) cam elyaf üzerinden Bob'a gönderir. Gönderme sırasında Alice rastlantısal olarak "düz" ve "eğik" kutuplaştırmalar arasında geçişler yapar.

▸ **Alıcı Bob** da aynı şekilde detektörünü rastlantısal olarak düz ya da eğik olarak yönlendirir. Bob'un ölçümü hangi yönde gönderildiği hakkında bir bilgi vermez. Alice "eğik" yönlü bir foton gönderir ve Bob bunu "düz" yönde ölçerse, rastlantısal bir sonuç elde eder. Bob'un ölçümü Alice'in yanlış kutuplaştırmasını kendi ölçüm yönüne projekte eder ve bu sırada başlangıçtaki bilgiyi yok eder.

▸ **Transferden sonra** Alice ve Bob birbirlerine hangi yönü kullandıklarını iletirler. Daha sonra gönderme ve ölçme yönlerinin uyuşmadığı tüm olayları listelerinden silerler. Geriye kalan ölçümlerden her ikisi de birbiriyle uyuşan bir bit dizisi, yani gizli anahtarı elde ederler.

▸ **Teoride bir casus** transferi dinleyebilir, (bkz. aşağıdaki grafik). Ama onun ölçümleriyle transferde hatalar oluşur. Dinlenip dinlenmediklerini ortaya çıkarmak için, Alice ve Bob hata oranını belirlerler. Bu amaçla kendi "iyi" bit'lerini doğrudan ya da kutuplaştırılma bilgileri yardımıyla ("Bit 1 ve 4 birbirinden farklıdır") karşılaştırırlar. Eğer hata oranı belirli bir tolerans içersindeyse, sınama bit'lerine kadar tüm geçerli değerleri gizli anahtar olarak kullanabilirler.

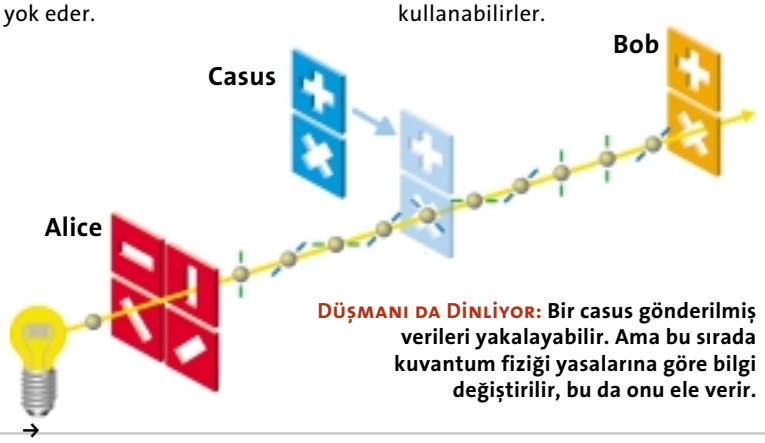

DÜŞMANI DA DİNLİYOR: Bir casus gönderilmiş verileri yakalayabilir. Ama bu sırada kuvantum fiziği yasalarına göre bilgi değiştirilir, bu da onu ele verir.

Dünya rekoru: Cenevre'den Lozan'a 67,1 km güvenli "kuvantum transferi"

Su Altında: Cenevre'den gönderilen lazer içtepileri gölün altındaki 67,1 km cam elyaf üzerinden Lozan'a varıyor.

Kuvantum Yolculuğu: id Quantique geliştiricileri, şifrelenmiş verileri ve bunlara ait anahtarları Cenevre, Nyon ve Lozan arasında farklı yollar üzerinden dinlenmeye karşı güvenli bir biçimde transfer etmiş bulunuyorlar. Şu ana kadarki en başarılı deneme Cenevre Gölü'nün altından geçiyor. (Bkz. mavi çizgi)

olsa havada, örneğin Relais istasyonu olarak düşük yörüngedeki bir uydu vasıtasıyla zayıf ışıkların da büyük mesafelerin üstesinden gelmesi sağlanabilir. "Ancak orada da transferi anaforlar, bulutlar ve etrafa saçılan ışık rahatsız edebilir" uyarısında bulunuyor Cirac.

Kuvantum yineleyiciler iş başında

Ancak ufukta daha uzun mesafeler için de bir çözüm belirmiyor değil: Sinyal yoldayken tazelenmek zorunda. Oysa telefon sinyallerine taze enerji sağlayan şey, gizli sinyaller için ölümcül darbe olabiliyor. Geleneksel güçlendiriciler bir casus etkisi yaratıyor ve hatasız transferi boşa çıkarabiliyor. Burada henüz yalnızca kağıt üzerinde varolan kuvantum Repeater (yineleyiciler) bir çıkış yolu sunabilir. Bunlar kuvantum bilgisayarı için bir tür ön basamak oluşturuyor ve "çaprazlama içice geçmiş çiftler" denilen özel bir tür ışık kuvantumlarıyla çalışıyor. Bu ikiz parçacıklar Albert Einstein'ın onları düşünsel deneylerde "hayaletvari uzaklık etkisi" için neden olarak ortaya çıkarması ile ün kazanmıştı. Parçacıklar birbirinden ne kadar uzak olursa olsunlar, birbirleriyle bağlantılarını asla kaybetmemiş görünüyor. O sırada karşılığı ile nelerin cereyan ettiğini bir parçacık adeta telepati yoluyla "biliyor".

Fizikçiler uzun zamandır bu tip kuvantum ikizlerinin varlığından kuşku duymuyor ve hatta kısa bir süre için çiftleri laboratuvarda yetiştiriyor. Çaprazlama içice geçmiş çiftlerle uzun mesafelerin üstesinden gelebilecek bir mekanizmayı çoktan bulmuş olan teorisyenler çok daha ileride. Buradaki sihirli sözcük çaprazlamayı temizleme. İlke ise şu: Birçok çaprazlama içice geçmiş çiftler, daha sonra içinden az sayıda bozulmamış çifti "damıtacağı" tüm rahatsız edici arızaları üstleniyor.

"Hışırtıların varlığında da böylelikle birçok mükemmel olmayan çiftten az sayıda neredeyse mükemmel çiftler yaratılabiliyor" diyerek kendileriyle birkaç yıl içinde kuvantum kriptografisinin bugünkü sınırlarının ortadan kaldırılabileceği kuvantum-repeater'ların temellerinden birini betimliyor Münih Üniversitesi'nden Hans Briegel.

"Kuvantum parmak izi" çalışmaları

"20 yıl içinde kuvantum-repeater'lar yardımıyla yerküresel uzaklıklar üzerinden de güvenli bir biçimde gizli anahtar değiştokuşu yapılabileceği düşünülebilir." Günümüzün Caesar'ları, devletle ilgili, iktisadi ve askeri merciler böylelikle başkaları bilecek korkusu olmadan gizli anahtar değiştokuşunda bulunabilirler.

Tüm sorunlara rağmen anahtar değiştokuşu bilgisayar branşının ulaşacağı yegane kuvantum tekniği olmakla kalmayacak. Araştırmacılar çoktandır kuvantum durumlarına damgasını vuran bir tür sınama toplamı olan veriler için bir "kuvantum parmak izi" üzerinde kafa patlatıyor. Böylelikle bilgisayar veritabanlarının kendilerinin karşılaştırılmasına gerek kalmaksızın iki veritabanının aynı olup olmadığını kuvantum bilgilerini karşılaştırmak yoluyla hızla karar verebilir.

Hollanda'da, Amsterdam'daki Matematik ve Bilgisayar Bilimleri Araştırma Merkezi'ndeki (CWI) bilimciler, Kanadalı meslektaşları ile bu görevin kuvantum çözümü için şimdiye kadarki teknikle olduğundan bariz bir biçimde daha az bilgi biriminin değiştokuş edilmek zorunda kalınacağını göstermiş bulunuyor. "Hata olasılığı %1'in altına çekilmek isteniyorsa, bir terabyte'lık bir veritabanı için konvansiyonel parmak izi yaklaşık 10 megabyte büyüklüğünde olacaktır" tahmininde bulunuyor CWI'den Hartmut Klauck. "Aynı amaca 3.000 kuvantum bit'le ulaşmak olanaklı olabilecektir."

Bu konuyla ilgili daha fazla bilgi için

www.qubit.org: Centre for Quantum Computation, Oxford
www.idquantique.com: id Quantique, Cenevre
www.cwi.nl: Centrum voor Wiskunde en Informatica, Amsterdam
www.mpq.mpg.de: Kuvantum optiği için, Garching
www.quantum.at: Viyana Üniversitesi kuvantum araştırma grubu

KK / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

139 **Ayın Hatası:** Sabitdisk enerji kesintisi

142 **Profesyonel Çözümler:** Kimsenin bilmediği ipuçları

152 **Tips&Tricks:** Windows, uygulamalar...

pratik

Ayın CHIPucu

Kaynak Değiştiriciyi Kendiniz Hazırlayın

Birçok monitör iki girişe sahiptir, ancak kaynak bilgisayarlar arasında geçiş yapmak o kadar kolay değildir. Bu noktada kendi hazırlayacağınız bir dönüştürücü yardımcı olabilir.

■ Bir dönüştürücünün, kaynak bilgisayarları kontrol ettiği bir sistem ile bir monitörü aynı anda iki PC'ye bağlamak mümkün. Ancak ucuz çözümler maalesef görüntü kalitesini düşürürken kaliteli sistemler de yüksek fiyatları ile dikkat çekiyorlar. CHIP'in açıklamaları ile hazırlayacağınız sistem yaklaşık 10 milyona mal oluyor ve görüntüye negatif etkide bulunmuyor. Bu, örneğin Iiyama A901 HT gibi monitörlerin etkin PC'den görüntü sinyali gelmediği zaman otomatik olarak kaynak değiştirmesi tekniğini kullanıyor. Bunun için sadece dikey senkronizasyon, yani V Sync sinyali dikkate alınıyor. Böylece bir kaynaktaki V Sync bir düğme yardımıyla kesilecek olursa, monitör görüntü kaynağını otomatik olarak değiştiriyor.

BİR MONİTÖRE İKİ BİLGİSAYAR

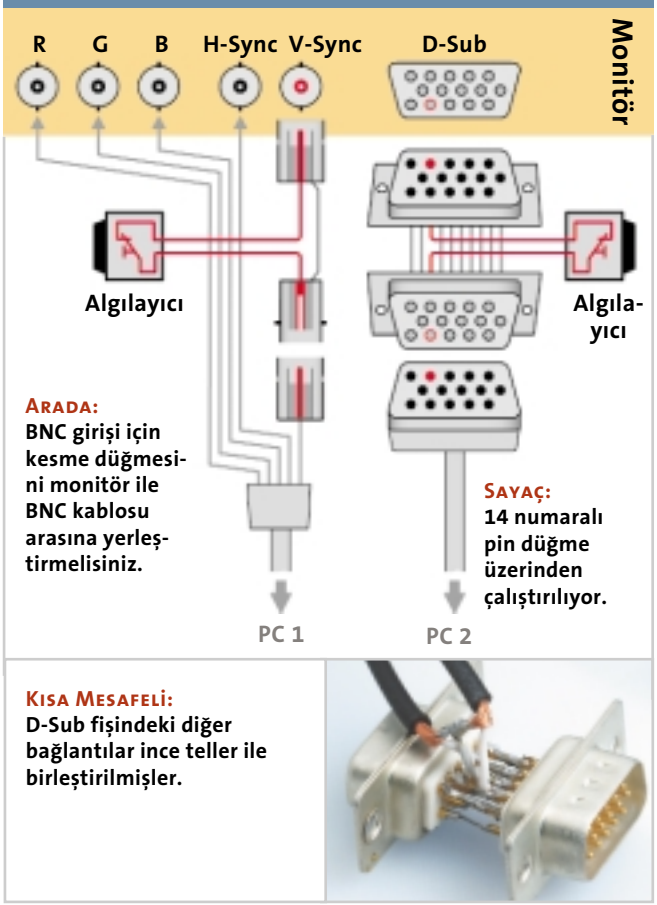

YAPITAŞLARI: Varsayılan konumu "Açık" olan iki tane düğmeye ve bir metre kaplamalı kabloya ihtiyacınız olacak. Eğer monitörünüz iki tane D-SUB girişine sahipse bunun için iki tane uygun fişe ve yuvaya ihtiyacınız olacaktır.

Bir D Sub ve BNC'ye sahip monitörler için de bir D-Sub fişi ve yuvası ve aynı şekilde bir BNC fişi ve yuvası gerekecektir.

YAPIM TALİMATI: D-Sub girişleri için D-Sub fişlerinin bağlantı uçlarını sır sırta lehimleyin. 14 numaralı pin (V-Sync) direkt olarak bağlanmamalı, bunun yerine kaplamalı kablo ve düğme üzerinden ilişkilendirilmelidir. Kaplama için ana bağlantıyı 10 numaralı pin'den (Sync Ground) alın. BNC bağlantılarında daha kolay olan bu işlem için fişten düğmeye ve düğmeden de yuvaya bir kablo çekmelisiniz. Ancak bu esnada bağlantı kaplamalarının parça ile bağlı olduğuna dikkat etmelisiniz. Başarıyla sonuçlanan bir test sonrasında açık tüm bağlantıları titiz bir şekilde izole etmeli ve bir sıcak yapıştırıcı ile mekanik gürültüden korumalısınız.

KULLANIM: Bazı monitörlerin, Sync sinyalinin kesilmesine tepki vermesi uzun sürebilir. Bu nedenle söz konusu süre boyunca düğmeyi basılı tutmalısınız. Bunun için daha uygun farklı düğmeler kullanabilirsiniz.

DİKKAT! Lehimleme ve bağlantı için tecrübeli birinden yardım almanızda fayda var.

Sürpriz Yumurta

HomeSite 5'teki Gizli Oyun

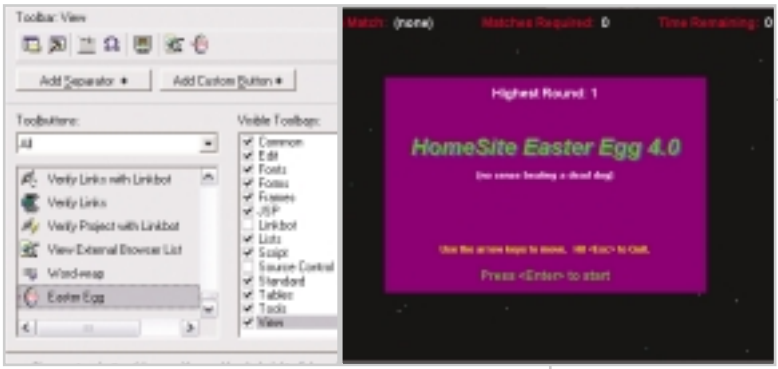

Adı Üzerinde Easter Egg: **Macromedia programcılarının HomeSite 5 programına gizlediği sürpriz oyuna ulaşmak için ilk olarak *Options/Customize* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Toolbuttons* listesinin en altında bulunan *Easter Egg* öğesini istediğiniz bir araç çubuğuna taşıyın. Bu düğmenin size sunacağı sürprizleri görmek için ilk olarak pencereleri kapatın ve biraz önce eklediğiniz *Easter Egg* düğmesine tıklayın. Artık ekrana gelen oyunu başlatarak kod avlamaya başlayabilirsiniz. Bu sürpriz yumurta için Mevlüt Duman'a teşekkürler..**

SİZ DE KATILIN!

- Siz de komik bir hata veya sürpriz bir yumurta (easter egg) bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte **ktuztas@chip.com.tr** adresine gönderin. Yayınlanan her ipucu için **10 milyon TL.** kazanabilirsiniz.

AYIN HATASI

Sabitdisk enerji kesintisi

Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu, hemen bize iletin: CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası başlığı ile Gayrettepe mah. Vefa Bayırı sok. Gayrettepe İş Merkezi B Blok No:6 34349 Gayrettepe/İst. veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.

Problem: Bir CHIP okuyucusu sabitdiskinin ara sıra kendiliğinden kapanması şikayetiyle dergimize başvurdu. IBM DTLA 307030 model sabitdiskinin artık ömrünü tamamladığı kanaatine varan kullanıcı bizden sabitdiskindeki verileri kurtarmamız konusunda yardımcı olmamızı istedi. Normalde bu tür bir hizmette bulunamıyoruz, ancak son zamanlarda bu sabitdisk ailesi hakkında kötü söylentiler dolaşmaya başladı. Forum sayfalarında artık çalışmayı reddeden çok sayıda DTLA sahibi ile karşılaştık. Sonuç olarak merakımıza yenik düştük ve okuyucumuzdan sabitdiskini bize ulaştırmasını rica ettik.

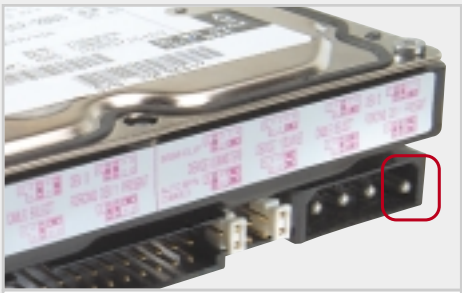

Kötü Kullanım: **Sabitdisk, devamlı takılıp çıkartıldığı için bağlantı noktası zarar görmüş.**

Hata Tespiti: Test merkezinde incelemeye aldığımız sabitdiskte ilk bakışta aşağıdaki belirtileri gözlemledik: Sabitdisk sadece ikinci denemede çalışmaya başlıyor ve mil motoru kısa bir süre sonra tekrar duruyordu. Bu nedenle üzerindeki verileri kopyalamayı başaramadık.

Bakıldığında disk yüzeyinde herhangi bir zarar gözükmüyordu. Ancak yakından incelediğimiz zaman güç bağlantı noktasındaki pinlerin aynı uzunlukta olmadıklarını fark ettik.

Sonuç: Ayrıntılı inceleme sonrasında 12 volt bağlantısının sonundaki ucun kırıldığını ve bu nedenle mil motoru için gerekli olan akımın zaman zaman kesildiği ortaya çıktı.

Okuyucumuz, bilgisayarının donanımlarını çok sık takıp çıkarmış ve bu esnada sabitdiskin güç bağlantı noktasının zarar görmesine neden olmuştu. Bu sorun havya yardımıyla oldukça basit bir şekilde çözüme kavuşturulabilir.

AYIN KİTAPLARI

- **Bir Bakışta MS Office XP**

Microsoft'un en son Office sürümündeki programları hızla kullanmanın görsel bir yolu olan bu kitabın amacı temel olarak, her bölümü sırayla izlemeye gerek duymayacak şekilde belirli bir konuya yoğunlaşarak, o konudaki gerekli bilgiye hızla ulaşmanıza yardımcı olmak.
Kitapta, Office ile çalışmaya başlamak ve belge geliştirmek konularından sonra, Word ve Excel dokümanlarının oluşturulmasına geçiliyor. Ardından, Outlook ile e-posta atmak, zaman ayarlarını yapmak ve kişisel bilgileri yönetmek gibi temel bilgiler anlatılıyor. Daha ileri düzey kullanımlar içinse, PowerPoint sunusu oluşturmak/geliştirmek, Access veritabanı kullanmak, FrontPage ile web sitesi yapmak ve Publisher ile web sitenizi intrenet üzerinde yayınlamanız için gerekli aşamalar basamaklar halinde sunuluyor. Ayrıca Office XP'nin yeni özelliklerinden olan SharPoint ile ekip web sitesi oluşturmak ve çalışmak konusuna yer verilmiş.
Bilgi için: Arkadaş Yayınevi
Tel: (312) 354 83 00

- **Adobe Photoshop 7.0 Kurs Kitabı**

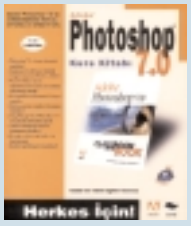

Grafik geliştirme programları arasında en popüleri olan Photoshop'un en son sürümünü içeren kitap, Adobe Systems'deki uzmanlar tarafından geliştirilen yetkili eğitim kitaplarından biri. Kitaptaki dersler, konuyu kendi kendinize öğrenmenizi sağlayacak şekilde tasarlanmış. Adobe Photoshop veya Image Ready'yi daha önceden kullananlar ise daha ileri seviyedeki konuları seçerek çalışabilirler. Bu konularda ipuçları, yeni teknikler ve son sürümle birlikte gelen yeni özellikler hakkında bilgi alabilirler.
Bilgi için: Alfa Yayınları
Telefon: (212) 511 53 03

Profesyonellerin Sırları

Şu ana kadar hiçbir yerde görmediğiniz İPUÇLARI

Kendini bu işe adamış PC uzmanları bile takip eden sayfalarda kendilerini şaşırtacak ipuçları ile karşılaşabilirler. İsterseniz bir donanım cambazı ya da bir Windows performansçısı olun, isterseniz Word kısayollarını çok iyi bilen bir kullanıcı... Buradaki ipuçları hepinizi çok şaşırtacak ve onları hemen repertuarınıza katacaksınız.

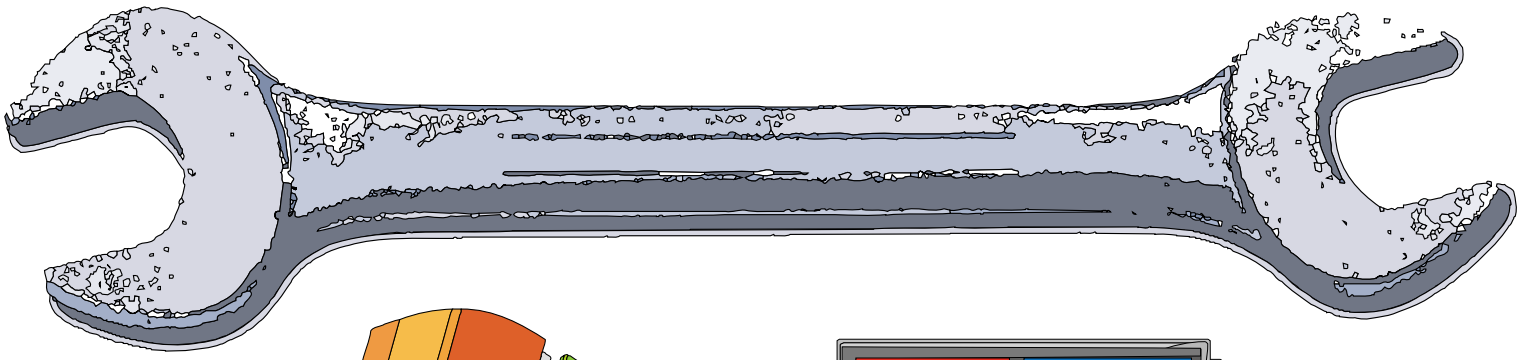

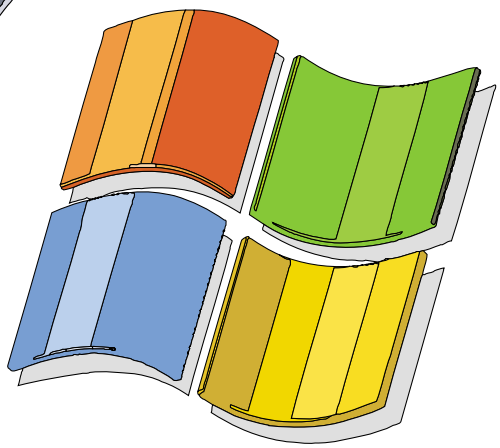

Donanım

PC ve çevre birimlerinin devamlı, tanıtıldıkları zamanki gibi sorunsuz çalışması 21. yüzyılda maalesef hala hayal olarak görünüyor. Ancak endişeye kapılmak için neden yok, çünkü CHIP'in sizler için bir araya getirdiği ipuçları ile gerçek problemleri çözüme kavuşturacaksınız.

1 İşlemci

İşlemci fanının gücünü hesaplamak

Yeni, yüksek hızlı işlemci fanınızı monte etmenize rağmen açıldıktan sonra PC'niz kapandı. Sorunun kaynağını araştırırken anakartın arızalandığını fark ettiniz. Bunun nedeni birçok anakartın her bir fan bağlantısı için 0,5 Amper sunması, yani fanın 6 watt (6 watt=12 voltx05 amper) güce ihtiyaç duyması demektir. Ancak bazı çok etkili işlemci soğutucuları için 6 watt yeterli bir değer değildir ve bunlar daha yüksek akıma ihtiyaç duyarlar. Eğer işler yolunda gitmezse tüm anakartın gerilim düzeni hasara uğrayabilir.

Fanların üzerinde bulabileceğiniz bilgileri kontrol ederek 6 watt veya 0,5 amper üzerinde akım çeken soğutucular-dan uzak durmalısınız. Satın alırken soğutucu üzerindeki bilgiler bir anlam ifade etmezse, dönüş sayısını çıkış noktası olarak alabilirsiniz. Dönüş sayısı dakikada binden fazla olan soğutucular şüpheliler sınıfına dahil edilebilirler.

2 Pocket PC 2002

Pocket PC ile GPRS telefondan internete bağlanmak

Hareket halindeyken iPaq veya herhangi bir Pocket PC ile internete bağlanmak isterseniz, GPRS'den faydalanabilirsiniz. Veri aktarım hızları konumunuza bağlı olarak 28 ile 50 KBit/s arasında değişir. Bu, her durumda 9 KBit/s'lik GSM standardından daha hızlı olacaktır. Tabii ki kullandığınız operatör ve cep telefonunuzun da GPRS'i desteklemesi gereklidir. Cep telefonu ve PDA'yı seri bağlantı kablosu, kızıl ötesi ve (şık) Bluetooth ile bağlayabilirsiniz. Bu durumda telefon sadece modem olarak işlem göreceği için üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmasına gerek yoktur.

El bilgisayarındaki konfigürasyon GSM operatörüne ve kullanılan cep telefonunun modeline bağlıdır. Burada örnek olarak Nokia 6310i telefonunuzdan Aycell operatörünü kullanarak nasıl bağlanacağınızı göstereceğiz. Diğer ağ sunucuları ve cep telefonlarından kullanılacak diğer parametreleri 145'deki tabloda bulabilirsiniz.

PDA'da ilk olarak *Başlat* menüsündeki *Settings/Connections* komutunu çalıştırın. Yukarıdaki "When needed, automatically connect to the internet using these settings" menü öğesi profili *Internet Settings* olarak değiştirilir. Daha sonra yeni bir profil ekleyin, buna uygun bir isim verin ve bağlantı şekli olarak Bluetooth, IrDA veya direkt seçin. Bağlantı hızını "115.200" olarak değiştirin ve *Advanced* üzerindeki *Nameservers* kartına da sunucu adreslerini girin:

DNS:	212.156.4.4
Alt DNS:	212.156.4.20

Ok düğmesine tıklayarak onayladıktan sonra *Profil* menüsü ekrana gelir. Şimdi *Next* düğmesine tıklayın ve ülke ve şehir kodlarını girdikten sonra telefon numarası olarak "*99#" yazın. *Next* düğmesine bir kez daha tıkladıktan sonra "Wait for dial tone before dialing" seçeneğindeki işareti kaldırın ve aşağıdaki modem komutunu girin:

```
+cgdcont=1,"IP","internet"
```

Finish düğmesine tıklandığında işlem sona erecektir. Eğer şimdi internete bağ-

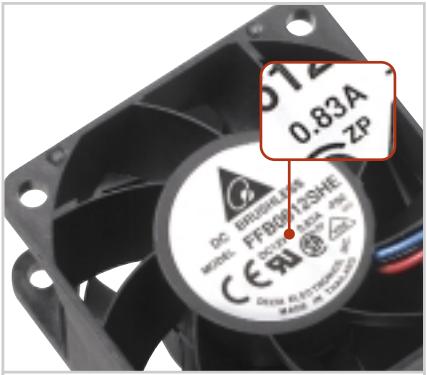

1 **AçGözlü: Bazı fanlar, anakartın dayanabileceklerinden daha fazla akım çekerler. Eğer açgözlü davranırsa anakarta zarar verebilir.**

İÇİNDEKİLER

DONANIM
1 **İşlemci:** İşlemci fanının gücünü hesaplamak 143
2 **Pocket PC 2002:** Pocket PC ile GPRS telefondan internete bağlanmak 143
3 **Windows 2000/XP:** Audio ve video codec'lerin doğru kurulumu 144
Profesyonel Atölye: Nokia 6150, 6210 ekranını hayata döndürmek 144
4 **Sabitdisk:** Sabitdiklerin yazma hafızasını etkinleştirmek 144
5 **USB Tarayıcı:** USB akım dağılımını doğru yapmak 145
6 **Ekran Kartı:** ATI kartlarındaki TV çerçevesini kapatmak 146
7 **CD-ROM Sürücü:** PlexTools ile hemen tüm korumaların kırılması 146
8 **Apple iBook:** ATI Mobility Radeon'un 3B performansını arttırmak 146
9 **Anakart:** BIOS, Chipset ve anakartı tanımlamak 146
10 **Intel Chipsetli Bilgisayarlar:** Sistem performansını ücretsiz arttırmak 147
Profesyonel İpucu: Line sinyalini mikrofon girişinden almak 147
11 **Bağlantı Noktası:** USB yuvasını seri arayüze dönüştürmek 148
12 **BIOS/Firmware Update:** Küçük FAT32 sayesinde güvenli güncelleme 148
WINDOWS
13 **Windows XP:** XP'nin CD yazma programını kaldırmak 148
14 **Windows XP:** Eski, toplu fareyi daha duyarlı yapmak 148
Profesyonel İpucu: Sistem Öğesini Başlat Menüsüne Eklemek 148
15 **Windows XP:** Kullanıcıları kayıt penceresinden çıkarmak 149
16 **Windows 2000/XP:** Outlook olmadan hızlı posta göndermek 149
17 **Windows Me:** Sistem Geri Yükleme'yi DOS'tan çalıştırmak 149
18 **Windows Me:** 512 MByte RAM'den daha fazlasını adreslemek 150
19 **Windows Me:** Sistem kaydının tutulmasını engellemek 150
UYGULAMALAR
20 **Internet Explorer:** Nesne menüsü kilidini açmak 150
21 **Nero Burning ROM:** Nero Express ara yüzünü kullanmak 150
22 **Photoshop 5–7:** Tüm araç pencerelerini aynı anda kapatmak 150
23 **Outlook XP:** Outlook'u sistem çubuğuna indirgemek 151
24 **Word 2000, XP:** Son çalışma noktasına geri dönmek 151
25 **Excel 2000,XP:** Tüm formülleri aynı anda görüntülemek 151
26 **Excel 2000, XP:** Kesirleri hücrelere doğru girmek 151

lanmak isterseniz *Connect* düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır. Ancak bu düğme, sadece seçili modem takılı olduğu zaman aktif olacaktır. Farklı üreticilerin cep telefonu modelleri telefon numarası olarak kendi konfigürasyonlarına sahiptir.

Ericsson'daki aranacak numara "1"in kayıtlı GPRS hesabını belirttiği, örneğin "98*1#" şeklindedir. Ek modem komutları için alanlar burada boş bırakılabilirler. Siemens'in S45 ve ME45 modelleri için de aranacak numara olarak "*99**1#" kullanılabilir.

3 Windows 2000/XP

Audio ve video codec'lerin doğru kurulumu

Windows 2000 veya XP kullanıyorsunuz ve ana kullanıcı grubuna dahil olmanız ve benzeri yazılımları kurmaya yetkiniz olmasına rağmen DivX veya HuffYUV gibi video codec'lerini bir türlü sisteme kuramıyorsunuz. Çözümü donanımlarda aramak gerekiyor. Aslında audio ve video codec'leri aygıt olarak tanıyan Windows'un aygıt yönetimini incelemelisiniz. Codec'ler bu nedenle *Denetim Masası*'nda "Ses Efekti ve Ses Aygıtları Özellikleri" başlığı altında "Donanım" olarak listelenirler ve donanım bileşenleri NT takipçilerinde sadece yöneticiler tarafından kurulup kaldırılabilirler.

Bir Setup programı tarafından yüklenen codec'leri sisteminize kurmak için aşağıdaki işlemleri uygulamalısınız: [Shift] tuşu basılı durumdayken farenin sağ tuşunu kullanarak kurulum programına tıklayın ve *Nesne* menüsündeki *Farklı Çalıştır* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen iletişim penceresine kullanıcı olarak *Administrator* ve buna ait parolayı girin. Artık kurulum işlemi yönetici hakları kullanılarak başlayacak ve sorunsuz şekilde yerine getirilecektir. Ancak sadece bir DLL ve INF dosyasından oluşan HuffYUV gibi codec'ler için bu tür bir hile mevcut değildir. Bu durumda kurulum için güncel Windows oturumunu kapatmalı ve sistemi yönetici haklarına sahip bir kullanıcı olarak açtıktan sonra INF dosyasına farenin sağ tuşuyla tıklayarak kurulum işlemini başlatabilirsiniz.

4 Sabitdisk

Sabitdiklerin yazma hafızasını etkinleştirmek

Yeni sabitdiskinizin DMA modunu etkinleştirmenize rağmen veri kaydetmesi uzun süre mi alıyor? İlk olarak Diskbench gibi bir test programını kullanarak yaptığınız gözlemin doğruluğundan emin olmalısınız. Bu araç sabitdiskinizin veri aktarım hızlarını tam olarak görüntüler. Eğer yazma hızı, okuma hızının yarısı veya yarısından daha düşükse, muhtemelen sabitdiskinizin yazma hafızası etkinleştirilmemiştir. Ancak bu durumla çok seyrek karşılaşılır.

Söz konusu hafızayı etkinleştirmek için özel bir yazılım gereklidir. Adaptec, SCSI Host adaptörleri ile EZ-SCSI adında bir araç sunduğu için SCSI sabitdisk-

PROFESYONEL ATÖLYE

» Nokia 6150, 6210 cep telefonu ekranını hayata döndürmek

Nokia'nın başarılı modelleri 6150 ve 6210'nun yapısal olarak üç zayıf noktası bulunur. Bunlardan ilki bir süre sonra pilin yuvasına tam olarak oturmamasıdır. Bununla beraber yaşamaya alışabilirsiniz. Telefonun kasası da bir süre sonra gıcırdamaya başlayacaktır. Bu sinir edici seslerin fonksiyonel bir zararı yoktur. Karşılaşılan üçüncü ve kesinlikle en ciddi durum ise ekranın kararmasıdır. Cep telefonu bu sırada çalışmaya devam eder, ancak ekranında hiçbir şey görüntülemez. Bu, genellikle el ustalığı ve küçük bir masraf (yaklaşık 7 euro ve yarım saat) ile üstesinden gelebileceğiniz temassızlık probleminden kaynaklanmaktadır.

Bu çalışma için gerekli en önemli parça ise cep telefonunda altı tane vidası bulunan T6 büyüklüğündeki Torx tornavidadır. Bulunması oldukça zor olan 6 büyüklüğündeki bu tornavidayı ancak büyük mağazalardan temin edebilirsiniz.

1 Telefonun pilini çıkartın. Etiketin altında ve üstünde bulunan dört tane Torx vida dikkatinizi çekecektir. Bu dört vidanın hepsini sökün ve çıkartın. Şimdi cep

telefonunu klavyesi aşağı bakacak şekilde döndürün ve ön kapağını aşırı güç uygulamadan maksimum yarım santimetre kadar aşağı çekin. Ön kapak yukarı tarafında kızılötesi portunun sağında ve solunda ikişer tane olmak üzere toplam dört plastik kulakçık tarafından tutulur. Bunları, ön kapak kertiklerden çıkana kadar anten yönünde yukarı doğru itin. Lastik tutucunun hoparlör ile beraber kaması sorun çıkartmaz. Yerine tekrar yerleştirilebilir.

2 Cep telefonunun gövdesini döndürün. Şimdi ikisine de mümkün olduğunca az dokunmanız gereken klavyenin ve ekranın bağlantı noktaları karşınıza çıkar. Ekranın hemen üstünde sökmek ve çıkartmak zorunda olduğunuz son iki Torx vidası bulunur. Artık, altında sadece mikrofon kapsülünü çevreleyen plastik çemberin bulunduğu ekran kartının üstünden çekilerek çıkartılabilir.

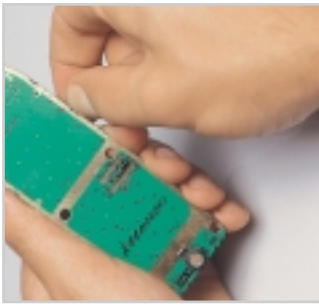

3 Ekran taşıyıcısının arka tarafı ilginçtir. Ekran, dört metal kulakçık ile kartın kenarlarına tutturulmuştur. Bu kulakçıklar, yana doğru esneyerek çıkartılabilirler yani yukarı doğru çekmenize gerek yoktur.

Sağ elini kullananlar için: Kartı sol elinizde tutun, sağ işaret parmağınızın ucunu kartın kenarına dayanak olarak yerleştirin ve baş parmağınızın tırnağı ile kulakçıklara ikişer ikişer bastırın. İlk olarak sağdaki ve soldaki çiftlere. Sol eliniz ise ekranı düşmemesi için tutacaktır.

lerde bu işlem daha kolaydır. IDE sabit-diskler için de üreticinin web sayfasını dikkatlice incelemelisiniz.

Çünkü bu araçlar pek göz önünde bulunmazlar. Ancak şanslıysanız başka bir üreticinin kendi ürünleri için hazırladığı bir yazılım da, örneğin Quantum'un WCHACHE.EXE, etkinleştirme işlemini başarı ile yerine getirebilir.

5 USB Scanner Windows 98 sonrası

Audio ve video codec'lerin doğru kurulumu

CIS yapısındaki bazı tarayıcılar, çalışmaları için gerekli akımı tamamen USB portundan aldıkları için ayrıca elektrik bağlantısına ihtiyaç duymazlar. Bu tür bir tarayıcıyı USB Hub üzerinden kullananlar ise bazı problemler ile karşılaşabilirler. Buna göre tarayıcı hiç tanınmayabilir veya çalışma esnasında hata mesajları ekrana gelebilir. Bu sorunun nedeni Hub üzerinden yeterli akım alınamamasıdır. Kullandığınız Hub'ın yeterli amperaja sahip olup olmadığını aygıt yöneticisini kullanarak öğrenebilirsiniz. Evrensel Seri Yol Denetleyicisi aygıt grubu altında "USB Hub" öğesi bulunur. Üzerine iki kere tıkladıktan sonra açılan penceredeki *Güç* kartı üzerinde kullanılabilen, yani aygıt tarafından sunulan amperaj değeri bulunur. Şayet buradaki değer, tarayıcının çalışması için gerekenden daha düşükse, söz konusu aygıtı

GSM OPERATÖRLERİNİN GPRS PARAMETRELERİ

	Aria	Aycell	Telsim	Turkcell
DNS	213.161.151.201	212.156.4.4	212.65.136.226	212.252.234.168
Telefon numarası	*99#	*99#	*99#	*99#
Kullanıcı ismi	Aria	Wap	Telsim	gprs
Parola	Wap	Wap	Telsim	gprs

4 Şimdi ekranın arkasını çevirin. Üst kenarında içerisinde tarağa benzeyen ve üzerinde metal çubukların bulunduğu bir plastik bağlantı bloğu mevcuttur. Kuru bir pamuklu çubuk yardımıyla çizgiler doğrultusunda hareket ederek, söz konusu plastik kısmı temizleyin. **DİKKAT!** Hiçbir nedenle nemli bir pamuk kullanmamalı veya çubuklara zarar verecek hareketlerde bulunmamalısınız.

5 Daha sonra pamuklu çubuk ile ovun ve plastik kısmın altında kalan kart üzerindeki bağlantı yüzeyine biraz daha fazla baskı yapın. Bu esnadaki hareketleriniz bağlantı çubukları ile aynı yönde olmalı ve kesinlikle onları kesmemelidir. Şayet pamuk parçaları kalacak olursa bunları hemen temizleyin. Bu işlemi tamamladıktan sonra kart üzerindeki tüm bağlantı yüzeylerini, arka tarafını ve klavye yüzeyini de kontrol edin. Ekran veya bağlantı yüzeylerindeki muhtemel parmak izlerini üfleyerek ve bir kağıt mendil yardımıyla temizleyebilirsiniz. Kasa çizikleri arasına giren cep tozlarını ise sert uçlu bir kalem yardımıyla rahatlıkla temizleyebilirsiniz.

6 Telefonu monte etmeden önce dikkat edilmesi gereken bir nokta var. Ekranın kenarında ki dört kulakçığı, başparmak tırnağı yöntemini kullanarak çok dikkatli bir şekilde dikey hale gelene kadar içeriye doğru bükün. Bu sayede bağlantı plastiği, baskı ile yerine tam olarak oturacak ve kesintisiz bir iletim sağlayacaktır.

7 Son olarak telefonu monte etmeniz gerekiyor. Ekranı, dört kulakçığı da kullanarak kart üzerine yerleştirin. İlk olarak yukarıdaki iki daha sonra aşağıdaki iki kulakçığı tutturun. Bu sayede iletken parça montaj esnasında hasar görmeyecektir. Montajı, sökerken yaptığımız işlemlerin tersini yaparak tamamlayabilirsiniz. Hiçbir temas yüzeyinde parmak izi veya toz bırakmamaya dikkat etmeniz gerekti-

6 Çerçeveye Elveda: Ücretsiz Rage3d Tweak aracını kullanarak TV çıkışı için uygun çözünürlükleri rahatlıkla kullanabilirsiniz.

Hub üzerinden değil de direkt olarak PC'deki USB portu üzerinden kullanmalısınız.

6 Ekran Kartı

ATI kartlarındaki TV çerçevesini kapatmak

TV çıkışına sahip bir ATI ekran kartınız var ve bu kartı kullanarak DVD'leri veya farklı videoları televizyondan izlemek istiyorsunuz. Registry üzerinden kenarlıksız overscan görüntüsüne sahip olmanıza rağmen elde ettiğiniz görüntü kalitesinden memnun değilsiniz.

ATI ekran sürücüleri temel olarak sadece 640x480, 800x600, 1.024x468 ve diğer standart çözünürlükleri sunar. NTSC standardının 480 satırının standart VGA çözünürlüğünde pratik olarak sorunsuz bir şekilde görüntülenebilmesine rağmen 576 satırlık PAL standardı tam olarak ekrana yansıtılamamaktadır. Çözünürlük olarak 800x600 piksel ayarlandığında DVD yazılımı görüntüyü 1,04 oranında büyütecektir. TV çıkışı için kullanılan Rage Theater Chip ise görüntüyü daha sonra televizyon için uygun olan 576 satır olarak hesaplayacaktır. 640'lı çözünürlüklerdeyse bu işlem tam tersi olarak yerine getirilecektir.

Her iki işlemde de, her şeyden önce interlaced videolarda görülebilir netlik kaybına neden olan filtreleme yapılmalıdır. Standart VGA çözünürlüğünde, ara işlemler sonucunda, resim bilgisinin dörtte biri kaybolacaktır.

Ancak bu ikilemin çözümü için **www.rage3d.com/3dtweak** adresinden ücretsiz olarak temin edebileceğiniz Rage3D Tweak yardımcı programını kullanabilirsiniz. Bu araç (overclock haricinde), TV overscan ve çözünürlüklerinde dahil olduğu farklı sürücü parametrelerine ulaşılmasını mümkün kılar.

Başarılı bir kurulum sonrasında *Görüntü Özellikleri* penceresinde yeni bir kart ekrana gelir. *Custom Display Modes* penceresinde ek çözünürlüklerin yer aldığı uzun bir liste bulunur. Fare ile tıklayarak "720x576" çözünürlüğünü aktif hale getirin ve *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın. Yeni çözünürlük sistem tekrar açıldıktan sonra aktif olacaktır. DVD oynatıcıyı çalıştırmadan önce Windows çözünürlüğü için yeni değeri atayın. Şayet DVD yazılımınızın gerekli seçeneklere sahipse tüm filtreleme ve deinterlacing işlemlerini kapatın. Örneğin bu seçenekleri WinDVD'de video konfigürasyon menüsü altında bulabilirsiniz.

7 CD ROM Sürücü

PlexTools ile hemen tüm korumaların kırılması

Tüm Plextor sürücüler ile beraber PlexTools aracı da sunulur. Bu araç, sürücü hakkındaki bilgileri görüntüler ve video veya ses oynatıcısı gibi bazı fonksiyonlara sahiptir. Ancak bu aracın tüm audio korumalarını pratik bir şekilde kırabildiği az bilinir. Digital Audio Extraction fonksiyonu, sürücünün okuma işlemi sırasında "aptal" bir Audio CD Player gibi davranmasını sağlayarak, tüm yanlış yönlendirici veri parçalarını görünmez hale getiren belirli bir bit'i sürücüde tutar.

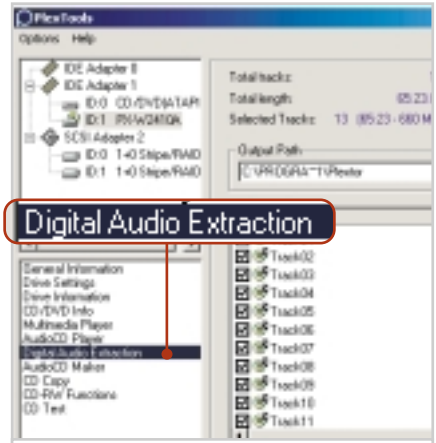

7 Merhametsiz Kazıcı: Plextor sürücüleri, Plextools ile kopya korumalı CD'leri rahatlıkla çoğaltabiliyor.

Yapılan testler Natalie Imbruglia'nın "White Lillies Island" (Cactus Data Shiels 200 ile korunuyor) veya N'Sync'in "Celebrity (Key2Audio) albümlerinin sorunsuz bir şekilde sabitdiske aktarılabildiğini gösterdi. Bunun için sadece tek bir parçanın çıkarılması veya tüm CD'sinin bire bir kopyalanması fark etmiyor. İkinci seçenek ise PlexTools'un sadece Audio Session'larını kopyalaması. Yani bu sayede kopya, kopya korumalı olmuyor. Bu ipucu tabii ki sadece Plextor sürücüleri için geçerli.

8 Apple iBook

ATI Mobility Radeon'un 3D performansını arttırmak

Apple'ın ATI Radeon Mobility ekran chip'ine sahip güncel iBook sahipleri, ürünün kutusunda notebook'un özel bağlantı noktasına takılarak analog bir harici monitöre bağlanmasını sağlayan küçük bir kablo adaptörü ile karşılaşırlar. Ancak bu adaptörün devamlı olarak takılı kalması, ürünün 3B performansını olumsuz yönde etkiler. Söz konusu performans düşüşü ise Q3A'nın benchmark fonksiyonu ile rahatlıkla tespit edilebilir.

Sistemi test etmek için Quake'in komut konsoluna "timedemo 1" yazın ve daha sonra takip eden ana menünüden söz konusu demoyu (örneğin "demo-001") seçin. Test sona erdikten sonra konsol penceresinde tekrar bulabileceğiniz *Frame Rate*, seçilen çözünürlük ve kalite derecesine bağlı olarak, VGA adaptörünün seçili olduğu zaman yüzde olarak daha düşük olacaktır. Mobility Radeon'un 3B fonksiyonundan maksimum performans elde etmek için en azından oyun oynarken söz konusu adaptörü çıkartmalısınız.

9 Anakart

BIOS, Chipset ve anakartı tanımlamak

İster kendi bilgisayarınız ister yabancı bir bilgisayar için olsun, örneğin üreticinin web sayfasında yayınladığı yeni BIOS'a ihtiyacınız olup olmadığınızı öğrenmek için kullanılan anakartı, BIOS versiyonu ve chipset tipini bulmak üzere basit bir sorgudan faydalanabilirsiniz. Bunun için ücretsiz ve kullanımı kolay

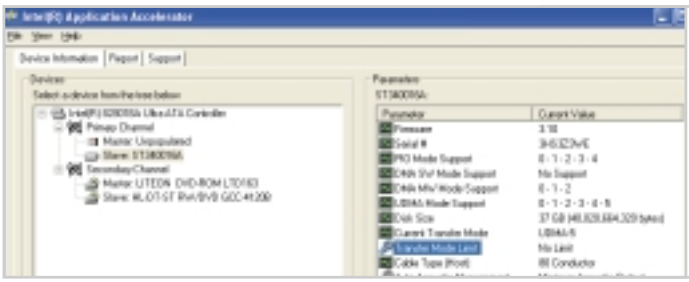

10

Performans Sürücüsü: **Sisteminiz, Intel Application Accelerator ile daha hızlı çalışacaktır.**

bir Windows aracı olan ve BIOS hakkında istenen bilgileri görüntüleyen eSupport BIOS Agent'i (**www.esupport.com**) kullanabilirsiniz.

10 Intel Chipsetli Bilgisayarlar

Sistem performansını ücretsiz arttırmak

i8xx (yani i810, i815, i820, i845 ve i850) serisine ait Intel chipsetli anakartların kullanıldığı PIII ve P4 sistemlerinizdeki sabitdiskinizin performansını arttırabilirsiniz. Bu sayede sisteminizin açılmasını hızlandırabilir veya karmaşık programların yüklenme süresini düşürebilirsiniz. Intel, bunun için kendisinin geliştirdiği, Intel chipsetlerinin "extended Data Prefetching" özelliğini etkinleştiren ve bu sayede Microsoft'un standart sürücüsüne kıyasla sistemi yüzde otuz oranında hızlandıran UDMA sürücüsünü web sayfasındaki *www.intel.com/sup-*

PROFESYONEL İPUCU

» Line sinyalini mikrofon girişinden almak

Notebook sahipleri mikrofon için bir giriş olmasına rağmen Line girişinin eksikliğini sıkça hissederler. Mikrofon giriş kullanıldığı zaman elde edilen sonuç ise düşük kaliteli ve kötü olacaktır. Bu bozulmanın nedeni aradaki seviye farkıdır. Line sinyali tipik olarak 0,5 ile 2 volt arasında bulunur, ancak buna karşılık mikrofonlar sadece birkaç milivolt sunarlar. Bu nedenle mikrofon girişini Line sinyalleri için uygun hale getirmek yani Line sinyalini mikrofon için kullanılan değerlere düşürmek üzere bir devre düzeneğinden faydalanabilirsiniz.

► Bunun için kanala göre bir gerilim bölücü devre (bkz. devre resmi) kullanılabilir. Yani gerilimin tamamını, değerlerine bağlı olarak parçalara ayıran ve R2 ve R2 olmak üzere iki dirençten oluşan basit bir devre... Söz konusu durum için seviyenin yüz kat düşürülmesi gerektiği için R1 direnci, R2 direncinin yüz katı büyüklüğünde olmalıdır. Biz, toplam gerilim genel olarak Line girişi için kullanılması ve mikrofonun gerçek iç direncinin gerilim bölme işlemini çok fazla etkilememesi için 22 kilo ohm ve 220 ohm'luk iki direnç kullanmayı uygun gördük.

► Bu devreyi hayata geçirmek için birkaç seçenek mümkün. Ancak bunlardan sadece iki tanesine burada değineceğiz. Çok az lehim tecrübesine sahip kullanıcılar için koruma kasası olarak metal bir kutunun kullanıldığı basit bir çözüm mevcut. Gerekli diğer parçalar için de bir uzunda iki tane "cinch fişi" veya diğerinde de 3,3 mm stereo ucu bulunan bir ses kartı kablosu kullanılabilir. Geri kalan işlemleri devre resminin kendisi gösteriyor. Eski lehim ustaları ise her bir parça ile çalışabilir ve dirençleri direkt olarak cinch fişlerine yerleştirilebilir ve koruma olarak da metal bir plaka kullanılabilir.

Yapılan bu devre mikrofon girişinin yüksek gürültü eğilimi nedeniyle gerçek bir Line girişinin yerini tutması mümkün değildir. Kaliteli kaplamaların ve düşük gürültülü metal film (1/4 watt) dirençlerinin kullanılması tavsiye edilir.

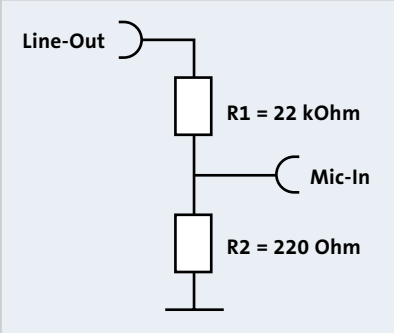

Özel Devre: **Basit bir şekilde hazırlanan bu gerilim bölücü devrelerden her bir kanala birer tane gerekli.**

port/chipsets/iaa adresinde kullanıcılara sunuyor.

CHIP bu sürücüyü sizler için test etti. PIII (i815 chipsetli) test sisteminin disk benchmark'ı Sisoft Sandra altında 10.486'dan 12.703'e yükseldi. Yani yaklaşık olarak yüzde 21 oranında artış gösterdi. Ardışık okuma değeri ise saniyede 15 MByte'dan 19 MByte'a yükseldi. Bu da yaklaşık olarak yüzde 27'lik bir artış anlamına geliyor. Basit bir sürücü güncelleme için kötü bir değer sayılmaz.

DİKKAT! Yaklaşık 2 MByte büyüklüğündeki "Accelerators"u kurmadan önce PC'nizde doğru anakart chipset sürücüsünün (.inf dosyası) yüklü olmasına dikkat etmelisiniz. Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için **www.intel.com/support/chipset/inf** adresini ziyaret edin.

11 Bağlantı Noktası

USB yuvasını seri arayüze dönüştürmek

Bir ABIT AT7/IT7 MaxBoard satın aldınız ve eski model bağlantı noktaları ile bir daha karşılaşmayacağınızı düşünüyorsunuz. Hemen ardından seri bağlantı noktasını kullanan bir araç karşınıza çıkıyor.

Buna benzer şekilde eski bir modem veya seri yazıcı da kullanmak zorunda kalabilirsiniz. Ancak 10 tane USB ve üç tane de firewire yuvasına sahip olan ABIT MAX Board'un üzerinde seri bağlantı noktası yok. Bunun için bilgisayarcılardan satın alabileceğiniz bir USB to Serial adaptörü işinize yarayabilir.

12 BIOS/Firmware-Update

Küçük FAT32 sayesinde güvenli güncelleme

Disketten yapılan BIOS/Firmware güncellemesi riskli bir işlemdir. Eğer güncelleme yazma işlemi sırasında kesilecek olursa, aygıt kullanılamaz hale gelecektir. Bu nedenle güncelleme dosyalarını sabitdiske kopyalamak ve disketi sadece güvenli bir açılış için kullanmak çok daha iyi olacaktır. Ancak sabitdiskinizi NTFS olarak biçimlendirdiyseniz, açılış disketi bu partisyona maalesef erişemeyecektir. Bu noktada DOS açılış disketinizin ulaşabileceği ek bir FAT32 partisyonu ayırmanızda fayda vardır.

Windows

Windows'ta devamlı olarak düzeltme yapılabilir, ancak değişiklikler her zaman etkili olmazlar. CHIP'in hazırladığı ipuçlarını ise gerçekten denemeye değer. Windows bu sayede daha hızlı ve eğlenceli olacak.

13 Windows

XP'nin CD yazma programını kaldırmak

Eğer CD yazıcınız ile beraber etkili bir yazılım da aldıysanız, XP'nin kendi yazma programını neden kullanasınız ki! Yani Windows gezginindeki bu gereksiz aracı gönül rahatlığıyla kaldırabilirsiniz. Bunun için *Başlat/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve *Aç* kutusuna "regedit" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Ekrana gelen *Kayıt Defteri Düzenleyicisi* penceresindeki "HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Policies\Explore" anahtarını etkinleştirin ve pencerenin sağındaki boş alana farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın. *Nesne* menüsündeki *Yeni/DWORD Değeri* komutunu çalıştırın ve bu öğeye isim olarak "NoCDBurning" verin. Yeni öğe üzerine iki kere tıklayın ve "Değer verisi" kutusuna "1" yazın. Artık entegre CD yazıcının devre dışı kalması için sadece sistemi yeniden başlatmanız yeterlidir.

14 Windows XP

Eski, toplu fareyi daha duyarlı yapmak

Optik fareler, hala bir top ile çalışan öncülerinin yerini yavaş yavaş alıyorlar. Kirlenmemeleri, atlamadan çalışmaları ve hemen her yüzde iş görebilmeleri ise bunun için yeterli nedenler. Emektar dostlarımıza, kirlenme konusunda bir

PROFESYONEL İPUCU

» Sistem öğesini Başlat menüsüne eklemek

Başlat menüsünde en önemli bağlantılar bulunur. Ancak *Çalıştır* komutu altında boş bir alan mevcuttur ve isterseniz buraya kendi öğelerinizi de ekleyebilirsiniz. Bunun için ilk olarak Kayıt Defteri'ndeki "HKEY_CLASSES_ROOT\CLSID\{2559a1f6-21d7-11d4-bdaf-00c04f60b9f0}" anahtarını etkinleştirin. Pencerenin sağında bulunan "(Varsayılan)" değerine iki kere tıklayın ve *Değer* kutusuna *Başlat* menüsüne eklemek istediğiniz öğenin burada görünmesini istediğiniz ismini girin. Daha sonra buradaki boş bir alana tıklayın ve *Nesne* menüsündeki *Yeni/Anahtar* komutunu kullanarak "DefaultIcon" adında bir alt anahtar oluşturun. Bu alt anahtara ait "(Varsayılan)" öğesine de iki kere tıklayın ve değer olarak aşağıdaki satırı girin:

```
%systemroot%/system32/→
shell32.dll,-47
```

Sol taraftaki listede bulunan "Instance" ve "InitPropertyBag" alt anahtarını etkinleştirin. Burada bulunan *Method* öğesine iki kere tıklayın ve değer olarak *ShellExecute* girin. Şimdi *Command* adında yeni bir dize değeri oluşturun ve buraya öğenin sahip olacağı hızlı bilgi açıklamasını girin. Daha sonra "Param1" adında yeni bir dize değeri oluşturun ve çalıştırılmasını istediğiniz komutu da bu yeni öğeye değer olarak girin. Örneğin, **www.chip.com.tr** gibi internet adresi veya bir program kullanabilirsiniz. *Başlat* menüsündeki yeni öğe Windows yeniden başlatıldıktan sonra ekrana gelecektir.

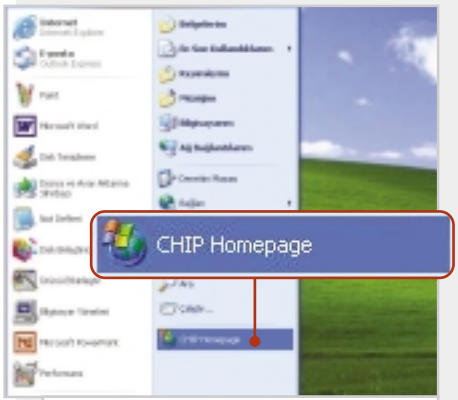

EKLENTİ: ***Başlat*** **menüsünün sağında kalan alanı** ***Kayıt Defteri*** **yardımıyla kendi öğeleriniz için kullanabilirsiniz.**

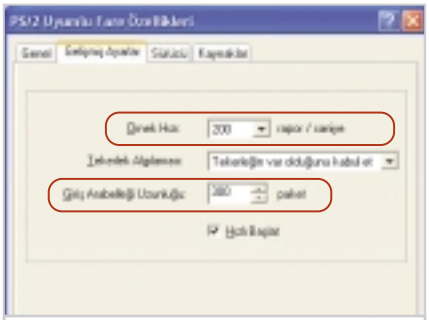

14 **Keskinlik:** **Eski, toplu farelerde küçük bir performans artışı ile optik farelerin doğruluğuna yaklaşabilirler.**

değişiklik yapmak maalesef mümkün değil. Ancak küçük bir hile yardımıyla ihtiyarlamış fareleri optik eşleri kadar duyarlı hale getirebilirsiniz.

Bunun için ilk olarak *Başlat/Denetim Masası* komutunu çalıştırın ve *Sistem* simgesine iki kere tıklayın. *Donanım* kartı üzerinde bulunan *Aygıt Yöneticisi* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen listede bulunan "Fare ve diğer işaret aygıtları" başlığını genişletin.

Listelenen fare üzerine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen Özellikler penceresindeki *Gelişmiş Ayarlar* kartını aktif hale getirin ve *Örnek Hızı* değerini "200" olarak değiştirin. *Giriş Arabelleği Uzunluğu* için de "300" yazın. Bu, farenin konumunu daha sık bildirmesini sağlar. Windows yeniden başlatıldıktan sonra fare daha etkili bir kullanım sunacaktır.

15 Windows XP

Kullanıcıları kayıt penceresinden çıkarmak

Bilgisayarınızda çalışabilecek tüm kişiler *Login* penceresinde isimleri ile listelenirler. Şayet bu durumdan rahatsız oluyorsanız, isimlerin ekrana gelmesini engelleyebilirsiniz. Bunun için ilk olarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows NT\CurrentVersion\Winlogon\SpecialAccounts\UserList" anahtarını etkinleştirin. Daha sonra pencerenin sağındaki boş alana farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve *Nesne* menüsündeki *Yeni/DWORD Değeri* komutunu çalıştırın. Yeni öğenin ismi için listeden kaldırmak istediğiniz kullanıcı adını girin. Windows yeniden başlatıldıktan sonra söz konusu isim bir daha gösterilmeyecektir.

16 Windows 2000 / XP

Outlook olmadan hızlı posta göndermek

Hızlı bir şekilde e-posta yazmak istiyorsunuz: Bunun için ilk olarak Outlook'u açmalı ve bir süre beklemelisiniz. Ancak bu ipucu sayesinde bekleme süresini kısaltabilirsiniz. [Windows]+[R] tuş kombinasyonunu kullanarak *Çalıştır* penceresini açın ve "mailto:" yazdıktan sonra [Enter] tuşuna basacak olursanız boş bir

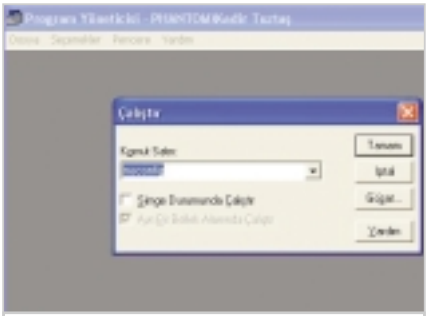

17 **Eski Kahraman:** **Acil durumlardaki kurtarıcımız *Program Yöneticisi* varlığını XP'de de sürdürüyor.**

e-posta ekrana gelecektir. Eğer isterseniz üst üste iki noktadan hemen sonra iletiyi göndermek istediğiniz adresi de yazabilirsiniz. Bunun için masaüstüne bir kısayol oluşturmak, çalışmanızı oldukça hızlandıracaktır. İlk olarak masaüstündeki boş bir alana farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve Nesne menüsündeki *Yeni/Kısayol* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki "Öğenin konumunu yazın" kutusuna "mailto:" yazın ve *İleri* düğmesine tıklayın. Şimdi kısayolunuz için uygun bir isim girin ve *Son* düğmesine tıklayın.

17 Windows Me

Sistem Geri Yükleme'yi DOS'tan çalıştırmak

Bilgisayar kilitlendi ve artık hiçbir tepki vermiyor. Problem değil! Nasıl olsa *Sistem Geri Yükleme* aracı ile bilgisayarı eski haline döndürebilirsiniz. Ancak bilgisayar güvenli modda çalışmayı kabul etmezse, sistemi geri yüklemek için gerekli bilgilere de ulaşamazsınız. Bu durumda aşağıdaki hileden faydalanabilirsiniz.

Bilgisayarı bir açılış disketi yardımı ile çalıştırın ve "edit C:\windows\system.ini" komutunu DOS altında çalıştırın. Ekrana gelen dosya içeriğinde "shell=" satırını arayın ve bunu "shell=progman.exe" olarak değiştirin. Artık bilgisayarı yeniden çalıştırdığınızda *Program Yöneticisi* açılacaktır. Buradan *Dosya/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencereye "msconfig" yazdıktan sonra [Enter] tuşuna basın. Eğer "Sistem Geri Yüklemeyi Başlat" öğesini seçecek olursanız program çalıştırılacaktır.

18 Windows Me
512 MByte RAM'den daha fazlasını adreslemek

Hafıza birimlerinin fiyatları her geçen gün düşüyor. Buna paralel olarak 512 MByte veya daha yüksek hafızaya sahip bilgisayarların sayısı da artış gösteriyor. Ancak Windows Me bağlantılarında maalesef sorunlar ile karşılaşılabiliyor: Kullanıcılar, yetersiz hafıza uyarısı veren mesajlar ve mavi ekranlar ile karşı karşıya kalabiliyor. Bunu önlemek için *Başlat/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Aç* kutusuna "System.ini" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Açılan dosyadaki "[VCACHE]" başlığı altına "MaxFileCache=524288" satırını ekleyin ve bilgisayarı yeniden başlatın.

19 Windows Me
Sistem kaydının tutulmasını engellemek

Windows Me, program hatalarının kaydını tutar. Bu veriler kullanıcılar için yer kaplamaktan başka işe yaramazlar.

Kayıt özelliğini kapatmak için ilk olarak *Kayıt Defteri*'ndeki "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\WBEM\CIMOM" anahtarını aktif hale getirin ve "EnableEvents" öğesine iki kere tıklayın. Değer verisi olarak "0" girin. Aynı işlemi "Logging" alt anahtarı için de uygulayın. Burada değer olarak "0" girin. Daha sonra "Backup Interval Threshold" alt anahtarına değer olarak "60" girin. Log dosyaları tarafından tutulan alanı serbest bırakmak için "C:\WINDOWS\SYSTEM\WBEM\LOGS" sistem klasöründeki dosyaları silin.

Uygulamalar

Sadece Windows geliştiricileri programlarına küçük hileler eklemez ve arka kapılar bırakmazlar. Bir çok uygulamada da büyük etkilere neden olan ince noktalar var.

20 Internet Explorer
Sağ tuş nesne menüsü kilidini açmak

İnternet, kural tanımayanlar için self servis bir mağaza halini aldı. Bu nedenle, koruma altına alınan resim ve dokümanların sayısı her geçen gün artıyor. Bunları görebiliyor, ancak korumalı bir nesneyi kaydetmek için farenin sağ tuşunu kullanarak nesne menüsüne ulaşmak istediğinizde, web sayfası sağ fare tuşunun kullanılmasına izin verilmediğini belirten bir uyarı mesajı ile bu isteğinizi ret ediyor. Eğer samimi duygular ile gezinmeye çıktıysanız ve buna rağmen bilgileri saklamak istiyorsanız, küçük bir hileye başvurabilirsiniz. Nesnenin üzerine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve tuşu basılı tutun. Ekrana gelen uyarı mesajını artık [Space] tuşu yardımıyla kapatabilirsiniz. Daha sonra farenin tuşunu serbest bıraktığınızda normalde izin verilmeyen nesne menüsünü ekrana gelecektir.

20 Hırsız Koruması: Web sayfalarının kullanılmasını engellediği nesne menüsüne küçük bir hile ile ulaşabilirsiniz.

21 Nero Burning ROM
Nero Express arayüzünü kullanmak

Birçok yazıcı ile beraber Nero yazma programı sunuluyor. Emin olmadığınız durumlarda sunduğu sihirbazlar ile yardımcı olan program, görevini en iyi şekilde yerine getiriyor. Ancak yeni kullanıcılar için daha uygun bir versiyon mevcut. Üretici firma Ahead programa ikinci bir ara yüz olarak Nero Express'i entegre etmiş. Bu menü yapısının anlaşılması daha kolay ve hem yeni başlayanlar hem de tecrübeli kullanıcılar için daha uygun.

21 Formül Koleksiyoncusu: Excel belgesindeki tüm formülleri bir kısayol yardımıyla aynı anda görüntüleyebilirsiniz.

Söz konusu yeni ara yüze ulaşmak için normalde Nero'yu çalıştırmak için kullandığınız *Başlat* menüsündeki simgeyi arayın. Bu simge üzerine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki *Hedef* kutusunda bulunan ifadenin sonuna "/w" parametresini ekleyin ve *Tamam* düğmesine tıklayın. Bundan böyle Nero'yu her çalıştırdığınızda Nero Express ara yüzü ekrana gelecektir.

22 Photoshop 5 - 7
Tüm araç pencerelerini aynı anda kapatmak

Küçük monitörlerde Photoshop ile özellikle büyük resimler üzerinde çalışmak, resmi takip etmek mümkün olamadığı için oldukça zordur. Genellikle çalışma pencereleri üzerinde çalışılan resmi kapatırlar. Sadece [Tab] tuşuna tıklayın ve Photoshop'un tüm araç pencereleri kaybolsun. Tabii ki seçili olan araç ile çalışmaya devam edebilirsiniz.

Çalışmanız sona erdiğinde veya başka bir araç kullanmak istediğiniz zaman [Tab] tuşuna tekrar basarak tüm araç pencerelerinin alışıldığı gibi ekrana gelmelerini sağlayabilirsiniz.

23 Outlook XP

Outlook'u sistem çubuğuna indirgemek

E-posta istemcisi Outlook, özellikle firma ağlarında devamlı olarak yüklenirler. Böylece yeni bir ileti olup olmadığı hemen fark edebilirsiniz. Ancak görev çubuğundaki Outlook düğmesi rahatsız edicidir. *İsterseniz Kayıt Düzenleyicisi*'ne yapacağınız bir eklenti ile program simgesinin sistem çubuğunda, saatin yanında görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. Bunun için ilk olarak *Başlat/Çalıştır/regedit/Tamam* komutunu kullanarak *Kayıt Düzenleyicisi*'ni açın ve "HKEY_CURRENT_USER\SOFTWARE\Microsoft\Office\10.0\Outlook\Preferences" anahtarını etkinleştirin. Farenin sağ tuşunu kullanarak pencerenin sağındaki boş alana tıklayın ve nesne menüsündeki *Yeni/DWORD Değeri* komutunu çalıştırın. Bu yeni öğeye "MinToTray" ismini verdikten sonra üzerine iki kere tıklayın ve değer verisi olarak "1" girin.

24 Word 2000, XP

Son çalışma noktasına geri dönmek

Word altında uzun bir doküman üzerinde çalışıyor ve sayfalar arasında geziniyorsunuz. Son çalıştığınız noktaya geri dönmek istediğinizdeyse bir anda bunun ne kadar zor olduğunu fark ediyorsunuz.

Bu tür bir durum karşısında [Shift]+[F5] tuş kombinasyonundan faydalanabilirsiniz. Böylece imleç, otomatik olarak metinde yapılan en son değişikliğin bulunduğu yere gidecektir.

Tuş kombinasyonu arka arkaya da kullanabilirsiniz. Bu durumda Word, sırasıyla çalışılan son dört noktaya gidecektir.

25 Excel 2000, XP

Tüm formülleri aynı anda görüntülemek

Excel uygulamalarındaki hataları ararken tüm formüllerin görüntülenmesi işinizi kolaylaştıracaktır. Ancak bu işlem, Excel'in sunduğu [Ctrl]+[`] tuş kombinasyonu sayesinde tahmin ettiğinizden daha kolay. Bu, ekrandaki tüm sonuçları arkasındaki formüllere dönüştürecek ve sizi, hücreleri tek tek seçme zahmetinden kurtaracaktır.

Excel tablosunun eski görünümüne geri dönmesi için de aynı tuş kombinasyonunu bir kez daha uygulamanız yeterli olacaktır.

26 Excel 2000, XP

Kesirleri hücrelere doğru girmek

Excel tablolarına kesir değerleri girmek gerçekten zahmetli bir iştir. Program, "9/10" ifadesini tarih olarak kabul eder ve "9:10" ifadesini ise saat olarak görüntüler. Ancak tabii bir alan sayı olarak tanımlanabilir.

Ancak bunun için daha kolay bir yol mevcut. Bir kesir tanımlamak için hesaplanacak değerin önüne "0" yazın ve bir boşluk bırakın. Örneğin, "0 9/10". Excel bu ifadeyi doğru algılayacak ve kesir olarak işleme sokacaktır.

FK / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

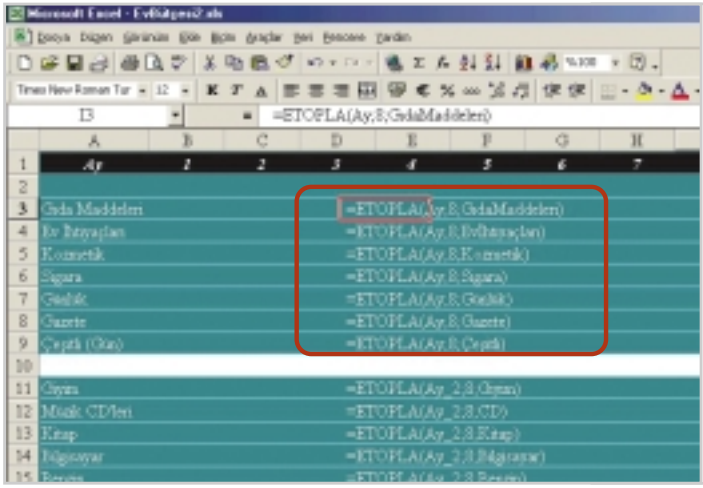

25

Formül Koleksiyoncu: Excel belgesindeki tüm formülleri bir kısayol yardımıyla aynı anda görüntüleyebilirsiniz.

İPUÇLARI KASIM 2002

» WINDOWS

1	Windows 98, Me: Bilgisayarın daha hızlı kapanmasını sağlamak	152
2	Windows 98, Me, 2000, XP: Arka plan resmi olarak video oynatmak	152
3	Windows 98: Windows Socket hatasını engellemek	154
4	Windows XP: Açılış menüsündeki standart işletim sistemini belirlemek	154
5	Windows XP: Sistemi çift tıklayarak kapatmak	154
6	Windows XP: Entegre firewall'u çalıştırmak	156

» UYGULAMALAR

7	Office XP: Kısayollara açılış parametreleri eklemek	156
8	Office 97, 2000, XP: Excel tablolarını Word'e aktarmak	156
9	Excel 97, 2000, XP: Çalışma kitabının kaydedilmesini engellemek	158
10	HTML ve JavaScript: Bir web sayfasının son değiştirilme tarihini öğrenmek	158

Tips & Tricks

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçasıdır. CHIP size sorunları güvenli bir şekilde çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor ve rehberlik ediyor.

1 Windows 98, Me

Bilgisayarın daha hızlı kapanmasını sağlamak

Bilgisayarın kapanırken veya yeniden başlatıldığı zaman geçen bekleme süresini mümkün olduğunca kısaltmak istiyorsunuz.

İPUCU: Windows, bilgisayarın daha hızlı kapanması için bir seçenek sunar. Bunu ister Sistem Yapılandırma Hizmet Programı'nı (msconfig) kullanarak ister *Kayıt Defteri* üzerinden etkinleştirebilirsiniz.

Msconfig: *Başlat/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve *Aç* kutusuna "msconfig" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Ekrana gelen penceredeki *Genel* kartını aktif hale getirin ve buradaki *Gelişmiş* düğmesine tıklayın. Ekrana gelen penceredeki "Hızlı kapanmayı devre dışı bırak" seçeneğindeki işareti kaldırdıktan sonra yaptığınız değişikliğin etkisini test etmek için bilgisayarı yeniden başlatın.

Kayıt Defteri: *Başlat/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve *Aç* kutusuna "regedit" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayarak *Kayıt Defteri*'ni açın. Daha sonra "HKEY_LOCAL_MACHINE\System\CurrentControlSet\Control\Shutdown" anahtarını etkinleştirin ve pencerenin sağında bulunan "FastReboot" öğesinin değerini değiştirmek için üzerine iki kere tıklayın. Normalde "0" olan değeri "1" ile değiştirerek sistemin daha hızlı kapanmasını sağlayabilirsiniz. Bu özelliği kapatmak istediğiniz zaman değerini tekrar "0" olarak değiştirmelisiniz. Editör penceresini kapatın ve Windows'u yeniden başlatın.

DİKKAT! Yapılan değişiklik kapanma sırasında sorunlar yaşanmasına neden olabilir. Bu durumda hızlı kapanma özelliğini tekrar kapatmalısınız.

2 Windows 98, Me, 2000, XP

Arka plan resmi olarak video oynatmak

Windows'un durağan arka plan resminden sıkıldınız. Masaüstünüzde bunun yerine kısa bir film sahnesinin sonsuz döngüde oynamasını istiyorsunuz.

İPUCU: Bu isteğinizi Windows 98'den itibaren yerine getirebilirsiniz. Bunun için sadece bir MPEG1 video dosyasına ihtiyacınız olacak. Active Desktop sayesinde söz konusu filmi bir HTML dosyasında arka plan olarak atayabilirsiniz. Bunun için aşağıdaki işlemleri yerine getirmeniz yeterlidir:

Bir MPEG video dosyası bulun ve bunu Windows klasörüne kopyalayın. Şimdi bir editör yardımıyla bu klasör içerisinde VIDEO.HTM adında bir HTML dosyası oluşturun. Bu dosyanın içerisine aşağıdaki HTML kaynak kodunu girin:

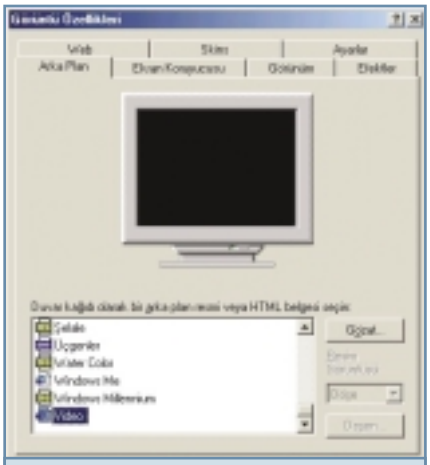

2 Hareketli Arkaplan: MPEG videolarını küçük bir web sayfası kullanarak Windows arka planı olarak atayabilirsiniz.

```
<html>
<body bgcolor = "#000000"
topmargin= "0" leftmargin= "1">
<p><img dynsrc="VIDEO.MPG"
width= "1024" height= "768"
start= "fileopen"
lopp= "infinite"></p>
<body>
</html>
```

Body komutu ile arka plan renginin siyah olması ve masaüstü kenarlarının sol ve üst mesafeleri belirleniyor. Bir sonra-

ki komut ise video dosyasını çalıştırıyor. Buradaki VIDEO.MPG yerine kendi kullanmak istediğiniz dosyanın ismini girmelisiniz.

DİKKAT! Şayet kullanmak istediğiniz dosyanın isminde boşluk varsa, bunun yerine "%20" yazmalısınız. Ayrıca buradaki "width" ve "height" değerleri yerine de ekran çözünürlüğünün yatay ve dikey değerlerini girin.

HTML dosyasını kaydedin ve daha sonra *Denetim Masası*'nda bulunan *Görüntü* simgesine iki kere tıklayın. *Arka Plan* kartı üzerindeki açılır listede kullanılabilir arka plan resimleri ve HTML dosyaları bulunur. Eğer hazırladığınız

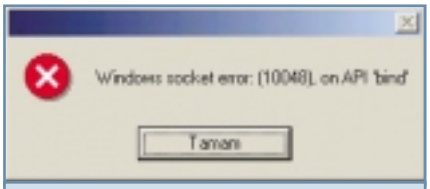

3 Sıkıcı Hata: Windows 98, aynı sunucu uygulamalarının paralel kullanılması sonucunda zor anlar yaşar.

HTML dosyası bu liste içerisinde görünmüyorsa *Gözat* düğmesine tıklayın ve dosyayı manuel olarak seçin. Daha sonra HTML dosyasını yeni *Arka Plan* olarak atamak için *Tamam* düğmesine tıklayın. Video ancak Active Desktop etkin olduğu sürece görüntülenecektir. Bunun için Active Desktop ile ilgili soruya *Evet* cevabını vermelisiniz.

DİKKAT! Kullanılan videonun büyüklüğü sistemin hafızasına ve işlemcinin performansına uygun olmalıdır. 1 gigahertz ve 128 MByte RAM'den itibaren 32 MByte'lık video kaliteli bir şekilde görüntülenecektir. Videonun sesi, diğer araçların ses çıkarmalarını engelleyecektir.

3 Windows 98

Windows Socket hatasını engellemek

Windows açılışında bir süredir "Windows socket error (10048) on API 'bind'" mesajı ile karşılaşıyorsunuz. Mesaj devamlı olarak kendini tekrar ediyor ve SHELLAPI.EXE'deki geçersiz bir sayfayı gösteren bir açıklama ile sona eriyor. Bu can sıkıcı hatadan kurtulmak istiyorsunuz.

4 Başlangıç: Açılış menüsünde varsayılan olarak kullanılmasını istediğiniz işletim sistemini XP altında rahatlıkla belirleyebilirsiniz.

İPUCU: Aynı türden iki tane sunucu uygulamasını aynı bilgisayar üzerinde çalıştırmamaya dikkat etmelisiniz. Çünkü bu hata, örneğin FTP sunucusuna sahip iki uygulamanın aynı anda çalışması ile ortaya çıkabilir. Bunun için gerekirse kurduğunuz son hatanın kaynağı olarak karşınıza çıkan programı kontrol edin ve kaldırın. Morpheus ve E-Donkey gibi paylaşım araçları da bu hataya neden olabilirler. Şayet hatayı bu şekilde çözmeyi başaramazsanız, sisteminizde muhtemel bir trojan olup olmadığını güncel bir antivirüs yazılımı ile kontrol edin.

Ekrana gelen ilk hata mesajının kaynağı Winsock bağlantı noktasıdır. Bu, TCP/IP protokolünü hazırlar ve internet bağlantısı ile ilgilenir. Hata, bir adresin birden çok kullanılmaya çalışılması sonucunda ortaya çıkar. Adres ile protokol, port numarası ve IP adresinin kombinasyonu ifade edilmektedir. Winsock, adresin birden fazla kullanılmasından hoşlanmaz.

4 Windows XP

Açılış menüsündeki standart işletim sistemini belirlemek

Bilgisayarınıza, Windows XP'ye paralel olarak Windows Me/98 kurdunuz. Bilgisayar çalıştırılırken açılış menüsü ekrana geliyor. Burada seçim şansınız olmadan direkt Windows XP çalışıyor. Ancak başka bir işletim sistemini standart olarak kullanmak istiyorsunuz.

İPUCU: Windows XP altında *Başlat/Denetim Masası* komutunu çalıştırın. *Denetim Masası* penceresindeki *Performans ve Bakım ve Sistem* bağlantılarına tıklayın. Ekrana gelen *Sistem Özellikleri* penceresinin *Gelişmiş* kartında, *Başlangıç ve Kurtarma* başlığı altında bulunan *Ayarlar* düğmesine tıklayın. Bunu takip eden penceredeki "Varsayılan işletim sistemi" açılır listesinden standart olarak kullanılmasını istediğiniz işletim sistemini rahatlıkla seçebilirsiniz.

5 Windows XP

Sistemi çift tıklayarak kapatmak

Her seferinde* Başlat *menüsündeki* Bilgisayarı Kapat *komutunu çalıştırmak istemiyor musunuz? Windows XP'yi, masaüstüne ekleyeceğiniz bir kısayol sayesinde çift tıklayarak kapatabilirsiniz.

İPUCU: Windows XP kapanmak için kendi özel programını kullanır. Bu programın ismi SHUTDOWN.EXE'dir ve çeşitli kullanım parametrelerine sahiptir. İlk olarak farenin sağ tuşunu kullanarak masaüstünde boş bir alana tıklayın ve nesne menüsündeki *Yeni/Kısayol* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencereye aşağıdaki ifadeyi girin:

```
C:\windows\system32\shutdown.exe →
–s –t 00
```

Şayet Windows'unuz başka bir klasörde kuruluysa, yukarıdaki ifadeyi uygun şekilde değiştirmelisiniz. Komutun arkasındaki parametrelerin anlamlarını ise aşağıdaki kutudan öğrenebilirsiniz.

Parametre	Sonuç
-i	Grafik kullanıcı arayüzünü çalıştırır.
-l	Kullanıcı oturumunu kapatır.
-r	Bilgisayarı yeniden başlatır.
-s	Windows'u tamamen kapatır.
Ek Parametreler	
-t xx	Windows'un kapanana kadar beklemesi gereken süreyi saniye olarak verir.
-f	Halen açık olan uygulamaları kapatır.

6 Windows XP

Entegre firewall'u çalıştırmak

Bir Windows XP kullanıcısı olarak internette geziniyor ancak bu esnada korsanlara karşı maksimum koruma istiyorsunuz.

İPUCU: Windows XP, bilgisayarınızı internetten gelen istenmeyen erişimlere karşı korumak üzere "Internet Bağlantısı Güvenlik Duvarı" fonksiyonuna sahiptir. Windows XP bunun için internetten gelen veri trafiğini dahili tablolar ile karşılaştırır ve herhangi bir karşılığı bulunmayan erişimleri engeller. Entegre güvenlik duvarını her bağlantı için ayrı ayrı etkinleştirmelisiniz.

Başlat menüsündeki *Bağlan* alt menüsünü açın. XP, ekrana gelen menüde sisteminizdeki tüm çevirmeli ağ bağlantılarını listeler. İstediğiniz bağlantıya farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Şayet istediğiniz bağlantı bu listede görünmüyorsa "Tüm bağlantıları göster" komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda XP'deki tüm çevirmeli ağ, LAN ve yüksek hızlı bağlantıların tutulduğu *Ağ Bağlantısı* penceresi ekrana gelir. *Özellikler* penceresinde bulunan *Gelişmiş* kartındaki *Internet Bağlantısı Güvenlik Duvarı* başlığı altındaki "Bu bilgisayara internet üzerinden erişimi sınırlayarak ya da önleyerek bilgisayar ağımı koru" seçeneğini işaretleyin. Bunun sonucunda pencerenin altındaki *Ayarlar* düğmesi etkinleşecektir. Bir internet kullanıcısının erişebileceği hizmetleri ise buradan belirleyebilirsiniz.

7 Office XP

Kısayollara açılış parametreleri eklemek

Eski Office versiyonlarındaki uygulamaların kısayol özelliklerindeki* Hedef *kutusuna başlangıç parametreleri eklenebiliyordu.

Bu sayede örneğin "/n" eklentisi ile program açılışında boş bir belge ekrana gelmiyordu. Office XP'de* Hedef *kutusunda değişiklik yapamıyor ve başlangıç parametrelerini kullanmak için başka bir yol arıyorsunuz.

İPUCU: Windows gezgininde istediğiniz bir klasöre veya masa üstüne farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve *Yeni/Kısayol* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen *Kısayol Oluştur* penceresindeki *Göz at* düğmesine tıklayın ve kısayol oluşturmak istediğiniz dosyayı, örneğin WINWORD.EXE seçin. Daha sonra *Tamam* ve *İleri* düğmelerine tıklayarak bir sonraki adıma geçin. Son olarak kısayola açıklayıcı bir isim, örneğin "Belgesiz Word" gibi bir isim verin ve kısayol oluşturma işlemini *Son* düğmesine tıklayarak bitirin.

Bir sonraki adımda, biraz önce oluşturduğunuz kısayola farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Şimdi ekrana gelen Kısayol kartındaki *Hedef* kutusunu istediğiniz gibi düzenleyebilirsiniz. Buraya, uygulamanızın kurulu olduğu konuma balı olarak aşağıdaki komut satırını girin:

```
"C:\Program Files\Microsoft Office\Office10\WINWORD.EXE" /n
```

Varolan ifade ve eklenen parametre, burada "/n" arasında bir karakter boşluk olmalıdır. Eğer Word'ü ileride bu kısayolu kullanarak çalıştırırsanız, program açılışında boş bir doküman ekrana gelmeyecektir.

8 Office 97, 2000, XP

Excel tablolarını Word'e aktarmak

İtina ile hazırladığınız bir Excel tablosunu bir Word belgesine aktarmak istiyorsunuz. Ancak metin kopyalandıktan sonra biçiminin orijinali ile alakası yok. Ancak ne olursa olsun metni yeniden biçimlendirmek istemiyor ve bu özelliklerin de aktarılmasını istiyorsunuz.

İPUCU: Excel'de hazırlanan tabloları Word'e aktarmak için bir çok yöntem mevcuttur. Bunlar arasından size en uygununu seçmek için aktarılacak olan bilgiler ve biçim özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

► En kolay ve en hızlı yöntem, verilerin pano üzerinden kopyalanması ve direkt olarak belgeye eklenmesidir. Ancak bu durumda sütun genişliği ve satır yüksekliği gibi biçim özellikleri kaybolacaktır.

► Bir çalışma kitabındaki tüm verileri aktarmak için de söz konusu Excel dosyasını, Word altında *Dosya/Aç* komutunu kullanarak belgeye ekleyebilirsiniz. Bu durumda, çıkış bilgilerine bağlı olarak tüm bilgileri ve yazı tipinden her bir hücrenin çerçevesine kadar biçim özellikleri korunan bir veya birkaç Word tablosu elde edersiniz. Ancak hücre arka planları veya grafikler gibi diğer içerikler

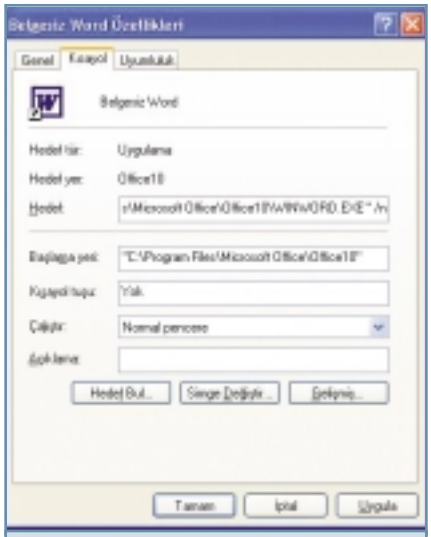

7 Hedefe Ulaşılamıyor: Hedef satırını, kısayol özellikleri penceresi üzerinden değiştirebilirsiniz.

ise maalesef bu yöntem de kaybolurlar. Ayrıca yeni tablo genellikle sayfanın kenarından dışarı taşacak ve kullanılabilir bir hale getirilmesi oldukça vakit alacaktır.

► Bir sonraki yöntemin ise grafiğin biçim özelikleri değiştirilmeden Word'e aktarılması ve ayrıca büyüklüklerin sayfa genişliğine sığdırılması gibi avantajları bulunur. Bu, özellikle sonradan yazdırılacak olan belgeler için çok önemlidir.

Excel tablosunun içeriğini ilk olarak panoya kopyalayın. Daha sonra Word'e geçin ve burada *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencereden *Yapıştır* seçeneğini işaretleyin ve listeden de *Resim* öğesini seçin.

► Eğer tabloyu direkt olarak belgeye bağlarsanız, Word altında yeni bir düzenleme imkanına da sahip olabilirsiniz. Bu durumda hem hiçbir biçim özelliği kaybolmaz hem de Excel fonksiyonlarını da kullanabilirsiniz.

Bunun için *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın ve *Yapıştır* seçeneğini

işaretledikten sonra listeden "Microsoft Excel Çalışma Sayfası Nesne" veya "Microsoft Excel Çalışma Kitabı Nesne" öğesini seçin. Yeni bir Excel tablosu eklemek için *Ekle/Nesne* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencereden bir Excel tablosu seçin. İleride tablo üzerinde değişiklik yapmak için üzerine iki kere tıklamalısınız. Bunun sonucunda Word menüsü değişecek ve Excel komutları ekrana gelecektir.

► Eğer tabloyu orijinal büyüklüğünde almak ve diğer değişiklikleri sadece Excel altında yapmak istiyorsanız, gerçek bir OLE bağlantısı oluşturmalısınız. Bunun için Word altında *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın ve *Bağ Yapıştır* seçeneğini işaretleyin. Şimdi bağlantının

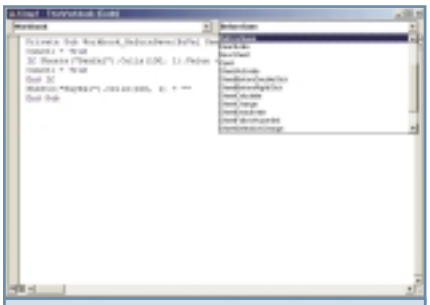

9 Kaydetme Engeli: Bir Visual Basic for Applications (VBA) makrosu yardımıyla bir çalışma kitabının gizli sayı girilene kadar kaydedilmesini engelleyebilirsiniz.

gerçek tipini listeden seçebilirsiniz. Buradaki "Microsoft Excel Çalışma Sayfası Nesne" ve Resim öğeleri aynı sonucu verirler. Bunun sonucunda Excel tablosu orijinal büyüklüğünde metne eklenecek ve üzerine iki kere tıklandığında Excel çalışacaktır. Tablodaki değişiklikler de Excel altında gerçekleştirilir.

DİKKAT! Bağ yapıştırma esnasında tabloyu Word Hyperlink olarak kullanmaktan kaçınmalısınız. Bu yöntem sadece tek bir değer için uygundur. Büyük tabloların biçim özellikleri bunun sonucunda bozulur. Bu nedenle her hücre bir bağlantı olarak görüntülenir.

9 Excel 97, 2000, XP

Çalışma kitabının kaydedilmesini engellemek

Hazırladığınız Excel çalışma kitabına erişimi, diğer kullanıcıların dosyaya erişebilecekleri ancak içerisinde değişiklik yapmayacakları şekilde sınırlamak istiyorsunuz. Bu durumda parola koruması da bir işe yaramıyor ve farklı bir çözüm arıyorsunuz.

İPUCU: Bu isteğinizi küçük bir olay makrosu yardımıyla rahatlıkla yerine getirebilirsiniz. Bunun için söz konusu çalışma kitabını açın ve *Araçlar/Makro/Visual Basic Düzenleyicisi* komutunu çalıştırın. VBA editörü penceresinde *View/Project Explorer* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *ThisWorkbook* öğesine iki kere tıklayın. Şimdi aşağıdaki makro kaynak kodunu girin:

```
Private Sub Workbook_Before_Save
(ByVal SaveAsUI As
Boolean, Cancel As Boolean)
Cancel = True
End Sub
```

Yukarıdaki kod sayesinde tüm kaydetme çabaları yarıda kalacaktır. Dosya içerisinde değişiklik yapabilmeniz için şimdi bir arka kapı hazırlamak zorundasınız. Bunun için örneğin makronun belirli bir hücredeki değeri test etmesini sağlayın. Kaydetme işlemi ancak bu hücredeki parola doğru olduğunda gerçekleştirilecektir. Makro, dosyayı kaydetmeden önce de tabii ki söz konusu parolayı silmelidir. Aksi takdirde bir sonraki kullanıcı hazırladığınız korumayı rahatlıkla aşabilecektir. Aşağıdaki satırları da makroya ekleyin:

```
If Sheets("Sayfa1").
Cells(100,1).Value <> 333 Then
Cancel = True
End If
Sheets("Sayfa1").Cells(100,1)= ""
```

Makro, buradaki örnekte Sayfa 1 üzerindeki "A100" hücresinin içeriğini kontrol

8 Zaman Sorgusu: JavaScript bir komut ile HTML sayfasının değiştirilme tarihini ekrana getirebilir.

ediyor. Tablo, sadece bu hücrede "333" sayısı bulunduğu zaman kaydedilebilir. Makronun son satırı ise söz konusu kontrol hücresinin içeriğini tekrar siliyor. Parolayı bilmeyen bir kullanıcının tüm kaydetme çabaları boşa gidecektir.

DİKKAT! Bu kilit, çalışma kitabı açılırken makrolar devre dışı bırakılacak olursa çalışmayacaktır.

10 HTML ve Java Script

Bir web sayfasının son değiştirilme tarihini öğrenme

İnternette güncel bilgiler ararken, birçok site sahibinin sayfalarının son güncelleme tarihlerini belirtmemesi yanıltıcı olabilir. Sayfanın ne kadar güncel olduğunu öğrenmek istiyorsunuz.

İPUCU: Eğer bilgisayarınızda JavaScript'i etkinleştirdiyseniz, görüntülenen web sayfası veya Frameset'in en son güncelleme tarihini bir komut yardımıyla öğrenebilirsiniz. Netscape altında JavaScript'i etkinleştirmek için *Edit/Preferences* komutunu çalıştırın ve *Advanced* başlığına tıklayın. Burada bulunan "Enable Java" seçeneğini işaretleyin ve *Tamam* düğmesine tıklayın.

Internet Explorer'da ise *Araçlar/Internet Seçenekleri* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Gelişmiş* kartını aktif hale getirin. Buradaki listede "Microsoft VM" başlığı altında bulunan "Java JIT derleyicisi etkinleştirildi (yeniden başlatmanız gerekir)" seçeneğini işaretleyin. Yaptığınız değişikliklerin etkin olması için her iki durumda da bilgisayarı yeniden başlatmanız gereklidir.

Bir sonraki adımda browser'ınızı ve istediğiniz internet sayfasını açın. Daha sonra adres satırına aşağıdaki komutu girin ve çalıştırın:

```
Javascript:alert(document.lastModified)
```

Komutu girerken büyük ve küçük harflere dikkat edin. [Enter] tuşuna bastıktan sonra üzerinde son değiştirilme tarihinin bulunduğu bir uyarı penceresi ekrana gelecektir.

DİKKAT! Şayet web sayfasında *Frames* kullanılıyorsa ekrana gelen tarih, bu *Frameset*'in son değiştirilme tarihidir, içeriğinin değil.

İÇİNDEKİLER

164 **Uzaktan Erişim:** Remote Control çözümleri

174 **Daha Hızlı Sörf:** Konfor ve hız için ipuçları

184 **Web Tasarım Kursu:** Çerçeve yapıları ve snippets kullanımı

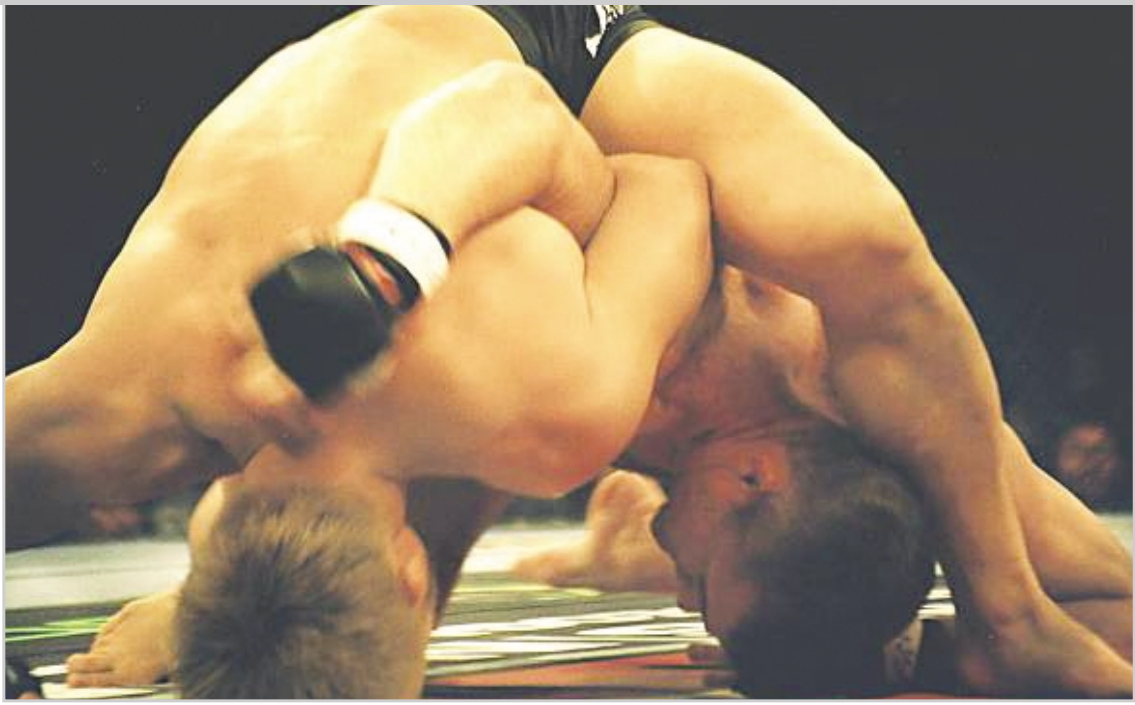

Rekabet Kurulu: TT, Hakim Durumunu Kötüye Kullanmaktadır!

ISS vs Türk Telekom Round2

Rekabet Kurulu'nun Türk Telekom'un haksız rekabet yaptığını açıklamasından sonra Türk Telekom'a diş bileyen ISS'ler dava açma hazırlığında.

İnternet servis sağlayıcılarının (ISS) yıllardır tekel konumundan yakındıkları Türk Telekom'un, bünyesindeki servis sağlayıcı şirketi TTNet'e haksız kazanç sağladığı ve diğer ISS'lere uygulamadığı avantajlı koşulları TTNet'e sağladığı, bu nedenle TTnet'in, daha pahalı hizmet vermek zorunda kalan diğer ISS'lerden kaçan internet kullanıcılarını kazanarak sürekli büyüdüğü iddiaları ile açılan davalar, çıkan tartışmalar, kavgalar, gürültüler, konu hakkında araştırma yapan Rekabet Kurulu'nun kararı ile son buldu. Türk Telekom'un tekel durumunu kötüye kullanarak rekabet kurallarına aykırı davrandığına kanaat getiren rekabet kurulunun son sözleri ile internet piyasasında yeni olasılıklar gündeme geldi.

Herşeyden önce, tarafsız bir yorumla, artık özelleştirilmesi gündemde olan Türk Telekom için bu karar sürpriz olmamalıydı. Telekom tekelinin kırılması ve piyasaya yeni oyuncuların girmesi yönünde yapılan çalışmaların doğal sonucu olarak bu karar aynı zamanda gelecekte, özelleşecek Türk Telekom'a veya piyasa şartları nedeniyle rakiplerini eleyerek tek kalabilecek potansiyel diğer şirketlere de hakim durumlarını kötüye kullandıkları taktirde başlarının ağrıyacağına dair önemli bir mesaj oldu. Zira, Türk Telekom bu kararla birlikte ISS'lerin uğradıkları zararlara karşılık açacakları tazminat davalarının gölgesi altında yaşamaya başladı ki bu ISS'ler arasında, çetin koşullara dayanamayıp kapanmak zorunda kaldığını iddia edecek eski şirketlerin de yer alması bekleniyor.

Taraflar son kozlarını oynayacaklar

Tartışmaların başladığı dönemden bu yana TTnet'in kat kat büyümüş olması aynı başarıyı sağlayamayan hatta pazardan çıkan şirketlerin öfkesinin daha da artmasına sebep oluyor. Türk Telekom'un bu "tökezlemesini" aç kurtlar gibi bekleyen ISS'lerin fırsattan yararlanıp TTnet'i parçalara ayırmak için saldırcaklarını tahmin etmek yanlış olmayacaktır. Bu karardan sonra, özellikle dial-up bağlanan kullanıcıları nasıl gelişmelerin beklediği zaman içinde açığa çıkacak ancak bir dönem boyunca sadece ayakta kalmak ve TTnet ile savaşabilmek için birbirleri ile çekişmeyen özel sektörün de çetin bir rekabete gireceğini tahmin etmek yanlış olmayacaktır.

Şehirlerarası Telefon Görüşmesinde İndirim

Yüzde Elli Ucuza Konuşacağız

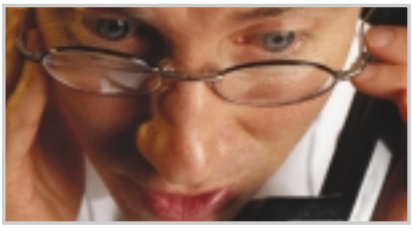

20 Ekim 2002-20 Ocak 2003 arasında geçerli olmak üzere şehirlerarası görüşme ücretinde yüzde 50 oranında yapılan indirimin devreye girmesinin ardından dakikası 240 bin lira olan şehirlerarası görüşme ücreti, 120 bin liraya düştü. Ayrıca her gün saat 20.00'den ertesi gün sabah 08.00'e kadar süren indirimli saatlerde de şehirlerarası görüşme ücreti yüzde 50 daha ucuzladı. Bu saatlerde yapılacak şehirlerarası görüşmelerin, bir dakikası 120 bin lira yerine 60 bin lira olarak hesaplanacak. Öte yandan, Telekom, şehir içi telefon görüşme ücretlerinde de indirime gitti ve dakikası 60 bin lira olan şehir içi görüşme ücreti, 3 aylık kampanya süresince indirimli saatlerde, yani her gün saat 20.00'den erkesi gün sabah 08.00'e kadar 30 bin lira olarak açıklandı.

Bilgi için:
www.turktelekom.com.tr

İnternet Ellerinde Patladı

McDonald's Netten Vazgeçti

McDonald's, müşterilerinin yemek yerken internete bağlanabilmelerini sağlayacak özel bir restoranını yakın zamanda açmıştı. İskoçya'daki restoranda, internet kullanıcısı müşterilerin pornografik içeriğe sahip sitelere girişi engellenemediği için, internet servisi kaldırıldı. McDonald's sözcüsü, internet servisinin müşterileri için önemli olduğunun altını çizse de, kimi müşterilerin, iki masa ötede çocuklar yemek yerken pornografik siteler ziyaret etmelerini kabul edemeyecekleri için servisten vazgeçtiklerini açıkladı.

Bilgi için: www.mcdonalds.com

ZARARLI VİRÜSLER

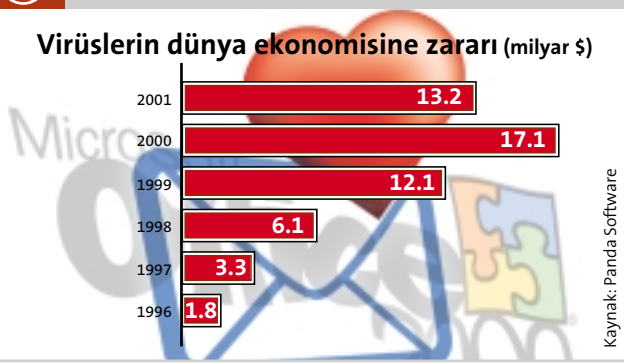

Ciddi Tehlike: Virüslerin gittikçe artan bir şekilde dünya ekonomisine zarar verdiği görülüyor. 1995 ve 2000 yılları arasında, zarar da katlanarak büyümüş.

Hacker'lar Pentagon'un Sitesini Kırdılar

Pentagon'u Kapattılar

Pentagon, kimlikleri belirlenemeyen bilgisayar korsanlarının müstehcen resimler ekledikleri Savunma Bakanlığı'nın resmi internet sitesini bir günlüğüne kapatmak zorunda kaldı. Ancak Pentagon sözcüsü, sitenin sunucusunun Savunma Bakanlığı dışında olduğu için korsanların gizli bilgilere ulaşamadığı, sadece internet sitesini kırabildiklerini açıkladı. Afganistan operasyonu ve yaklaşan Irak saldırısı nedeniyle ABD'nin resmi web siteleri, sık sık saldırılara maruz kalıyorlar.

Bilgi için: www.usinfo.state.gov

Yahoo'cular Dikkat!

Kart Bilgilerinizi Vermeyin!

Ünlü internet portalı Yahoo'dan yapılan bir açıklamada, Yahoo'nun çoğunlukla ücretsiz bir servis olmasına rağmen bazı gelişmiş, ücretli servislerinden yararlanan müşterilerine gönderilen bir elektronik postada Yahoo adına kredi kartı bilgilerinin istendiğinin belirlendiği ve bu maile cevap verilmemesi gerektiği belirtildi.

Bilgi için: www.yahoo.com

WEB GÖZCÜ

E-Posta İmzası

Dijital İmza Outlook'ta Güvenli Değil

Güvenlik uzmanı Mike Benham güvenlik sayfası BugTraq'daki bir yazısında dijital imzaların Microsoft'un e-posta programında kolay bir şekilde tahrif edilebileceğini ve bu nedenle temel olarak güvenli olmadığını iddia ediyor. Internet Explorer'da da buna benzer bir güvenlik açığı daha önceden keşfedilmişti (http://online.securityfocus.com/archive/1/286290).

Benham'ın açıklamasına göre Outlook kullanıcılarının hiçbir şekilde uyarılmaması ise özellikle tehlike teşkil ediyor. Bu nedenle Outlook'taki tüm imzalara güvenli olmadıkları düşünülerek yaklaşılmalıdır.

Bilgi için: http://online.securityfocus.com

Flash'daki Hata

Tehlikeli Flash Animasyonları

"eEye Digital Security" firmasının açıklamalarına göre internetteki bir Flash animasyonu istenmeyen sonuçlara neden olabiliyor. Header Overflow sayesinde korsanlar kurbanın bilgisayarında istedikleri komutu çalıştırabiliyorlar. Korsanlar, bu saldırı yönteminde oynatıcı programa beklediğinden daha çok veri gönderiyorlar ve bunun sonucunda Buffer Overflow hatası ortaya çıkıyor. Kullanılmayan bu veriler de hedef bilgisayarda işleme konulabiliyor ve bu sayede varolan bir Firewall da atlatılabiliyor. eEye'ın açıklamalarına bu durumdan Flash eklentilerine sahip olan Microsoft'un Internet Explorer ve Netscape'in Navigator browserları etkileniyor ve sonuç olarak Windows ve Linux gibi farklı Unix türevleri de zarar görüyorlar. Buna karşılık Macromedia'nın Flash geliştiricilerinin "Header Overflow" saldırısına karşı söz konusu hatayı kaldıran özel bir yama geliştirmiş olmaları ise iyi haber. Bu yamayı www.macromedia.com adresinden temin edebilirsiniz.

Bilgi için: www.eeye.com

GÜNCEL VİRÜS UYARILARI

- **Trojan ile virüs uyarısı**
  "Trojan.Downloader.Win21.Apher" isimli trojan sözde Kaspersky'nin virüs uyarısını içeren bir e-posta ile geliyor. Ancak gönderen adresi olarak "info@microsoft.com" görünüyor.
  Bilgi için: www.kaspersky.com

- **'Klez' yayılmaya devam ediyor**
  Bilgisayar virüsü "Klez" durmadan yayılmaya devam ediyor. Messagelabs'ın virüs uzmanlarının açıklamalarına göre "Klez" en güncel net virüsü. Bu zararlı şu ana kadar 2.5 milyon bilgisayara bulaşmayı başardı.
  Bilgi için: www.messagelabs.com

- **Slapper-A Unix'e saldırıyor**
  Güvenlik uzmanları Unix kullanıcılarını, Apache sunucularına saldıran Linux/Slapper-A solucanına karşı önlem almaları için uyardılar. Apache sunucuları, Microsoft'un karşısındaki en başarılı alternatiflerden biri.
  Bilgi için: www.sophos.com

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline	superonline.com (212) 310 0000
superonline maxx	
12 ay	129 milyon TL
Skyrunner	
Silver	69 milyon TL
sınırsız erişim	
1 ay	18.9 milyon TL
3 ay	49 milyon TL
12 ay	99 milyon TL
e-pack	
üyelik+10 saat	5 milyon TL
10 saat	4.5 milyon TL
30 saat	10 milyon TL
tt net	ttnet.net.tr (212) 444 0145
pstn 1 ay	9 milyon TL
3 ay	21 milyon Tl
6 ay	36 milyon TL
12 ay	54 milyon TL
turknet	turk.net (212) 444 0077
net.opt. 1 ay	15 milyon TL
net.ultra 3 ay	39 milyon TL
net.ultra 1 ay	24 milyon TL
net.ultra 3 ay	59 milyon TL
Veezy	vezy.com (212) 413 1414
mono p. 1 ay	12 milyon TL
eko p. 3 ay	30 milyon TL
pro p. 12 ay	100 milyon TL
e-kolay	e-kolay.com (212) 478 0478
10 saat fıstık	4 milyonTL
1 ay sınırsız	15 milyon TL
3 ay sınırsız	35 milyon TL
12 ay sınırsız	95 milyon TL
trnet	tr.net (312) 295 9000
aylık sınırsız	11 milyon TL
yıllık sınırsız	75 $
saatlik bağ.	0,25 $
işnet	iş.net (312) 289 8060
s. paket 1 ay	12 milyon TL
3 ay	36 milyon TL
6 ay	72 milyon TL
12 ay	144 milyon TL
kontürlü saat.	450.000 TL
anet	anet.com.tr (212) 336 1919
Sınırsız internet	
1 ay	12 milyon TL
3 ay	30 milyon TL
12 ay	75 milyon TL

IN & OUT

Online Gazete
Gazetelerin online baskıları, kağıt baskılarındaki içeriğin önemli bölümünü aktarmaya başladığı için online gazeteler ilgi görmeye başladı.

Abonelik
Spam maillerden bıkan kullanıcılar artık bir e-mail adresi belirterek ücretsiz yararlanabilecekleri servisleri kuşkuyla karşılıyorlar.

Yazıda adı geçen programları eCHIP Extra'da bulabilirsiniz. (Uzaktan Erişim bölümü)

Ücretsiz Uzaktan Kontrol Çözümleri

PC'niz Hep Yanınızda

Windows kullanıcıları uzaktan erişim için pahalı çözümlere başvuruyorlar. Oysa CHIP, Windows donatıları veya ücretsiz yazılımlar ile diğer PC'leri uzaktan nasıl kontrol edebileceğinizi gösteriyor.

Cep telefonu, PDA'sı veya notebook'u ile devamlı hareket halinde olan kullanıcılar, kendisinden oldukça uzakta istirahat eden bilgisayarındaki bilgilere internet üzerinden erişmek isterler. Söz konusu uzaktan erişim, yani uzaktaki Host (Ev sahibi) PC'nin dünyanın herhangi bir noktasındaki yerel bir Client (İstemci) PC'nin büyülü bir şekilde ekranına gelmesi bir çok kullanıcıyı şu ana kadar ürkütüyordu. Bu kişiler için ya gerekli yazılımlar çok pahalıydı ya da tüm bu durum basit bir şekilde karmaşıktı. Ancak yeni işletim sistemi Windows XP'nin donatılarını kullanarak ekstra bir ücret ödemeden bir uzaktan bağlantı oluşturabilir ve bunu gerçekten basit bir şekilde gerçekleştirebilirsiniz.

Bir uzaktan bağlantıyı iki türlü kullanabilirsiniz: Ya Host PC'yi, kendi bilgisayarında sizin ekranınızı gören ve böylece sorunlara yardımcı olan yabancı bir kullanıcıya açabilirsiniz, ya da evinizdeki bilgisayarınız üzerinden iş yerinizdeki bilgisayara istemci olarak bağlanabilir ve sanki karşısında oturuyormuş gibi işlem yapabilirsiniz.

Uzaktan kontrol çözümleri donanım ihtiyaçları açısından da oldukça mütevazı. İsteyenler, ana bilgisayardaki klavye, fare veya monitörden tasarruf yapabilirler. Sadece bir ağ bağlantısının bulunması gerekiyor. Bu noktada her iki bilgisayarın da aynı LAN içerisinde bulunması veya internet üzerinden haberleşecek olmaları fark etmiyor. Bağlantıyı oluşturmak için sadece ev sahibi bilgisayarın ismini veya IP adresini bilmeniz gerekiyor.

Microsoft, Windows XP ile beraber uzaktan kontrol fonksiyonlarını bir masaüstü işletim sistemine ilk defa entegre etti. Ancak Home Edition'daki imkanlar genel hata tespitleri ile sınırlandırılmış durumda. Sadece Windows XP Professional kullanıcılarına ev sahibi bilgisayara sınırsız uzaktan kontrol bağlantısı kurulması imkanı tanıyor.

Microsoft'un yeni koşu atına henüz binmemiş olan kullanıcılar için de ücretsiz olarak kullanılabilen Virtual Network Computing (VNC) ilginç bir alternatif sunuyor.

Aşağıda, üç uzaktan kontrol uygulamasının neler yapabileceğini ve konfigürasyon ve uygulama esnasında dikkat etmeniz gerekenleri bulabilirsiniz.

Windows XP altında uzaktan destek

İMKANLAR:
- Sorulara uzaktan teşhis
- Sohbet ve ses bağlantısı
- Kontrollü uzaktan denetim

İHTİYACINIZ OLANLAR:
- Ana ve istemcide WindowsXP
- LAN veya internet bağlantısı

Windows XP altında tüm kullanıcılar başka bir kullanıcıdan uzaktan yardım isteyebilir ve onu güncel oturuma ekleyebilirler. Bunun için gereken tek şey

Sistem özelliklerindeki *Uzak* kartının etkinleştirilmesidir.

Söz konusu özelliğe *Başlat/Denetim Masası/Sistem* penceresinden veya *Bilgisayarım* simgesine farenin sağ tuşu kullanılarak açılan nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırarak ulaşabilirsiniz. Güvenlik nedenlerinden dolayı *Uzaktan Yardım* fonksiyonunu sadece ihtiyaç halinde etkinleştirmeli ve geri kalan zamanlarda kapalı tutmalısınız.

Bir yardım çağrısı göndermek için Windows yardım penceresindeki "Yardım isteyin" başlığı altındaki "Bir arkadaşınızı Uzaktan Yardım ile bağlanması için davet edin" öğesine tıklayın. Windows, şimdi gerekli tüm ayarları soracaktır. İlk olarak "Yardım etmesi için birini davet et" bağlantısına tıklayın. Hemen ardından üç davet yolundan birini tercih edebilirsiniz. En kolay yol Outlook veya Windows Messenger ile davet etmektir. Alternatif olarak sihirbaz tarafından oluşturulan dosyayı da Web download veya FTP ile gönderebilirsiniz.

Eğer yardım çağrısını direkt göndereceksiniz, bu kişinin sadece IP adresini girebilir ve "Bu kişiyi davet et" bağlantısına tıklayarak bir sonraki adıma geçebilirsiniz. Şimdi açıklayıcı bir yardım metni yazın. Sihirbazın son adımında da yardımcının söz konusu çağrıya cevap vermek için ne kadar süresi olduğu ve sisteme erişebilmek için kullanmak zorunda olduğu parolayı belirleyin.

DİKKAT! Parola, sisteme girerken kullandığınız şifreden kesinlikle farklı olmalıdır. Bunu, telefon veya şifreli bir e-posta gibi daha güvenli bir yoldan bildirmelisiniz.

Yardımcı olacak kimse çağrıyı alırsa ve ekteki uzantısı ".MsRcIndicient" olan dosyayı üzerine iki kere tıklayarak çalıştırdığında, Windows XP gerekli parolayı soracak ve arından yardım istenen bilgisayar ile bir bağlantı kuracaktır. Windows, söz konusu bağlantı isteği ile ilgili olarak sizi uyarır. Oturumun başlaması için bu işlemleri yapmalısınız.

DİKKAT! Sadece tanıdıklarınızın sisteminize erişmesine izin verin. Benzer şekilde sadece sahibini tanıdığınız yardım çağrılarına ait dosya eklentilerini bir virüs tarayıcısı ile incelemelisiniz.

Gönderilen dosyada sizin IP adresiniz bulunur. IP adreslerinin dinamik olarak atandığı internet bağlantılarını bu arada kesinlikle sonlandırmalısınız. Eğer bir Firewall kullanıyorsanız, 3389 numaralı TCP portundan gelen bağlantıları serbest bırakmalısınız. Internet Router'ının kullanıldığı özel bir ağda, bunun açık IP adresini dosya içerisine eklemelisiniz. Bu, bir XML dosyası olduğu için herhangi bir metin editörü ile rahatlıkla düzenlenebilir. Dosyadaki "RCTICKET="65538,1,x.x.x.x:5003" satırını bulun. Buradaki x harfleri yerine de IP adresini girmelisiniz. Router'da ise 3389 portu için gelen bağlantıları kendi PC'nize yönlendirecek ayarları yapmalısınız.

Bağlantı kurulduğu zaman yardımcı kimse sizin bilgisayarınızın ekranını görür. Sol alt köşedeki Chat fonksiyonu yardımıyla da karşılıklı olarak sohbet edebilirsiniz. Eğer her iki bilgisayar da mikrofon ve hoparlör ile donatıldıysa sohbet penceresindeki "Konuşmaya Başla" düğmesine tıklayarak ses bağlantısını kurabilirsiniz. Eğer yardımcının bilgisayarınızda aktif olarak çalışması gerekirse, sizden PC'niz için kontrol istemeli ve siz de bunu onaylamalısınız. Bu yetkiyi istediğiniz zaman [Esc] tuşuna basarak kaldırabilirsiniz. Oturumu tamamen

GÜVENLİK

» Korsanlara imkan tanımayın

Bir uzaktan kontrol bağlantısında PC'nizdeki bir çok bilgi kullanıma açılır. Hem Windows XP çözümü hem de VNC, aktarılan verilerin şifrelenmesini mümkün kılmaz. Böylece korsanlar oturumunuzu dinleyebilir ve değiştirebilir. Bu nedenle LAN'dan çıkan bağlantıları ek güvenlik önemleri ile donatmalısınız:

- **Telefon bağlantısı:** Ev sahibi bilgisayarın modem veya ISDN üzerinden direkt olarak aranması en güvenli yöntemlerden biridir.
- **VPN Yazılımı:** Özel VPN (Virtual Private Network) yazılımları güvensiz bağlantılardaki veri akışını şifrelerler.
- **Özel Tedbirler:** Bağlantı için gerekli olan parolaları mümkün olan en güvenli yöntemle, örneğin şifrelenmiş bir e-posta veya telefon ile kendiniz bildirin.

Ev sahibi bilgisayardaki uzaktan kontrol programını sadece gerektiği zamanlar açın.

sonlandırmak için *Bağlantıyı Kes* düğmesine tıklamalısınız.

Uzaktan yardım davetleri *Yardım* penceresindeki *Uzaktan Yardım/Davet durumunu görüntüle* başlığı altında saklanırlar. Buradan daha önce kesilen oturumu etkinleştirebilir ve artık istemediklerinizi iptal edebilirsiniz.

Windows XP Professional altında uzak masaüstü

İMKANLAR
- Komple uzaktan denetim
- Pano üzerinden veri alış verişi
- Tüm çevre birimlere erişim

İHTİYACINIZ OLANLAR:
- Ev sahibine WinXP, istemcide 32 Bit Windows
- LAN, internet veya çevirmeli bağlantı
- Browser erişimi için ev sahibinde ISS

Uzaktan yönetim, Windows XP Professional altında *Uzaktan Masaüstü* adı ile sisteme entegre edilmiş ve herhangi bir Windows PC'den erişim mümkün kılınmıştır. Uzaktan erişim için bağlanılacak bilgisayarın açık olması gereklidir. Oturum esnasında ise ekran otomatik olarak kilitlenir.

İlk olarak ev sahibi bilgisayarı yöneticiler haklarını kullanarak konfigüre edin. *Başlat/Denetim Masası/Sistem* penceresindeki *Uzak* kartında bulunan "Kullanıcıların bu bilgisayara uzaktan bağlanmalarına izin ver" seçeneğini işaretleyin. Daha sonra *Uzak Kullanıcıları Seç* düğmesine tıklayarak, bilgisayarınıza erişmesine izin verdiğiniz kişileri seçin. *Uzak Masaüstü Kullanıcıları* penceresinde yeni kullanıcı oluşturabilir ve arama fonksiyonunu kullanarak yerel hesapları ve *Active Directory* kullanıcılarını arayabilirsiniz. Pencereyi kapattıktan sonra ev sahibi bilgisayar bağlantı kurmak için hazır hale gelecektir.

İstemci yazılımı ile uzaktan erişim: İstemci PC üzerinde uzak masaüstü bağlantısını açın. Bunun için Windows XP altında *Başlat/Tüm Programlar/Donatılar/İletişim* alt menüsünde bulunan *Uzak Masaüstü Bağlantısı* aracını çalıştırın. Diğer 32 Bit Windows versiyonları için istemci uygulamasını, Windows XP kurulum CD'sinde *Ek Görevleri uygula/Uzak masaüstü bağlantısını kur* altından yükleyebilirsiniz. Ayrıca Microsoft alternatif olarak terminal servisleri istemcisini, **www.microsoft.com/windowsxp/pro/downloads/rdclient.dll.asp** adresinde yüklemek üzere ücretsiz olarak sunuyor.

YARDIM SİHİRBAZI: Uzak Yardım isteğini Windows XP yardım penceresinde oluşturabilirsiniz.

Ev sahibi bilgisayar ile bağlantı kurmak için onun IP adresini veya bilgisayar ismini girmelisiniz. Ev sahibi bilgisayarın IP adresini "ipconfig" komutunu kullanarak rahatlıkla öğrenebilirsiniz. İstemci bilgisayar ev sahibi bilgisayarın 3389 numaralı TCP portu ile bir bağlantı kurar. Eğer orada bir Firewall kullanıyorsanız bu port ile ilgili bağlantılara izin vermelisiniz.

Bağlantı oluşturulduğu zaman kullanıcı ismi ve parolası sorulur. Şayet birisi ev sahibi bilgisayarda çalışıyorsa, bu oturumu uzaktan sonlandırabilir ve kendi oturumunuzu açabilirsiniz. **DİKKAT!** Bu esnada kaydedilmemiş tüm veriler kaybolacaktır. Bağlantı kurulu olduğu sürece ev sahibi bilgisayarın çalışma ortamı kilitlenir. Bu kilit ancak yönetici haklarına sahip bir kullanıcı veya uzaktan erişim için kullanılan bir kullanıcı ismi/parola kombinasyonu ile açılabilir. Daha sonra uzak masaüstü bağlantısı otomatik olarak kesilir.

Uzak Masaüstü ile sanki PC'nin kendisi karşınızdaymış gibi çalışabilirsiniz. Bağlantı kurulmadan önce ek olarak aşağıdaki ayarları da yapmalısınız: Seçenekler üzerinden uzak masaüstü penceresinin büyüklüğünü, kullanıcı ismi ve disk sürücüleri veya yazıcıya otomatik olarak erişilmesini belirtmelisiniz. Bunlar özellikle MODEM veya ISDN üzerinden kurulan bağlantılar için önemlidir.

Oturumu, *Başlat* menüsündeki "Oturumu Kapat" düğmesini kullanarak sonlandırabilirsiniz. Eğer daha sonra çalışmaya devam etmek istiyorsanız *Başlat* menüsündeki *Windows'u Kapat* ve daha sonra ekrana penceredeki *Bağlantıyı Kes* düğmesine tıklayın. Yeni bir *Uzak Masaüstü* bağlantısında, masaüstünü daha önceden bıraktığınız gibi bulursunuz.

Browser ile uzaktan erişim: Windows XP Professional, istemciye alternatif olarak web bazlı bir *Uzak Masaüstü* sunar. Bunun için Windows XP'de Internet Information Server'ın (ISS) kurulu olması gereklidir. Bu web sunucu daha sonra bir ASP uygulaması ve ActiveX ile aracı görevini üstlenir ve Windows XP kurulu başka bir bilgisayara browser üzerinden bağlantı kurar. *Uzak Masaüstü*'nün orada daha önceden anlatıldığı gibi ayarlanması gereklidir.

Internet Information Server'ı kurmak için Windows kurulum CD'sini sürücüye yerleştirin ve *Başlat/Denetim Masası/Program Ekle/Kaldır /Windows Bileşenlerini Ekle/Kaldır* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen listeden Internet Information Services (ISS) seçeneğini seçin. Ayrıntılar düğmesine tıklayın,

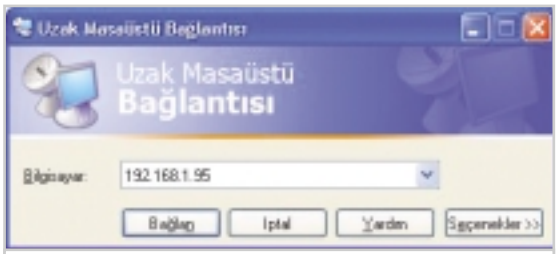

UZAK MASAÜSTÜ: Uzak Masaüstü istemcisi XP Professional'da standart temel donatılar arasında yer alıyor.

World Wide Web Hizmeti seçin ve bu seçeneğin ayrıntılarında yer alan *Uzak Masaüstü Web Bağlantısı* seçeneğini işaretleyin. Son olarak *Başlat/Denetim Masası/Internet INformation Services (ISS)* üzerinden *IIS Administration Snap-in*'i çalıştırın ve web sunucunun başlatılıp başlatılmadığını kontrol edin. Uzak masaüstü web bağlantısı için kullanılacak URL **"http://<bilgisayarismi<.domain.com/tsweb"** biçimindedir ve ActiveX destekleyen tüm browserlar tarafından erişilebilir. Web formuna, bağlantı kurmak istediğiniz bilgisayarın URL'sini girin. Bu bilgisayarda, sanki bir istemci programda çalışıyormuş gibi tüm işlemleri yerine getirebilirsiniz. Uzaktan kont- →

rol bağlantılarının genel olarak bir de arka yüzleri vardır. Böylece, sistem saldırganlarına açık bir kapı bırakılır. Bu nedenle, en yeni güvenlik yamalarına sahip Windows güncellemelerinin düzenli olarak yüklenmesi gereklidir. Eğer *Uzak Yarım* ve *Uzak Masaüstü* bağlantılarına ihtiyacınız yoksa bu hizmetleri kapatmalısınız. Değişik güvenlik önlemlerini **165**'deki kutuda bulabilirsiniz.

Windows ve Linux için bedava alternatif: VNC

İMKANLAR:
- Uzak yardım ve kontrol
- Pano üzerinden veri alış verişi
- FTP veya ağ çevresinden dosya transferi

İHTİYACINIZ OLANLAR:
- 32 Bit Windows veya Linux 2.x(x86)
- LAN, internet veya çevirmeli bağlantı

Windows XP ile (henüz) çalışmaya başlamamış olup uzaktan kontrol ile ilgilenenler Virtual Network Computing'in (VNC) bedava yazılım paketini daha yakından incelemeliler. Programı, **www.uk.research.att.com/vnc** internet adresinden yükleyebilirsiniz. VNC'nin Windows'un *Uzak Masaüstü*'ne kıyasla tek eksiği ev sahibi bilgisayarın lokal sabitdiski ve yazıcısına erişememesidir. Tüm Windows versiyonlarında kullanılan WinVNC haricinde Linux gibi diğer işletim sistemleri için de VNC versiyonları bulunur. Böylece sistemden bağımsız olarak uzak bağlantı kurulabilir.

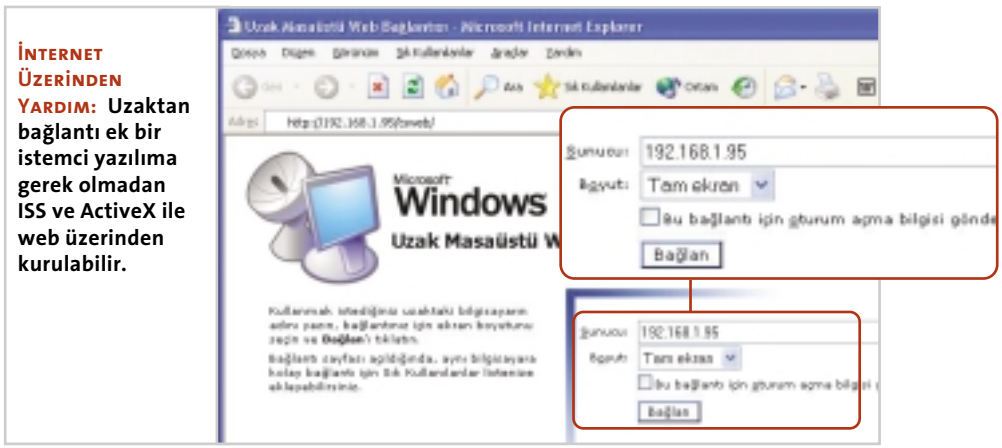

İNTERNET ÜZERİNDEN YARDIM: Uzaktan bağlantı ek bir istemci yazılıma gerek olmadan ISS ve ActiveX ile web üzerinden kurulabilir.

VNC'yi ev sahibi bilgisayara yüklemek için kurulum dosyasını sabitdisk üzerinde bir klasöre açın ve daha sonra Setup dosyasını çalıştırın. Kurulum, büyük oranda otomatik olarak gerçekleşir. Sunucu yazılımının yanında, ev sahibi PC ile uzak bağlantı kurmak için kullanabileceğiniz VNCViewer programı da kurulur. İstemci olarak hizmet veren bu programı tüm PC'lere rahatlıkla kopyalayabilirsiniz.

Son olarak ev sahibi bilgisayar üzerindeki uygulamayı çalıştırmalısınız. Ana bilgisayarın Başlat menüsündeki "Run WinVNC (App Mode)" öğesini çalıştırın. Programın ilk açılışında VNC konfigürasyon penceresi ekrana gelecektir. Buradaki "Password" alanına, istemcinin bağlantı esnasında kendini tanıtmak için girmek zorunda olduğu parolayı girmelisiniz. Ev sahibi bilgisayarın bir bağlantı esnasında kilitlenmesi için "Disable Local Keyboard & Printer" seçeneğini işaretleyin. VNC, konfigürasyon penceresi *Ok* düğmesine tıklanarak kapatıldıktan sonra gelecek bağlantıları bekleyecektir. Bu ayarları, görev çubuğundaki VNC simgesini kullanarak her zaman değiştirebilirsiniz. Eğer ev sahibi bilgisayarda bir Firewall kullanıyorsanız, 5800-5889 portları bağlantı için serbest bırakılmalıdır.

VNC, Windows'un Uzak Yardım ve Uzak Masaüstü görevlerinin ikisini birden tek başına yerine getirir. Uzak yardım için klavye ve farenin kilitlenmesini sağlayan seçeneğin işaretlenmemesi gereklidir. VNC, ne sohbet ne de ses bağlantısı imkanlarına sahip olmadığı için ek olarak Windows Messenger gibi araçların kullanılması gereklidir. Eğer VNC uzaktan kontrol için kullanılacaksa, yerel kullanıcıların bağlantıyı engellememeleri için giriş aygıtlarının kilitlenmesi gereklidir.

VNC bağlantılarını, istemci tarafındaki VNCViewer programını kapatarak veya ev sahibi bilgisayarındaki görev çubuğundan "Kill Al Clients" komutunu çalıştırarak kesebilirsiniz. VNC'nin ev sahibi bilgisayarda Windows açılırken çalışması için *Başlat* menüsündeki VNA alt menüsünde bulunan *Administrative Tools/Instal WinVNC Service* komutunu çalıştırmalısınız.

Bedava VNC, JavaApplet ile platformdan bağımsız bir istemci sunuyor. Applet, **"http://host-pc:5800"** adresinden kullanılabilen dahili bir web sunucu üzerinden tüm Java uyumlu browser'lar ile kullanılabilir.

TİCARİ UZAKTAN ERİŞİM ÇÖZÜMLERİ

»Profesyoneller şifrelemeye ihtiyaç duyuyorlar

Ürün	LapLink Gold 11	NetOp Remote Control 7.0	Symantec pcAnywhere 10.5
Firma	Mediagold	Danware Data	Symantec
İnternet	www.laplink.com	www.netop.com	www.symantec.com
Fiyat (yaklaşık)	230 Euro	230 Euro	280 Euro
Ek Direkt Bağlanıtlar	USB, seri ve paralel bağlantı noktaları, ISDN ve kızıl ötesi üzerinden	Modem, ISDNi seri bağlantı noktası ve kızıl ötesi üzerinden	Modem, ISDN, seri ve paralel bağlantı noktaları üzerinden
Özel Fonksiyonlar	• Seri ve paralel kablosu ile beraber • Veri karşılaştırma için geniş fonksiyon yelpazesi • Şifreli uzaktan kontrol bağlantıları	• Senkronizayon ile dosya transferi ve bağlantı kesintisinden sonra devam etme • Şifreli bağlantılar • Bir ODBC bağlantısı ile özel güvenlik yönetimi	• Internet üzerinden kurulum • Şifreli veri aktarımı (Veri karşılaştırması mümkün) • Birden çok PC için konferans modu

LapLink ile Uzaktan Erişim ve Kontrol

Bir Tıklama Kadar Yakın

Cep bilgisayarınızı veya notebook'unuzu kullanarak ofisteki bilgisayarınıza ulaşmak isterseniz, dünyanın neresinde olursanız olun, bağlantı kurmanız mümkün.

Akşam evinizde çalışmaya başladığınız zaman bir anda gerekli dosyaları iş yerindeki bilgisayarınızda unuttuğunuzu fark ettiniz. Peki ya şimdi ne olacak? Eğer bir uzaktan kontrol aracına sahipseniz, dünyanın neresinde olursanız olun, bu aracın kurulu olduğu bilgisayara ulaşabilir ve sanki bu bilgisayarın karşısında oturuyormuş gibi çalışabilirsiniz. Eğer bunun için bir yazılıma para ödemek istemiyorsanız, Windows XP donatıları arasında yer alan (Uzak Yardım, Uzak Masaüstü) araçları veya ücretsiz olarak sunulan Virtual Network Computing (VNC) programını kullanabilirsiniz, (bkz. 164). Ancak görevlerini başarı ile yerine getiren bu programların en büyük dezavantajları, yeteri kadar güvenli olmamalarıdır. Bunun yerine uzaktan erişim ve bununla ilişkili görevleri güvenli ve etkili bir şekilde yerine getirmek için CHIP'in tam sürümünü hediye ettiği LapLink 2000 programını kullanabilirsiniz.

Temel olarak uzaktan kontrol, dosya transferi ve sohbet fonksiyonlarına sahip LapLink 2000 ile iş yerinden kilometrelerce uzakta olsanız bile e-postalarınıza, dosyalarınıza, ofisteki ağ kaynaklarına ulaşabilir, otomatik dosya transfer zamanları belirleyebilir veya uzaktaki bir yazıcıdan çıktı alabilirsiniz. LapLink 2000 ile başka bir Laplink bilgisayarına modem, seri, paralel veya USB Laplink kablosu, Fast InfraRed de dahil olmak üzere kablosuz iletişim, internet, yerel IPX ve TCP/IP ağı üzerinden veya CAPI/ISDN 2.0 aygıtlarını kullanarak bağlanabilirsiniz.

Programın dikkat çeken en önemli özelliği, yüksek güvenlik önlemleri... Klasör seviyesinde güvenlik ile istediğiniz klasör ve sürücülere erişebilecek kişileri belirleyerek dosya erişimlerini daha rahat kontrol edebilirsiniz. LapLink 2000'in geliştirilmiş şifreleme yeteneği, gönderilen bilgilerin daha güvenli olmasını sağlıyor ve isteyen kullanıcıların diğer şifreleme yöntemlerini kullanmasına da izin veriyor. Erişim koruması ise daha önceden belirlediğiniz sayıda parolayı yanlış giren kullanıcıları sistemden atarak, yetkisiz kişilerin bilgisayarınıza erişmesini engelliyor.

Laplink 2000'in tam sürümünü eCHIP Extra'dan y ükleyebilirsiniz

Program kurulumu ve temel ayarlar

Programı kurmak için kurulum dosyasına tıklamanız ve ekrana gelen direktifleri takip etmeniz yeterlidir. Ancak kurulumun başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için sizden istenen seri numarasını (LKK DEEV-760289-301) girmelisiniz. LapLink'i kurduktan sonra başka bilgisayarlarla bağlantı oluşturabilirsiniz, ancak diğer bilgisayarlar size bağlanamazlar. Gelen bağlantılara izin vermek için ilk olarak Log-in listesine bir veya bir grup kullanıcı ekleyerek güvenlik ayarlarını değiştirmeniz ya da genel erişime izin vermeniz gereklidir. İstersenz sisteminize dahil olabilecek kullanıcıları ve bunların erişim haklarını da tek tek belirleyebilirsiniz.

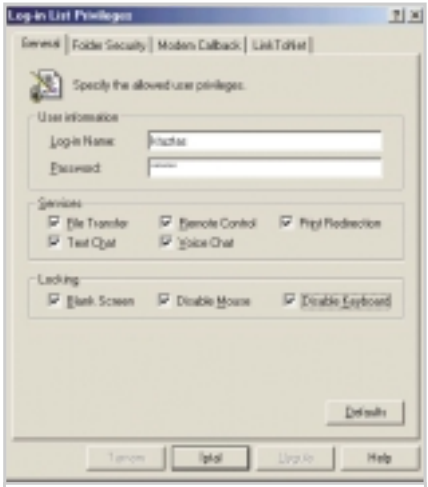

KULLANICI HAKLARI: Sisteme bağlanacak kullanıcıları, bunların haklarını ve erişebilecekleri klasör ve sürücüleri ayrıntılı bir şekilde belirleyebilirsiniz.

Gelen bağlantıları kabul etmenin en güvenli yolu parola kullanmaktır. Ancak LapLink altında parola kullanırken bazı kuralları göz önünde bulundurmalısınız. Kullanacağınız parolanın uzunluğu 4 ile 10 karakter arasında olmalıdır. Parolayı oluştururken harf, rakam, simge ve parolanın başında ve sonunda olmamak kaydıyla boşluk da kullanabilirsiniz. Ayrıca LapLink 2000'deki parolalar büyük küçük harf duyarlıdır. Bu nedenle parolayı oluştururken ve girerken [Caps Lock] tuşunun durumunu kontrol etmelisiniz.

Diğer bilgisayarların size bağlanabilmesi için ilk olarak *Options/Security* komutunu çalıştırın. Bilgisayarınıza bağlanabilecek kullanıcıları belirlemek için *General* kartındaki Log-in List ve daha sonra da *Add* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen penceredeki *General* kartına kullanıcının sisteme bağlanması için gerekli ismi ve parolayı girin. Buradaki *Services* kutusunda bulunan seçenekleri kullanarak, oluşturulan bu kullanıcının hangi hizmetlerden faydalanabileceğini de belirleyebilirsiniz. Eğer buradaki *Remote Control* hizmetini seçecek olursanız *Locking* kutusundaki seçenekleri de işaretleyerek, uzaktan bağlantı sırasında yerel bilgisayarın kilitlenmesini sağlamalısınız. Bu kullanıcının erişimini belirli klasörler ile sınırlandırmak için *Folder Security* kartından söz konusu klasörleri işaretleyebilirsiniz. Tüm bunlara ek bir güvenlik önlemi olarak da bilgisayarın, bağlanmak isteyen kişiyi daha önceden belirlenen numaradan geri aramasını sağlayabilirsiniz. Böylece, modem bağlantısında direkt hat kullanılacağı ve aranan numara bilindiği için oturum son derece güvenli olacaktır.

İsteyen herkesin uzaktan bağlantı kurabilmesi için de *General* kartı üzerinde bulunan *Anybody* (Public System) seçeneğini işaretlemeli *Public Privileges* düğmesine tıklayarak bağlantı konfigürasyonuna yukarıdakine benzer şekilde (Kullanıcı ismi ve parola hariç) yapmalısınız. Ancak bu kesinlikle güvenli bir yöntem değildir.

Uzaktaki bir bilgisayara bağlanmak

LapLink 2000, başka bir bilgisayara bağlanmak için birçok seçenek sunar. Uygun bağlantı şeklini bulmak için yerel ve uzak bilgisayarın da sahip olduğu bağlantı imkanları göz önünde bulundurulmalıdır. Uzak bilgisayarlar arasında kullanılan en yaygın bağlantı şekli internet üzerindendir. Modeme sahip iki bilgisayarı direkt olarak telefon hattını kullanarak, aynı ağdaki bilgisayarları ağ üzerinden, nispeten yakın bilgisayarları ise seri, paralel veya kablosuz bağlantı noktalarını kullanarak birbirlerine bağlayabilirsiniz.

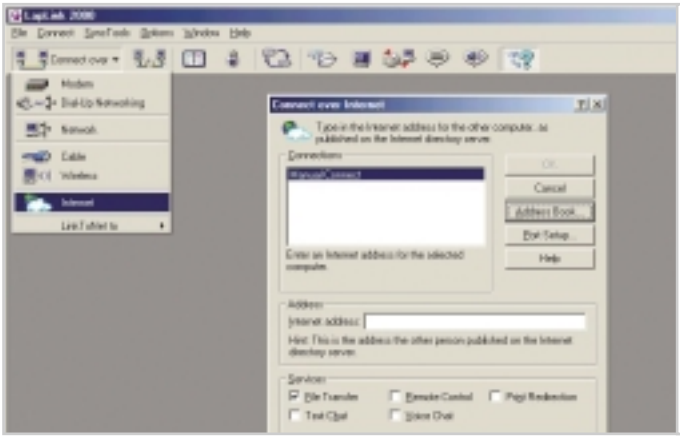

Çeşitli Bağlantı Yöntemleri: **Bir LapLink bağlantısı kurmadan önce ilk olarak bağlantı yöntemini seçmeli ve uygun ayarları yapmalısınız.**

LapLink 2000'i kullanarak başka bir bilgisayara bağlanmak için her iki bilgisayarda çalışır durumda bir LapLink bulunmalı ve bağlantı yöntemi de aktif ve erişilebilir durumda olmalıdır.

Başka bir bilgisayara bağlanmak için ilk olarak araç çubuğundaki *Connect Over* düğmesine tıklayın ve açılan menüden kullanmak istediğiniz bağlantı yöntemini seçin. Ekrana gelen bağlantı penceresinin altında *Services* kutusundan ise bağlantı kurulduğu zaman çalıştırılacak hizmetleri seçin. Seçtiğiniz bağlantı yöntemine bağlı olarak ekrana gelecek pencere üzerinden gerekli bilgileri girin ve bağlantıyı kurun. Daha sonra istendiğinde kullanıcı ismi ve parolayı da girin. Eğer uzak bilgisayar izin verirse son olarak bağlantı tamamlanacak ve seçili hizmetler uzak bilgisayarda çalıştırılacaktır.

Uzaktan kontrol, dosya transferi ve yazdırma

Başka bir bilgisayara bağlandıktan sonra bilgisayarlar arasında dosya transferi yapabilir veya Xchange Agent'i kullanarak her iki bilgisayardaki dosya ve klasörleri senkronize edebilirsiniz. Ayrıca yerel bilgisayarınızdaki bir dosyayı uzak yazıcıda da yazdırabilirsiniz. İki bilgisayar arasında dosya transferi yapmak için araç çubuğu üzerindeki *Open File Transfer* düğmesine tıklayın. Bunu sonucunda LapLink penceresinde biri yerel diğeri uzak bilgisayarın içeriğini görüntüleyen iki tane gezgin penceresi açılır. Transfer etmek istediğiniz dosya ve klasörü sol taraftaki gezgin penceresinde seçin ve Windows Sürükle&Bırak özelliğini kullanarak fare yardımıyla taşıyın.

Yazıcıya sahip olmayan bilgisayardan seçtiğiniz dokümanın uzaktaki bir yazıcıdan çıktısını almak için *Print Redirection*'ı kullanabilirsiniz. *Print Redirection*'ı kullanabilmek için yazıcı çıktısı almak istediğiniz sistemde bir yazıcı tanımlamalısınız. Bu işlemi ister LapLink'in kurulumu sırasında otomatik gerçekleştirebilir ya da daha sonra *Options/Print Redirection Options* komutunu kullanarak yerine getirebilirsiniz. Bir dokümanı LapLink bağlantısı üzerinden yazdırmak için ilk olarak belgenin bulunduğu sistemdeki programda yazdır komutunu çalıştırın ve bağlantının diğer ucundaki yazıcıyı seçin.

Text Chat ve Audio Chat fonksiyonlarını kullanarak da LapLink bağlantısının diğer ucundaki kişilerle haberleşebilirsiniz. Bu, özellikle ortak bir dosya üzerinde çalışırken veya sisteminizdeki bir sorundan ötürü dışarıdan yardım istediğiniz zaman oldukça faydalı olacaktır. Audio Chat için her iki bilgisayarın da ses kaydetme ve oynatma fonksiyonlarına, yani ses kartı, mikrofon ve hoparlöre sahip olması gereklidir. Burada yüzeysel olarak değindiğimiz LapLink 2000'den maksimum performans elde edebilmek için programın tüm özelliklerini incelemeli ve eğer imkanınız varsa mutlaka test etmelisiniz. ■

Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

176 **Skin'lerle Keyifli Sörf:** Sıkıcı Browser'ları süslemek

178 **Sistem Ayarları:** Daha hızlı sörf için

180 **Browser Ayarları:** Daha fazla güvenlik

eCHIP'te: Hızlı Sörf Programlar eCHIP'te

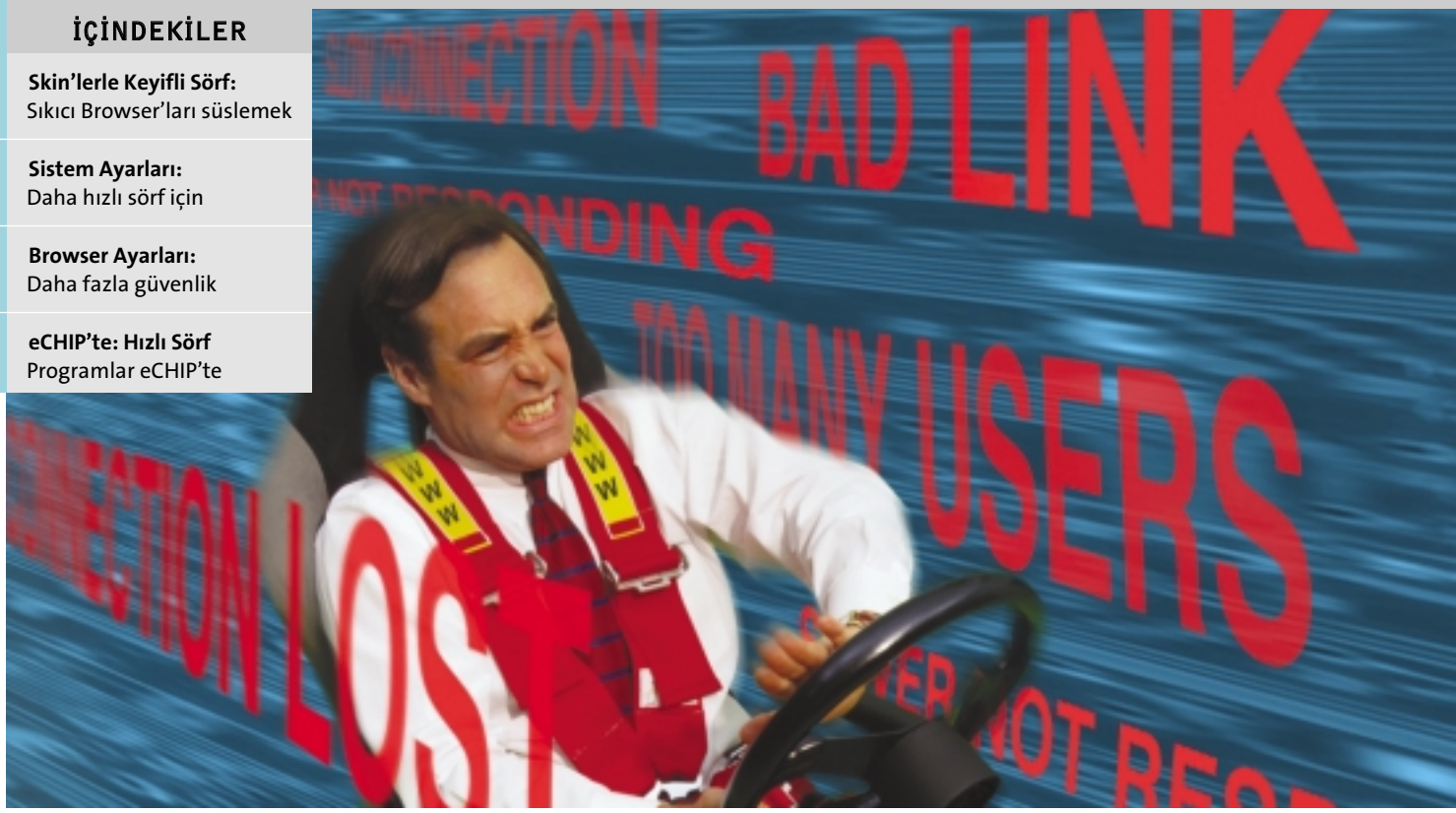

Daha Hızlı İnternet

Hızlı ve Eğlenceli Sörf

İnternette geçirdiğiniz zamanın daha eğlenceli olması elinizde; daha süslü bir browser, daha yüksek hız, faydasız veya tehlikeli veri transferinden arındırılmış bir bağlantıyla gerçek internetin tadını çıkartabilirsiniz. CHIP en iyi internet ipuçlarını açıklıyor.

İster ADSL, ister Kablonet, uydu, analog veya dijital bağlantı olsun, bazen hangi teknolojiyle sörf yaptığınızın hiçbir önemi yoktur, web'de artık tıkanıp kalır ve hiçbir şeye ulaşamazsınız. Browser penceresinde sayfalar satır satır oluşturulurken internetin bu yavaşlığı canınızı fazlasıyla sıkmaya başlar. Ancak sörf hızınızın düşük olmasının nedeni çoğunlukla web değil, bilgisayarınızda yanlış konfigüre edilmiş ayarlardır. Öyle ki, bu yanlış ayarlar yüksek hızlı bir bağlantıyı bile kolayca frenleyebilir. CHIP, hem modem ve ISDN bağlantılarını hızlandıran, hem de ADSL veya Kablonet kullanıcılarına fayda sağlayacak araçları tanıtıyor. Bu araçlarla internet sayfaları siz daha linkine tıklamadan arka planda yapılanacak, can sıkıcı reklam banner'ları sayfalardan elenecektir.

Hız elbette ki çok önemlidir, ama sonuçta gözünüzle de sörf edersiniz. Sıkıcı bir browser yerine daha estetik ve daha süslü bir browser isteyenler için çok çeşitli skin'ler (arayüz kaplamaları) var. Ayrıca browser'ınız için en iyi ince ayar ipuçlarını açıklıyoruz. İster Internet Explorer, ister Mozilla veya Opera olsun, her browser'la daha hızlı ve eğlenceli sörf yapmak mümkün, tabii ki doğru ayarlar seçilmişse.

ANALIZ ARAÇLARI Darboğazın yerini tespit edin

İnternet bağlantınızı hızlandırabilmek için, elbette ki önce şu anki sörf hızınızı uygun araçlar sayesinde tespit etmelisiniz.

Analog X Netstat Live: İnternet bağlantınızın hızını ölçmek için çok başarılı araçlardan biri de Netstat Live. Program kolay anlaşılır bir şekilde upload ve download kanalının hızını ve CPU'ya o an ne kadar yük bindiğini gösteriyor. Program ayrıca o ay toplamda ne kadar veri transfer ettiğinizi de otomatik olarak hesaplıyor.

Modem, Kablonet veya ADSL bağlantınızın veri transfer hızının olması gerekenden daha düşük olduğunu tespit ettiyseniz (56k modemde saniyede 5-7 KByte, ISDN'de 8 KByte, ADSL ve Kablonet'te ise 16 veya 32 KByte), bir sonraki ince ayar adımı olarak BeFaster yazılımını kurmaya ve kullanmaya başlayabilirsiniz.

Visual Route: Visual Route da analiz araçları kategorisine giriyor. Çağırdığınız bir web sitesindeki ilk karakterin görünmesi için üzerinden oldukça uzun bir zaman geçmesi gerekiyorsa, bunun nedeni veri transfer hızının yavaşlığın-

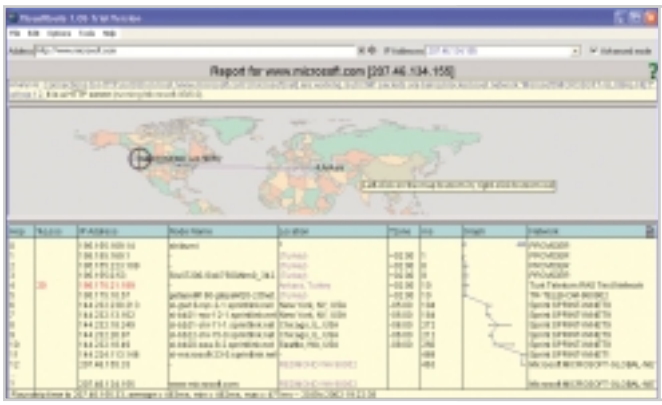

NET DEDEKTİFİ: **Visual Route ile veri paketlerinizin internette nerede beklemek zorunda kaldığını ortaya çıkarabilirsiniz.**

dan kaynaklanmayabilir. Daha ziyade bilgisayarınız ve web sunucusu arasındaki yüksek ping süreleri, sorgularınızın bir bölümünün gecikmeli olarak cevaplanmasına ya da hiç cevaplanmamasına neden olabilir. Verilerinizin, web sunucusuna giden yolda zorunlu olarak mola vermesi gerekip gerekmediğini görmek için Visual Route yazılımını kurmalısınız. Programın adres satırına yavaş açılan web adresini girin ve daha sonra grafiksel olarak, hangi "sıçrama noktalarında" verilerinizin beklemek zorunda kaldığını görün. 300 milisaniyenin (ms) altındaki latency (gecikme) süreleri çok iyi, 500 milisaniyeye kadar ise sörf kabul edilebilir bir hızda olacaktır.

Gerçi sorgularınızın hangi "veri otoyolu" üzerinden iletileceği üzerinde bir etkide bulunamazsınız, ancak basit bir ipucu ile bekleme sürenizi minimuma indirebilirsiniz: Allergo Surf Network gibi bir program kullanın. Bu programla ilgili daha fazla bilgiyi bir sonraki sayfada bulabilirsiniz.

İNCE AYAR ARAÇLARI Bu programlarla daha iyi sörf yapabilirsiniz

İnternet bağlantınızın analizini bitirdiyseniz burada tanıtacağımız araçlarla problemleri ortadan kaldırabilirsiniz.

Befaster: Befaster programı, internet bağlantınızı hızlandırabilen bazı önemli değerler için ince ayarlar yapmanızı sağlayan genel amaçlı bir araç. Bunların arasında MTU (Maximum Transmission Units) ve TTL (Time To Live) gibi değerler bulunuyor. Bunlardan sonra bağlantı türünüz için en uygun değerleri bulabiliyorsunuz.

Ancak bu değerler özel durumları ve optimizasyonları dikkate alamıyor. Belirtilen değerleri düzgün bir şekilde bilgisayarınıza uyarlamak istiyorsanız, Microsoft'un **http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=kb;[LN];Q159211** adresindeki tavsiyelerini dikkate almalısınız. Microsoft burada, bir router'ın belirli bir MTU büyüklüğünden

SÖZLÜK: DAHA HIZLI SÖRF

MTU: Bir veri paketinin maksimum büyüklüğünü belirler.

RWIN: Windows, bir sonraki veri transferine geçmeden önce doldurulması gereken bir veri önbelleğinin büyüklüğünü belirler.

TTL: Bir veri paketinin web'de, atılmadan önce kaç makine ("hops") üzerinden atlayabileceğini ifade eder.

Değer	Modem	ISDN	ADSL
MTU	576	1.500	1.492
RWIN	2.144	11.680	32.767
TTL	128	64	64

SKIN'LERLE DAHA KEYİFLİ SÖRF

» Sıkıcı Browser'ınızı süsleyin

INTERNET EXPLORER: Microsoft'un Internet Explorer'ı için **www.hotbar.com** adresinde birçok skin mevcut. Hotbar, aslında Internet Explorer için bir plug-in (eklenti) ve değişik skin'lerle çalışmanızı sağlıyor. Hotbar skin'lerini arama makineleri yardımıyla kolayca bulabilirsiniz, bir skin'e tıkladığınızda download başlayacaktır. Daha etkileyici bir görünüme sahip Internet Explorer için bir başka kaynak da **www.neoplanet.com** NeoPlanet, canı sıkılmış web sörfçülerini bile eğlendirecek bir arayüz sunuyor.

SÜSLÜ: **NeoPlanet, Internet Explorer'ı tamamen renklendiriyor.**

MOZİLLA: Browser'ının görünümüne dikkat edenler ve Mozilla ile sörf yapanlar, **http://themes.mozdev.org** adresine göz atmalılar, burada sayısız skin bulabilirsiniz. Bunlardan biri hatta Mozilla'yı optik olarak Internet Explorer'a benzetebilir.

HER ZEVKE: **Mozilla her zevke uygun skin'leri gösterebiliyor.**

OPERA: Opera da skin desteğine sahip; düğmeleri ve düğmeler araç çubuğunun artalan resimlerini kendi beğenileriniz doğrultusunda değiştirebiliyorsunuz. Kişisel Opera skin'leri aramak için iyi bir siteyi **http://my.opera.com/customize/** adresi altında bulabilirsiniz. Yeni grafikleri daha sonra *File/Preferences/Browser look* altından yükleyebilirsiniz...

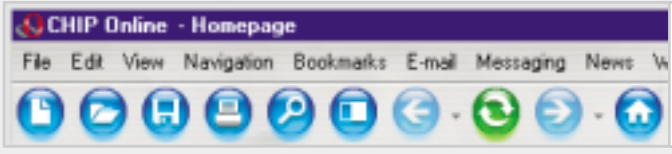

PC'DEN MAC'E: **Neredeyse bir Mac, en azından düğmeler aynı.**

sonra verilerinizi düzgün bir şekilde iletip iletmediğini nasıl anlayabileceğinizi açıklıyor.

Allegro Surf Network: Bu program yerel proxy olarak kendisini bilgisayarınıza ekliyor ve daha kurulum sırasında Internet Explorer ve Netscape Navigator'u, her iki browser da bu yerel proxy'yi gerçekten de kullanabilecek şekilde konfigüre etme imkanını sunuyor. Opera sahipleri değişiklikleri elle yapmak zorundalar. Allegro Surf Network ayrıca bir Windows servisi (hizmeti) olarak sisteme kurulma imkanını sunuyor, böylece bu faydalı araç, her Windows açılışında otomatik olarak çalıştırılabiliyor. Programın asıl fonksiyonları çok kapsamlı ve faydalı: Lokal proxy verileri sadece arabelleğe almakla kalmıyor, aynı zamanda istendiğinde önceden yerel belleğe yükleyebiliyor. Bunun için web sayfasını araştırıyor ve bulunan her bir hyperlink'i açıyor, elbette siz o esnada bunun farkında olmuyorsunuz. Allegro Surf'un bu ön hazırlık çalışmalarından, ancak bu tip bir "önbelleklenmiş" linke tıkladığınızda haberdar oluyorsunuz: Sayfa anında çağrılıp açılıyor.

Programın önceden kaç seviyeyi önyükleyeceğini Allegro Surf Network'un ağaç diyagramında "Prefetch" altında ayarlayabilirsiniz. Burada gereksiz yere hiçbir işe yaramayacak verileri yüklememek için, program reklam banner'larını da sayfalar içinden filtreleyebiliyor ve belirli dosya türlerinin önbelleklenmesine engel oluyor. "Storage" altında önbelleğe alınan web sayfalarının güncelliğinin hangi sıklıkta kontrol edileceğini belirleyebiliyorsunuz. Aynı şekilde bu konfigürasyon penceresinde sabitdisk üzerindeki, Allegro Surf Network'un yönettiği önbelleğin (cache) büyüklüğünü de seçebiliyorsunuz

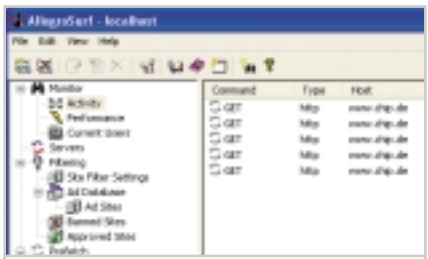

ÖN YÜKLEME: Allegro Surf, siz daha giriş sayfasında gezinirken, web sayfasındaki linkleri yüklemeye başlıyor.

Fastnet 99: Fastnet 99 çok etkili bir araç olarak kendini kabul ettiren bir yazılım. Program bir web sayfasının IP adresini kaydediyor, böylece sayfa tekrar çağrıldığında URL'si, mesela **www.chip.com.tr**, önce bir DNS sunucusu üzerinden geçerli bir IP adresine dönüştürülmek zorunda kalmıyor.

Normalde bu tip bir sorgu uzun sürebilir: Web browser penceresinde **www.chip.com.tr** girdiğinizde önce bir DNS Server'a, bu adres arkasında hangi IP'nin saklı olduğunu soracaktır. DNS Server bununla ilgili geçerli bir IP adresi dönüştürmesi bilmiyorsa, sorguyu bir sonraki DNS sunucusuna iletecektir. Fastnet 99'la bu zahmetli sorgulama işlemlerinden tasarruf edebilirsiniz. Programı internette **www.geocities.com/ gcriaco/** adresinde bulabilirsiniz.

FlashCatcher: Animasyon fanatikleri için faydalı araçlardan biri de FlashCatcher. Genişletilmiş bir kısayol menüsü üzerinden program, web sayfalarına eklenen Flash animasyonlarını doğrudan SWF dosyası olarak kendi bilgisayarınıza kaydetme imkanı sağlıyor. Kendi Flash animasyonlarınızı hazırlıyorsanız bu sayede profesyonellerin kullandıkları yöntemleri de daha hızlı bir şekilde kavrayabilirsiniz. FlashCatcher'ı **www.justdosoft.com** adresinde bulabilirsiniz.

SÖRFÇÜLER İÇİN İNCE SİSTEM AYARLARI

» Daha hızlı sörf için

ADSL kullanıcıları dosya upload ederken bazı kurallara dikkat etmeliler, zira bu bağlantı türünde bazı kısıtlamalar söz konusu. ISDN sörfçüleri de basit bir hileyle internet hızlarını artırabilirler.

ADSL Upload olmadan download da olmuyor

Maksimum upload hızıyla (256 kilobitlik bir bağlantıda 64 kilobit, 128'de 32 kilobit) tanıdıklarınıza dosya göndermek istediğinizde, download'unuz komple kesilebilir. Bunun nedeni, download sırasında bile bilgisayarınızın karşı tarafa veri paketlerini aldığına dair sinyal göndermesinin gerekmesidir. Bu sinyal kesildiğinde karşı taraf artık veri göndermeyecektir. Upload kanalınız tanıdığınızla aranızdaki dosya transferi yüzünden zaten tıkanmış olacağından bilgisayarınız karşı taraftaki download bilgisayarına artık onay sinyalleri gönderemeyecektir.

Veri tıkanıklığını önlemek için şunu yapın: Çoğu programda saniyede kaç KByte ile veri göndermek istediğinizi ayarlayabilirsiniz. Toplamda gönderilen veriler için transfer hızı (64 kilobitlik upload hızında) saniyede 7 KB'ı geçmemelidir.

ADSL Sörf takılmalarına karşı: TCP/IP'yi kapatmak

ADSL ile internete bağlanıyorsanız Windows XP'de "Ağ Bağlantılarım"a çift tıklayın ve açılan pencerede "Ağ bağlantılarını görüntüle" linkine tıklayıp internet bağlantınızı optimize edebilirsiniz. Burada iki simge göreceksiniz; biri yerel ağ (LAN) bağlantınız için ve biri de çevirmeli (dial-up) ağ bağlantınız için. *LAN* bağlantınıza sağ tıklayarak kısayol menüsünü açın; daha sonra *Özellikler*'e tıklayın. Açılan pencerede bu bağlantının kullandığı öğeleri ve protokolleri görebilirsiniz. Burada önemli olan, protokollerden hiçbirinin etkin olmaması. Normal çevirmeli ağ bağlantısında sadece TCP/IP tek protokol olarak etkinleştirilmelidir.

Karşı tarafa hiç bağlanamıyorsanız (modemin sync led'i kırmızı yanıyorsa), ADSL bağlantı/hız yönetici programınız (genelde modemle birlikte gelir) size yardımcı olabilir ve problemin nereden kaynaklandığını bulabilirsiniz. Bu yazılımlarla karşı tarafla bağlantı kurup kurmadığınızı görmekle kalmaz, aynı zamanda internet bağlantınız kurulduğunda verilerin web'den ne kadar hızlı yüklendiğini de görebilirsiniz.

ISDN Veri sıkıştırmasını etkinleştirmek

Sörf yaparken zaman tasarrufunda bulunmanın en etkili yollarından biri de veri sıkıştırmasıdır. ISDN modeminizin gelişmiş özeliklerinde "Veri Sıkıştırması" adında bir seçenek bulacaksınız, bunu etkinleştirin. Böylece text ağırlıklı web sayfalarında belirgin bir şekilde daha hızlı sörf yapabilirsiniz. Ayrıca ISDN hız yöneticisi programlarla ikinci ISDN kanalını büyük download'lar için ek olarak etkinleştirebilirsiniz. Ancak bu durumda her iki ISDN kanalını da kullandığınız için, bağlantı ücreti de iki katına çıkacaktır.

BROWSER TUNING Browser için faydalı araçlar

Birçok harici program, browser'ı hızlandırmaya yardımcı olur. Bazı faydalı araçlar ve reigstry optimizasyonları da browser'ınızın daha hızlı çalışmasına katkıda bulunabilirler.

Internet Explorer

Web Accessories: Internet Explorer'ı daha fazla fonksiyonla donatmak için iyi bir araç, aynı zamanda Microsoft'tan geliyor: "Internet Explorer 5 Web Accessories". Pakette bir Image Zoomer da yer alıyor, bununla web sayfalarında resimleri büyütüp küçültebiliyorsunuz. "Toolbar Wallpaper" bileşeniyle, adından da anlaşılabileceği gibi, Internet Explorer'ın araç çubuğunu (toolbar) kendi istekleriniz doğrultusunda süsleyebilirsiniz. Bu donatılar ayrıca Internet Explorer'ın araç çubuğuna ek bir simge daha ekliyorlar, bununla tarayıcının online ve offline modları (çevrimiçi ve çevrimdışı) arasında doğrudan geçiş yapabiliyorsunuz. Web sayfası tasarımcıları için Microsoft paketindeki "Developer Accessories" ilginç olabilir: Explorer'ın kısayol (sağ tuş) menüsünde bu donatılar sayesinde "Document Tree"yi çağırabilirsiniz, böylece güncel web sayfasının yapısı ve özellikleri gösterilecektir.

Google Toolbar: İnternette sıkça keli-

Sörf Turu: Mobil sörf yapanlar uzun bekleme sürelerine tahammül edemezler.

DAHA AZ COOKIE, DAHA FAZLA KİŞİSEL GİZLİLİK (BÖLÜM 1)

» Internet Browser'ınız için doğru ayarlar

INTERNET EXPLORER

Microsoft'un Internet Explorer browser'ı bazı ince ayar işlemlerinden geçirilebilir ve bunu kaldırabilir. Öncelikle geçici internet dosyaları için tutulan önbelleği (cache) makul bir seviyeye indirmelisiniz: Gerekli ayarları *Araçlar/Internet Seçenekleri* altında bulabilirsiniz. *Genel* sekmesinde *Ayarlar*'a tıklayın.

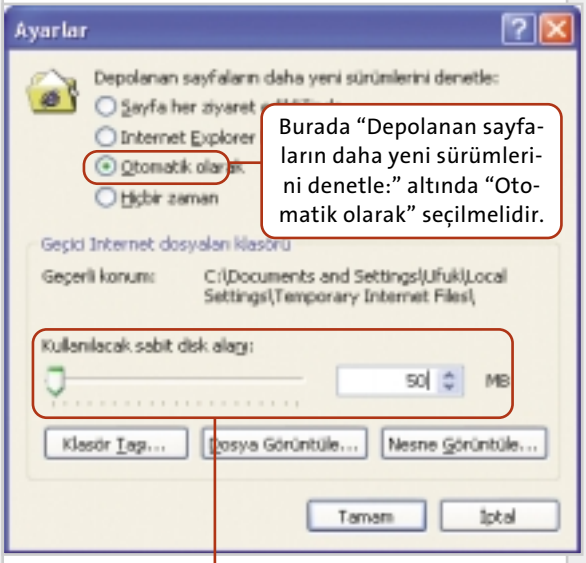

Burada "Depolanan sayfaların daha yeni sürümlerini denetle:" altında "Otomatik olarak" seçilmelidir.

"Kullanılacak sabit disk alanı:" altındaki ayar çubuğunu yaklaşık olarak 50 Mbyte'a ayarlayın. Internet Explorer burada normalde 300 MB'dan fazla disk alanını boş yere kendine ayırır.

MOZILLA

Mozilla browser'ı tüm yeni Netscape tarayıcıları için şablon konumunda, ancak çoğu kişisel kullanıcı için kendisini Netscape'den daha iyi kılacak bazı özelliklere sahip. Mozilla'yı hızlandırmak için en önemli ayarı *Edit/Preferences/Advanced* altında bulabilirsiniz. Burada *Enable Quick Launch* önündeki kutucuğu işaretleyin, böylece browser'ın bir kısmı henüz Windows açılırken yüklenir.

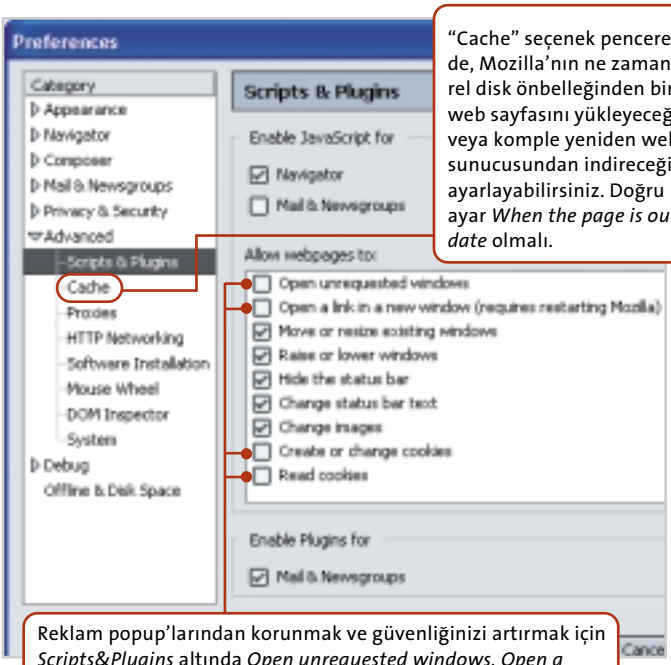

"Cache" seçenek penceresinde, Mozilla'nın ne zaman yerel disk önbelleğinden bir web sayfasını yükleyeceğini veya komple yeniden web sunucusundan indireceğini ayarlayabilirsiniz. Doğru ayar *When the page is out of date* olmalı.

Reklam popup'larından korunmak ve güvenliğinizi artırmak için *Scripts&Plugins* altında *Open unrequested windows, Open a link..., Create or change cookies* ve *Read cookies* seçenekleri önündeki onay işaretlerini kaldırmalısınız.

meler arıyorsanız, Google Toolbar'ı deneyebilirsiniz (**http://toolbar.google.com**). Bu araç ikinci adres satırı olarak kendini Internet Explorer'a entegre ediyor ve buradan girilen kavramları hemen Google'ın standart arama makinesine iletiyor.

Toolbar ayrıca bir derecelendirme (ranking) seçeneği sunuyor, bu sayede güncel web sayfasının Google'ın arama arşivinde nasıl değerlendirildiğini görebiliyorsunuz. Ancak bu fonksiyonu sadece, buna gerçekten de ihtiyacınız olduğunda etkinleştirin, zira bu sırada o an ziyaret ettiğiniz URL adresi Google'a bildiriliyor.

Google Toolbar'ın ek fonksiyonlarından feragat edebiliyor ve sadece MSN'i standart arama makinesi olarak iptal etmek istiyorsanız, başka bir hile var: Registry'deki bir kaydı değiştirmeniz yeterli. Böylece Internet Explorer'ın arama fonksiyonuna her tıkladığınızda hemen kendi seçebileceğiniz bir arama makinesine yönlendirilirsiniz. Bu ince hileyle ilgili ayrıntılı bilgiyi 142'deki "Profesyonel İpuçları" yazısında bulabilirsiniz.

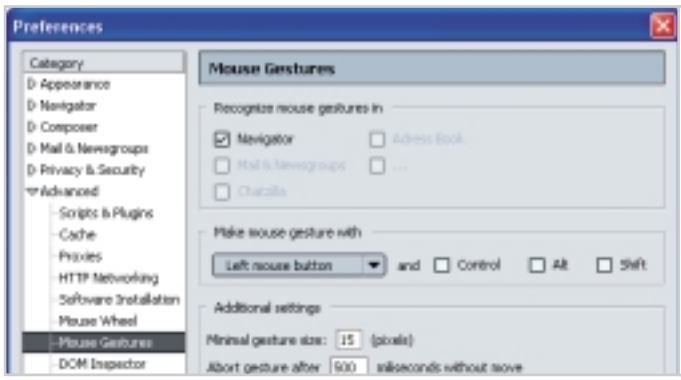

Daha Konforlu Sörf: Burada Mozilla'daki "Mouse Gestures"ları etkinleştirebilirsiniz.

Pop-Up Stopper: Tek tek açılan popup pencerelerini bloke etmek için Pop-Up Stopper (**www.popupstopper.com**) gibi programlar kullanın.

DAHA AZ COOKIE, DAHA FAZLA KİŞİSEL GİZLİLİK (BÖLÜM 2)

» Internet Browser'ınız için doğru ayarlar

OPERA

Alternatif browser Opera, standart ayarlarıyla bile hız konusunda oldukça iyi, ancak birkaç ince ayarla sayfaların daha da hızlı açılmasını sağlayabilirsiniz. Seçenekler menüsünü *File/Preferences* altında bulabilirsiniz.

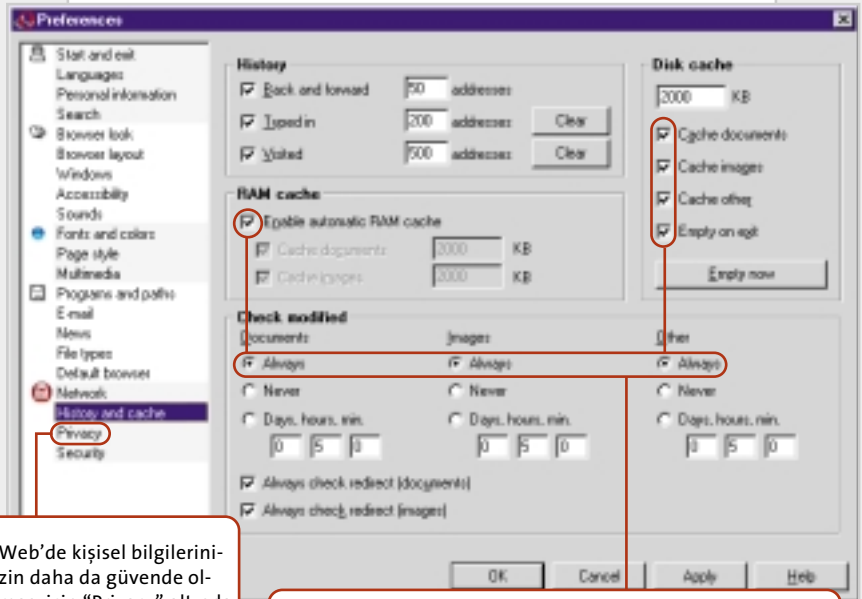

Web'de kişisel bilgilerinizin daha da güvende olması için "Privacy" altında *Throw away new cookies on exit* ayarına bir onay işareti koymalı ve *Enable referrer logging* seçeneğini de iptal etmelisiniz.

History and cache konfigürasyonunu kontrol edin: *Disk cache* kutusundaki tüm seçenekleri etkinleştirmelisiniz, *RAM cache* ayarını en iyisi Opera'nın kendisi belirlemeli; buradaki doğru ayar *Enable automatic RAM cache*. Haber sayfalarında hiçbir değişikliği kaçırmak istemeyenler *Check modified* altında *Documents, Images* ve *Other* için *Always* seçeneğini etkinleştirmeliler.

Mozilla

Mozilla için tavsiye edilebilecek plug-in'lerden biri "Mouse Gestures for Mozilla". Mouse Gestures, doğrudan farenizin hareketleriyle verebileceğiniz komutlar. Böylece mesela en son ziyaret ettiğiniz web sitesine geri dönmek için sağ fare tuşunu basılı tutmak ve fareyi biraz sola doğru hareket ettirmek yeterli. Bu tip fare hareketleri kısa bir öğrenme sürecinden sonra sörfünüzü hızlandıracaktır. Mozilla için bu plug-in'i **http://optimoz.mozdev.org/gestures/installation.html** adresinde bulabilirsiniz. Kurulumdan sonra browser'ı yeniden başlatmalı ve Mouse Gestures'ı *Edit/Preferences/Advanced/Mouse Gestures* altından ihtiyaçlarınıza uygun olarak ayarlamalısınız.

Opera

Mouse komutlarının etkinleştirilmesi: Hızlı bir fare hareketiyle sörf komutlarını Opera'ya bildirmek için herhangi bir plug-in yüklemenize gerek yok. Fare komutlarını etkinleştirmek için tek yapmanız gereken, sağ fare tuşuna basılı tutarak fareyi sola doğru hareket ettirmek.

Popup'ları bloklamak: Opera'da [F12] tuşuna basın ve açılan seçenek penceresinde *Refuse pop-up windows*'u seçin. Bu fonksiyonu tekrar etkinleştirmek isterseniz tekrar [F12] tuşuna basmalı ve *Accept pop-up windows*'u seçmelisiniz. ■

MS / Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

Dreamweaver ile Web Tasarımı - Bölüm 3

Web Sayfanızda Çerçeveler

Dreamweaver'ın bize sağladığı araçları kullanarak, tek sayfada birden fazla sayfa tanımlamamızı sağlayan çerçeve yapılarını göreceğiz. Defalarca kullanacağımız kodları Snippets yardımıyla yeniden çağırmanın yanı sıra yavaş yavaş dinamik sayfaların idaresine de başlayacağız.

Web sayfalarında çerçeve kullanmak aslında nazik bir konudur. Bu, temelde işletim sisteminizde kullandığınız dosya yapılarına benzer. Yani bir klasörün içinde yer alan diğer klasörler gibidirler. Her zeminde, daha alt zeminde yer alan klasörler olabilir. İşte sayfalarınızda da klasörlere benzer şekilde çerçeveler kullanabilir ve bunları belli seviyelerde dizebilirsiniz. Yalnız işin nazik olan tarafı, çerçeveleriniz arasındaki iletişimi kurabilmektedir.

Web sayfamın hep bir çerçevesi olsun isterdim

Sayfanızda kullandığınız tablolar, resimler, katmanlar ve diğer elemanlar, sayfanızın alt elemanlarıdır. Bu kural her sayfa için geçerlidir. Çerçeveler için de durum buna benzerdir. Her çerçeve bir sayfayı tutar ve sayfalar da kullandığınız elemanları. Çerçevecibaşı diyeceğimiz ana çerçeve ise bütün bu çerçeveleri tutar. Sayfanız açıldığında ana çerçeve görünür. Eğer bu çerçeve altında başka çerçeveler kullanmışsanız, bunlar da kendi içeriklerini tutacak şekilde belirir. Şu an için iç içe geçmiş içerikler kafanızı karıştırmış olabilir. Ancak uygulamamızı bitirdikten sonra durum netleşecektir.

Yeni bir belge oluşturalım. Kategorilerden "Framesets" aktif olsun. Sağındaki seçeneklerden "Fixed Left" olanı seçin. Böylece sol tarafı sabit olan bir ana çerçeve yaratmış oldunuz. Ana çerçeve ve içinde tuttuğu iki çerçeve ile birlikte üç sayfanız oldu. Ancak bunlar sanki tek sayfaymış gibi görünüyor. Üç sayfa olduğunu daha iyi anlamak için belgenizi kaydetmeyi deneyin. Bunun için normal kaydetme ikonu olan tek disket yerine iki disketin üst üste olduğu ikonu seçin ya da *File* menüsünden *Save All* deyin. DW ana, sol ve sağ çerçeveyi kaydetmenizi ister. DW'nin hangi çerçeveyi yani alt sayfayı kaydettiğini anlamak isterseniz, kayıt ismi girileceği sırada çerçevenin etrafında oluşan sicime benzeyen şekle dikkat etmeniz yeterli. Uygulamamıza geri dönelim.

Anaçerçeve için geçen ay yaptığımız uyarıyı hatırlatarak, index.htm ismini veriyoruz. Sağ tarafta kalan sayfaya anasayfa.htm ismini verin. Sol taraftakine ise menu.htm diyebilirsiniz, çünkü bu çerçeveye menülerimizi yerleştirmekle devam edeceğiz. Çerçeveler için verdiği-

İPUCU

» Snippets aracı

"Daha önce ufak tefek pek çok kod kullandım, ancak bunları hatırlamak ve bulmak zor oluyor!"

İnternette sayfalarınızda kullanacağınız pek çok kodu bedava veren siteler var. Bunların çoğu Javascript üzerine hazırlanmıştır, ancak başka dillerle ilgili de hazır kodlar bulmanız mümkün. Bu kodları tekrar kullanmak için bilgisayarınızdaki dosyalara kaydedebilir ya da sağda solda bulduğunuz kağıtlara yazabilirsiniz. Ancak hiçbiri DW'nin Snippets aracı kadar faydalı olamaz. Şimdi son olarak kodları yazdığınız yerlere bakma zamanı geldi. Bundan sonrasını Snippets halledecek.

niz isimleri daha sonradan DW'nin program çubuğuna bakarak anlayabilirsiniz. Sağdaki çerçeveye geçince üstteki isim o sayfanın ismini alır. Şimdi sol tarafta alt alta gelecek şekilde Anasayfa ve Hobilerim yazalım. Bunlar yandaki çerçevede görünmesini istediğimiz sayfaların bağlantıları olacak. CSS kullanmanın tam zamanı.

Oyunu kuralına göre oynayalım: CSS devreye giriyor

Geçen ay bahsettiğimiz CSS'i kullanarak üzerine geldiğimizde renk değiştiren metinler yapacağız. Hemen bir stil oluşturalım. *Design* menüsünden *CSS Styles* sekmesine geçin ve sol tarafında artı işareti olan mavi kağıtlı ikona basın. Gelen ekranda *This Document Only* seçili olsun. Burada kullanacağımız stili sayfamızın içinde tutabiliriz, çünkü sayfamızda pek fazla stil olmayacak, bu yüzden bir stil dosyasını dışarıdan yükletmek gereksiz olacaktır.

Use CSS Selector aktif olsun. Açılır menüden *a:hover* olanı seçelim. *Color* için üzerine geldiğinizde değişmesini istediğiniz rengi seçin. *Text-decoration* için *underline* aktif olsun. Bu işlemleri *a:link, a:visited* ve *a:active* için de yapalım. Yalnızca sonuncusu hariç; *text-decoration, none* olsun. Renk konusunu tercihinize bırakıyoruz. Böylece daha önce ziyaret edilmemiş bir link; üzerine gittiğinizde altı çizgili olacak ve rengi değişecek. Bu linke bastığınızdaysa aktif olacağından altı çizgili bir halde kalacak. Ancak diğerleri o anda aktif durumda olmadığından, kullanıcı altı çizgili olan linke ait sayfada olduğunu anlayacaktır.

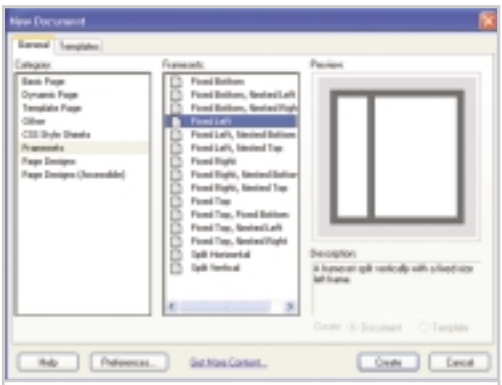

Yeni Belge Açıyoruz: Yeni bir belge yaratmak kadar güzeli olamaz.

Web sayfamız çerçevelerle giderek gelişiyor

Anasayfa metni için *özellik* panelini kullanarak *anasayfa.htm* linkini verin. Anasayfa linkinin gittiği sayfanın normal şartlarda sağ tarafta görünmesini isteriz. Bu durumda kodumuza derdimizi anlatacak bir şeyler eklememiz lazım. Bu vakte kadar verdiğimiz linklerde böyle bir durum yoktu. Her bağlantı tıklandığında, içeriğini linkin bulunduğu sayfada gösteriyordu. Ancak bu sefer durum farklı.

Window/Others/Frames diyerek sayfanızdaki çerçeve yapısını görebilirsiniz. Fark edeceğiniz gibi *Frames* paneli sayfa yapınızı yansıtacak şekilde düzenlenmiştir. Menünüzün bulunduğu sol taraf *leftFrame isminde* içeriğin akacağı yer ise *mainFrame* ismindedir. Menüden gelecek ziyaretçimiz içeriğini bize sunmak için bir adres aramaktadır. "Sola veya sağa dön" gibi bir tariften çok, gideceği ye- →

ri bilmesi yeterli olacaktır. Bu durumda Anasayfa metnine verdiğimiz linkin gideceği adres *mainFrame* olmalıdır. Bunu özellik panelinden *Target* menüsünü kullanarak yapabilirsiniz. Zaten DW çerçeve yapılı bir sayfada çalışırken sizin için çerçevelerin isimlerini burada yazar. Ancak çerçevenin tuttuğu sayfayı tek başına açarsanız bu listede sadece basit hedefleri görürsünüz.

Anasayfa metni artık *anasayfa.htm* sayfasına bir bağlantı sağlamakta ve bu sayfayı sağ tarafta göstermek istemektedir. Sayfanızda daha fazla sayıda çerçeve kullanmak isteyebilirsiniz. Bu durumda *Araçlar* panelinden *Frames* sekmesine gelerek yeni çerçeveler yaratabilirsiniz. Aynı şekilde her çerçevenin bir ismi olacağından hedef olarak içeriğin görünmesini istediğiniz çerçevenin ismini *Target* olarak seçmelisiniz.

Şimdi de ikinci link devrede: Hobilerim var benim

Artık ikinci linkimiz için çalışma zamanı geldi. Benzer şekilde *Target* olarak *mainFrame* seçmek üzere *Hobilerim* için *hobiler.htm* linkini verelim. Bir uyarı da bulunmak gerekirse; verdiğiniz *Target* isimleri büyük küçük harf duyarlıdır. Yani ana çerçevede yer alan alt çerçeveler ile ayrı ayrı çalışıyorsanız, dikkat etmeniz gereken nokta, *Target* ismini girerken çerçeve ismini tam olarak belirtildiği şekilde yazmanız gerektiğidir.

Anasayfa ve *Hobilerim* sayfaları için istediğiniz düzenlemeleri yapabilirsiniz. Ancak yaptığınız düzenlemeyi gösterecek olan ana çerçeveyi düzenlemeyi hala bitirmedik. Menünüzün bulunduğu sol çerçevenin boyunun fazla sağda olduğunu düşünelim. İçeriği gösterecek alanı daraltmak istemeyiz değil mi? Hadi o zaman çerçevelerimizin boylarını ayarlayalım.

Çerçevelere şekil veriyoruz: Al rendeyi eline marangoz misali

Frames paneline gelin. İki çerçeveyi de tutan bir ana çerçeve temsili göreceksiniz. Buna tıklayın. *Özellik* paneli ana çerçevenizin özelliklerini gösterecek şekilde değişir. Buradan sol ve sağ çerçevenizin boylarını ayarlayabilirsiniz. İsterseniz çerçevelerinize kenar kalınlığı ve rengi verebilirsiniz. Benzer şekilde ana çerçevenizin tuttuğu alt çerçevelerin de kendi ayarları var. *Frames* panelinden ayarlamak istediğiniz çerçevenin ismine basın. Bu sefer *Özellik* panelinde yeni öğeler belirecektir. Mesela sayfanızın kaydırma çubuğunun olmasını veya sayfanın boyunun ayarlanabilir olmasını buradan işaretleyebilirsiniz.

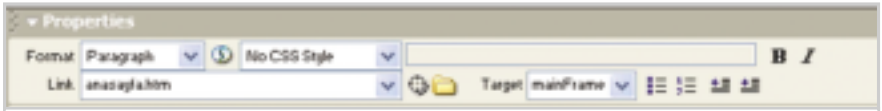

NESNELER İÇİN: Daha öncede bahsettiğimiz gibi nesneleriniz ile bir çok farklı işlemi bu panelden yürütebilirsiniz.

Hazır kodlarla kolayca: Damlaya damlaya göl olur

Gerçek hayatta bu söz pek çoğumuza ilk başta bir şey ifade etmez. Ancak zamanla ufak birikimlerin büyüyerek en ihtiyaç duyduğumuz anda bizi ne kadar rahatlattığını hepimiz biliriz. Programı yapanların bu atasözünü nasıl söylediklerini bilmiyoruz, ancak düşündükleri tam olarak bu şekilde olmuş olmalı: Daha önce Javascript gibi sık kullanılan, ama her zaman sağda solda kalmaya mahkum olan kod parçaları artık gün yüzü görecek. *Window/Snippets* ile işe başlayabilirsiniz.

Yanında artılar olan pek çok klasör göreceksiniz. Bunlar DW'nin sizin için önceden hazırladığı kodlardır. Pek çoğu Javascript olmasına rağmen HTML, CFML, ASP, JSP kodlarını da ekleyebilirsiniz. Ama önce hazır kodları nasıl kullanacağımıza bakalım. Javascript klasörü altından *area calculations* alt klasörünü açın. Burada *Area of Circle* adında hazır bir kod bulunmakta. Üzerine bir kere bastığınızda önizleme penceresinde yerleştirilecek kodu görebilirsiniz

Bana sayını ver sana alanını söyleyeyim

Örnek olarak çemberin alanını hesaplayan kodu kullanacağız. Çemberin alanı olmaz tabii ki. Ancak yeni bir Snippets yaratırken istediğiniz ismi verebilirsiniz. Bu isme bakan bir matematikçi yoksa yanınızda, çok da önemli değil! Bu kod Javascript ile yazıldığından script takıları arasında kalmalıdır. Bu yüzden </head> takısından önceki bir satıra gelerek *Araçlar* panelinden *Script* sekmesine basın. Sol tarafta duran parşömen ikonu ile yeni bir *script* ekleyeceksiniz; ancak içeriği boş olacak, çünkü bunu birazdan Snippets halledecek.

Az önce eklediğiniz script takıları arasına gelerek, *Snippets* panelindeki *Area of Circle* ismine çift tıklayın. Kod parçası sayfanıza eklendi. Artık üzerinde biraz değişiklik yapmanın zamanı geldi. Bu kod parçası dairenin alanını hesaplıyor demiştik. Yani bizden istediği tek bilgi alanını hesaplayacağı dairenin yarıçapı. O zaman bu bilgiyi ona vermek için bir sayı üretmeli ve yollamalıyız. Bu sayede formların veriyi nasıl aldığını da görmüş olacağız.

Formlarımızı hazırlayalım: Formalite deyip geçmeyin

Form doldurmak, yani formaliteye uymak pek çoklarını sıkar, ancak amacına uygun bir form hem güzel bir geri bildirim sağlar hem dolduranı sıkmaz. Şu →

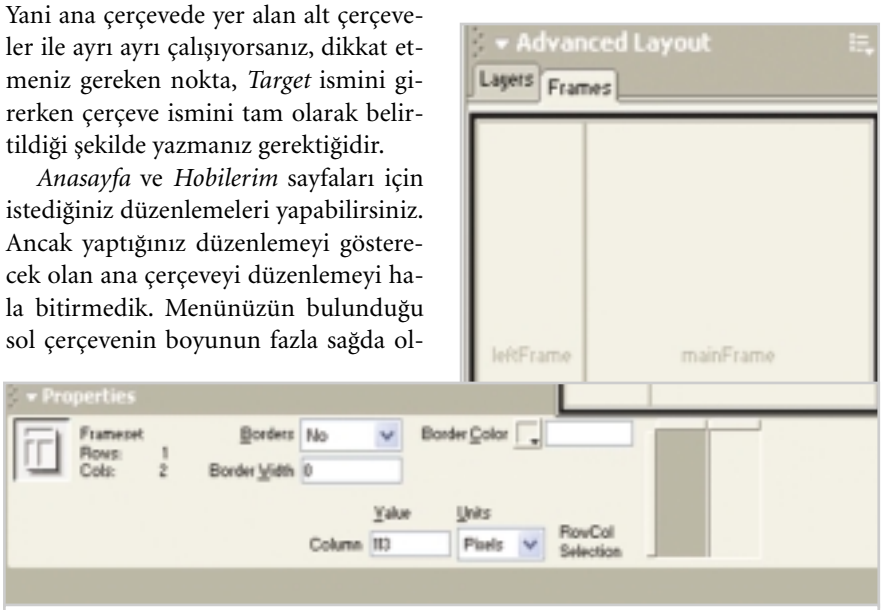

YENİ ÖZELLİKLER: DW kullanırken aklınızda tutmanız gereken bir konu: Her zaman çevrede keşfedilecek bir araç vardır.

durumda belgemize iki tane metin alanı ve bir buton ekleyerek bunu sağlayabiliriz. İlk metin alanının soluna "Yarıçap", ikincisinin yanına ise "Alan" diyerek bu kutuların neyi temsil ettiğini anlatabilirsiniz. Tabii hesabı başlatmak için bir hesap makinesinin eşittir tuşu görevini yapacak olan "Hesapla" değerinde bir buton'umuz olmalı.

Formdaki öğelerimizin görsellerini ayarladıktan sonra işin mutfak kısmına geçebiliriz. Buton tipi *None* olarak ayarlanmalı. Bunu buton özelliklerinden yapabilirsiniz. Diğer tipler olan *Submit* formdaki verileri başka bir sayfaya göndermeye; *Reset* ise formdaki verileri temizlemeye yarar. Bizim durumumuzda bunlara gerek yok. Yarıçap için eklediğiniz metin kutusuna tıklayın. İsim olarak *radius* verin. Aynı şekilde alan değeri için eklediğiniz kutuya *area* diyerek devam edin. Son olarak formunuz için *areas* ismini verin.

Butona bastığımız anda bir şeylerin gerçekleşmesini istiyoruz değil mi? Fakat biz derdimizi anlatmazsak bizi kimse anlamaz. Buton'a basarak kod görünümüne geçin ve buton'un bulunduğu takı kapanmadan onClick="areaOfCircle(document.areas.radius.value)" yazın. Eklediğimiz kodun ne olduğuna bakalım.

Diyoruz ki: "Buton kardeş, dokümanı tara; areas diye bir form olacak. Oradaki radius alanını bul ve bunun değerini areaOfCircle fonksiyonuna gönder." Ne kadar çok iş istediğimizin önemi yok. Biz derdimizi tam anlatırsak; ne istersek yapacaktır.

İletişimin altın kuralı: Tarafların birbirilerini anlamaları

Bildiğiniz üzere iletişimin altın kuralı anlaşmaktır. Biz derdimizi anlattık, ancak karşı tarafın donanımı bizi anlamaya yeterli olmazsa bütün çabamız boşa gider. Az önce anlaşma sanatının ilk etapını buton'umuz ile tamamladık. Şimdi gönderdiğimiz rakamı alacak olan fonksiyona sıra geldi. Kod görünümüne geçerek fonksiyonumuzu bulalım. Burada *Return* ile başlayan bir satırımız olmalı. Bu satır radius ismiyle aldığı değeri bir takım matematik işlemlerinden geçirdikten sonra fonksiyonun dışına göndermek için yazılmış, ancak gönderdiği değeri tutan bir değişken yok.

Değişkenimiz tabii ki dairenin alanı olmalı. Durun bir dakika. Zaten formdaki bir metin alanına radius ismini vermiştik. Ve bu değeri fonksiyona göndermiştik. O zaman area değeri olan diğer metin alanına burada hesapladığımız değeri yazmalıyız. Tabii bu işi fonksiyonumuz yapacak.

Böylece yarıçapı girdikten sonra *Hesapla* buton'una bastığınızda *Alan* için fonksiyonda hesaplanan değeri göreceksiniz. *Return*'ü silerek *document.areas.area.value* = yazın. Böylece buton için yaptığınız işleme benzer bir şekilde, formunuzdaki area adlı metin alanının değerini burada hesaplanan sayı yapmış oluyorsunuz.

Kodları toparlayalım: Yeni bir Snippets yaratmak

Buraya kadar hazır bir kod parçasını eklemeyi öğrendik. Kenarda köşede duran kodlarımızı derleyip toplamanın zamanı geldi artık. Snippets panelinde üstünde artı olan mavi kağıt parçalı ikona tıklayın. Yeni bir Snippets yaratmanın ilk adımını tamamladınız. Kullanmak istediğiniz kod parçası, seçiminizin başına ve sonuna ayrı ayrı parçalar halinde ya da belgenizde belirttiğiniz yere eklenebilir. Bunu sırasıyla *Wrap Selection* ve *Insert Code* seçenekleri ile belirleyebilirsiniz. Kısa bir açıklama ve isim vererek daha sonra kodu hatırlamanız daha rahat olacaktır. Son olarak önizleme tipi olarak dizayn ve kod görünümünü seçebilirsiniz.

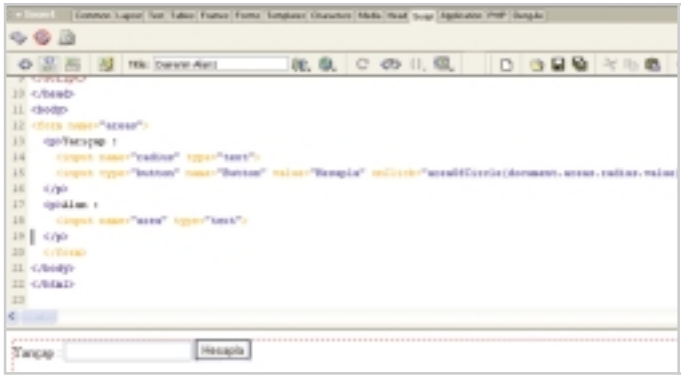

Herşey Kullanıcı İçin: Formlar kullanıcı ile etkileşimde önemli bir rol oynarlar.

Pek çok kod yarattıktan sonra benzer işe yarayanları aynı çatı altında toplamak isteyebilirsiniz. Bunun için klasör resmi olan ikona basarak hepsini tutacak olan bir klasör yaratın. Buna bir isim verin ve altında yer almasını istediğiniz kodların isimlerinden tutup bu klasöre sürükleyin. Bir klasörü başka bir klasörün altına aynı şekilde sürükleyebilirsiniz. Koddan kurtulmanın en kolay yolu tabii ki çöp kutusunu kullanmak.

Profesyonel web sayfaları: Dinamik olmak gerek

Dinamik olmak, kulağa her zaman hoş gelen bir ifadedir. Yeniliği temsil ettiği kadar yeniliğin hemen hayata geçirilmesini de anlatır. Şu ana kadar anlattığımız neredeyse bütün teknikler, statik öğelerin sayfaya yerleştirilmesiydi. Verilerin değiştiği anda sayfamızda güncellenmesi için de DW'nin sunduğu araçları kullanabiliriz. Oldukça uzun bir konu olmasından dolayı detayları gelecek sayıya bırakıyoruz. Yalnız bu süre içinde →

İPUCU

» Dreamweaver'da dışarıdan veri almak

"Tablolarla uğraşmak güzel ancak verileri kopyalayıp yapıştırmak da zor geliyor... "
Diyorsanız DW'nin size sunduğu bir araç ile bu dertten kurtulabilirsiniz. *Insert/Table/Objects/Import Tabular Data* seçeneği ile dışarıdan veri alacağınız ekranı açın. Tablolara yerleştireceğiniz verileri Excel'de veya Word'de hazırlayabilirsiniz. Bunlar virgülle, boşlukla ya da sekmeyle ayrılmış dosya tipinde olmalıdır. Açılan panelde size uygun dosya tipini seçerek işe başlayabilirsiniz. Daha sonra dosyanızı bularak yerleştireceğiniz tablonun özelliklerini ayarlayabilirsiniz. Bu metot ile istediğiniz kadar veriyi bir seferde kolayca sayfanıza eklemeniz mümkün. Ancak tablonuzun içeriğini tutan dosyanız değiştiğinde tekrar aynı işlemi yapmak zorundasınız. Böyle bir güncelleme ancak veritabanı kullanarak yapılabilir. Bu metodu gelecek ay göreceğiz.

kullanmak istediğiniz dilin kurulumunu yapmayı unutmayın. Her dilin kendi kurulum ve dosya ayarları olduğundan, bu konulara yer sıkıntısından dolayı değinmeyeceğiz. Bu sayıda dinamik özellikler için kullanacağınız farklı tipteki dillerin DW için genel ayarlarından bahsedeceğiz.

Yeni bir doküman yaratmakla işe başlayalım. Kategori *Dynamic Page* olsun. İstediğiniz dinamik sayfa tipini bulun ve açın. Seçtiğiniz tipe göre *Araçlar* menüsü bu tipin özelliklerini ekleyecek ikonlarla zenginleşir. Bir sonraki ay bu ikonlar ile neler yapacağınızı açıklayacağız, ama şimdi hazırlığımızı yapalım. İlk yazımızda *Site* panelini kullanarak dosyalarımızın nerede duracağını belirtmiştik. Bu bilgiler *Local Info* altındaydı. Geçen ay sitemizi uzak sunucuya göndermek için yapılan ayarlardan bahsetmiştik. Bunlar da *Remote Info* altındaydı. Son olarak *Testing Server* ayarlarını da yaparak kendi bilgisayarımızı uzak sunucuymuş gibi göstereceğiz.

Bilgisayarımda sunucu var: Testing Server ayarları

Önce *Advanced* sekmesine geçin. Seçtiğiniz dinamik sayfa tipine göre bir *Server Model* seçmelisiniz. Bu kullandığınız kodların sunucu tarafından doğru yorumlanması için birebir örtüşmelidir. Yani elma armut hesabı gibi. Diyelim ki ASP VBScript seçtiniz. Erişim tipi için *Access* menüsünden *Local/Network* olanı seçin. Bizim örneğimizde yani ASP tipinde dosyalarımızın durması gereken yer c:\Inetpub\wwwroot altında seçtiğimiz bir klasördür. Bu yol sizde farklı olabilir, ancak prensip wwwroot altında bulunan bir klasöre dosyaların gönderilmesi ve test edilmesidir. Test işlemi için alt tarafta web tarayıcısında görünmesi gereken yol verilir. Mesela http://localhost/benimsitem/ ile c:\Inetpub\wwwroot altında benimsitem adında bir klasörünüzün bulunduğu anlatılır.

Anlattıklarımız, seçtiğiniz dile özgü ayarlar için uygun olmayabilir ya da dosyalarınızı koyduğunuz klasörler olması gereken yerlerde değildir. Bu riski engellemek ve site ayarlarınızın uygun olduğunu anlamak için *Basic* sekmesine geçin ve ayar ekranlarında alt tarafta çıkan test buton'larına basın. Zaten eğer bir hata varsa DW sizi uyarır. Gelecek ay bu konu üzerinde daha fazla durup örneklerle pekiştireceğimizden şimdi bir başka konu olan DW'nin zenginleştirilmesi konusuna geçelim.

Değişim başlıyor: Dreamweaver için eklentiler

Exchange yani değişim, yeniliklere açık olmak DW'nin sizlere sunduğu bir nimet. Zaten Snippet gibi bir araç varken bile kodları kolayca yerleştirip, işlere kalan yerden devam etmek bir kolaylıkken Macromedia Exchange size bu değişiklikleri sonuçlarıyla beraber görmenizi sağlıyor. **www.macromedia.com/exchange** adresine giderek Dreamweaver linkine tıklayın. Daha önce üye olmadıysanız kaydınızı yaptırın ve yüzlerce eklentiye sahip olma hakkını kazanın. Hatta bu eklentiler arasında sizinkilerin de yer almasını sağlayabilirsiniz. Ancak bizim konumuz şu anda bunları nasıl kullanacağımız ile ilgili.

Dreamweaver'ın kurulumu sırasında Macromedia Extension Manager da yüklenir. Bu ufak program, Exchange sitesinden bulduğunuz eklentileri DW'nin panellerine ekler. Hemen bir tane eklenti bulup kullanalım. Exchange sitesindeki arama kutusuna *chromeless* yazın. Arama sonucu olarak 2 tane eklenti çıkacak. Bizim için *ChromelessWin* olanı önemli. Linkine tıklayarak açıklamasını okuduğumuz eklentiyi Mac veya Windows ortamı için ayrı ayrı yükleyebiliriz. Tavsiye olarak eklentiyi Dreamweaver'ın bulunduğu klasörde *Downloaded Extensions* altına koymanız. Böylece ilerde bunları taşımak isterseniz aramak derdinden kurtulursunuz. Eklentiyi bilgisayarınıza aldıktan sonra açın. *MM Ext. Man.* gelir. Eklentiyi kurduktan sonra nasıl kullanacağınız ile ilgili açıklamayı da kurulum ekranında görebilirsiniz. Bazı eklentiler yüklendikten sonra DW'yi kapatıp açmanız gerektiğini söyleyebilir.

Yeni bir belge yaratın. Kısa bir kelime yazın. Bu linkiniz olacak. Bağlantı adresi için # kullanın. Böylece linkiniz olduğu yerde kalacak, ama bu durum birazdan değişecek! Kelimenizi seçin ve *Behaviours(Davranışlar)* menüsüne gelerek artı tuşuna basın. *Open Chromeless Window* ile ayarları yapacağınız ekranı çağırın. Sırasıyla göstermek istediğiniz sayfayı, pencerenin başlığını ve ismini, son olarak genişlik ve yüksekliğini vermelisiniz. Açılacak pencerenin ortalanmasını isteyebilir ya da ekranın istediğiniz bir yerinde açılmasını sağlayabilirsiniz. Pencerenin durağan haldeki renklerinin yanı sıra sürüklenirken alacağı renkleri de gene buradan ayarlayabilirsiniz. Son olarak başlık için yazdığınız yazının hangi font, büyüklük ve renkte olacağını ayarlayarak buradaki işimizi bitiriyoruz. Açılacak olan yeni pencere için olayı tetikleyen pek çok nesne olabilir. Mesela sayfanıza girer girmez bu pencereyi açtırabilir ya da birinin bir resme tıklamasını isteyebilirsiniz. Bu gibi ayarları, *Behaviours* panelinde seçtiğiniz davranış için *Event* tipini belirterek yapabilirsiniz.

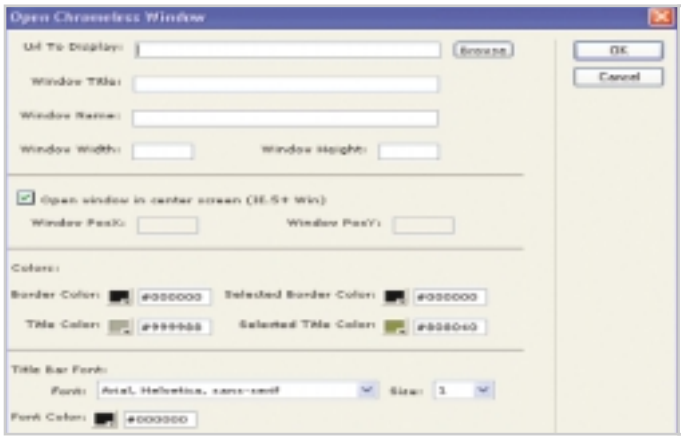

AYARLAR: Örneğimizdekine benzer şekilde bir çok eklentinin kendine özgü ayar ekranı vardır.

Macromedia sitesinde işinize yarayacak daha pek çok eklenti var. Bunlarla oynamak gerçekten hoş ve bazı eklentiler sayesinde Flash bilmenize gerek kalmadan sayfada sürüklenen ve açılıp kapanan resimler gibi etkileyici efektleri bir kaç tıklamayla oluşturabiliyorsunuz. Gelecek aya görüşmek üzere. İyi eğlenceler. ■

Murat Canbaz, muratcanbaz@chip.com.tr
Deniz Kumsal Obuz, denizobuz@chip.com.tr

CHIP KÜNYE

Yayın Koordinatörü Gökhun Sungurtekin. sgokhun@chip.com.tr (sorumlu)
Genel Yayın Yönetmeni Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr
Yazı İşleri Müdürü Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr
Haber Merkezi Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr
Redaktör Sevda Kılıç, sevda@chip.com.tr
Yazı İşleri Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr
Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr
CHIP Test Merkezi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr
CHIP CD Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr
CHIP Online Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr
Katkıda Bulunanlar Ozan Ali Dönmez, Güçlü Aydoğan, Murat Canbaz, Deniz Kumsal Obuz, Cihan Baykal, (DR) Dick Reichelt, (PH) Peter Hummel, (FK) Fabian Keudell, (PK) PeterKrajewski, (KK) Kim Kranz, (MS) Markus Schmidt,
Görsel Yönetmen Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr
Grafik Asistanı Dilek Kırcan

Genel Müdür Hermann W. Paul
Genel Müdür Yardımcısı Beste Özerdem
Finans Müdürü Aylin Aldemir
Halkla İlişkilerMüdürü Özlem Cenker
Pazarlama Sorumlusu Ayten Çar
Abone Satış Müdürü Asu Bozyayla
Abone Servisi Ayten Akgüre, Ebru Cinek
Dağıtım Müdürü Cem Cenker
Dağıtım Asistanı Mehmet Çil
Üretim Koordinatörü Turgay Tekatan
VOGEL Medya Yayımcılık A.Ş. Adına Sahibi Gökhun Sungurtekin

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU
Satış Müdürü Gülcan Bayraktar, gulcanb@vogel.com.tr
Reklam Müdürü Nurhan Bağcı Eyiip, bnurhan@vogel.com.tr
Market Sorumlusu Yeliz Koyun, kyeliz@vogel.com.tr
Reklam Trafikeri Aynur Kına, aynur@vogel.com.tr

Renk Ayrımı- Film ve Baskı ASIR Matbaacılık Ltd. Şti. Tel:(212) 283 84 38
Dağıtım BİRYAY A.Ş.

VOGEL Medya Yayımcılık A.Ş.:
Mevlüt Pehlivan Cad. Vefa Bayırı Sok.
Gayrettepe İş Merkezi B Blok 34349
Gayrettepe/İstanbul
Telefon: (212) 217 93 71, Faks: (212) 217 95 32
Abone Faks: (212) 217 94 23
Abone web: http://abone.vogel.com.tr
Yazı İşleri Faks: (212) 238 73 26

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

▸LEVEL
Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

▸HERKES İÇİN BİLGİSAYAR
Yeni başlayanlar için bilgisayar ve internet rehberi

▸IT BUSINESS WEEKLY
IT profesyonellerinin güvenilir rehberi
www.itb.com.tr

▸www.internetimiz.com
Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

REKLAM İNDEKSİ

ALBİM	27-123
AKADEMİ İSTANBUL	AKİ
APEX	177
ARC	22-23
ARENA	99
ASTEL	57
ATA	159
AVS	157
AY BİLGİSAYAR	115
BOĞAZİÇİ	AK
CASPER	103-107-111-113
CD ROMDATA	141
ÇÖZÜM	169
DORUK NET	175
DÜNYA EĞİTİM	71
EBİS	101
EKSEN	34-35
EMEK	81
EMN	183
EMPATİ	189
EPDATA	191
ETKİN DAĞITIM	179
ETÜD	167
FOTO BİNGÖR	173
GIGABYTE	31
GOLDAŞ	9
HESMAK	75
HIZLI SİSTEM	17
ITD	155
KAPLAN	97
KONT	65
MICROSOFT	13-15
MICROSTAR	51-53
MULTIMEDYA	ÖKİ
NETSOFT	181
NİSAN BİLGİSAYAR	187
OKI	79
PANCOM	127
PLEXTOR	19
ROMAR	93
SAMSUNG	73-163
SARAR	59
SEAGATE	25
SIEMENS	43
SKY	61-95
TÜRK TELEKOM	7
TEKOFAKS	29
TELLİOĞLU	69
TETRİS	155
TRANSDATA	85
VISIONS	137-171
ZBİLİŞİM	91
MARKET	195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216

DÜNYADA CHIP

▸ CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:

Almanya, Çek. Cum., Çin, Endonezya, Hindistan, İtalya, Macaristan, Malezya, Polonya, Romanya, Rusya, Singapur, Slovakya Cumhuriyeti, Ukrayna, Yunanistan, Tayland

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmakta.

CHIP'TE GELECEK AY

ARALIK 2002

Güvenlik

Verileri Kırmak ve Korumak

Yabancı bilgisayarlara saldırmak için hacker'lar her yolu denemekten çekinmiyorlar. Kullandıkları yöntemler bazen banal olsa da sonuçta etkili olabiliyor. Kırılamaz denilen şifreleme algoritmaları bile güvenli değil. CHIP, hangi tehlikelerle karşı karşıya olduğunuzu ve bunlara karşı ne yapabileceğinizi açıklıyor.

Donanım

Test: Ekran Kartı Chipsetleri

Yeni nesil ekran kartları, bugüne kadar oyun fanatiklerinin hayal bile edemeyeceği özellik-lerle donatılmış olarak geliyor. CHIP, en yeni ve en hızlı ekran kartı chipsetlerini test ediyor.

DİĞERLERİ

- **Doğru Arama Stratejileri**
  Web'de aradığınızı bulmak için ipuçları
- **Microsoft'tan Bedava Yazılım**
  Ücretsiz Microsoft yazılımlarına doğrudan ulaşın
- **Geleceğin interneti**
  Sürekli online aramalara son... Daha hızlı sörf

! Yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapılabilir

WINDOWS XP ÖZEL SAYISINI KAÇIRMAYIN

- Windows XP'nin adım adım kurulumu ve ayarlar, yeni fonksiyonların tanıtımları
- CD yazma, internet ve performans için ipuçları
- Office XP ile verimli çalışma yöntemleri
- CD'de Türkçe WinXP Service Pack, en iyi programlar ve XP için en yeni donanım sürücüleri

Merkez bayilerde ve seçkin kitapçılarda. İnternetten sipariş için: www.chip.com.tr/ozel